barbatul care a trecut Cortina

SERGIU FĂRCĂŞAN

Romanul nemaipomenitelor păţanii,
aventuri şi coşmaruri ale formidabilului
marele maistru al Obiectivătăţii

Ediţie definitivă
după cele mai recente documente din arhivele
secrete de spionaj
transcrisă de către Sergiu Fărcăşan

EDITURA TINERETULUI

CAPITOLUL ÎNTÂI,

ÎN CARE COLONELUL MILLS PREDĂ

ARTA DE A ZÂMBI, IAR CLAWHEAD STĂ POSOMORÂT

Vineri 24 iulie, la orele 13 şi 33 de minute, colonelul Ezra Spider-Mills îşi încurcă braţul stâng în mâneca hainei. Tocmai îşi proba, în secret, o nouă tunică. Era singur in biroul său din Viena.

Pentru oricare altul, accidentul n-ar fi fost dramatic. Însă Ezra Spider-Mills nu era un militar oarecare. Descendent al unei vechi familii din Boston, om de afaceri, practic şi comod, slobod în mişcări şi moale ca un pateu de ficat, proaspătul colonel nu izbutea să-şi poarte bine uniforma militară. Revolverul i se bălăbănea la şold ca şi cum ar fi trăit o viaţă a sa proprie, independentă de prestigiul colonelului: dacă Ezra mergea iute, revolverul se sălta ţeapăn şi apăsat, ca bastonul unui dirijor de fanfară; dacă Ezra încetinea pasul, întreaga centură căpăta mişcări domoale şi languroase, de parcă ar fi stat pe şoldurile unei dansatoare orientale. Îşi făcuse scârţ la pantofi, dar mereu i se părea că piciorul drept scârţâie în contratimp. Renunţase la bretele: în mijlocul unei conversaţii, inconştient, îşi ducea degetele groase la subsuori şi, negăsind acolo sprijinul tradiţional, se pomenea cu braţele căzându-i moi în jos. În sfârşit, uniformele, deşi făcute din stofă excelentă, cumpărată cu banii săi proprii, se mototoleau imediat; năpădite de transpiraţie, căpătau un aspect bălţat, ceva între foaie de cort cu pete de camuflaj şi pijama scoasă din coşul de rufe murdare. Tunica pe care o încercase acum era nouă, din stofă neşifonabilă, extrem de subţire – ca să nu-l încălzească prea tare. Avea căptuşeala cusută doar în câteva fâşii, la subsuoară şi sub ceafă, unde

transpira mai mult. Mâna i se împotmolise în fâşiile subsuorii stângi şi tocmai atunci – aici începe gravitatea situaţiei – cineva bătu la uşă, rar, de trei ori.

Faţa colonelului se făcu şi mai stacojie decât de obicei.

— Nu! nu intra! Aşteaptă! strigă el, începând o luptă surdă şi înfrigurată pentru a-şi retrage mâna din căptuşeală. Statele Unite deveneau un stat militar, iar Spider-Mills nu putea să se împace cu micile stângăcii de civil, care-l făceau să se simtă inferior militarilor de carieră. Rudele zâmbeau pline de simpatie în faţa patimii lui pentru militărie. La cincizeci de ani, era considerat tinerelul familiei Spider-Mills; nobila familie din Boston socotise că e bine să aibă un reprezentant de-al ei în armată. Informaţiile ce treceau prin mâinile lui Ezra, şederea aici, la Viena, la porţile orientale ale Civilizaţiei, ale Drepturilor Omului Liber şi ale Liberei Iniţiative, asigurau familiei câştiguri remarcabile în combinaţiile financiare.

Persoana de după uşă, nebănuind necazurile lui Ezra, bătu din nou.

— Ai răbdare! mugi colonelul, holbându-şi desperat ochii albaştri, de copil. Ca să nu fie surprins, se repezi la uşă şi, cu mâna rămasă liberă, o încuie. Apoi, de enervare, începu să răsucească orbeşte blestemata de uniformă ce nu mai voia să-l părăsească – ca prima lui soţie, care-i ceruse pensie alimentară.

— Uff!

Scoţând un oftat de uşurare, Ezra, după ce sfâşiase vreo două benzi, îşi recăpătă mâna stângă. Azvârli tunica după un dulap, o puse fulgerător pe cea veche şi, aşezându-se la birou, se căzni să strige cu vocea răguşită şi poruncitoare a sergenţilor majori pe câmpul de instrucţie:

— Intră!

Clanţa monumentală din vechiul palat vienez coborî uşor şi clămpăni la loc, fără ca uşa să se

deschidă – o dată, de două ori, de trei ori… până ce Spider-Mills îşi aminti că tocmai încuiase.

În sfârşit, un minut după începutul povestirii noastre, uşa împodobită cu îngeraşi sculptaţi în lemn se deschise larg şi în prag apăru domnul James B. Clawhead.

2

Nu era un militar, cum se temuse colonelul, ci un civil, şi încă unul din puţinii oameni pe care Spider-Mills nu s-ar fi jenat să-i primească şi în pijama. Îl cunoştea de când Clawhead lucrase în slujba tatălui său.

— Iartă-mă, şefule, zise James B. Clawhead cu o voce puţin înăbuşită, care părea că vine de undeva dindărătul său. Văd că secretarul lipseşte, n-am ştiut că te tulbur.

— Nu-i nimic, doar te-am chemat. Clawhead, am veşti bune pentru dumneata. Eşti un om fericit.

Clawhead tăcu posomorât.

— Un om fericit! Pricepi? Ţi-a pus Dumnezeu mâna în cap! Pricepi?

Ca orice om de afaceri ce s-a ocupat vreodată de publicitate, Ezra era convins că totul e să repeţi ceea ce spui, să ai un refren hipnotic. De data aceasta, operaţiunea hipnotică era stânjenită de ochelarii fumurii ai lui Clawhead. Colonelul, vrând să-şi lase musafirul să se perpelească în aşteptarea noutăţilor, se îndreptă spre un dulăpior şi începu să fabrice un cocktail complicat. Cât timp Ezra a amestecat tacticos două felii de lămâie, piper, coniac, un gălbenuş de ou, şampanie, scorţişoară, sare, coji de portocale, sifon, gin, cubuşoare de gheaţă şi ciocolată cu bulion englezesc pentru carne, Clawhead, îndesându-şi în fotoliu trupul osos, a tăcut.

Avea un nas subţire, cu vârful puţin sucit într-o parte, un fel de cârlig sau gheară cu care parcă agăţa orice miros. Simţind aroma de bulion, ciocolată, piper, ouă şi coniac, tresări uşor, cu nasul tremurând, dar bău tot paharul, până la ultima picătură, fără să clipească: avea o excepţională putere de rezistenţă, după cum ne-o vor arăta şi aventurile sale de mai târziu.

Colonelul, de mult descheiat la tunică, se opri cu picioarele desfăcute în mijlocul camerei, se legănă puţin pe vârfuri şi îşi duse zadarnic mâinile pe locul unde-i fuseseră bretelele. Privind lentilele fumurii ale lui Clawhead, ridică tonul, plin de bucurie:

— James, pleci în România!

Clawhead nu clinti. Dar era o nemişcare ciudată, ca şi când la picioarele sale s-ar fi căscat deodată o prăpastie.

— Îmi place că eşti un om calm, rosti Spider-Mills şi i se aşeză în faţă, bătându-l uşurel pe genunchi.

— Calm sunt, dar prost nu. Acolo…

— Fii serios, Jimmy, îl întrerupse mulţumit colonelul, aplicându-i o lovitură prietenească în coaste. O să vezi că în cinci minute îl vei săruta de bucurie pe bătrânul Ezra… Şi îşi îndreptă ochii albaştri spre lentilele lui Clawhead, cu o privire de copil jucăuş. Aşa era Spider-Mills: vesel, optimist, popular; avea păr alb, nume falnic şi avere, dar se purta amical cu oamenii, mai ales cu aceia care încercau să-l stoarcă de parale. Îi înţelegea, îi aproba sufleteşte, şi îi refuza. Ştia că James Clawhead nu e chiar atât de speriat de o vizită în România: risca cel mult vreun proces, vreo expulzare care i-ar fi mărit faima. Pesemne voia să se tocmească.

— Eu spionaj nu fac în România! spuse hotărât Clawhead.

— Chiar te rog să nu faci! Insist! Pricepi? Dumneata eşti ziarist!

Colonelul mai râse câteva clipe, îşi căută bretelele ca un ursuleţ care s-ar scărpina la subsuori

şi reîncepu entuziasmat:

— E-o adevărată anecdotă. Eşti un om cu o fantezie grozavă, uite, închipuieşte-ţi următoarea scenă: dumneata, James Clawhead, te afli pe străzile Bucureştiului roşu şi porţi atârnat de gât un Kodak. Pricepi? Te apropii de Ministerul de Interne comunist, potriveşti în linişte distanţa la aparat, coeficientul de lumină, te pregăteşti să iei o fotografie…

— Brrr! se revoltă Clawhead.

— Stai să vezi! şi Ezra îl pocni încântat în umăr. Va să zică — pricepi? — îţi potriveşti aparatul şi… şi tocmai atunci apare la fereastră un ofiţer comunist de securitate – pricepi? — cu stea roşie la şapcă, cu un nagan la şold – te vede şi imediat îţi aruncă…

— Opreşte, opreşte! e de-a dreptul sinistru! se supără Clawhead şi se duse la dulap să-şi toarne un păhărel. Avea o privire de spion exersat şi dibui fulgerător o sticlă de coniac franţuzesc.

— Da, da – stăruia cu adâncă satisfacţie Ezra Spider-Mills – da, te vede şi îţi aruncă imediat nu o grenadă, ci o garoafă roşie – pricepi – îţi face semne amicale, zâmbindu-ţi…

Clawhead îşi încreţi neliniştit nasul, ca şi când ar fi simţit pe neaşteptate mirosul unei garoafe roşii trimise de un ofiţer roşu, care mai şi zâmbeşte.

— Patroane, şeful meu iubit, te respect şi-ţi admir fantezia, grăi el ţinând coniacul înainte, în aşa fel ca Spider să nu-l mai poată lovi amical fără riscul de a da peste pahar. Ai întrece pe toţi corespondenţii noştri din Viena. Ce fantezie!

Spider-Mills, popular, făcându-se că nu observă tonul obraznic al presei, trecu la biroul său şi îşi ridică glumeţ mina:

— Jur să spun adevărul, întreg adevărul şi numai adevărul! Comuniştii au scornit-o, nu eu. Pricepi? Peste câteva zile începe la Bucureşti Festivalul Tineretului. Ei vor să demonstreze că sunt pentru destinderea încordării: tratative, negoţ, până şi dansuri la Bucureşti… Pricepi? Există şi aşa-zişi

americani care s-ar lăsa prinşi în hora asta. Pricepi? Trebuie arătat ce se ascunde îndărătul acestei manevre. Pricepi? Eu destinderea o văd aşa: când în pat unul din soţi se destinde, celălalt abia mai are loc. Pricepi? Vor să ne preseze, să ne înăbuşe. Pricepi?

Obosit de efortul făcut, Spider-Mills se aşeză şi ochii lui nevinovaţi se umplură de-o dezolare sinceră şi naivă: se gândea la diabolica perfidie a duşmanilor. Alt om, mai puţin şiret decât Clawhead, ar fi răspuns plângându-se că destinderea e mai complicată şi mai afurisită decât patul conjugal. El însă tăcea, începând să-şi dea seama că nu-l aşteaptă o misiune prea complicată; altfel l-ar fi instruit chiar şeful reţelei de informaţii, şi nu Spider-Mills, acest om de afaceri care se ocupa mai mult în amator de chestiunile de propagandă.

Dându-şi seama că stă tolănit nemilităreşte, colonelul îşi puse pumnii pe birou.

— Clawhead, dumneata n-o să rămâi în pagubă! De altminteri, te trimitem doar ca gazetar, nu rişti nimic. Pricepi? Nu-mi place însă felul dumitale egoist de-a judeca. Uneori e nevoie şi de sacrificii. Providenţa, cu degetul ei, ne arată calea. Să strângi nu numai informaţii militare sau economice, ci şi morale: păreri; nemulţumiri, starea de spirit. Dumneata cam nesocoteşti această latură.

Clawhead, plictisit la culme, fuma ţigară după ţigară.

— Probabil te întrebi: oare de ce bătrânul Ezra stăruie atât?

Intervenind în mare grabă, Clawhead protestă că are toată încrederea şi că nu cere niciun fel de explicaţie.

— Ba o să-ţi explic, îi răspunse Ezra senin, în timp ce Clawhead căuta în buzunare un antinevralgic. Destinderea nu se poate produce fără condiţiile sufleteşti necesare. Să nu mai ţipe că noi vrem război. Să tacă. Pricepi?

— Patroane, ai zis-o frumos. Am înţeles perfect! glăsui Clawhead, ridicându-se în picioare.

— Ei, du-te sănătos! a răspuns modest Ezra, strângându-i mâna. Să ne vedem cu bine!

După zece minute de strângeri de mână, în care timp îl aşeza pe scaun, îl ridica, îl ducea la uşă şi îndărăt, vorbindu-i neîncetat şi lovindu-l cu o prietenie crescândă, Ezra încheie cu cuvintele:

— Nu uita! să ne înţelegem: dumneata eşti numai gazetar. Nu numai faţă de ei, ci şi faţă de noi.

— Cum aşa? întrebă Clawhead, aproape jignit.

— Nu vei căpăta nicio adresă. Pricepi? Nu iei nicio informaţie pe cale secretă. Pricepi?

— Şi cu agenţii băştinaşi cine ţine legătura? Maiorul?

— Nu e treaba dumitale, răspunse Spider-Mills, împingându-l spre uşă. Ei, destul m-ai ţinut de vorbă: du-te sănătos. Providenţa să te ajute!

Providenţa însă, în acea zi, nu voia să-l ajute pe Clawhead. Aproape în fugă, făcu cinci paşi, ajunse în dreptul îngeraşilor sculptaţi de pe uşă, puse mâna pe clanţă, o apăsă…

— Numai un moment! îl opri Ezra Spider-Mills. Nu pot să te las să pleci aşa. Trebuie să-ţi dau un sfat. Nu vreau să te jignesc. Ai şcoală, ai practică… Însă nu-mi place figura dumitale. Pricepi? Eşti prea mohorât.

Clawhead dădu din mâini, deznădăjduit.

— Uite, poftim, şi acum! urmă Spider-Mills. Asta-i figură? Dumneata o să vii acolo ca reprezentant al unei ţări libere… trebuie să fii vesel… simpatic…

Clawhead, cu o figură de înmormântare, privea discret spre uşă.

— Adică, să fii progresist; pricepi? Şi zâmbitor, nu ca acum. Ia vorbeşte-mi, să te aud, vorbeşte-mi despre pace şi progres. Hai, că sunt curios să văd ceva, spune.

— Patroane, mă dor măselele, se apără Clawhead.

— Vorbeşti nu cu patronul, ci cu un reprezentant al forţelor armate, glăsui demn colonelul. Văd că ai început să filozofezi.

Clawhead se nelinişti: „a filozofa” era cea mai teribilă acuzare şi bănuială pe care putea Ezra s-o arunce în capul cuiva. Se uită încurcat la covor, şi când îşi ridică privirile, văzu că figura colonelului era cu totul schimbată.

Ochii albaştri, naivi ai lui Ezra se măriseră deodată: faţa sa – de o culoare sănătoasă, roşiatică, pe care părul alb o făcea în mod ciudat să pară mai tânără – căpătase o strălucire neobişnuită; gura energică i se muiase, desfăcându-se într-un surâs extaziat, dezvăluind nişte dinţi impecabili, ca naturali:

— Pace, şopti el radios, progres, salvarea vieţii copiilor, demnitatea individului, fericirea omenirii fără deosebire de sexul ei, de religie… trebuie să spui cuvintele astea cald, omeneşte, zâmbitor, cu entuziasm sincer. Pricepi?

Clipi înlăcrimat, apoi, plin de emoţie, îi strânse mâna.

Clanţa uşii care duce spre rai să fi fost şi Clawhead nu s-ar fi agăţat de ea cu atâta frenezie. Deschise uşa larg.

— O clipă! zise colonelul.

3.

Ajunşi aici, trebuie să prezentăm scuze cititorului nostru. Spaţiul acestei cărţi, dedicată doar aventurilor domnului Clawhead, nu ne permite să redăm continuarea acestei captivante convorbiri.

Căci nu ştim dacă se observă sau nu, dar aşa-i: Ezra este un om practic, însă îi place să vorbească mult. Ca şi alţi business-meni de succes, el e convins că fiecare sfat al său are o imensă însemnătate în ajutorarea semenilor: dacă, înainte de culcare, se leagă la cap sau roagă pe cineva să-l calce bine pe şale, dacă citeste în pat, cu lumina dinspre dreapta ori dinspre stânga, romane poliţiste

sau visele romanţate ale proorocului Daniil în groapa cu lei, dacă ia ori nu după fiecare masă o linguriţă şi jumătate de bicarbonat sau face opt lăsări pe vine la baia de aburi, asemenea acte constituie cheia succesului în viaţă, a magnetismului personal; motivul pentru care a putut să facă avere, baza artei de a fi mulţumit şi zâmbitor – astfel că, neputând fi egoist, el împărtăşeşte tuturor cheia succesului. Faptul că mai există pârliţi, războaie şi criminalitate se explică numai prin aceea că oamenii nu ştiu cum să se lase pe vine la baie. E mâhnit foarte sincer când nu i se împărtăşesc vederile, i se urcă tensiunea arterială şi consideră necesar pentru binele oamenilor să folosească toate mijloacele de convingere, de la repetarea blândă, stăruitoare, hipnotică, până la folosirea marii energii a micului atom.

Autorul acestor rânduri cere de asemenea iertare pentru faptul că introducerea a cuprins unele dialoguri care pot fi socotite, din păcate, ca având caracter politic. Rău, foarte rău! Politica nu are ce căuta într-un roman. Ea îşi are locul numai în pamflete. Scriitorul beletrist trebuie să fie nepăsător ca o pendulă ce-şi îndreaptă limba când într-o direcţie, când într-alta. În cazul de faţă însă, vina este a eroilor, care au discutat politică. Promit să nu mai fac.

Aşadar, la urmă de tot, Clawhead, resemnat, a pus mâna pe clanţă şi s-a întors cu faţa spre colonel, aşteptând să fie rechemat.

— Hai, du-te odată, că mai am şi alte treburi, i-a spus obosit Ezra. Va trebui să scrii astfel de articole, încât românilor să le piară pofta de a te mai primi vreodată. Să fie toţi cu ochii pe dumneata. Însă sub numele maiorului nu va apărea nicio informaţie neadevărată. Pricepi? Maiorul are misiunile lui, nu trebuie să se compromită, dumneata însă n-ai altă misiune decât aceea de a te compromite… Ei, în sfârşit, du-te odată, ba stai să văd dacă…

… Secretarul lui Ezra Spider-Mills scria ceva în linişte, ronţăind bomboane ca să-şi astâmpere

foamea, când deodată, auzind un vâjâit, tresări speriat: i se păruse că a trecut cineva în fugă pe lingă el.

CAPITOLUL AL DOILEA, ÎN CARE ELSIE VINE LA O ÎNTÂLNIRE DE DRAGOSTE, IAR CLAWHEAD PLEACĂ SĂ CUMPERE MEZELURI

Statui din piatră albă, instalate comod pe muchia de sus a palatelor vieneze, contemplau circulaţia

animată a frumosului oraş. Un soi de prinţ sau de împărat habsburgic, al cărui nume îi scăpa lui Clawhead, privea puţin ironic şi puţin trist spre Zorro, care, din afişul cinematografului de peste drum, revenit după o îndelungată absenţă, îmbrăcat în negru şi cu mască, îl ameninţa cu două Colt-uri, având pregătit şi un lasso, pentru orice eventualitate. Un afiş sobru şi făcut cu gust anunţa noua conferinţă a unui cunoscut predicator: „Pericolul galben s-a transformat în pericolul roşu”. Şcolăriţe vieneze cu ochi albaştri, vesele, gălăgioase şi totuşi puţin sfioase, mergeau în cete pe strada largă botezată de locuitori „Inelul” – Ringstrasse. Câteva automobile trecură cu o viteză neobişnuită: se îndreptau spre aeroport, unde urma să sosească un ilustru oaspete din S.U.A., un măgar, actor de cinema, care juca rolul principal în „Charlie, mascota regimentului”, film, dacă nu vorbit, sonor.

Clawhead mergea pe Ringstrasse la întâmplare, puţin ameţit. Nu se putuse obişnui cu tonul pe care îl luau unii sultani în genul acestui Spider-Mills – un nechemat, venit abia de curând la serviciul de informaţii amical-culturale şi propagandă. Nu că l-ar fi umilit – nu-i păsa, aşa era meseria – dar îl plictisea.

— Cel puţin în România va fi mai palpitant, îşi zise eroul nostru, nebănuind cât de adevărată avea să se dovedească această profeţie.

Din obişnuinţă, o luă la dreapta, spre agenţia „Atlantic Press”. Admira vitrinele de pe Koertnerstrasse, privea faimoasa stradă comercială, blănurile, femeile, bijuteriile, limuzinele, se simţea ca o tânără care, în drum spre mănăstire, priveşte ultima oară lumea. La un colţ îl surprinse plăcut noua vitrină a oficiului condus de prietenul său, căpitanul Fitzgerald.

Sub emblema aurită a oficiului cultural american, în vitrină se întindea o perfectă hartă în relief a Bulgariei şi României. Beculeţe roşii şi galbene se aprindeau la intervale, indicând „locurile

îngrozitoarelor lagăre de muncă forţată pentru copii, cu care comuniştii au împânzit aceste ţări”, iar într-un colţ, însângerată, cu ochii holbaţi de groază şi cu mâinile răsucite pe pământ în chip curios, zăcea buna lui prietenă, Elsie Weiner, fotografiată în mărime aproape naturală. Alături, explicaţia: „Această fată a fost mutilată de comuniştii români pentru că tatăl ei era cosmopolit”. Clawhead, în aceeaşi după-amiază, avea întâlnire cu Elsie şi se gândi s-o felicite pentru această poză reuşită. În ultimele luni, datorită bunăvoinţei lui Clawhead, Elsie fusese spânzurată, ciopârţită, înfometată, infectată, înecată, electrocutată, arsă de vie, încarcerată, jupuită, arestată, spintecată, opărită, violată, îngropată, împăiată, deshumată, răpită, sechestrată, decapitată, scalpată şi tatuată – şi mereu, fireşte, de către diferiţi diavoli roşii. Ba chiar şi decimată, prin ordin direct de la sindicatele sovietice.

Clawhead se bucură sincer de succesul fetei. Acum Elsie câștiga bine, dar el, generos, o ajuta ca şi înainte. În fiecare vineri seara avea o întrevedere cu ea, iar la urmă, puţintel obosit, îi dădea discret suma fixă săptămânală, din când în când şi un supliment pentru taxa şcolară sau rechizite, căci ea mai urma la şcoală. Câteodată îi mai dăruia lame de ras uzate şi ţigări pentru tatăl ei; căci, trebuie ştiut, tatăl ei era de meserie comerciant de tutun şi fabricant de lame de ras. Mulţumită ajutorului american, devenise comerciant de tutun şi doar atât. În mod logic, căci scăpase de fabrica de lame de ras. Îi făcea rău la ficat. Apoi, tatăl lui Elsie scăpase şi de palpitaţiile comerţului. Logic, căci îi făcea sânge rău. Pe urmă a fost ajutat să scape şi de meseria de contabil, căci îi făcea rău la cap calculul salariilor; de altminteri, nu mai avea ce calcula, căci muncitorii respectivi deveniseră şi ei oameni liberi. Mulţumită ajutorului american, scăpase apoi şi de şomaj, căci nu mai căpăta ajutor de şomer. Mai suferise de nişte palpitaţii la inimă, cum se întâmplă taţilor cu fete mari de măritat, dar ajutorul

american, acţionând prompt, îl uşură şi de aceste palpitaţii. Elsie, la rândul ei, suferise de prejudecăţi faţă de oamenii în vârstă, dar a fost şi ea ajutată.

Lui Clawhead, deşi era trecut de patruzeci de ani, îi fusese milă de starea fetei şi de faptul că la nouăsprezece ani nu mai avea mijloace să-şi termine clasa a VIII-a. Decât să-şi cheltuiască banii cu vreo stricată, James Clawhead preferase să se îngrijească de această fată curăţică, care nici nu costa prea scump. Apoi, ajutând-o, îi devenise chiar şi simpatică, deşi uneori era cam tristă. Totul, deci, se petrecea perfect logic.

Cu un ochi distrat, Clawhead mai privi în vitrină câteva din grozăviile de necrezut ce se petreceau în ţările dindărătul Cortinei, apoi, amintindu-şi că e vineri, se grăbi spre casă. Nu-i dăduse fetei cheia de la locuinţă şi ştia că nu-i place să-l aştepte pe scări. Elsie nu se jena să iasă cu el prin barurile și popotele rezervate pentru americani, dar se ferea să fie văzută de localnici.

O găsi cu un etaj dedesubtul apartamentului său: stătea, cum mai stătuse şi altădată, în sala de aşteptare a unui dentist.

— Hai mai iute! spuse fata, sărind treptele alături de el – mâine am teză şi trebuie să mai rezolv trei probleme de matematică şi tu niciodată nu vrei să mă ajuţi.

Era îmbrăcată în uniformă, deşi nu venise de la şcoală. Îi plăcea să-şi pună toaletele extravagante pe care le vedea prin filme. Dar lui Clawhead, elegantele răscoapte cu care avusese de-a face la New York nu-i mai trezeau nicio senzaţie. Stăruia deci ca Elsie, atunci când vine la el, să fie îmbrăcată în şcolăriţă. Ba câteodată îl amuza s-o aşeze pe servieta şcolară, deşi fata nu găsea niciun farmec în asta. Acum, fără un cuvânt, James B. umplu două pahare de brandy – băutură pe care şcolăriţa o suporta mai uşor – şi vorbi cu seriozitatea lui obişnuită:

— Elsie, uite leafa ta săptămânală, până la ultimul ban.

Îi plăcea să se arate corect, plus mărinimos.

— Uite şi un avans pe şase săptămâni. E un fel de primă de fidelitate: şase săptămâni să mă aştepţi neclintită. Mai mult n-ar fi omeneşte să-ţi cer. Dacă până-n şase săptămâni nu m-am întors —spuse el, apăsând eroic pe cuvinte – eşti liberă. Ţi-am scris pe bileţelul ăsta adresa lui Maxwell: e un om cumsecade, corect, fără boli, ba chiar e mai tânăr ca mine, s-ar putea să-ţi placă.

Elsie, care se pregătea să-şi scoată şorţuleţul, înţepeni cu mâinile pe funda de la spate;

— Ce ţi-a venit?

Livingstone, anunţând că se afundă în jungla africană, şi Nansen, proclamând asaltul polului, n-au avut o intonaţie mai impresionantă decât aceea cu care Clawhead vesti:

— Draga mea, mă duc îndărătul Cortinei de fier.

Ea pufni în râs:

— Şi de ce te-ai întunecat aşa? Mi-ai spus că-ţi place să te plimbi prin străinătăţi…

— Sunt fricos, grăi Clawhead, care în sinea lui se simţea plin de curaj. Înţelegi, Elsie. N-am de loc stofă de erou… sunt un laş…

Elsie, într-o vreme, îl simpatizase pe Clawhead, măgulită că un om în vârstă îi dă atenţie, apoi îl urâse, aşa cum urăşti un patron care te oboseşte şi te sâcâie; dar până la urmă îi devenise indiferent. I se părea prea mare efortul de a-l urî. Din când în când însă, Clawhead mai reuşea să o intrige. Era un ciudat fenomen al naturii, pe care nimeni nu i-l explicase vreodată la şcoală.

— Jimmie – spuse ea căutându-i privirea îndărătul ochelarilor fumurii – suntem singuri, nu ne aude nimeni, de ce-mi faci propagandă? Vorbeşti de parcă te-ar pândi acolo cine ştie ce primejdii. Nu m-ar mira să scoţi din buzunar o poză de-a mea, în chip de torturată, şi să încerci să mă convingi că-i isprava lor.

Clawhead o cuprinse în braţe, încercând s-o sărute pe locul catifelat între gât şi umăr, dar ea, şireată, căuta să câştige timp.

— Nu te supăra, Jimmie, dar tot ce se leagă de viaţa ta mă interesează.

El, măgulit, începu să se joace cu degetul în funda ei de şcolăriţă şi o lămuri cu glasul lui înăbuşit, care părea a aparţine unui om invizibil, aşezat undeva mai la spate:

— Eu nu scriu niciodată minciuni. E adevărat că multe ştiri de acolo sunt născocite de mine, la biroul meu din Viena, da! Scorneli, da, însă ele corespund adevărului!

Spunând acestea, domnul Clawhead se încălzi, părăsi funda, începu să se plimbe cu paşi de somnambul prin odaie, apoi rămase holbat în faţa geamului, ca şi când jos, prin cele trei rânduri de sticle – ale ochelarilor şi ferestrei — ar fi văzut nu o stradă a Vienei, ci scene de jaf, viol şi teroare, undeva îndărătul unei Cortine ferometalice, pe ecran lat, vistavision, tehnicolor şi sunet în relief, auzindu-se clar din stingă clipocitul valurilor de sânge.

— Acolo e mizerie – spuse el – mor oamenii de inaniţie, de boli infecţioase, şi nu se găsesc nici măcar prafuri insecticide.

Spunând acestea, domnul Clawhead se smulse de la spectacolul îngrozitor pe care-l vedea şi căută să se scufunde iar în dulcile patimi pentru care plătise anticipat. Se apropie de Elsie, o privi adânc – sau, mai precis, îşi vârî lentilele fumurii ale ochelarilor aproape în ochii ei – o împinse uşor spre pat… O clipă mai apoi, se petrecu unul din acele lucruri îngrozitoare pe care doar un agent al Moscovei ar fi putut să le pună la cale: pe domnul James B. Clawhead începu să-l mănânce spinarea. Ştia precis că n-are de ce să-l mănânce, că s-a iritat doar aşa, din sensibilitate, la gândul că va pleca într-o ţară lipsită de insecticide. Şi totuşi îl mânca, îl mânca grozav, între omoplaţi, unde nu putea ajunge cu mâna. Câteva secunde se clătină, sfâşiat între două dorinţe.

— Elsie – zise el – fii bună, te rog, şi scarpină-mă puţin pe spate… nu, nu… între omoplaţi…

aşa… acolo. Sunt impresionabil şi laş, se plânse el cochet. Uite, am vorbit de situaţia de-acolo şi deodată m-a pocnit o foame grozavă şi mă mănâncă spatele… nu, nu, tot acolo!

Elsie, scărpinându-l, se gândea că ar face treaba asta cu plăcere şi ore la rând, numai să scape de insistenţele lui de amorez, care erau pentru ea neplăcute ca o şedinţă la dentistul de dedesubt. Câteodată i se părea că James B., de dragul banilor, se preface şi nu crede o iotă din cele ce scrie, fiind indiferent faţă de politică; văzându-l însă cum se încreţeşte sub încordarea scărpinatului şi cum i se usucă buzele de pe acum la gândul foamei ce domneşte în spatele Cortinei, Elsie îşi amintea de stareţa şcolii unde-şi făcuse ea câţiva ani educaţia. Dar şi stareţa, cu tot fanatismul religios pe care îl afişa, fusese văzută ducând în chilie borcane cu dulciuri în zi de post, ba, uneori, şi câte o şcolăriţă; pe când Clawhead părea, în unele momente, un apostol neprihănit, sincer îngrozit de viziunile macabre ce-l urmăresc.

După ce socoti că l-a scărpinat atâta încât Jimmie să aibă şi provizii, Elsie îl sărută pe obraz cu aceeaşi îndoielnică plăcere cu care pe vremuri săruta mâna stareţei, luă de pe masă banii şi plecă.

Generosul ei binefăcător, care-o ajutase de atâtea ori, n-o opri: avea nevoie de toate forţele pentru dramatica încleştare ce-l aştepta. Rămas singur, dădu drumul la radio, îşi turnă o porţie generoasă de whisky şi – deschizând un vast dosar roşu – începu să se documenteze asupra acelei ţări tenebroase numite România, despre care ştia că se află undeva între munţii Balcani şi Marea de Azov.

Era un om impresionabil şi simţi iarăşi că îl mănâncă ceva între omoplaţi; ba încă şi pe ceafă. Coborî iute, străbătu două artere aglomerate, o coti discret până ce găsi o drogherie nu prea aglomerată. Aici îşi cumpără hotărât două bucăţi mari de săpun, multe insecticide, o sticlă de dezinfectante şi săruri de baie. Trei vânzătoare, încântate că au găsit un american probabil bogat şi amator de articole

igienice, îl înconjurară. Clawhead îşi mai cumpără atunci o cutie de pastile cu cafeină, pe care era pictat un şoricel privind demonstrativ spre pilotul unui avion cu reacţie în plin zbor: „El era fricos ca un şoarece, dar de când cu pastilele atomice a devenit leu turbat”, precum şi o cutie de pastile pentru activizarea glandelor producătoare de adrenalină, după cum explica marele savant cu halat alb şi ochelari, zugrăvit pe cutie; din gură îi ieşea un nouraş alb prin care comunica preţul şi efectul acestor pastile. Apoi şapte tuburi de hapuri preventive contra microbilor, împodobite cu un sugestiv craniu verde de mort, sub care scria: „războiul bacteriologic e aproape”, o forfecuţă de unghii, scurtă şi puternică, învelită în fotografia divei cu cele mai frumoase picioare din S.U.A., alte cutiuţe pe capacele cărora erau desene înfăţişând oameni torturaţi de boli şi apoi veseli la culme, cu nouraşi albi ieşindu-le din gură; o cantitate serioasă de morfină contra reţetă, o alifie pentru liniştirea iritaţiilor pielii şi diferite tipuri de picături, prafuri şi hapuri pentru stomac; un „dinamizator” de cafeină, adrenalină şi ortedrină, pe care era zugrăvit Hamlet declarând că n-ar fi şovăit atâta dacă lua pastilele de la început şi, pentru balans, un calmant cu bromură, pe care Othello, cu spatele, ca să nu se vadă că are o culoare suspectă, era ocupat cu strangularea nevesti-si, în timp ce nouraşul sângeriu anunţa: „Scuză-mă, dragă, dar noaptea asta nu mi-am găsit pastilele deconectante: au dispărut din noptieră!“, alături de alt nouraş care reproducea fidel horcăielile neprevăzătoarei Desdemone.

Astfel înarmat în ce priveşte mâncărimile, Clawhead simţi cum cresc asalturile unei suliţe care îl îmboldea în partea stângă a pântecului. Aşa a ajuns eroul nostru să facă o cumpărătură care avea să joace un mare rol în păţaniile sale de mai târziu. Trecu şovăitor pragul magazinului alimentar „Marele transatlantic“. Stăpânul rubicond al magazinului îi ură bun venit:

— Avem tot interesul să vă servim, să fiţi mulţumit, să mai veniţi.

Îi arătă fără grabă toate mărfurile, povestindu-i că pe vremuri toţi exploratorii din Viena se aprovizionau cu produse alimentare numai la „Marele transatlantic”. Îndrumat activ, James B. Clawhead achiziţionă până în cele din urmă trei mari rotocoale de salam tip „Explorator”, garantat, din carne de porc, putând hrăni perfect un om timp de o lună şi rezistând nealterat timp de trei luni, inclusiv la călduri tropicale.

La plecare, singurul pasager şi totodată căpitan al „Marelui transatlantic”, conducându-l până la uşă, i-a spus:

— Dacă n-o să vă placă – aşa a glăsuit acest patriot – dacă n-o să vă placă, nici să nu vă mai întoarceţi la noi.

Mulţumit, marele explorator a pus la subsuoară cei trei mici exploratori şi a ieşit din prăvălie. Încărcat cu tot felul de ambalaje şi sforicele, Clawhead abia a izbutit să ridice în sus degetul mic, după un taxi. Pe pernele moi, îşi recăpătă siguranţa de sine. Era gata să facă faţă oricăror misiuni primejdioase. Căci J.B.C. (aşa i se spunea lui James B. Clawhead pe scurt) nu era de loc un om de rând, după cum ne-o vor arăta pasionantele sale peripeţii in România.

CAPITOLUL AL TREILEA; ÎN CARE ÎNSUŞI JUPITER CU AMICII SĂI IES LA BĂNEASA ÎN ÎNTÂMPINAREA LUI J.B.C.; ACESTA SCAPĂ DE NIŞTE FLORI MACHIAVELICE

Avionul zbura liniştit, cu un zumzet adormitor, la două mii de metri deasupra pământului României. Sub norii rari, dar strălucitori, exact îndărătul Cortinei de fier, păreau să se odihnească largi covoare aurii de grâne.

Cuprins de o pasiune de reportsman pe care n-o mai încercase din tinereţe, James B. Clawhead cerceta interiorul avionului. Sub fruntea lui osoasă şi prelungită în sus prin două golfuri ascuţite, se desfăşura o vastă activitate mintală: observa, gândea, compara, sistematiza. La Praga – din păcate – clădirea aeroportului îi plăcuse prin aspectul ei impozant, aducând puţin cu un vapor modern. Acum se uita în avionul românesc, cu nădejdea că va găsi deosebiri faţă de avionul occidental care îl adusese la Praga. Observase cu satisfacţie că, din cauza unor comisioane pentru Festival, magazia de bagaje era plină până-n vârf şi unele valize rămăseseră pe scaunele rezervate pasagerilor. Văzu cu o nobilă plăcere că pânza unui scaun începuse să se desfacă şi că la alt scaun lipsea punguţa ceruită. Îşi nota totul imediat, din pricină că în avion erau câţiva tineri sudanezi, doi chinezi mai în vârstă şi alţii, printre care francezi fără astâmpăr; râdeau cu toţii foarte zgomotos, vorbeau în diferite limbi de-ale lor, iar Clawhead nu mai putea fi atent la partea esenţială. Stevardesa îi adusese o gustare şi Clawhead îşi notă că a primit a doua oară de mâncare şi vată pentru urechi, dar nu şi gumă de

mestecat, cum se obişnuieşte la multe servicii vest-europene. El se considera un american „wellmannered” – „cu maniere alese” – şi nu aprecia guma de mestecat. Socotea însă că cititorii săi sunt prost educaţi, naivi, grosolani, desigur nu din cauza lui, ci a colegilor săi; de aceea, ca un sacrificiu, consimţea să scrie pe înţelesul acestor oameni şi se gândea că astfel de amănunte, fie ele neînsemnate în aparenţă, vor impresiona adânc marele public: „Închipuiţi-vă că sunteţi nevoiţi să călătoriţi patru ore în şir, la două mii de metri înălţime, fără gumă de mestecat, fără acest eficace mijloc de destindere a nervilor şi de activare a muşchilor fălcii şi feţei, ajutând – prin pocnete mici care se produc în ureche în timpul masticaţiei – la reglarea presiunii interioare din timpane în raport cu presiunea atmosferică scăzută a înălţimii, după cum au arătat recent cunoscuţii savanţi… (numele urmau să fie completate). Eu, unul, niciodată n-am mestecat, dar nu vi se pare că ura faţă de Occident e împinsă prea departe?…”

Clawhead întrerupse firul viitorului reportaj, găsindu-l cam naiv, şi privi cu interes profesional la picioarele stevardesei. Observă cu regret că firul la ciorap este destul de drept şi că în această privinţă nu se poate spune nimic rău, nimic care să arate cititorului din zona civilizată neplăcerile unui zbor cu avioanele care abia de-şi mai trag zborul sub Cortină.

Ajuns aci, Clawhead stabili că e lovit de fanatism politic. Că, de fapt, aceste două picioare sunt o realizare a naturii şi nu a serviciului de transporturi aeriene. Şi că deci e chiar recomandabil să scrie laudativ despre ele. Aceasta va arăta cititorului spiritul de imparţialitate şi obiectivitate în care a fost scris articolul şi-l va ajuta să primească încrezător şi acele părţi în care Clawhead – desigur, cu aceeaşi perfectă obiectivitate – va descrie îngrozitoarele realităţi constatate de el în România. Interesant reportaj psihologic: fata are corp frumos, dar ochii ei mari dovedesc o spaimă nemăsurată,

pricinuită de ororile pe care le-a văzut în ţara ei. Ororile rămân învăluite în mister: fata s-a temut să facă declaraţii: „viaţa mea este în primejdie”.

De parcă ar fi simţit că e privită stăruitor, stevardesa se întoarse şi îl măsură repede cu o privire nu îndeajuns de amabilă. Dar Clawhead, având meserie grea şi fiind om muncitor, era obişnuit să nu se sinchisească. Rămase mai departe adâncit făţiş în studiul celor două realizări ale naturii.

…El ar fi blând, foarte blând. Parcă pe Elsie nu o ajutase? De ce să nu facă acelaşi bine şi în alte ţări? Se deosebea de acei ofiţeri americani brutali, lipsiţi de inimă, care, in ţările ocupate, aruncau femeile în voia soartei. Clawhead, simţitor, avea grijă de ele şi după aceea, le recomanda mai departe. De fapt, el era un om rezonabil, cu pretenţii modeste de la viaţă. Alţii alergau să recapete petrolul românesc, sau să pună mâna pe pământurile ţăranilor; el însă, nu şi nu era modest, nu se considera proprietarul lor, n-avea nevoie… Îşi făcea slujba grea, aşteptând să pună mâna pe o sumă mică de tot, cu care să se retragă undeva în munţi, să pescuiască… Să spunem însă pe deplin sincer întreg adevărul; numai păstrăvi. Altceva nu-i plăcea să pescuiască.

Un zgomot vag îl nelinişti. Părea că, în sfârşit, motorul avionului se dovedeşte a fi un motor de calitate inferioară. Se ruga cerului ca avionul să nu fie chiar prost. După un timp, auzul exer sat al lui J.B.C. reperă zgomotul: era un fel de smiorcăit, sau geamăt de om, şi nu venea dinspre motor.

Cu un scaun în urmă şedea Richard D. Dashaway, zis maiorul, corespondentul din Viena al agenţiei „Amalgamated Press”, superiorul lui Clawhead în privinţa informaţiilor amicale, un om înalt şi vârstnic, cu nas puternic reliefat, cu capul dat mult pe spate, într-o alură veşnic militară, din care pricină fusese poreclit maiorul. Se pieptăna cu cărare. Începând să chelească şi nevrând să-şi schimbe frizura, cărarea i se lărgise peste măsură: acum evoca o largă autostradă americană, minunat

asfaltată, având la capăt, în creştet, şi un loc rotund de parcare a maşinilor. Clawhead, cu aspectul său colţuros – umeri laţi, bărbie dur cioplită, frunte pătrată prelungită cu două triunghiuri, ochelari nu rotunzi, ci octogonali – avea în el ceva specific anumitor categorii de americani, dar ţeapănul Dashaway, cu mustaţa-i roşcată, pe oală, şi cu dinţii lungi de iepure, amintea mai curând de un frumos lord englez trăit în armata colonială. Acum, în avion, înfăţişa un tablou zguduitor al luptei cu destinul: picotea dramatic, capul îi cădea moale pe piept, cu autostrada la verticală, apoi, cu un efort titanic, îl redresa în poziţia sa marţială obişnuită, ca peste o clipă somnul să i-l plece iar.

Studiindu-l amănunţit, Clawhead ajunse la concluzia că gemetele nu vin de la maior. Veneau de la Pettighouse, care stătea cu un scaun mai în urmă, un om blond-roşcat şi cam bondoc, cu coşuri mici pe obraz. Spre deosebire de nobilul Dashaway, el avea hainele mereu boţite, ca şi gura, care i se deformase puţin din pricina obiceiului de a vorbi numai pe un colţ, folosind incomplet larga ei capacitate. Pettighouse, trimis special al mai multor ziare, om vesel – mai ales de când nevasta îi făcuse un copil, ceea ce i se părea foarte original şi amuzant măcar pentru o vreme – Pettighouse cel vesel se văita acum de unul singur, cuprins de exasperare, trăgea brusc aerul pe nări, cu faţa încreţită ca o jucărie de cauciuc dezumflată. Văzind că James B. Clawhead nu doarme, se bucură:

— Ascultă, Jimmy, simţi? Avioanele lor au un miros urât, chiar aşa. Va trebui neapărat să scriem despre asta, chiar precis despre asta. Chiar acesta este cuvântul.

— Ce miros?

— Miroase parcă a carne stricată şi ceapă – spuse nenorocit Pettighouse – aproape că mi-a venit rău, chiar acesta e cuvântul exact.

J.B.C. veni în dreptul lui Pettighouse. Nasul său subţire şi puţin smucit în vârf începu să tremure: într-adevăr, dinspre coada avionului începea să se

răspândească un miros care parcă te izbea în cap şi-n piept. Lui Clawhead miasma aceasta i se părea neaşteptat de cunoscută. O asocia – nu ştia nici el de ce – cu momentele când citise dosarul acela roşu despre una din ţările dindărătul Cortinei. Uita că, atunci când citise dosarul, i s-a făcut foame; uitase că n-a trecut decât vreo săptămână de când achiziţionase cele trei cercuri de salam inalterabil, aşezate în valiză, pe un scaun spre coada avionului. Deodată, îngrijorat, se întrebă dacă nu cumva de acolo emana mirosul. Dornic să-l ajute pe Pettighouse, proprietarul celor trei rotocoale „Explorator” puse mâna pe dispozitivul de ventilaţie, încercând să-l deşurubeze. Apoi – în vreme ce ochii lui Pettighouse începuseră, încet, să iasă din orbite – îşi notă iute, ca să nu uite:

„Gaura de ventilaţie în dreptul scaunului nostru era stricată, pentru că, fireşte, totul în această ţară merge doar la înarmări”.

… după care deschise un ventilator mai din faţă, cât timp colegul său se mai afla încă în viaţă.

Pettighouse se cutremură, forţa aerului proaspăt fiind prea mare, apoi, moleşit, păru că s-a îmbătat dintr-o dată, ceea ce lui nu i se întâmpla nici după o zi întreagă de consum. La urmă se înveseli, regăsindu-şi starea normală, admirându-l pe ingeniosul său salvator şi pregătindu-se să spună ceva. Conştient de unele lipsuri în gândirea sa, Pettighouse, vorbind, avea obiceiul de a se confirma ca să se îmbărbăteze din mers.

— Ai avut o idee bună ca o eliberare de tiranie de orice fel – zise el – chiar acesta este cuvântul, căci simţeam că nu mai pot să respir, totalmente imposibil, chiar aşa, ceea ce totuşi trebuia să fac. Chiar aşa, iţi mulţumesc mult: despre mirosul ăsta va trebui să scriem neapărat, chiar neapărat despre asta, chiar aşa. Îţi mulţumesc.

Însă când scria, avea grijă să stilizeze.

Mai aveau puţin până la aeroport – avionul începuse să micşoreze înălţimea. Clawhead văzu de sus, ca nişte flori mititele, o mulţime de drapele.

Apoi pământul se înclină, se legănă, şi drapelele multicolore, mărindu-se vertiginos, părură că vin cu iuţeală spre fereastra Iui J.B.C., de parcă i-ar fi zis „na, uită-te!”. Pământul se mai smuci o dată în sus – şi avionul începu să se salte agitat şi grăbit pe pista de aterizare. Se învârtea de colo până colo, părând că vrea să se obişnuiască din nou cu pământul românesc.

Uşa încă nu se deschisese, când o droaie de tineri, încărcaţi cu flori şi cu pancarte, năvăli pe câmp în întâmpinare. Dinăuntru, o birmancă slăbuţă, francezii cei gălăgioşi, chinezii îmbrăcaţi în negru, sudanezii şi ceilalţi făceau semne, bucuroşi. Pettighouse îşi înfundă mânuţele adânc în buzunare, dând impresia că a pierdut ceva; în vreme ce maiorul, fără să se mai obosească, îşi încrucişase braţele pe piept, aruncând priviri reci pe sub sprâncenele stufoase. Cât despre James B. Clawhead, acesta se repezi să-şi ia valiza. Avea acolo diferite lucruri importante şi era şi jenat cu exploratorii aceia în bagaj. Se ferea deci să încredinţeze valiza vreunui hamal – în caz că mai existau hamali în spatele Cortinei de fier. Voia s-o ducă personal oriunde ar fi trebuit, inclusiv la vamă; căci asta trebuia să mai existe.

Îl izbi mirosul neplăcut; nu mai era nicio îndoială că salamul dinăuntru începuse să se strice, încă înainte de tropice.

Uşa avionului se deschise şi mai întâi năvăli înăuntru zgomotul vesel de pe aeroport. Până să se instaleze scăriţa, J.B.C. contemplă dezordinea pitorească a sutelor de tineri învălmăşiţi în fugă. Fluturau batiste, mâini, săreau în sus, cântau, strigau, trimiteau bezele, se înghesuiau să fie cât mai aproape de avion. Nu putea înţelege de ce fac ei o primire atât de falnică: în avion erau oameni de rând – ziarista birmancă, doi indieni, cei trei corespondenţi americani, nişte studenţi francezi care se văitaseră pe drum că n-au bani - nişte amărâţi de negri şi iar negri. Nu era printre toţi aceştia niciun campion mondial de box, nici vreo

vedetă, nici măcar măgarul cineast întâmpinat pe aeroporul din Viena. Atunci – de ce? Propagandă?

Nu mai avu timp să-şi răspundă, îi venise rândul să coboare scăriţa. Voia să se strecoare neobservat prin mulţime, ca să nu mai dea socoteală curioşilor – de unde e, ce păreri politice şi ce meserie are (mai ales că avea o meserie grea), ce fel de agenţie e „Atlantic Press”… Îşi înfundă mai adânc pe nas ochelarii fumurii şi începu să coboare repede scăriţa. Zeci de mâini se întinseră spre el, încercând să-i ia valiza, dar proprietarul o smuci la dreapta şi la stânga cu o înverşunare sălbatică, izbutind să şi-o păstreze.

Pe ultima treaptă îl întâmpină o fată îmbrăcată într-un tricou sportiv. Avea ochi verzi-albaştri, plini de gravitate copilărească, era foarte frumoasă. Încercă şi ea, zadarnic, să-i smulgă valiza şi îi spuse repede, în mai multe limbi:

— Bine aţi venit, prietene. Din ce ţară sunteţi?

Luat de val, Clawhead simţi cum cineva îi strecoară ceva umed în mâna rămasă liberă şi se pomeni că poartă un buchet lung de gladiole roze şi albe, ca şi când el ar fi fost mireasă şi nu corespondent venit cu muncă serioasă. Un cor începu să cânte undeva mai departe, tinerii strigau „pace şi prietenie” mai-mai să-şi frângă vocea, iar Clawhead se strecura grăbit printre oameni, însoţit de fata zâmbitoare şi cam naivă, care îl consola mereu:

— Nu-i nimic, prietene, noi ştim… Poporul american e dornic de pace, îl stimăm. Ştim, am citit şi cartea lui Robeson…

De ce îl tot consola? Îl scoase din înghesuială şi, aducându-i un scaun, îl rugă s-o aştepte puţin, căci îi va comunica ea toate amănuntele necesare pentru cazare. Clawhead vru s-o şteargă în căutarea maiorului şi a lui Pettighouse, dar acest lucru se dovedi a fi imposibil.

Fiind observat că e străin, fu asaltat de un cârd de pionieri şi pioniere care îi cereau să le scrie în carnet pace pe limba lui. Un tânăr solid, fără

cravată şi fără haină măcar, îi înfipse în rever un mic porumbel alb de email, pe care Clawhead fu nevoit să-l păstreze pe piept mai bine de un minut, iar un hamal de pe aeroport ţinu să dea mâna cu el, după care, cu o mare forţă muşchiulară, încercă să-i smulgă valiza, cu aromele ei cu tot. Îl liniştea că i-o duce pe gratis, în vreme ce Clawhead, neînţeles, răguşea tot cerându-i să-l lase în pace.

— Sunteţi invitat la o gustare! îi spuse fata, care acum era însoţită de un tânăr. Acesta venise special să apere faima ospitalităţii româneşti, să nu-l lase pe străin să-şi ducă singur valiza. Era în tricou, din păcate părea să fie antrenat la toate sporturile.

Clawhead rezistă cu o putere egală, stăruind să-şi poarte personal povara, refuzând cu o figură sobră orice ajutor şi stârnind admiraţie prin democratismul său.

— Florile! îi spuse atent însoţitoarea, care probabil nu voia să-i răpească bucuria de a purta nişte gladiole de măritiş – aţi uitat pe scaun florile…

Clawhead înşfăcă buchetul şi o porni tăcut spre clădirea aeroportului. Tocmai atunci se auzită, încă îndepărtate, primele lătrături şi hămăituri…

2

Era o zi plăcută, propice pentru plimbare. Pe şosea, nu prea departe de aeroport, domnul Botoncea-Parizandru – îmbrăcat în haine puţin cam lucioase, dar care dovedeau un trecut ales (mai cu seamă pantalonii cenuşii, dungaţi, speciali pentru jachetă, din stofă de pe vremuri) – se plimba. Se plimba încet, grav şi solemn, cu acea distincţie caracteristică oamenilor în vârstă din înalta societate; în dreptul fiecărui pom se oprea într-o tăcere atentă, plin de condescendenţă, până ce Jupiter, un foxterrier inimos, clipea satisfăcut şi recunoscător din ochii săi rotunzi. Avea această

plimbare cu etape ceva sigur, statornic, neclintit, ceva foarte agreabil pentru domnul Parizandru, reprezentând una din tradiţiile scumpe ce nu-i puteau fi răpite, in ciuda răutăţii comuniste şi a vremurilor furtunoase. E drept, Jupiter era mai mic decât doberman-ul pe care-l avusese pe vremuri – în schimb, domnul Parizandru se plimba mai departe cu uriaşa cravaşă din trecut, cam disproporţionată pentru coapsele micului Jupiter.

Mai aveau puţin până la capătul aleii, când un câine ciobănesc neîngrijit trecu în goana mare pe alături, îndreptându-se spre nord-est cu viteza unui avion „Constellation". Această trecere îl făcu pe Jupiter să-şi ciulească urechile, intrigat. Apoi, gâfâind şi înecându-se, neizbutind să fugă, trecu clătinându-se în graba mare un pechinez cam grăsuţ, care îşi încurca picioruşele scurte în cureaua ce se târa după el. Funduliţa albastră de pe cap i se deranjase.

Jupiter simţi că un fior unic în viaţă îi aleargă până în capătul bont al cozii. Înălţându-şi botul ca pe un detector radar, fu imediat edificat; îl cuprinse o febrilitate vecină cu turbarea. Hămăi de vreo două ori şi, speculând un moment de neatenţie a asociatului său la plimbare, se smuci brusc din curea şi o porni cu toată iuţeala în direcţia nordului, de unde-i veneau stăruitor chemări şi semnale mai irezistibile decât cântecele de altădată ale sirenelor mării. Lătra din mers, ceea ce îl obosi şi mai mult, căci pierduse exerciţiul unor asemenea excese; îl întârzie pe drum şi un incident neplăcut cu un bulldog brutal de care se ciocnise fără nicio intenţie,

Când sosi, cu limba scoasă, pe aeroport, mirosul îl învălui din toate părţile. Oamenii, circulau calmi, nesimţind nimic, dar câţiva câini se învârteau ca înnebuniţi în toate direcţiile. Un câine cafeniu de vânătoare luă comanda micului detaşament şi o porni într-o direcţie bine precizată – iute, cu botul zvârlit înainte, de parcă i l-ar fi tras un fir de sârmă

invizibilă, fir care părea că se înfăşoară rapid pe un mosor aşezat în valiza eroului nostru.

Clawhead, enervat de gladiolele nupţiale care-i fuseseră dăruite şi care-i imobilizau un braţ, grăbi pasul. Un câine-lup hămăi vesel spre el, ca spre o veche cunoştinţă, şi începu să-i miroase valiza. Cu o bucurie copilărească plină de graţie, un ogar alb zburda cu salturi elegante in jur. Alţi câţiva amatori abia soseau, în goana mare, cu curelele după ei, ridicând praful şi schimbând îndemnuri înflăcărate, ca la o şarjă de cavalerie.

Câinele lup, amical şi cu multă delicateţe faţă de Clawhead, încercă să-i roadă puţin valiza, numai într-un colţişor, în vreme ce un dog uriaş voia să-i pună labele pe umeri, pentru a-l privi adânc în ochi. Clawhead se roti vitejeşte cu valiza şi buchetul, provocând gol în jur, apoi, cu un remarcabil simţ tactic, ochi un foxterrier mai mititel, cu fundă galbenă, pc care îl izbi crâncen cu piciorul, ca să-i intimideze pe ceilalţi, mai solizi. Însoţit dc schelălăitul lui Jupiter – căci el era — şi de protestele indignate ale celorlalţi câini, James B. Clawhead o rupse la fugă, învârtindu-se din când în când ca o morişcă, cu valiza prin aer, şi atacând câte un căţel, de preferinţă şpiţi mici sau pechinezi.

Retragerea îi era acoperită de oamenii de pe aeroport. Se opri îndărătul unei uşi de sticlă a noii clădiri a aeroportului, gâfâind, trăgând cu urechea la hărmălaia de afară şi ştergându-şi fruntea. Lăsase florile pe un scaun şi o porni spre o odaie mare, unde se serveau gustări pentru oaspeţi.

— Florile! îi aminti grijuliu însoţitoarea. Le-aţi uitat pe scaun. Vi le duc eu, dacă doriţi…

— Nu, mulţumesc! gemu Clawhead, blestemând-o în gând, şi înşfăcă buchetul. I se părea că florile i-au fost date ca să-l încurce… uniformă obligatorie… Oamenii aceştia îl considerau, pesemne, vreunul de-al lor, vreun te miri ce cruciat al păcii…

Când să ajungă la masa abundent încărcată cu aperitive româneşti – căci într-acolo se îndrepta –

îşi văzu tăiată calea strategică: în mijlocul drumului, ciudat printre sportivii tineri, îl aştepta un bătrân distins, cu o barbă albă, scurtă – pesemne vreun profesor universitar. Îi tăia calea cu braţele larg deschise într-un gest de adâncă emoţie şi îl îmbrăţişă de două ori, măturându-i obrajii cu barba şi spunându-i în franţuzeşte, cu o voce tremurătoare:

— Fiţi binevenit pe pământul nostru, sol al păcii!

La auzul acestei denumiri, pentru Clawhead deveni vădit că îl confundau cu vreun oaspete banal al Festivalului. Bătrânul îi înmână apoi un nou buchet, nişte garoafe de o mărime neobişnuită.

— Vă ţin eu lucrurile cât mâncaţi! spuse fata.

Fără să mai răspundă, Clawhead căută din ochi o firmuliţă, pătrunse într-o încăpere mică şi, scrâşnind de furie, aruncă amândouă buchetele; deoarece nu încăpeau bine, le îndesă enervat cu piciorul. Apoi, în faţa oglinzii, îşi îndreptă părul şi nodul la cravată.

Deschise uşa vesel şi, fără să dea drumul la valiză, se îndreptă spre masa încărcată cu bunătăţi. Acum, avea o mână liberă, începu să mănânce repede. În avion fusese o presiune coborâtă. J.B.C. mesteca, şi în acest timp în ureche se produceau cunoscutele pocnete mici, ajutând la reglarea presiunii interioare din timpane, în raport cu presiunea urcată care era aici, pe pământ.

CAPITOLUL AL PATRULEA, ÎN CARE RADU CALIMĂNESCU UITĂ LIMBA ROMÂNĂ, IAR DON JUAN ÎI TROPĂIE PRIN BIROU

—Aţi sunat?

În uşă apăruse secretara lui Călimănescu, o brunetă înaltă, bronzată, cu albul ochilor mare şi mat. Avea o gură a cărei buză de jos, plină şi puţin cam scoasă în afară, trăda poziţia superioară de pe care Lucia îşi privea şeful.

Radu Călimănescu îşi trecu limba peste buzele uscate şi spuse prvind în jos:

— Lucia, fato, vreau să te rog ceva şi nu ştiu cum să-ncep.

— Nu-i nevoie să-ncepeţi iar! glăsui ea muzical. Am avut o vorbă dimineaţa, nu? Ieri aproape aţi izbutit să mă păcăliţi, dar azi să vă mutaţi gândul.

Radu scormonea ruşinat cu degetul arătător în colţul mapei, apoi făcu un efort să-şi ridice privirile:

—Te rog mult, nu mă refuza. Gândeşte-te că-s singur, sunt supraîncărcat de muncă, tot potopul Festivalului se revarsă parcă numai pe mine.

— Niciun cuvânt în plus, că tot nu mă înduioşez! vorbi ea sever.

El o contempla lung şi rugător, iar răspunsul, ca un duş rece, nu întârzie să vină:

— V-am mai spus că vă aşteaptă tovarăşa Doboş.

— Să aştepte! ţipă Radu pierzându-şi deodată aspectul paşnic şi rugător; secretara se repezi să închidă uşa, ca nu cumva să-l audă din anticameră tovarăşa Doboş; unul dintre telefoanele care răspundeau direct pe biroul lui Călimănescu începu să ţârâie.

— Stai, stai, fato, nu pleca! imploră el, şi apoi, cu voce schimbată: Alo, da, Călimănescu, te ascult.

Lucia rămăsese sprijinită de clanţă, bâţâind din picior ca o actriţă frumcasă şi netalentată care vrea să mimeze enervarea şi să-şi arate cu această ocazie şi graţia. Radu strângea receptorul între umăr şi ureche, iar palmele şi le lipise în chip de rugăciune către secretară.

— Da, am înţeles – strigă el în telefon – dar nu mai am niciun interpret.

Vocea care se auzea în aparat trebuie să fi zbârnâit grozav, căci sprâncenele lui Călimănescu, ieşite în afară şi comic de stufoase şi de scurte, se zbârleau şi vibrau ca agitate de zgomot.

— Sânt aproape 30.000 de străini aici – se răţoi el – am dat interpreţi la vii şi la morţi, la bunici şi la mătuşi… Trebuia să ne anunţaţi din vreme… Şi ce dacă nu ştiu decât engleza? Nu mai avem, înţelege, omule, că pro…

În clipa când rostise silaba pro, cu o mişcare care dovedea un exerciţiu îndelungat, închise telefonul în aşa fel încât interlocutorul să fie convins că s-a întrerupt convorbirea tocmai când urma să i se explice problema. Începu să zbârnâie un al doilea telefon, în odaie pătrunseră alergând trei tineri îmbrăcaţi după ultima modă, cu cravată la gât în ciuda căldurii, toţi întinzându-i în evantai câte cinci-şase hârtii care trebuiau semnate imediat.

— Nu mai am interpreţi, strigă el în telefon şi începu să semneze, aruncând priviri grăbite asupra

hârtiilor. Dădea impresia că înoată din greu. Ani învestiţi în studiul limbilor şi al celor mai serioase lucruri de pe lume erau concentraţi acum în reflexe rapide, în hotărâri de o clipă: căci dacă unui observator indiferent hotărârile lui Călimănescu îi puteau părea luate la întâmplare – atât de rapide erau – în schimb, un creier electronic la curent cu toată chestiunea ar fi putut certifica în mai puţin de o fracţiune de secundă că fiecare dintre aceste hotărâri era întemeiată. În felul lui neprotocolar, tânărul Călimănescu era un savant şi, ca mai orice savant, îşi plătea ştiinţa prin inexplicabile accese de distracţie şi printr-un înşelător aer de zăpăceală.

O fată pătrunse pe altă uşă şi, văzându-l înconjurat de lume, făcu la iuţeală un bilet scris cu litere mari de tipar pe care i-l băgă sub nas. Radu contemplă hârtia cu un aer stupid, părând a nu înţelege din cauza celor ce auzea la telefon.

— Nici franceză, nici engleză, nici rusă, nici germană! se zbârli el şi acoperi pâlnia telefonului cu palma: Fraţilor!… şi oftă adânc – daţi-mi o ţigară… dar nimeni nu părea să fumeze. Nu am decât… Cum… cum se cheamă limba aceea? întrebă el pe cei din jur.

— Italiană, şopti unul din tinerii eleganţi.

— Spaniolă.

— Esperanto… azvârli Lucia şi deschise uşa să plece.

— Da, *nous avons été interrompus*[1], ţipă el în celălalt telefon. Uite, tovarăşe, ce vroiam să-ţi co… — şi iar, diabolic şi discret, apăsă pe clapă, lăsând apoi aparatul deschis şi ţipând în celălalt: Daneză, am numai un interpret de daneză… Luaţi un tânăr din delegaţia daneză, un danez care ştie englezeşte… interpretul nostru să traducă din româneşte în daneză, iar danezul din daneză în… cum dracu' se cheamă limba aia? A, da, engleză… Lucia, nu ieşi, te implor, ai milă de mine, nu mă refuza! şi întinse o mână înainte, ca un hipnotizator.

Dar frumoasa secretară, prea puţin predispusă la hipnoză, îi întoarse spatele şi trânti uşa după ea.

—Spune-i că ai vorbit cu directorul închisorii – gâfâia Radu către fata care vârâse sub nas biletul - și că nu se poate acorda interviuri nici măcar cu pungașii de buzunare. Noi l-am invitat la festivalul tineretului – când om organiza un festival al pungașilor, lui îi vom acorda *copyright*[2] un interviu cu un delapidator, cu un contrabandist de placheuri și branțuri și cu un cum dracu' se spune? *Kind,child,enfant*…

— Copil, șopti îndatoritor unul dintre tinerii eleganți.

— Fir-ar a naibii, am uitat româneasca! M-am zăpăcit la cap cu invazia asta… Da, un interviu cu un copil care și-a răpit bunicii.

Tinerii, alegându-se cu semnăturile dorite, plecară în grabă pe uși diferite.

— Tovarăşa Doboş – stărui secretara vârând capul pe uşă — întreabă dacă mai are mult de aşteptat, că trebuie să-şi schimbe un pansament la dentist.

— Să aştepte! strigă Radu, în vreme ce Lucia îşi şi trăsese îndărăt capul. Nu, nu, tovarăşe, nu cu dumneavoastră am vorbit, Da, vă ascult, dar ce să fac dacă nu mai am interpreţi de limba engleză…

În aceeşi clipă, uşa bubui, dată de perete, şi o arătare ciudată începu să înainteze spre mijlocul odăii.

2

Dumnezeu din ceruri ne este martor că nu vrem să ne batem joc de cusururile fizice ale vreuneia din făpturile marii sale grădini, deşi mulţi scriitori, de la Rabelais şi Swift până la Dickens şi Gogol, au făcut-o şi pe asta. În cazul de faţă însă, aspectul vieţuitoarei care pătrunsese în biroul lui Călimănescu avea – veţi vedea – o legătură indisolubilă cu Cortina de fier şi cu lupta pentru pace. Avem deci dreptul să-l pomenim, fiind un aspect fundamentat din punct de vedere ideologic.

Gesturile noului venit imitau mersul unui om. Era o creatură pirpirie, cu un cap enorm: o fetişoară modestă strivită de o uriaşă frunte boltită şi galbenă, părând făcută din celuloid, ca o bilă de biliard care s-a învechit prin fumul cafenelelor. Joncţiunea cu corpul era asigurată printr-un gât subţire, evident transplantat de la un struţ. În acest gât se agita mereu ceva, probabil un sobol proaspăt înghiţit de struţ, zbătându-se să iasă afară – deşi în unele momente părea să fie vorba mai curând de un măr al lui Adam, cultivat însă după metode miciuriniste şi ajuns la o mărime neobişnuită pentru orice fel de măr. Închipuiţi-vă una din antenele subţiri şi flexibile de radio care se fixează pe aripa sau parbrizul automobilelor, închipuiţi-vă că în vârful acestei antene aţi înfige un pepene galben şi că automobilul de dedesubt ar goni cu arcurile stricate pe o şosea plină de gropi; cam aşa se clătina celuloidicul pepene cerebral pe gâtul subţire al personajului. Dar asta aproape că nu se observa, atât de tare se bâţâia corpul în întregime: părea că o cooperativă sanitară i-ar fi instalat nişte articulaţii de cauciuc şi de cârpă şi că, neavând la îndemână articulaţii pe măsura lui, meseriaşii i-ar fi pus o garnitură ceva mai largă, cum se pune uneori la robinete. Păşind, omul îşi ridica genunchii până aproape de piept, iar laba piciorului, până să se aşeze pe pământ, îşi schimba de vreo zece ori direcţia, plasându-se tocmai aşa cum nu te-ai fi aşteptat, şi de fiecare dată altfel. Paşii, extrem de mici, erau ajutaţi de energice mişcări din coate, cum fac atleţii la cursele de marş forţat şi, ca un sprinter care ar vrea să câştige o fracţiune de secundă rupând cu o mişcare a pieptului sfoara de sosire, tot astfel arătarea, bălăbănindu-se energic pe loc, tăia mereu cu vârful nasului panglici imaginare.

Ca pentru compensaţie, la spatele acestui specimen pirpiriu înainta un fel de sobă de teracotă care, după o privire mai atentă, se vădea a fi un om masiv, învelit în haine cărămizii şi încununat de un fes.

Radu Călimănescu încremeni, sprâncenele lui scurte evadară de sub ochelari, înălţându-se până spre mijlocul frunţii. Toată energia care părea concentrată în făptura lui fugi deodată de parcă s-ar fi scurs în pământ, aspectul lui sportiv se muie subit, îşi scoase ochelarii de baga, şi ochii lui mari şi teribili deveniră deodată nişte ochişori de copil, care clipeau speriaţi.

— Yes, tovarăşe – spuse el, învins, la telefon – au venit pe neaşteptate, *ich brauche einen Dolmetscher*[3], scuzaţi-mă, m-am *zăpăşit* cu atâtea limbi, *molto bene* [4], în *polovina ceasi*[5] un… cum dracu' se zice?… un traditore, pardon… traduttore. Voiam să zic un trădător, ah, iar! un traducător va fi la hotel… Cum aţi zis? Bine, mi-am notat.

Fără să răsufle, trânti telefonul, goli o limonadă de lângă el, goli a doua şi deodată se izbi cumplit peste frunte, exclamând:

— Bohumir, am uitat de Bohumir! Lucia, alo, Lucia!

Secretara se ivi, bănuitoare.

— Ce e?

— Ce-i cu Bohumir? E îngrozitor! Ce facem cu Bohumir? Care-i situaţia?

— Bohumir?

— Da, Bohumir,

— Care Bohumir?

— Bohumir! Ce, există mai mulţi?

— Nu ştiu de niciun Bohumir, zise fata. Care Bohumir?

— Păi tot tu mă-ntrebi? Credeam că ştii… Bohumir! Uite; mi-am notat aicea: *Bohumir, de rezolvat urgent* – şi nu mai ţin minte cine e. Bohumir, Knijniak, Praha, Bratislava, Karel Capek, Brno… nu, nu, imposibil, nu mai ţin minte. Ce trebuia să notez acum? A, da, interpret pentru trei americani veniţi pe neaşteptate, de unde să-l iau? Dă-mi legătura cu Ministerul de Externe.

Între timp, arătarea galopantă terminase de străbătut cei cinci paşi de la uşă până în faţa biroului ocupat de Călimănescu; în urma lui,

zguduind podeaua, ca un transport de cărămizi descărcat dintr-o dată de un camionagiu neatent, omul cât o sobă de teracotă se prăbuşi într-un fotoliu masiv. Radu, politicos, i se adresă arătării pirpirii:

— *Proşe panem*![6]

— *Danke schön*! răspunse pirpiriu] şi continuă să vorbească nemţeşte: Daţi-mi voie: Hunter Hahl, trimis al lui „Der Stern”; cea mai mare revistă ilustrată germană.

— Mamazoglu Beioglu, gâfâi soba cu fes.

— *Well* – glăsui Radu, uitind că trebuia să vorbească nemţeşte – *come va*[7]?

— *Pericoloso sporgersi*[8], zise turcul şi începu deodată să râdă.

—Domnul meu – porni solemn Hunter Hahl – am fo fo fo… am fo fo fo… am fo fo fo… Se vede că numele lui şi al revistei se învăţase să le rostească integral, dar în rest limba i se comporta întocmai ca şi picioarele. Pronunţa câteva cuvinte, apoi se ivea deodată o adâncitură pe undeva prin placa de patefon şi repeta de mai multe ori o înlănţuire de silabe: am fo-fo-fost… am fo-fo-fost… la Industria Bumbacului B şi am cu-cu-cu şi am cu-cu-cu şi am cu-cu-cu…

— Am cunoscut o fată minunată, îl ajută turcul, care după toate aparenţele nu mai ştia decât limba germană.

Diafragma patefonului mai poţi s-o îmbrânceşti, dar domnul Hahl nu voia sau nu putea să se lase ajutat, nu renunţa la niciun cuvânt, oricât l-ar fi rostit altul.

— Am cu-cu-cu, am cu-cu-cu, am cu-cu-cu...

— Am cunoscut, repetă turcul.

— Aţi cunoscut! explodă Radu.

— Am cu-cu-cu, am cu-cu-cu, am cunoscut o fată frumoasă. Am fo-fo-fo, am fo-fo-fo, am fo-fo-fo…

— Am fost! exclamă turcul.

— Am fo-fo-fo, am fotografiat-o[9]. E mun-mun-mun, e mun- mun-mun…

— E muncitoare acolo!

În sfârşit, domnul Hahl făcu rabat la acest cuvânt, dădu din cap înspre turc, mulţumindu-i astfel şi consimţind să nu mai rostească vorba până la capăt. Radu, care simţea că îi explodează ceva la ceafă, aruncă o privire ucigătoare spre secretara care nu-l ferise, însă Lucia se făcu nevăzută. Domnul Hahl voia să continue, dar se constată că amuţise complet: nu-i pria faptul că sărise peste un cuvânt fără să-l rostească până la capăt. Avea însă perseverenţă, nimic nu era pierdut, şi reîncepu:

— E mun-mun-mun, e mun-mun-mun, e mun-mun-mun…

— Ministerul de Externe, tovarăşul Lupescu, spuse sonor Lucia.

Călimănescu îşi puse ochelarii la loc, se scuză faţă de cei doi în limba portugheză şi începu să se tocmească pentru un interpret. Avea un aspect electric; ochelarii lui, a căror ramă nu era îndoită după ureche, ci dreaptă, semănau cu un ştecăr de priză: deîndată ce înfigea ştecărul în grămada de păr sârmos şi zburlit ce-i stătea în părţi, două beculeţe mici din fundul ochilor i se luminau, curentul electric începea să-i circule prin organism şi-i punea în mişcare un motoraş mic dar puternic, care funcţiona neîntrerupt şi cu mare energie. Vorbind la telefon, se agita pe scaun, semna hârtii, care i se aduceau mereu, făcea semne amabile scuzându-se către cei doi vizitatori, chinuia biete bucăţele de chibrituri, răsfoia calendarul, parcă obsedat de gândul ca nu cumva să treacă anul înainte ca el să-şi fi terminat convorbirea telefonică, se juca mereu cu un tampon care nu părea să aibă alt scop şi, deodată, ascultând telefonul, începu – spre mirarea celor doi străini, de care uitase — să-şi muşte cu putere braţul stâng, mai precis: mâneca scurtă a cămăşii de vară. Ca şi cum toate astea n-ar fi fost de ajuns, ghemul acesta de sârme electrice părea serios influenţat de oaspetele dezarticulat din faţa lui: într-adevăr, începu să se bâlbâie la telefon, întocmai ca domnul Hahl. Căci Radu Călimănescu devenise în

ultimele zile un om eminamente nervos şi energetic, părea a se hrăni nu ca orice om, cu glutacid şi vitamina B_1 fortissimum, ci cu jar.

Acum, dacă Radu împrumutase de la domnul Hahl vorbirea în rate, acesta, în schimb, lua de zor chibriturile rupte de Radu şi le dădea foc, azvârlindu-le într-o scrumieră adâncă. Călimănescu, vorbind la telefon – acum cerea interpreţi unui institut oarecare – stingea chibriturile, fără să-şi dea seama, şi, fiindcă erau rupte, se frigea cu fiecare, tresărea şi apoi se bâlbâia mai departe.

Turcul, ajuns la capătul răbdării, se sculă energic, închise cu un gest amabil, dar autoritar, telefonul şi spuse în nemţeşte:

— Alah să vă aibă în pază… scuzaţi-ne că vă întrerupem. Vrem să vă expunem chestiunea care ne aduce.

— Dar re-re repede vă rog. Vin nişte a… a… a… americani şi trebuie să caut *traditore* pentru ei. Nu mai există niciunul la minister, la ziare – nicăieri.

— Repede. Ştiţi, domnul Hahl socoate că se cam exagerează pe chestiunea reînarmărilor vest-germane. Dumneavoastră prezentaţi Germania occidentală şi pe Adenauer ca şi când ar trăi sub obsesia revanşei şi războiului.

— Dacă există un Alah în ceruri – izbucni ca din mitralieră Radu – vă rog, veniţi la chestier!

— De fapt, refegermanii sunt oameni de viaţă. Domnul Hahl, de pildă – aici matahala teracotică începu să râdă, foindu-se, ca şi cum l-ar fi gâdilat ceva – e un mare crai. El a cunoscut…

— A cu-cunoscut o muncitoare la Industria Bumbacului B, explodă Radu. Mi-aţi spus adineaurea.

— Păi asta e: vrea s-o mai vadă, s-o invite la el, la hotel…

Radu îşi ridică în sus sprâncenele zburlite, se ridică de la birou, deschise uşa, strigă către Lucia: „Să nu intre nimeni, oricine-ar fi“, sări îndărăt la birou, desfăcu contactul la telefoane şi spuse:

— Vă ofer exact trei minute. Aici nu-i agenţie care să trimită girls-uri la domiciliu, pe baza unei chemări telefonice. Aici e biroul de interpreţi al Festivalului. Prostituţia nu mai există la noî în ţară. Cu ce altceva vă putem servi?

— N-aţi înţeles, zise turcul. Aici e o chestiune politică. Cortina de fier! Am cerut interpretului nostru să organizeze întâlnirea, şi a refuzat. De cinci ori i-am amintit de Maria şi de cinci ori s-a posomorât şi a schimbat vorba. Aici miroase a fier şi a Cortină, aici miroase, scuzaţi-ne, domnule comunist, a teroare, a tiranie. De ce o fată drăguţă nu s-ar putea lăsa curtată de un străin?

Radu privi spre Don Juanul care vibra intens din toate încheieturile.

— Cine ştie, poate că fetei nu i-a plăcut domnul Hahl.

— Ba l-a plăcut foarte mult, stăruia turcul, iar Hahl, apucat de frenezie, încercă să se spânzure; abia după o clipă Radu îşi dădu seama că omul, de fapt, încerca să-şi aranjeze nodul de la cravată peste nodul lui Adam.

— M-a… m-a… m-a plăcut, confirmă încântat Hahl. De la pri… de la pri… de la pri…

— De la prima vedere!

— De la pri, de la pri, de la privirea pe care mi… mi… mi…

— Mi-a aruncat-o.

— Mi… mi… minute în şir mi… mi… mi… mi-a aruncat-o, până la, până la mi… mi… mi… mâna pe care mi… mi… mi-a întins-o…

Un soi de sos negru de măsline umezea ochişorii domnului Hahl, cravata îi juca pe nodul lui Adam, iar Radu avea o poftă grozavă să-l deşurubeze în piesele demontabile de origine, să le inventarieze, să le greseze bine, să le ambaleze cu grijă în talaş şi să le trimită îndărăt şi de urgenţă revistei „Der Stern”. Tocmai faptul că astfel de dorinţe simple şi omeneşti îi rămâneau mereu nesatisfăcute îl făcea să fie atât de nervos.

— Domnilor – zise el apăsat – vă repet că biroul de interpreţi nu poate organiza astfel de întâlniri. Înţeleg perfect faptul că domnul Hahl e un om de lume şi regret amarnic că nu pot să-l satisfac.

Hahl se supără deodată, chemă turcul în ajutor, ca să se scoale după scaun, şi începu să ţipe piţigăiat:

—Am fost îngropat sub bom… bom… bom… bombardament în timpul războiului şi am suferit un şoc… şoc… şoc nervos, dar dansez bine, con-con conversez, nu-s de le… le… le… le… le…

— Lemn!

— Legat!

— Leopard!

— … de le… le… pădat, am o… o… biecte care pot interesa şi sunt convins că toate ba… ba… rierele astea sunt politice.

— Desigur! întări turcul. Când ghiaurii plecau pe vremuri în războaie, puneau centură de fier, pentru castitate. Azi tehnica a progresat, în războiul rece se pune o întreagă cortină de fier!

— O să scriu! ameninţă Hahl care, după toate semnele, ştia să pronunţe aceste cuvinte fără a se bâlbâi şi le repeta în mod liber consimţit: o să scriu, o să scriu, o să scriu!

Atunci – în sfârşit! – intră scăparea, salvarea, ajutorul mult aşteptat, Lucia.

— Tovarăşa Doboş zice că nu mai poate să aştepte!

În clipa următoare, o fată cu un aer de copil necăjit, ţinându-se de falcă, năvăli pe uşă, gemând zgomotos:

— Mă ţii de cinci ore – bâzâi ea – nu mă laşi să-mi schimb pansamentul la măsea, ruşine să-ţi fie, *be ashamed of yourself*; *what sort of gentleman are you*?[10]

Domnul Hahl cunoştea engleza, cavalerismul său fusese ciupit la partea simţitoare, iar Radu, cu gesturi până la cer, explica galant că o domnişoară nu poate fi lăsată să aştepte. Puse telefoanele la loc, în vreme ce domnul Hahl, pornit într-un galop lejer,

începuse să străbată cei cinci paşi ce-l despărţeau de uşă.

— Eu – strigă Radu în urma lui – dacă aş fi fost îngropat sub un bombardament, aş fi rămas toată viaţa mea un luptător pentru pace. Dumneata însă… înarmările… „Der Stern”… *Hier ist der Hund begraben*[11]… dar nu e treaba mea să mă amestec.., fii sănătos… şi apoi mormăi, de neînţeles: Ia-ţi soba şi umblă!

CAPITOLUL AL CINCILEA, ÎN CARE CĂLIMĂNESCU CAPĂTĂ CEEA CE DOREA, IAR TOVARĂŞA DOBOŞ ÎŞI PIERDE RĂBDAREA

— Șapte, strigă Pettighouse.

— Abia cinci, răspunse calm şi obiectiv maiorul.

Clawhead nu participa la numărătoare. Tolănit pe pernele maşinii, examina grupurile masive de clădiri ale Casei Scânteii: din pricina mersului lin al limuzinei, părea că însăşi casa uriaşă se mişcă, se învârteşte uşor, cu turnuri cu tot, ca să poată fi admirată din toate părţile, ca la expoziţie. În stânga se zărea un lac, cu inevitabilele bărci cu pânze. Era linişte, nu se auzea decât şuierul uşor al firelor de troleibuz.

Totul i se părea potrivit anume ca să-i impresioneze pe vizitatori: şi clădirea (altfel de ce ar fi ales ei unei fabrici o formă artistică?), şi liniştea, şi lacul. Pe marginile şi prin mijlocul şoselei, un stâlp după altul defilau repede prin faţa lui şi fiecare era împodobit cu cinci drapele – aluzie la faptul că cele cinci puteri ar trebui să se întâlnească pentru tratative paşnice. Deci aici, stâlpii, totul – până şi liniştea – era propagandă. Clar, evident. Era totuşi mirat că vede drapelul american; încercă din mersul maşinii să-i numere stelele, poate că nu erau în număr reglementar, îl privi atent pe şoferul regimului democrat-popular, un flăcău negricios, cu o frizură îngrijită; şuiera uşor printre dinţi şi conducea maşina comod, cu un cot sprijinit pe geamul deschis; avea unghii lungi şi purta două inele. Clawhead simţea că toate acestea trebuie să aibă o semnificaţie specială, pe care nu putea s-o pătrundă chiar de la început. Apoi descoperi că şoferul are pe ceafă un coş înconjurat cu pomadă argintie.

Pe măsură ce se apropiau de centru, şoseaua era mai animată. Pe trotuare, mulţi tineri, la vederea maşinii cu emblema Festivalului, îşi fluturau baticurile. Dashaway, maiorul, care se aşezase în faţă, stătea ţeapăn ca de obicei. Nu-şi întorcea capul nici în dreapta, nici în stânga, refuzând să favorizeze vreuna din părţi.

— Şaisprezece, rosti calm maiorul.

— Ba cel puţin douăzeci şi două, răspunse prompt Pettighouse.
— Exagerezi, spuse maiorul printre dinţi cu aceeaşi voce calmă şi monotonă. Trebuie să te înveţi să respecţi adevărul. Au fost maximum optsprezece.
Străzile, stâlpii, pomii, tramvaiele gemeau sub greutatea ghirlandelor de flori, drapele, fotografii. Era în oraş multă verdeaţă.
— Când am vorbit adineaurea, erau douăzeci şi două, iar acum sunt treizeci şi unu! reluă Pettighouse obsedat. Chiar aşa, acesta e cuvântul. Uite pila asta de unghii: unde găseşti seismograf mai bun? Chiar aşa, seismograf, acesta e cuvântul. De douăzeci şi două de ori mă înţepasem în deget cu ea. Deci, erau minimum douăzeci şi două de hopuri mari. Acesta este cuvântul: hopuri mari.
— Fie, cedă deodată maiorul, mărinimos. Fapt e că au drumuri proaste. Acesta e primul lucru ce te impresionează aici.
Maşina încetini o clipă din pricina unei hore încinse de-a latul drumului, apoi, suplă, îşi reluă repede drumul, frânând uşor în faţa hotelului.
Maiorul îşi puse haina, în timp ce şoferul şi un portar, ajutaţi cu uriaşă stăruinţă de către Clawhead, scoteau valizele din maşină.
Rotofeiul Pettighouse coborî cât putea de sprinten, hotărât să-şi dezmorţească picioarele. Brusc, figura lui de cauciuc se încreţi atât de tare, încât Clawhead bănui pentru o clipă că l-a atins iar adierea salamului din valiză. Urmări direcţia în care se holbau ochii lui Petti. Asaltat de mulţime, un negru în haine cadrilate – un negru foarte negru – dădea de zor autografe. Râdea cu gura până la urechi, dezvăluind o dantură gigantică, imaculată şi strălucitoare ca zăpada la soare. Un copil blond, cu o cravată roşie, comunistă, îi întinse două carneţele, iar negrul îl luă în braţe, ba, mai mult, îşi trecu mâna peste obrazul lui trandafiriu. Un bărbat alb, apoi o femeie albă sărutară negrul pe obraz. Lumea din jur părea că nu s-a sesizat.

Pettighouse încremenise. Maiorul se strâmbă şi îl împinse spre uşa hotelului.

— Lasă – rosti Dashaway cu un calm glacial – o să arătăm noi ce se ascunde sub faţada asta poleită.

Ducând o valiză, şoferul intră în hotel urmat de Clawhead, care îi privea ca hipnotizat coşul de pe ceafă.

2

— Cum? ţipă Radu la telefon. Au pornit spre hotel acum trei sferturi de oră? Nu-i nimic – vocea îi era cam stinsă – or să se spele, or să mănânce, că e ora mesei, şi până atunci găsesc eu interpret… Da, tovarăşe, e adevărat, promisesem, dar pro… şi închise telefonul.

I se făcuse foame dintr-o dată, nu ştia unde să mai caute un interpret, era hărţuit şi mai avea pe cap şi pe această necunoscută Doboş, care de dimineaţă tot stăruia să fie primită – pisăloaga. Fata, de parcă ar fi presimţit ce-o aşteaptă, se făcuse mică pe fotoliu, cu mâna la falcă.

— Îmi pare bine de cunoştinţă! spuse el pe tonul cu care mustri un căţeluş care nu s-a cerut afară. Iertaţi-mă că v-am făcut să aşteptaţi… Cu ce vă pot fi de folos, tovarăşa Cremşnit?

— Mă numesc Doboş!

Tocmai când să izbucnească explozia, apăru mereu salvatoarea Lucia.

— Aţi vrut să mă rugaţi ceva… spuse ea îmbietor.

— Ah, Lucia, nu-mi trezi… asta, speranţe, nădejdi… că îngenunchez acum în faţa ta!

— Ce vorbă am avut de dimineaţă?

— Dimineaţă – răspunse el ascultător – ţi-am dat un pachet de „Mărăşeşti” şi ţi-am spus: Lucia dragă, pot să te implor; pot să plâng, orice aş face să nu te laşi înduioşată şi să nu-mi dai până la plecare mai mult de patru ţigări. Dar am greşit; nu-mi trebuia postul ăsta mare tocmai în săptămâna

patimilor, când am toţi nebunii pe cap. Te tot rog şi te faci că nu înţelegi.

Lucia începu să râdă:

— O să căpătaţi şi pe a cincea, dar numai datorită tovarăşei Doboş. Nu vreau să fiţi nervos cu ea.

Spunând acestea, îşi desprinse mâinile de la spate şi îi întinse şefului ei – cum ai da bomboane de miere unui urs la grădina zoologică – ţigară şi brichetă.

— Fără nervi! Mai am rezerve… fata aşteaptă de dimineaţă… pansamentul… dentistul… — şi secretara se făcu nevăzută.

Radu aproape că lăcrima de plăcere şi, pufăind fericit, exclamă cu cele mai bune intenţii:

— Ah, vă mulţumesc din adâncul sufletului, tovarăşă… cum vă spune? Nu mai puteam…

Fata se încruntă de parcă ar fi trecut-o nişte junghiuri suplimentare.

— În ce limbă să vă informez că mă cheamă Doboş, tovarăşe Radu Călimănescu? Aş putea şi eu să vă spun Radu de la Afumaţi, dar găsesc procedeul nedemn.

Radu era atât de fericit sorbind din mărăşească, încât nu ridică vocea, nici măcar nu se uită la fată – de altminteri jumătate din faţa acesteia era acoperită – şi gânguri:

— Aveţi un nume dulce, tovarăşă Doboş, un nume de prăjitură. Violeta, nu?

— Amandina – zise ea, scrâşnind batjocoritoare – chiar şi cataif, dacă vă face plăcere. Tovarăşe Călimănescu, într-un ceas rău organizaţia de U.T.M. de la Medicină m-a trimis aici, la dumneavoastră. M-a trimis ca interpretă de limba engleză.

— Interpretă de limba engleză, toarse Radu fumând pe deplin împăcat cu lumea exterioară. Interpre… — şi deodată sări în picioare. Păi bine, dragă fată, de ce nu spui un cuvânt? De dimineaţă mă zbucium să găsesc un interpret de limba engleză. De ce n-ai venit să-mi spui?

— Păi…

— Nicio scuză! Au şi sosit la aeroport… Trei, Doamne, şi toţi trei, şi nimeni nu i-a primit! Un cuvânt dacă-mi spuneai…

— I-a primit cineva, am fost chiar eu acolo…

— Cum adică, ai fost? N-a rupt pielea Lucia după mine din sfert în sfert de oră, că aştepţi în anticameră?…

— Mi-a spus: Las' că aşa zice el că te primeşte imediat. Du-te, dragă, şi schimbă-ţi pansamentul. Timp berechet! Dar a telefonat organizaţia să mă duc după ei la aeroport, l-am prins doar pe unul, numai că…

— Numai că ce? întrebă Radu, brusc îngrijorat.

— Organizaţia mi-a spus că-s progresişti… aşa am înţeles la telefon… P-ormă abia mi-am dat seama: era unul ca apucat; avea o valiză pe care o strângea desperat în mână şi se uita în jur cu un aer de parcă ar fi fost înconjurat de pieile roşii…

Radu se întoarse spre fată, dar privea undeva deasupra capului ei:

— Tovarăşă… Doboş, nu te supăra, o să-ţi căutăm altă misiune.

— Nu înţeleg.

— Uite, eu sunt sincer. Eşti prea tânără, n-ai destulă experienţă.

Geta Doboş îşi dezlipi mâna de la falcă – uitase de durere – buzele îi tremurară de necaz:

— Ei, asta-i! De unde mă cunoşti dumneata? Dar câţi ani ai dumneata la urma-urmei? Ştii că eşti bine!?

Radu sună.

— Lucia, o ţigară, ca să rămân calm.

— Şi ce-i răsfăţul ăsta – se repezi Doboş, ridicându-şi pumnii oratoric cu atâta energie, încât Radu rămase încremenit – fii bărbat! Ai zis că nu mai fumezi? rabdă! Te enervezi prea rău? Nu-i nimic, enervează-te, să te vedem! Las' că nu mă sperii pe mine!…

Radu îşi aprinse ţigara şi spuse demn:

— Hai, dragă Doboş, să lăsăm fleacurile astea. Îi conduci deocamdată pe americani – iar când găsim

un interpret de profesie, o să-l schimbăm cu tine. Asta-i totuşi o meserie care cere calificare, în orice ţară. E-n regulă, la revedere.

— Ciudat om mai eşti, râse fata. În prima clipă zici că-s nu ştiu cum şi-n secunda următoare mă trimiţi să le ţin companie. Nu-mi spui niciun cuvânt, să ştiu şi eu ce am de făcut?

— Păi… eşti interpretă până îţi trimit om în loc.

— Bine, dar la ei acolo se fac cursuri pentru chestia asta.

— Ce curs mai vrei?

— Nu zău, serios, fă o excepţie, dă-mi câteva sfaturi, chiar dacă nu se obişnuieşte. Poate ceva politic.

— Păi, ştii şi dumneata… Ce politică? Adevărul.

Radu se mai gândi o clipă şi adăugă:

— Oamenii ăştia sunt foarte diferiţi. Unii sunt normali; alţii sunt în stare să se repeadă la dumneata ca nişte gangsteri şi să te întrebe iute, ca să te zăpăcească (şi Radu o întrebă răstit în enlezeşte): „Unde ai ascuns bomba? De la ce vârstă eşti în slujba spionajului ruso-japonez? Ce-aţi făcut cu bunicul lui Napoleon?”

Fata nu apucase să răspundă la niciuna dintre aceste cumplite întrebări, când Călimănescu începu să râdă pocăit:

— Eşti cumsecade – zise el – vrei să lucrezi, să ne ajuţi; asta e principalul, şi biroul Festivalului îţi mulţumeşte. Mergi sănătoasă. Ai obosit? Poate vrei o limonadă?

O întrebase cu toată bunăvoinţa, părându-i rău că a cam repezit-o la început, dar Doboş crezu că aci se ascunde o nouă aluzie la tinereţea ei.

— Nu, mulţumesc – zise ea cu un aer important – aş prefera un coniac şi vreo ţigară, că mi s-au terminat.

Servită cu cele cerute, se căzni să nu tuşească. Dar arsura alcoolului şi fumul cu care nu era obişnuită o năpădiră până la urmă. Fără un cuvânt, scuturându-şi umerii, căutând, cu mâna la falcă, să

mai astupe ceva din tusea insistentă, Doboş dădu din cap în semn de rămas bun, gata să plece.

— Ei – zise el distrat – văd că ţi-ai refăcut forţele. La revedere… adică nu, stai să vedem şi cum arăţi, dacă eşti prezentabilă.

Spre ruşinea noastră, trebuie să mărturisim că omul electric Radu Călimănescu, în vârstă de 27 de ani, era atât de aglomerat de muncă şi atât de pasionat ba de treburile Festivalului, ba de vreo campanie, încât rar îşi folosea ochelarii pentru a studia aspectul personajelor diferite care intrau în biroul său. Luciei îi făcea complimente numai ca să capete câte o ţigară în plus, dar când fata fusese repartizată la el, se ştia că aici nu-i în primejdie de a fi plictisită. De aspect sportiv, înalt şi cu trăsături voluntare, cu nişte sprâncene care îi dansau pe faţă, zbârlite ca blana pisicilor pe care le mângâiase cândva Edison descoperind electricitatea, personajul nostru trecuse de vârstă dintre 14 şi 23 de ani, când tinerele exemplare bărbăteşti obişnuiesc să se îndrăgostească în fiecare trimestru şi privesc la fete cu o atenţie de care, din păcate, nu se bucură în egală măsură manualele şcolare. Acum, la 27 de ani, Radu se credea trecut prin toate şi de mult imun la dragoste. E o stare foarte periculoasă, căci omul nu e prevenit, e ca un bolnav de hipertensiune care, neştiind că e bolnav, face cine ştie ce efort şi se pomeneşte dintr-o dată paralizat.

Acum, fiind nevoit din motive de strictă datorie să privească la Doboş, tânărul om rămase deodată paralizat complet – cei cu tensiune măcar paralizează numai pe jumătate – şi lipsit de harul vorbirii.

3

Fusese de-ajuns o singură privire, şi întregul neam femeiesc era răzbunat pentru toţi anii în care

Radu nu se gândise decât la sport, învăţătură şi activitate obştească: dintr-o dată, omul acesta, energic şi electric devenise moale şi apatic ca vitele acelea care, intrate la abator, sunt pocnite în mirul frunţii înainte de a li se înfige cârligul în guşă.

Am stat apoi de vorbă cu el şi – ştiind că acest roman va fi urmărit şi de o serie de cititoare – am încercat să aflu dacă Doboş purta o fustă cloş sau jupon, dacă avea o rochie simetrică sau nu, strânsă pe corp sau lejeră, imprimeu sau poate de mătase albă; spune-mi, dragă, dar ce fel de bluză? roz pal? vernil? galben deschis cu striuri negre? avea vreun cârlionţ pe frunte sau bucle aduse îndărătul urechii, purta sandale romane sau pantofiori-cui? În sfârşit, am căutat să dau toate amănuntele asupra cărora fiinţe de vârstă şi nivel ideologic din cel mai diferit pot conversa ceasuri la rând. Dar nenorocitul era incapabil să-şi mai amintească asemenea detalii.

Era şi ceva de prunc în făptura ei, dădea impresia că ar mirosi a lapte şi pudră pentru sugari, dar era un prunc curat, strălucitor şi triumfător, privind lumea cu nişte ochi mari, miraţi, deasupra cărora călătoreau pe o frunte albă două sprâncene la fel de mirate, arcuite mult deasupra ochilor. Scoateţi-vă pălăria oriunde întâlniţi această mirare curată şi radioasă, căci fără ea nu există bucuria de a trăi, iar acela care a pierdut puterea de a se minuna în faţa spectacolului pe care i-l oferă lumea, acela care nu mai poate fi mirat, încântat, curios, acela în loc de inimă are o brichetă ruginită – nu poţi să aprinzi nimic cu ea. Căţelul care, cu ochi strălucitori şi urechi ciulite, îşi înclină capul într-o parte a mirare, s-o ştiţi de la mine că e un căţel inteligent şi cu simţul umorului; savantul care se întreabă de ce vârtejurile pe care le formează linguriţa în ceai sunt aşa şi nu altminteri, ţăranul ce păşeşte prima oară într-o expoziţie de pictură, sau într-o uzină, exploratorul, inovatorul – toţi, prin uimirea lor, sunt tineri, au suflet şi cap.

Radu Călimănescu nu s-a gândit atunci la lucrurile astea, sau mai precis nu s-a mai gândit la

nimic. Îi făcea rău să se uite la Doboş. Fata, simţind că graniţele unei examinări în interes de serviciu au fost de mult depăşite, îşi duse din nou mâna la falcă. Unele fete drăguţe se simt de obicei măgulite când văd că micile buclişoare pe care şi le-au răsucit cu migală în faţa oglinzii; panglicuţele, bluzişoarele şi toate celelalte sfârşesc prin a juca rolul unui par care pocneşte în moalele capului pe câte un tânăr până atunci foarte sigur de sine, şi devenit dintr-o dată năuc şi fără grai. Doboş însă nu era ceea ce se numeşte o fată drăguţă. Era frumoasă, ba încă într-atâta, încât putea să-şi permită a fi pur şi simplu jignită de orice amintea de frumuseţea ei. La examene, pe care le lua cu brio, colegele ei îi spuneau: „Te cred, l-ai dat gata pe profesor"; orice ar fi făcut şi oricât ar fi muncit, lumea zicea că totul nu se datoreşte decât frumuseţii. De aceea, Doboş afecta un aer bărbătesc, energic şi rece, o camaraderie calmă, dorea cu tot dinadinsul recunoaşterea facultăţilor intelectuale, a faptului că nu-i vorba de o „gâscă".

Cum însă avea şi ceva de copil – în şcoală fetele o porecliseră Bonţoflică – încercările ei de a vorbi băieţeşte, din colţul gurii, de a privi oamenii pieziş şi de a face gesturi energice cu braţele şi cu pumnii nu prea reuşeau. Acum, era mulţumită că a găsit o scuză faţă de ea însăşi, ca să fumeze energic şi să bea plină de autoritate, când Radu, recăpătându-şi în sfârşit darul vorbirii, îi scoase ţigara dintre degete.

—Nu-i sănătos sportul ăsta… nu e genul dumneavoastră Şi nu mai beţi, zău, e păcat. Ameţeşte.

— Măseaua, zise Bonţoflică, strâmbându-şi cu energie obrăjorul stâng.

— Vă dau eu un antinevralgic. Vorbesc cu un prieten dentist şi vă primeşte imediat…

— În sfârşit, o să mă descurc eu – şi dădu să plece.

Radu scoase un sunet nearticulat, înghiţi un fel de găluşcă nevăzută şi, în sfârşit, îşi recăpătă darul

vorbirii.

— Ar fi bine… mă-nţelegeţi… să-mi daţi în fiecare zi raport.

Bonţoflică îl privi bănuitoare. Nu cumva şi ăsta vrea să-i facă curte?

— Zilnic? Aşa se obişnuieşte? şi încercă zadarnic să-şi încrunte fruntea albă.

— Hm… adică da, în cazuri excepţionale. Aveţi o misiune grea.

Bonţoflică îl cântări cu o privire pe care şi-o voia bărbătească şi ieşi din odaie.

Radu apăsă pe buton:

— Lucia, ţigările. Toate! Şi un piramidon; şi un veropirin, şi un valin, şi un antinevralgic, şi o aspirină, şi o cafea neagră – sunt turtit, şi ceva pentru astenie, slăbiciuni, ameţeală, greutate la respiraţie, depresiune, nevroză cardiacă, puls accelerat, nelinişte, răcori, friguri, călduri – nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine…

Ca şi cum s-ar fi înţeles între ele, două telefoane începură să sune în acelaşi timp. Ora prânzului trecuse. O uşă care nu răspundea la secretară fu trântită de perete, înăuntru începură să pătrundă tot felul de oameni care vorbeau în toate limbile pământului.

— Et un peu de palpitations… le coeur[12]… — spuse cu glasi stins muribundul.

CAPITOLUL AL ŞASELEA; ÎN CARE DOMNUL JONATHAN JONES ROSTEŞTE MAI MULTE CONDAMNĂRI LA MOARTE, IAR J.B.C. ESTE RĂSTIGNIT

— Trebuie să ştii când să te vinzi şi când nu, spuse domnul Jonathan Jones. Acum, crede-mă, n-am nicio poftă să mă vând, ba chiar m-aş cumpăra îndărăt. Ce zici?

Interlocutorul domnului Jones nu răspunse nimic. De altminteri, nici nu putea să răspundă, pentru că domnul Jones nu stătea de vorbă cu altcineva decât cu propriul său pahar de gin.

— Ca să te pedepsesc pentru tăcerea ta, o să te înghit! hotărî domnul Jones.

Era un om de cuvânt. Îl înghiţi. Curând însă, remuşcările şi mai ales singurătatea începură să-i maseze conştiinţa. Gest solemn către chelner: încă!

Noul sosit semăna uimitor cu fratele său, aşa cum arătase acesta înainte de a începe discuţia cu domnul Jones.

— Vezi, dragă – îi explică mister Jonathan – viaţa voastră se desfăşoară de-a-ndoaselea faţă de cea a unui om. Nu? Omul se naşte mic şi se măreşte din ce în ce; voi însă, dragul meu amic, apăreţi pe

lume plini şi, treptat, vă goliţi… Uite, chiar acum observ că n-a rămas din tine decât jumătate. Dar oare fiecare om se măreşte de-a lungul vieţii sale? Ce zici?

Paharul de gin păstră tăcere, o tăcere care avea să-l coste viaţa: fu golit până la fund. Barul hotelului era înţesat de ziarişti din toată lumea: domnul Jonathan Jones, care era, fără îndoială, cel mai celegru dintre ei; recunoscuse pe Chiți Puşu, corespondentul japonez al agenţiei „Aşaşi Nuibun"; pe Tintolletto, Altenspiegel, o serie de francezi, o sobă cu fes pe care parcă o mai văzuse undeva, iar după trapul mărunt al unuia de alături, pe care nu putea să-l zărească decât de la spate, Jones ghici că-i vorba de herr Hunter Hahl, răpitorul tuturor inimilor feminine de pe cinci continente, unul din biografii Iui Adenauer, Harry Pici şi Rommel. Jones îi privea pe toţi cu ochi absenţi, găsind că paharul este în felul lui mult mai sincer şi mai cinstit. Câteva milioane de cititori americani, care erau obişnuiţi să contemple zilnic una şi aceeaşi poză a domnului Jonathan Jones, cu o faţă energică, spirituală şi serioasă, subliniată de un papion sobru şi înconjurată de un articol ceva mai puţin sobru, ar fi fost miraţi să-l vadă pe celebrul ziarist în cămaşă, cu gulerul desfăcut şi fără urmă de atitudine energică.

— Nu-mi place jazul lor, spunea domnul Jones paharului următor. Ajutor! E dulceag, un jaz ruşinat, fad, aminteşte de briantină şi colonia frizeriilor ieftine. N-am găsit aici vreo ţigară care să-mi placă. Au băuturi bune, dar eu m-am obişnuit cu ginul. Presa lor vorbeşte numai despre o zecime din subiectele care m-ar interesa. Ce zici, taci?

— Nu mai vreau să tac, îi răspunse paharul. Poţi să mă înghiţi dacă vrei, dragă Joe, dar e fapt că oamenii ăştia îşi fabrică o existenţă de nu ştiu câte ori mai sănătoasă decât a noastră. E adevărat tot ce ai spus despre jazul lor, dar ei nu-s războinici. Tu ştii, Joe, ce înseamnă pacea… Ţigări? Vor învăţa să fabrice…

— Unde dai şi unde crapă, ce au a face muzica şi războiul, mormăi domnul Jones către paharul de gin. Nici măcar nu ştiu dacă ai vorbit tu sau a fost conştiinţa mea. S-ar putea să fie şi una şi alta, pentru că deseori conştiinţa mea are obiceiul să se piardă în pahar. Vezi, presa lor nu face asta niciodată. Îşi fereşte conştiinţa de umezeală. Taci, ai?… Te condamn la moarte prin înghiţire.

Tocmai când executa sentinţa, domnul Jones zări trei figuri pe care, din cauza decorului neobişnuit, nu le putea repera. Să le fi văzut într-un film de epocă reprezentând pe cei trei muşchetari? Dar omuleţul acela mic, rotofei şi cu coşuri nu semăna a Porthos. Un altul amintea de un colonel britanic din Royal Air Force, care şi-a lăsat mustaţa pe oală; în sfârşit, era pe acolo şi un nas zig-zagat ca o ciudată antenă, urmată îndeaproape de aparatul de recepţie, o faţă cu ochelari negri, octogonali. Părea un gangster, dar nu unul din aceia înclinaţi la găinării, ci un gangster serios şi respectabil, pe care se poate pune bază.

— J.B.C.!

Fără voie, domnul Jones rostise cam tare celebrele iniţiale. Domnul Clawhead, domnul Dashaway, domnul Pettighouse – pe care cititorii noştri i-au recunoscut, desigur – se repeziră imediat cu mâinile întinse spre marele Jonathan Jones: Hello! Ho! Hi!

— Şefule! exclamă încântat domnul Pettighouse – hai să mergem împreună. Pretutindeni! Spate la spate, acoperim cele patru puncte cardinale, ne croim drum printre băştinaşi!

Domnul Jones făcu un gest mare şi larg, semănând a binecuvântare: cei trei, emoţionaţi, erau să-şi plece capetele, când văzură că semnul pontifical servise drept start chelnerului. Un pahar nou poposise pe masă.

— V-aţi instalat? Deşi domnul Jones se uita stăruitor la pahar, era evident că întrebarea lui fusese adresată celor trei proaspăt sosiţi.

— Ferestre spre curtea interioară, mormăi domnul Dashaway. Dulapuri cam mici. Ioc televizor. Bucătărie internaţională. N-am avut de ales.

— Ba să-ţi spun drept – îl contrazise domnul James B. — venisem atât de resemnat la mizerie, încât tot ce mi-au oferit făcea parcă parte din garnitura unui împărat. În camera mea există trei scaune, un fotoliu, un pat în stare destul de bună, un dulap acceptabil, o noptieră de fag, un covor persan, iar alături o baie care…

— James – îi zise domnul Jonathan – dragul meu, dumneata ai lucrat cumva vreodată într-o comisie de inventariere? Ai vreun socru care posedă un magazin de mobile?

James B. schiţă din buze o mişcare ciudată; semăna cu contractarea facială a cimpanzeului căruia Darwin îi aplicase pe fălci doi poli electrici pentru a dovedi originea râsului. Dar era mult de când domnul Jones studiase poza, şi acum nu putea să-şi amintească unde a mai zărit figura asta. Se simţea singur; acasă, n-ar fi stat de vorbă cu aceste condeie cam suspecte, dar acum îi era dor de rară. J.B.C., ca un voiajor comercial care vrea să facă schimb de articole cu un coleg mai bogat, nădăjduia să-i plaseze ilustrului său coleg câteva idei pentru îndrumarea creierelor mijlocii şi să capete în schimb o firimitură cerebrală de-a marelui Jonathan Jones, măcar pentru un început de articol. Se aşeză în grabă. Dashaway şi Pettighouse se agitau să facă rost de scaune; în vreme ce J.B.C., cu perseverenţa caracteristică geniilor, îşi urmă ideea:

— În baie există un lavabou cu cristal, o cadă de faianţă cu apă caldă şi rece, un w.c., duş-telefon, săpun, prosoape, un preş de cauciuc…

— Domnule Clawhead – interveni Jones – nu ţi-e frică să nu-ţi fur tot materialul viitorului dumitale reportaj?

— Fură-l! zise încântat James B. Stai să vezi. Ţi-am făcut inventarul ca să-ţi dai seama ce perfect seamănă totul a cameră de hotel cu baie.

Pentru prima oară Joe Jones păru captivat de cele povestite de tenebrosul său coleg.

— E interesant, zise el. Am avut întotdeauna o slăbiciune pentru oamenii scrântiţi. Te rog să continui.

— Asta e, zise Clawhead. Asta mă supără. E ca un hotel adevărat. Seamănă perfect. Dacă n-aş fi în România, aş jura că-i un hotel. Înţelegi? De ce să semene toate, de ce să ne imite şi să arate că-s la fel cu noi? De ce ascund comunismul?

Domnul Jones îl studia cu o figură atât de pasionată, încât Clawhead tuşi jenat şi zâmbi cimpanzeieşte, încercând să pară degajat.

— La naiba – zise el – toate astea mă lasă rece. Ce tot bei? gin? Gin! strigă el către chelner.

Pettighouse, care până atunci ascultase cu aerul unui copil care nu îndrăzneşte să se amestece în conversaţia celor mari, exclamă entuziast:

— Hai, zău, şefule, spate la spate, nu ne mai mişcăm unul fără altul!

— Împreună? Dumneata eşti Pettighouse, mi se pare, zise Jones privindu-l liniştit şi filozofic peste pahar. Hai mai bine să-i înjurăm separat! Dacă toţi o să înjurăm aceleaşi lucruri, plus! Stilul nostru chibernetic…!

— Chi… chiber – cum? întrerupse Pettigouse.

Nimeni nu-i răspunse, ca şi când nici n-ar fi vorbit. Jones şi Clawhead studiau paharul, iar Dashaway, cu un aer grav, îşi corecta frizura, punând la loc câteva fire care îndrăzniseră să traverseze şoseaua care-i ţinea loc de cărare. Apoi, odată deblocată autostrada craniană, vorbi:

— Mi se pare, domnule Jonathan Jones, că ai căpătat de la comunişti un interpret anume pentru dumneata, că te deplasezi fără noi şi că ai avut câteva întrevederi cu personalităţi locale…

Jones, ca şi cum şi-ar fi amintit deodată ceva, se ridică grăbit în picioare; se sprijini cu o mână de masă, dând pe gât ultimul pahar.

— Întotdeauna – zise el şi îşi şterse gura cu dosul palmei, ca un boxer sau un bătăuş înainte de luptă –

dumneata şi cu Clawhead sunteţi ziariştii cei mai informaţi, ba chiar mai bine informaţi decât un ziarist.

— Ce vrei să spui? întrebă Clawhead combativ, dar întrebarea îi fusese adresată spatelui domnului Jones, care se îndepărta, părând a nu fi dispus să răspundă.

— Eu am înţeles, râse Pettighouse. Ne crede spioni. Îl ştiu eu pe el, e fanatic al meseriei, chiar aşa, zice că acela care-i ziarist nu mai trebuie să fie şi spion… Am înţeles bine, nu, băieţi?

].B.C. încerca să imite semnele de binecuvântare ale domnului Jones, dar, ca un făcut, chelnerul nu-l mai vedea.

— Însă – urmă Pettighouse neobosit – n-am priceput ce avea cu stilul meu. Hibernatic? hipnotific? chiber… chibertermic?

Domnul Dashaway scosese un carneţel şi, privind cu ochi de gheaţă pe urmele lui Jonathan Jones, îşi nota ceva.

— Foarte bine că ţi-ai notat! aprobă Pettighouse. Chiar aşa! Eram şi eu curios să cunosc cuvântul ăsta. O să mi-l notez şi eu…

2

Bonţoflică, la cei 20 de ani ai ei, absolvise examene grele — chiar şi cel de anatomie patologică — de multe ori venise noaptea acasă târziu de tot, în copilărie avusese pojar şi scarlatină; ba şi la 16 ani o anghină difterică, în subsolul de la morgă disecase cadavre, dar încă nu avusese de-a face cu imperialişti. Îi părea rău că n-are timp să recitească rezumatele făcute la materialismul istoric şi că la ultimele prelegeri de economie politică— din cauză că o obseda dantura urâtă a conferenţiarului – nu fusese destul de atentă. Îndeosebi egalizarea ratei profitului nu-i era de ajuns de clară şi se temea că tocmai aici adversarul ideologic va încerca s-o încurce.

Bonţoflică se socotea om de ştiinţă, viitor savant, şi era de părere că un savant nu trebuie să-şi piardă vremea cu creme de obraz, cu dansuri, cu ore la cooperativa de croitorie, cu bigudiuri, moaţe şi alte superficialităţi… Faptul că avea 20 de ani, obraji limpezi, sprinteneală naturală şi o garnitură de dinţi integral, făcea ca teoria ei să fie valabilă încă. Ajunsese în faţa hotelului şi începu energic să-şi croiască drum. Dacă Ioana d'Arc ar fi fost o studentă în medicină care vorbeşte americăneşte, recrutată în lipsa interpreţilor calificaţi, dacă în loc de zale Ioana d'Arc ar fi purtat un tricou albastru deschis, ar fi trebuit să pătrundă într-un hotel tixit de ziarişti, de fum, de aparate fotografice, amatori de autografe, delegaţi, geamantane, difuzoare, embleme cu porumbei, echipament sportiv şi mai tot ce se poate închipui pe lumea asta, ei bine, Ioana d'Arc în persoană n-ar fi izbutit să-şi croiască drum cu decizia extremă pe care o dovedi Doboş, care, pe deasupra, se străduia să repete în gând ultimele învăţăminte despre stat ca instrument al marilor monopoluri.

Clawhead, cu aerul lui de Iov care tocmai a primit telegrama ce-i vesteşte scufundarea tuturor corăbiilor sale, reperase în sală vreo doi francezi suspecţi, probabil de la „Le Monde" sau altul dintre ziarele pe care le bănuia a avea legături secrete cu comuniştii, apoi un grup pestriţ alcătuit, probabil, din diavoli roşii, căci eroul nostru recunoscuse printre ei pe Fritzler, trimisul lui „Volksstimme" din Viena, pe urmă nişte tipi ciudaţi, care vorbeau cu gura lipită de urechea interlocutorilor – se vede că erau interpreţi – când deodată atenţia îi fu atrasă de un zgomot îndepărtat, de mitralieră sau pistol automat.

— Bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi-bi…

Reporterul cu urechi de radiotelescop îşi încordă intrigat auzul. Descoperi că zgomotul nu era decât prima silabă a cuvântului german *bitte*, care la rândul său nu era decât primul cuvânt din prima

frază prin care Hunter Hahl voia să-i spună unei tinere că se oferă s-o conducă prin holul aglomerat.

J.B.G. o recunoscu pe fetişcana de la aeroport.

— Fata asta pe noi ne urmăreşte, spuse el printre dinţi. Cred că prin radar… sau dracu' ştie cum a dat atât de iute de urma noastră.

— Păi n-are statul toate hotelurile? Doar nu te-ai înscris sub pseudonym! mormăi Dashaway. Ascultă-mă, James: dacă vine la noi, să nu fi prea nepoliticos. Şi bagă-ţi sub pălărie ce-ţi spun acum: eu nu trebuie să atrag atenţia. Dacă e de mers undeva, mergi tu…

— Nu ştiu, Dashaway, ce ai – se văicări Pettighouse — vorbeşti aşa că nu te înţeleg. Mai spune-mi şi mie ce i-ai spus lui James, spune-mi tu ce ţi-a spus!

— Mi-a spus că nu e bine să ţin pălăria pe cap când beau iarna lapte, dacă în timpul verii am umblat în avioane cu reacţie.

— Aha – zise pătrunzător Pettighouse – foarte bine, aşa, perfect! Păi vezi? De ce n-ai spus asta mai tare? Puteam să cred că i-ai mormăit cine ştie ce secret!

Între timp, Clawhead îşi croise drum spre fată şi îi spuse sfidător:

— Nu cumva pe noi ne căutaţi?

Ea reuşi să surâdă:

— Ba da.

Domnul Hahl rămăsese ţopăitor în urmă.

— Mă numesc James B. Clawhead – zise James B. Clawhead conducând-o spre masă – şi sunt corespondentul special al lui „Atlantic Press”. Daţi-mi voie să vă prezint pe domnul Richard Dashaway, de la „Amalgamated Press", şi pe domnul Pettighouse, un fel de „free lance writer", cum îi spunem noi, adică publicist care atacă subiecte diferite, ocazional, la ziare diferite.

— Sunt Georgeta Doboş, şi am fost trimisă de biroul Festivalului să vă fiu interpretă.

— Luaţi loc, zise James B. foarte politicos. Cum se strigă chelner pe româneşte? Nu reuşesc să-l

chem. Hei, chelner! trei pahare de gin şi un biberon! Sau poate preferaţi altceva? şi James B. arătă din nou cum se contractau fălcile unui om bătrân atunci când Darwin i-a aplicat un compas electric pe obraji.

— Ador ginul! zise Bonţoflică.

— Păreţi destul de tânără, constată J.B.C. De la ce vârstă sunteţi agentă?

— De la naştere, răspunse fata foarte repede, ba chiar mirată, ca şi când lucrul ar fi fost de la sine înţeles şi nu mai merita întrebări. La noi, fiecare copil, când se naşte, capătă la maternitate un număr matricol din arhivele serviciului de spionaj. Dar abia la patru ani se stabileşte definitiv în ce domeniu va spionaj O soră a mea face spionaj economic, un unchi de-al meu a spionat atomii primelor bombe atomice ale dumneavoastră, bunica dinspre mamă spionează situaţia din arhipelagul Caraibelor, iar eu, acum, vă spionez pe dumneavoastră. Suntem o familie modestă; alte familii primesc comenzi de stat în care se specifică ce fel de copil trebuie să nască, pentru care serviciu de spionaj şi cu ce înclinaţii.

Spunând acestea, Bonţoflică înhăţă paharul de gin al lui James B. și-l dădu pe gât dintr-o sorbitură.

Mâncase miere înainte şi spera că va rezista. Scoase din geantă o ţigară, o brichetă şi sorbi fumul cu aerul unui copil mulţumit de viaţă.

— Sunteţi fermecătoare, exclamă Clawhead. Vreţi să vă căsătoriţi cu mine? Vă iau în America.

— Cu plăcere, zise Bonţoflică. Dar, din păcate, nu cred să se poată. Îmi lipseşte piciorul stâng, l-am lăsat în gaj la serviciul nostru de spionaj. Abia la 40 de ani – sau, dacă le aduc informaţii excepţionale, la 35 de ani – mă prezint cu proteza pe care o port acum şi îmi recapăt piciorul. Dacă plec din ţară, pierd automat dreptul la picior. Cunosc o fată care şi-a lăsat în gaj atâtea părţi, încât, după ce un englez a cerut-o de nevastă, n-a mai avut de dus în Marea Britanie decât un pântec, urechea stângă şi rotula de la un genunchi. Era o valiză mică, nu cântărea prea

mult, taxele de transport au revenit foarte puţin. În cazul idilei noastre, singura salvare ar fi să porniţi o campanie mare de presă, — cum aveţi dumneavoastră obiceiul, şi să iniţiaţi prin Congresul american sau chiar printr-o rezoluţie la O.N.U. o săptămână pentru predarea imediată a tuturor picioarelor stângi. Hei, tovarăşe, mai adu un rând!… Domnilor, mă întreb dacă la dumneavoastră spionii sunt la fel de oropsiţi. Dumneavoastră, de pildă, aveţi un sindicat?

Clawhead înghiţise pe alături o bucată de pateu, era vânăt; căuta aer, îşi strâmba gâtul şi înghiţea mereu în sec, deschizând apoi gura ca un peşte care se zbate pe fundul bărcii. În sfârşit, şi din fericire pentru această carte, eroul nostru începu să-şi recapete uzul vorbirii, mârâi puţin în guşă, cum fac baritonii când se sprijină de pian înainte de a-şi începe concertul, dădu pe gât paharul lui Dashaway care, văzând că a venit vorba de spionaj, se simţi obligat să intervină.

— Cred că o să ne înţelegem bine, spuse el. Nouă, americanilor, ne plac firile glumeţe şi neprotocolare ca a dumneavoastră. Zâmbi cu măsură, ca şi când s-ar fi scuzat pentru obrăznicia colegului său:

— Dar în orele libere… când nu sunteţi, hm… spioană, ce meserie aveţi? Sunteţi interpretă de profesie?

Începură să discute pe un ton mai destins. Dashaway află că are de-a face cu o medicinistă, Bonţoflică se scuză pentru glumele ei macabre, avertizând că nu-i interpretă şi că s-ar putea să mai fie şi altădată enervată dacă domnul Clawhead va continua să-i vorbească astfel, Dashaway răspunse că îi plac reacţiile spontane, când Clawhead, care avea o antipatie instinctivă pentru orice fel de destindere, declară răzbunător:

— Noi n-avem nevoie de interpretă.

Bonţoflică roşi aşa cum n-ar fi dorit să roşească şi se ridică:

— Poate că dumneavoastră ştiţi româneşte, sau poate că domnul Clawhead are alte mijloace de a se face înţeles. Dacă nici ceilalţi domni n-au nevoie de interpret, maşină sau alte ajutoare, am plecat.

— O clipă! stărui maiorul, care avea interes ca toate să se petreacă normal. Noi vă înţelegem şi vă rugăm să înţelegeţi izbucnirea colegului meu, Clawhead: nu se simte prea bine aici, în această ţară… adică, vreau să spun, în acest mediu, în aceste împrejurări politice… El e un om obiectiv, dar acum poate că a fost cam nervos…

Tovarăşa Doboş se simţi pentru o clipă stăpână pe situaţie; se uită la ceas:

— V-aş sfătui să nu pierdeţi prilejul unic de-a vedea deschiderea Festivalului. Puteţi lua acolo, la stadion, o gustare, şi apoi să vă odihniţi.

— Aha, la stadion, zise maiorul. De aceea v-aţi pus acest minunat tricou sportiv.

— Zău că mai bine v-aţi uita la stadion decât la mine, răspunse sărmana fată. O sută de mii de locuri. Şi sute de mii de oameni care vă invidiază, oameni care nu încap pe stadion şi care ar dori să vadă deschiderea.

— Deschiderea Festivalului nu ne interesează, anunţă maiorul pe un ton politicos.

— Chiar aşa, zise Pettighouse şi începu să râdă.

— N-aţi venit pentru Festival?

Maiorul, subtil:

— Pentru Festival, da, însă nu şi pentru deschiderea lui. Deschiderea e o solemnitate, aşa că ştim dinainte tot ce se va întâmpla.

Pettighouse izbucni în râs, plin de admiraţie;

— Acesta e cuvântul: ştim dinainte!

— Totuşi – adăugă generos maiorul – ca să nu credeţi că noi scriem pe baza unor păreri preconcepute, vom delega pe bunul nostru coleg, domnul James B. Clawhead, în care avem toată încrederea.

În cuvinte amare, maiorul zugrăvi marea sa mâhnire: Clawhead va putea să vadă o manifestaţie atât de frumoasă, în vreme ce el, din pricina vârstei,

va fi nevoit să facă un duş, să mănânce și apoi să tragă un pui de somn strict necesar, căci oasele lui erau bătrâne şi-l dureau.

Clawhead îşi muşcă ţigara. Ştia că maiorul poate oricând invoca „misiuni speciale” şi presimţea că mereu îl va trimite pe el la toate solemnităţile.

—Ştiam că Pettighouse e foarte dornic să vadă deschiderea Festivalului, spuse el slab. Mai ţii minte, dragă Petti, cum te rugai ieri să ajungem la timp, ca să apuci deschiderea?

Ca un gumilastic întins care se strânge fulgerător la loc, gura lui Pettighouse îşi reveni din zâmbet. Instinctul de conservare îi ascuţise inteligenţa; se gândi să repete cuvintele maiorului:

— Da, chiar aşa, am vrut să văd această sărbătoare a păcii. Păcat că am o inimă atât de sensibilă. Bucureştiul în sărbătoare m-a emoţionat, am palpitaţii, chiar aşa, la ficat, acesta e cuvântul. Cu tot regretul voi fi nevoit să mănânc şi să dorm.

Vorbea repede, din colţul gurii, şi deodată orice urmă de surâs dispăru de pe faţa lui; un om atletic şi congestionat, care făcea eforturi să-şi bage un deget între gât şi guler, îl fixa cu o privire stranie, care-ţi îngheţa sângele în vine.

Era un tânăr cu sprâncene scurte, adunate a uluire deasupra rădăcinii nasului, cu păr cam sârmos, cu ochelari groşi şi o figură care poate să fi fost cândva energică, dar acum părea doar tulburată.

Tovarăşa Doboş, văzând groaza de pe chipul lui Pettighouse, îi urmări privirile şi îl recunoscu – cu un ciudat sentiment de ciudă – pe Radu Călimănescu. Acesta părea fascinat de buzele lui Pettighouse; cu greu izbuti să-şi smulgă privirea de la ele şi să-i vorbească fetei, dar nu putea să se uite la ea drept în faţă; privea undeva alături:

— Am venit să văd dacă n-ai nevoie de vreun ajutor, dacă te descurci.

— Deplasare pe teren?! De necrezut… Şi unde-i secretara cu ţigările?! Ţi le transporţi singur?

Apoi, pentru că era nepoliticos să vorbească atâta timp în româneşte, adoptă în engleză un ton mai

blând şi făcu prezentările:

— Domnii – zise ea şi ochii albaştri-verzui de copil îi sclipiră – domnii regretă din adâncul sufletului că oasele şi ficatul îi împiedică să aplaude lozincile de pace ale deschiderii Festivalului. Mi-aţi da un ajutor dacă aţi lua masa cu domnii, în vreme ce domnul Clawhead cu mine mergem la stadion.

— Eu, zise încurcat Călimănescu…

— Draga mea, nu fi sarcastică, o dojeni blând maiorul, care ar fi spânzurat-o pe loc cu mare plăcere. Noi n-avem de ce să nu aplaudăm lozincile paşnice de care vorbeai. Noi nu suntem aţâţători la război: suntem prea bătrâni pentru asta. Vrem numai să ne odihnim oasele bătrâne, atâta tot.

— Chiar aşa! Şi inima, adică ficatul, adăugă Pettighouse vesel, din colţul gurii, apoi încremeni: ochii lui Călimănescu îl fixau iarăşi.

Lui Petti i se părea că acesta este cel mai periculos ins, vreun agent deosebit, lucru ce se vedea după privirea lui tenebroasă. Călimănescu învăţase mulţi ani engleza – era ziarist de meserie – putea citi gazetele anglo-saxone, cărţi şi crezuse că ştie englezeşte, până la fatala întâlnire cu Pettighouse. De aci privirea fixă aţintită asupra gurii lui Pettighouse. Pe ceilalţi îi putea urmări, însă Pettighouse rămânea pentru el de neînţeles, deşi îi privea neîncetat colţul gurii. În plus, americanul se uita la el cu o privire fixă şi uimită, parcă speriată sau stupefiată. Probabil bănuia că Radu nu cunoaşte bine limba. Tocmai de aceea Călimănescu se feri să vorbească.

Cât timp v-am povestit toate acestea, Clawhead şi tovarăşa Doboş au plecat, iar ceilalţi au trecut alături, în restaurant. În timp ce Pettighouse discuta viu cu maiorul, Radu mânca în tăcere, congestionat. De câte ori americanul deschidea gura să vorbească, Călimănescu îi ţintea colţul buzelor cu acea privire bizară care lui Pettighouse îi lua piuitul.

În plus, nefericitul Călimănescu, care până atunci avusese reacţii normale, era cam îndrăgostit. I se părea că tovarăşa Doboş l-a privit cu dezgust; avea

sentimentul că-i un ticălos pentru că în mijlocul agitaţiei grozave a Festivalului îşi părăsise biroul să facă o inspecţie pe teren înainte de a-şi fi amintit cine este Bohumir şi de ce şi-a notat că trebuie rezolvată problema Bohumir: ochelarii îl împovărau, gulerul, pe care de obicei îl purta deschis, acum îl strângea şi era urmărit de ideea că tovarăşa Doboş n-a plecat la deschiderea Festivalului decât ca să nu-l mai vadă pe el în ochi.

Profitând de o clipă de neatenţie a celuilalt, Pettighouse îi șopti repede maiorului:

— Precis, tipul e ofiţer de securitate; tace mereu şi e fioros, are deci o privire… Chiar aşa, după asta se vede…

Ca şi când l-ar fi auzit, Călimănescu îşi aţinti ochii asupra colţului gurii lui Pettighouse. Acesta tocmai dusese îmbucătura buze şi, izbutind s-o introducă, rămase cu ea în gât. Călimănescu uitase şi el să mai mestece. Stăteau tragici şi intrigaţi, ochi în ochi, şi până la sfârşitul mesei înţepeniră aşa.

3

Când Clawhead şi Doboş ajunseră în tribună, sus de tot, maestrul obiectivităţii simţi că-i vine ameţeală. În ciuda ochelarilor săi fumurii şi a unei pălării de fetru subţire, era indispus lumina violentă a soarelui; de asemenea, îl sâcâia zumzetul de nerăbdare care făcea să vuiască stadionul de-o mărime neobişnuită. Pretutindeni vedeai pălării femeieşti mari, de paie şi coifuri de hârtie pe care şi le făcuseră bărbaţii, petele de culoare ale rochiilor şi cămăşilor, presărate ca într-o pictură impresionistă; limonade roşii şi galbene, binocluri, termosuri, evantaiuri, batiste viu colorate cu care oamenii îşi făceau vânt fluturându-le neîncetat, când luminoase, când întunecate, ca nişte semnalizatoare optice.

Apoi flori, alămuri de fanfară, pete compacte şi imobile de sportivi cu tricouri de aceeaşi culoare şi alte câteva pete albe, de intervale încă neocupate,

care se micşorau podidite de noi valuri pestriţe de bărbaţi şi femei. Steagurile tuturor naţiunilor fluturau cu graţie de balerină; pe marginea de sus a stadionului, lozinci – „pace şi prietenie” – scrise în diferite limbi, erau susţinute de stâlpii metalici pe care stăteau ciorchini de oameni; peste tabelul indicator, menit să arate timpul scurs şi scorul meciurilor, stăteau călare copii. Până şi în locul tăbliţelor de scor se vedeau două capete omeneşti.

Tribuna de oaspeţi, unde se afla Clawhead, începuse să cunoască înghesuiala. Eroul nostru căută mai întâi s-o plaseze pe afurisita de interpretă, să scape de ea; abia de izbutise să se aşeze şi el, că imediat bărbaţii din jur se ridicară pentru a-şi ceda locul unor chinezoaice fragile, îmbrăcate în costume naţionale din mătase spumoasă. James B. Clawhead rămase aşezat; dar în scurtă vreme, simţindu-se prost în această încercuire, se ridică şi el.

La fel de înalt, într-un costum bej deschis, foarte elegant, stătea acum în picioare alături de Clawhead un om blond, cu o bărbuţă cochetă.

— E – îi şopti la ureche Bonţoflică, izbutind să se strecoare până la el – un mare industriaş elveţian, putred de bogat, susţinător al mişcării sportive, preşedintele federaţiei la nu ştiu care sport.

Elveţianul se trăgea mereu de bărbuţa cochetă şi examina cu ochi miraţi spectacolul.

— Nu mi-am închipuit! repeta el mereu, ca şi când Clawhead ar fi fost obligat să ştie ce nu şi-a putut închipui un industriaş elveţian.

În vuietul de uragan al tribunelor, răzbi cu greu sunetul unor trompeţi şi începu defilarea celor 30.000 de tineri: argentinieni bogat înveşmântaţi, abisinieni îmbrăcaţi în lungi halate verzi şi galbene, ce contrastau cu negrul extrem de întunecat şi totodată strălucitor al pielii, băieţi şi fete din Austria, înveşmântaţi în uniforme albăstrui sau în costume naţionale, într-un cuvânt tot ce înseamnă naţie cu litera A porni să se perinde în şuvoi neîntrerupt si vesel, aruncând şi primind flori,

agitând steguleţe, pălării, lozinci, baticuri; strigând, dansând, cântând, luându-se de mână.

Eroul nostru fu neplăcut impresionat mai ales de numărul exagerat al austriecilor, care păreau să fie peste 2.000. La B., coloanele tot atât de numeroase ale englezilor îi inspirară o mâhnire sinceră. Ei n-aveau zonă sovietică, ci doar americană, aveau canalul Minecii, aveau „*splendid isolation*”… Perfizi…

— Nu mi-aş fi putut închipui! exclamă din nou industriaşul elveţian de alături.

Clawhead îl numi în gând bou elveţian şi, ca să scape de uluirea lui, coborî cu o treaptă. — în aceeaşi clipă, se produse un vacarm îngrozitor. Doi vlăjgani – un negru care stătea în dreapta lui Clawhead şi un găligan nordic, cu ochi albicioşi, norvegian sau suedez – începură să strige şi, de entuziasm, îl apucară pe Clawhead de încheieturile mâinilor şi i le ridicară deasupra capului.

În întreaga tribună, oamenii – cu mâinile împreunate – se legănau şi strigau. Cei doi tineri, înfierbântaţi, ţinându-l zdravăn pe Clawhead, începură să se hâţâne cu el cu tot, ca într-un vals şi să strige, gata să-şi spargă plămânii: Co-re-ea! Co-re-ea! Co-re-ea! O mişcare de entuziasm a celor care stăteau îndărătul său îi aplecă pălăria într-o poziţie periculoasă. Vru să şi-o îndrepte niţel, dar flăcăii, înflăcăraţi de cele ce se petreceau pe stadion şi în tribune, nu mai erau atenţi la nimic altceva şi îi ţineau mâinile ca în nişte cercuri de fier. Clawhead se smuci neputincios, apoi se mulţumi ca măcar să-şi aplece capul în direcţiile inverse valsului, ca să nu-i cadă pălăria.

Astfel răstignit, eroul nostru martir, victimă a agitaţiei perfide a comuniştilor, bălăbănit de colo până colo şi neputând măcar să-şi şteargă fruntea, fu nevoit să vadă cu propriii lui ochi un spectacol de necrezut.

În tribune, toţi oamenii se ţineau mână de mână, legănându-se, iar în mijlocul stadionului, tinerii din delegaţia coreeană erau luaţi în braţe, purtaţi în

triumf de ceilalţi delegaţi. Scoţienii, cu picioarele lor muşchiuloase, care se vedeau ieşind de sub fustă, îi ridicau şi-i sărutau pe coreeni cu o dăruire ce nu amintea de loc zgârcenia anecdotică. Mititei ca nişte păpuşi de porţelan şi cu pometţii obrajilor puternic ieşiţi în afară, coreenii stăteau legănaţi deasupra mulţimii de tineri. Abia se semnase armistiţiul. Râdeau cu un râs gâlgâitor şi fericit, iar din când în când unul dintre ei striga în ruseşte şi în englezeşte, cu o voce ascuţită de copil ; „Armistiţiu! Pace! Pace!“, ceea ce lui Clawhead îi păru lipsit de bun simţ.

Când sosi delegaţia sovietică, J.B.G., care era obsedat de păţania de adineaurea, abia avu timp să-şi scoată pălăria din cap, că cei doi tineri îl şi înhăţară. Câteva minute în şir, cu mâinile sus, legănându-se resemnat în rând cu ceilalţi, Clawhead privi spre tinerii colhoznici, înveşmintaţi în costume de mătase grea, spre rusoaicele cu obraz rotund şi cozi lungi, aproape până la cizmuliţe, spre georgienii focoşi în cercheze negre şi spre campionii îmbrăcaţi în alb, spre oţelari, inventatori, balerine, şahişti şi muzicanţi, care cu toţii erau pricina tuturor relelor pe acest pământ. Ceilalţi delegaţi rupseseră rândurile, pătrunzând printre sovieticii schimbând daruri şi îmbrăţişări; flăcăii care-l ţineau pe Clawhead începură să aplaude cu mâinile deasupra capului, iar acesta, eliberat, reveni repede cu o treaptă mai sus. „Sunt de preferat când aplaudă, cugetă el. Totuşi, e mai sănătos să stau lângă elveţian şi frumuşica asta pisăloagă: mai inofensivi… ”

Delegaţia americană atrase curiozitatea eroului nostru: abia potrivise la ochi un binoclu împrumutat, că o pânză mare, neagră păru că i s-a pus în cale. Tocmai treceau prin dreptul binoclului doi demnitari ai Bisericii, purtând potcapuri, din păcate foarte înalte şi foarte negre, lipsite de transparenţă.

— Nu mi-aş fi închipuit, murmura industriaşul elveţian, trăgându-se de bărbuţă. La noi se scrie în

presă că aici biserica e prigonită, dar văd că…

După toate aparenţele, potcapurile, odăjdiile şi mai ales bărbile larg răsfirate deasupra pieptului stârniseră via sa admiraţie. Clawhead îşi pierdu răbdarea şi, în bătaie de joc, şuieră în urechea elveţianului:

— Aţi putea jura că sunt preoţi? Că bărbile lor nu sunt false?

Celălalt îi aruncă o privire stupefiată. Porni să-şi mângâie gânditor bărbuţa, clătinind intrigat din cap. Voia să-l mai întrebe ceva, dar Clawhead, fulgerător, coborî o treaptă, preferind să-i înfrunte pe cei doi vlăjgani.

De data asta venea delegaţia vietnameză. Francezii rupseseră rândurile, pregătindu-se să-şi ia prietenii pe sus. Pieptul negrului şi al flăcăului nordic începură să palpite de emoţie, răsuflarea lor era neobişnuit de rapidă. Când izbucniră uralele, cei doi căutară instinctiv mâinile amicului lor. Maestrul obiectivitătii, care acumulase o bogată experienţă şi era obsedat de acest aspect al manifestaţiei, făcu o sforţare desperată, putem zice chiar supraomenească. Pitindu-se, el reuni direct, cu un efort titanic, mâna negrului din sud cu cea a albului din nord. Astfel, James B. Clawhead aduse contribuţia lui la înfrăţirea între popoare.

Cei doi, luaţi de valul entuziasmului, nu observaseră nimic, iar Clawhead se strecură pe sub arcul mâinilor lor. O porni în sus, spre ieşire, cu Doboş alături. Oamenii cântau cu mâinile înlănţuite, şi Clawhead se furişa cocoşat, pe dedesubt. Furcile caudine despre care povestesc vechile legende – rânduri-rânduri de furci sub care robii treceau biciuiţi – nu sunt nimic faţă de ce-a îndurat maestrul în acele câteva minute. Perfidia roşilor nu cunoştea margini. Defilarea se terminase, mii de porumbei albi îşi luaseră zborul şi făceau rotocoluri mari de-a lungul tribunelor, ca şi când ar fi ţinut un concurs de ciclism-viteză, până când unul dintee ei vâsli la dreapta prin aerul fierbinte, să mai vadă şi alte locuri.

— Mai e demonstraţia sportivă, e foarte interesantă, i-a spus cu căldură tovarăşa Doboş. De ce nu staţi s-o vedeţi?

Ca o locomotivă, pufăind, gâfâind şi dând ritmic din coate ca să-şi facă loc printre oameni, când suplu, mititel, cocoşat, când masiv şi călcând necruţător picioare, ouă fierte şi termosuri care bubuiau sub atingerea sa, apostolul imparţialităţii, abia trăgându-şi sufletul, i-a răspuns:

— Bah!

CAPITOLUL AL ŞAPTELEA, ÎN CARE REAPARE FAIMOSUL SALAM „EXPLORATOR”

Un somn adânc şi binefăcător s-a prăvălit pe capul eroului nostru, de îndată ce acest cap s-a aşezat pe pernă.

Totuşi, seara, James B. Clawhead a găsit în el forţa morală de a se trezi. Şi nu e de prisos să amintim că la forţa morală se adăuga o foame cumplită. Şi-a dat cu dezinfectantele cumpărate la

Viena, s-a dus la oglindă, şi-a contemplat figura, şi-a clătit îndelung gura, a ronţăit două „dinamizatoare” antihamletiene, iar acum, la ora şapte seara, iată-l proaspăt şi bine dispus în holul hotelului.

În acest timp, maiorul respectase întocmai ordinele date de Ezra Spider-Mills. Cu sfâşierea de inimă pe care o încearcă un tenor înnăscut pe care-l împiedici să cânte, el n-a scris nicio inexactitate în cele 15 rânduri sobre şi reci transmise agenţiei. Ca să nu pară suspect prin subita sa simpatie pentru adevăr, a făcut câteva interpretări răutăcioase, dar s-a menţinut pe terenul ingrat al faptelor exacte. În schimb, Pettighouse, neîngrădit de alte misiuni, a zburdat ca un căluţ pe care îl laşi slobod într-o pajişte îmbelşugată.

În îmbulzeala din restaurant, Clawhead l-a găsit refăcându-şi forţa creatoare cu o viteză de necrezut: consuma trei feluri dintr-o dată. Cu gura plină, Pettighouse mai găsi disponibil celebrul colţişor prin care – cu dicţiune nevătămată – să-i comunice lui Clawhead că se putea mânca şi bea oricât; plăteai o taxă fixă zilnic, indiferent de cantitatea consumată.

— Nădăjduiesc deci că vei mânca modest – completă sobru maiorul – ca să faci economii statului român.

De râs, veselul Pettighouse era să scape mâncarea din gură şi fu nevoit s-o îndese delicat la loc, cu şerveţelul. După ce-şi recapătă răsuflarea, îl informă pe Clawhead că au scăpat de Radu Călimănescu. Cică ar avea treburi urgente. Dar pentru Pettighouse era neîndoios că cetăţeanul fusese până la prânz ofiţer de securitate. Acum trebuie să fi fost arestat, probabil implicat în vreun complot balcanic.

Astfel vorbea Pettighouse de una şi de alta, în timp ce maiorul păstra o tăcere adâncă, amintindu-i lui Clawhead de un ceas cu cuc: stătea nemişcat şi, la fiecare zece minute, parcă s-ar fi declanşat un resort, hârâia uşor şi golea un pahar, mişcându-şi de

câte cinci ori proeminentul măr al lui Adam. Curând, Clawhead a observat şi el că vinul de Sâmbureşti este destul de bun, deşi viţa, pare-se, n-ar fi fost exclus să crească lângă gratiile Cortinei.

— Ce face Jones?

J.B.C. avea chef de vorbă şi simţea că pendula cu cuc din faţa lui nu va fi prea vorbăreaţă. Maiorul hârâi ca atunci când cucul se pregăteşte să iasă, îşi dansă de cinci ori mărul lui Adam, apoi duse degetul la buze, să nu observe Pettighouse nimic, şi îi întinse lui J.B.C., pe sub masă, o foaie de hârtie.

Era dactilografiată cu litere mai mărunte, cum au maşinile portative. Lui Clawhead îi venea greu s-o descifreze pe sub masă; o puse în carnetul său de note, ca şi când i-ar fi aparţinut, şi citi cele ce urmează:

Ţara unde bărbaţii nasc copii

de Jonathan Jones

Bucureşti. Mă aflu de câteva zile în capitala României. Regimul de la Bucureşti găzduieşte în prezent un Festival al tinerilor aşa-zis progresişti din diferite ţări. S-ar putea ca astfel de lucruri să nu ne placă, dar n-ar strica deloc ca guvernul nostru să se scarpine în portofel şi să organizeze câte un festival asemănător, desigur pentru scopurile noastre. Sau poate că suntem prea săraci faţă de români? Ar fi destul să dezlipim 0,50% din fondurile pentru înarmări, şi strategia noastră ar câştiga poate de o sută de ori mai mult

Căci Festivalul pare a avea oarecare succes. Există primejdia ca tinerii care vor veni aici să se simtă atraşi de ideile comuniştilor. Ceea ce mă sperie cel mai mult nu e însă abilitatea propagandistică a comuniştilor. Şi nici măcar realizările lor materiale. Ceea ce mă sperie este felul cum privim noi această provocare. Am stat de

vorbă în barul hotelului cu un american strâns legat de una din instituţiile noastre de stat. Mi-a spus:

— Hotelul arată aproape ca un hotel. Acesta e un lucru ciudat. Femeile mai pun preţ pe eleganţă. Acesta e un lucru ciudat. Se sărută mâna femeilor. Acest lucru mă intrigă. Marxiştii – mi-a spus în încheiere interlocutorul meu – vor să se arate joviali şi să facă glume. Vor să ne facă să credem că totul e ca la noi.

Evident că acest american – lăsând deoparte procentul individual de imbecilitate sau fanatism – e unul dintre aceia care se aşteaptă să găsească la comunişti absolut totul invers faţă de noi. La noi, femeile sunt acelea care nasc copii; la ei nasc bărbaţii. La noi hotelurile pun preţ pe confort, la ei te culcă pe un pat de cuie, importat de la fachirii indieni. Nouă ne place să ne îmbrăcăm bine, ei idealizează zdrenţele. Noi avem preoţi morali. Ei sunt imorali; dar noi avem baruri şi intrigi adulterine, pe când ei sunt prea morali.

Acest fel de a privi tot ce-i la ei ca pe negativul unei fotografii ascunde o imensă primejdie. Cu aceste iluzii copilăreşti nu vom putea face faţă provocării comuniste. Să fim atenţi: aceşti oameni se căznesc să se îmbrace mai bine, să facă localuri şi hoteluri mai bune, să aibă copii – pe care îi nasc tot femeile – mai bine hrăniţi şi mai sănătoşi decât ai noştri. Dacă n-ar fi aşa; doctrina comunistă nu m-ar nelinişti nici de două parale. Nu mi-aş mai pierde vremea pe aici. Dar comuniştii trâmbiţează că sistemul lor va hrăni, va îmbrăca, va cultiva şi va distra mai bine omul de pe stradă. Aici e punctul nevralgic. Ridicăm noi mănuşa ce ni se aruncă în obraz? Suntem dispuşi să acceptăm o competiţie pe acest tărâm? Sau continuăm a afirma că la ei nasc bărbaţii şi că n-are rost să le dăm atenţie decât pe tărâm militar. Aceasta e întrebarea.

Terminând de citit, Clawhead încercă să se arate nepăsător:

— Nici nu există americani din ăştia… Auzi! bărbaţi să nască! E stilul lui, dar ideile par copiate cu cerneală roşie din „Pravda". Nu-l văd bine pe tovarăşul ăsta. L-ai raportat? Şi cum ai făcut rost de copie?

— Hei, Dashaway – se auzi un glas de bine hrănit tată de familie – când ai fost la mine în cameră nu cumva ai luat din greşeală copia unui articol de-al meu?

Cu părul lui alb cam ciufulit, cu o figură rotundă, inofensivă, de copil sau de femeie, Joe Jones îi privea pe toţi liniştit, oleacă ameţit şi destul de ironic.

— Am coborât de-a dreptul aici, spuse Dashaway. Ia stai să văd, şi îşi goli la iuţeală toate buzunarele.

— James, parcă citeai tu adineaurea o copie! intervenise, cu tactul lui de totdeauna, Pettighouse.

— Nu, dragă – zise J.B.C. binevoitor – aceea era chitanţa prin care se adevereşte că am devenit membru plin al societăţii pentru încurajarea muzicii de cameră.

— Stai jos, Joe! zise maiorul binevoitor. Dar dacă-i copie, ce nevoie aveai de ea?

Domnul Jones făcu unul din gesturile pontificale care trezeau invidia colegilor săi şi la care chelnerii răspundeau ca hipnotizaţi.

— O păstrez – şi Joe dădu păhărelul pe gât – ca nu cumva să-mi facă patronul vreo modificare. Am contract cu el: de tăiat poate tăia ce vrea, dar fără să modifice sensul. Originalul e la poştă, şi nu mi-l mai amintesc exact.

— Ai fost la deschiderea Festivalului?

— Din păcate am fost. Ce e de preferat? O viaţă sănătoasă, limpede, senină, de tânăr sportiv care defilează pe stadioane, sau o viaţă de bătrân parşiv care se îndoapă cu gin? Ei au dreptate, dar mie-mi place ginul.

Pettighouse râdea zgomotos, dar ceilalţi doi tăcură; în vocea de gurmand bine trăit a lui Jones răsuna un timbru grav, neobişnuit.

— Fericiţi cei săraci cu duhul! psalmodie el şi deodată ochii i se îngustară şi figura lui de copil cu păr alb căpătă o expresie şireată şi tragică. Prostituţia e o ticăloşie – spuse el – dar îmi place să intru în restaurantul unui transatlantic, să văd în rochii fine femei frumoase, tinere, dintre care poate mai mult de jumătate s-au vândut, cu mariaj legal sau nu, din interes. Îmi place mirosul de săpun bun şi lenjerie fină. Ca să ajungem aici, au trebuit să crape de foame şi mai crapă nu ştiu câte sute de milioane de oameni.

— Şi unde vrei să ajungi? întrebă Dashaway, care dorea să poată trimite un raport cât mai detailat.

— Asta-i drama, zise Jones. Buboşii au dreptate, cei bolnavi de scrofuloză şi cei cu ochii acoperiţi de trahomă au dreptate, dar eu nu pot să văd o rană, mi-e silă de murdărie şi îmi place să fiu invitat din când în când la cină la John D. Rockepont, să bem şampanie franţuzească şi să am o prietenă discretă în oraş. Pentru mine e prea târziu, dar văd: cunoaşterea înseamnă suferinţă.

— E beat, conchise J.B.C. cu remarcabila sa putere de sinteză.

— Te invidiez. Clawhead. Te invidiez! Pentru tine e simplu; nu? Comuniştii sunt nişte răi, nu? n-au dreptate diavolii roşii, ai? Sau poate te prefaci? Aceasta e drama: simt că adversarul are dreptate, însă n-am nici putere, nici interes şi nici măcar poftă să trec puntea. Pentru mine e prea târziu. Eu nu pot să defilez în tricou pe stadion.

Şi deodată domnul Jonathan Jones, ziaristul cu renume mondial pe patru-cinci continente, îşi înfipse coatele în masă şi fruntea în pumni. Scâncea încet, ca o muzicuţă, şi din când în când ai fi putut jura că bebeul cu păr alb râde de se prăpădeşte.

— De ce plânge? întrebă intrigat Pettighouse.

— Pentru că nu poate să defileze în tricou pe stadion, îl lămuri grav maiorul.

— Nu-l lasă comuniştii?

— Are platfuss, spuse J.B.C.

— Plâng fiindcă vă iubesc, îngeraşilor!

Domnul Jones îşi ştergea ochii cu pumnul; înainte ca J.B.C. să poată schiţa vreun gest de apărare, îi smulse batista albă pe care o purta lângă butonieră şi îşi slobozi nasul cu zgomot. Un chelner de la cinci paşi distanţă tresări speriat, apoi, văzând despre cine e vorba, aduse în grabă un gin.

— Fraţilor, de mâine nu mai bem opt zile, spuse Jones, înfigând batista la loc în buzunarul lui Clawhead. Am sistemul meu. Beau ca să trec de criză. Vă iubesc, la urma-urmei voi repre-

6a

zentaţi lumea pentru care mă lupt eu, nu? Voi, oleacă mai perfecţionaţi şi mai deştepţi decât în realitate, sânteţi oameni liberi,

— Hai să facem nani, spuse Pettighouse, fericit că poate jă-şi arate şi el o dată superioritatea. Las' că-ţi dă mama mâine uri tricou de sportiv şi vorbesc eu cu frumuşica aia să-ţi dea un per-; mis să defilezi pe stadion.

Jones se lăsă dus fără să protesteze; pe scări însă; se 'mai înţepeni o dată:

— Prefer presa noastră, îmi plac havanele, jazul Iui Arm- strong, lenjeria fină, toate, numai de n-ar fi afurisita asta de problemă. Facem un păcat, un mare păcat. Cu pacea nu e de joacă.

Pacea e pace. Asta mă zgindără.

— Dormi în pace, rise Petti, întinzându-1 pe divan. _

Jones rămase liniştit ca un copil. Cind însă Dashaway, ultimul la rând, era pe cale să iasă din cameră, beţivul deschise deodată un ochi şi spuse:

— Richard dragă, nu-i nevoie să fiu raportat. Oricum, mâine articolul meu o să apară în patru milioane de exemplare. O să-l

. Citească şi cei de la agenţia centrală de spionaj.

Maiorul scutură din umeri şi dădu să iasă, dar Jones îl opri cu un gest:

— Am nevoie de copie, să compar… Ce bine ar fi să vie mâine vreo îngrijitoare să-mi spună că a găsit-o undeva, pe coridor, sau sub covor. N-am zis nimic… şi deodată închise ochiul şi începu să

sforăie cu atâta putere, încât Dashaway dispăru de parcă l-ar fi suflat afară din odaie.

2

Clawhead, în contul taxei fixe în care intra orice ar fi consumat, nu făcuse de loc economie la vinul de Sâmbureşti. Nu i-a venit prea lesne să-şi pună pijamaua. Mobilele se învârteau uşor, ca un carusel înainte de a lua viteză. Profitând de un moment când patul trecea prin dreptul lui, Clawhead s-a zvârlit repede înăuntru.

… Aproape de 5 dimineaţa, se trezi cu groaznice dureri – şi tocmai la cap, partea de care acum avea mai multă nevoie ca oricând. Intrând năuc în baie, îşi clăti vreme îndelungată gura — din cauza meseriei grele, clătitul gurii îi făcea întotdeauna mare plăcere – şi, oarecum înviorat, se întoarse în cameră…

Ca şi cum un pumn greu l-ar fi izbit prin întuneric drept în mijlocul feţei, Clawhead se simţi lovit pe neaşteptate de mirosul ce emana din dulap. Ridică repede obloanele. Cu degete tremurânde, respirând doar pe gură, smuci valiza din dulap şi scoase la lumină cele trei rotogoale de salam de la „Marele transatlantic" din Viena. Se gândea să le arunce; dar poate că nu miroseau chiar atât… poate că va mai avea nevoie… şi apoi, dacă le arunca pe fereastră, risca să vie din nou câinii aceia răi, special, dresaţi şi să înceapă un adevărat scandal la hotel… În sfârşit, nu-l lăsa inima să se despartă dintr-o dată de acest salam. Şi cine s-ar fi despărţit oare cu inima uşoară de o proprietate pe care a cheltuit bani şi energie?

Puse meticulos doi exploratori în baie, într-un dulăpior sanitar. Pe cel de-al treilea îl întinse drept, turnând pe el nişte parfum „Richard Hudnut". Îşi îndesă papucii în picioare şi ieşi din cameră, lăsând uşa deschisă. S-ar fi îmbrăcat, dar era imposibil să mai stai acolo măcar câteva clipe.

Purtând în mâini cea de-a treia bucată de salam, încreţindu-şi nasul uşor cotit într-o parte, începu să coboare încet scările pluşate ale hotelului.

Era o linişte deplină. Treptele erau învăluite în penumbră. Clawhead tresări speriat când în faţă îi apăru subit o arătare ciudată: un om cu o pijama vărgată, cu ochelari negri şi purtând, strânsă la piept, o armă stranie, un fel mitralieră puţin cam curbată, în care până la urmă îşi recunoscu salamul. Zâmbindu-şi înciudat, trecu de oglindă. O pisică cenuşie, apărută cine ştie de unde, i se freca mereu de picioare, miorlăind timid şi aruncând priviri pofticioase spre preţioasa sa încărcătură.

Temerarul explorator se convinse că holul este pustiu. Cu salamul în spate, aplicând o magistrală lovitură de călcâi pisicii, din care pricină era să-şi piardă papucul, James B. Clawhead pătrunse cu un aer sfios în loja portarului de noapte…

Acesta, un om mititel, cu o mustăcioară încă neagră, cu tunica descheiată la gât, stătea crispat, căznindu-se să citească dintr-o carte groasă, cu ochelarii într-o poziţie clasică, pe vârful nasului. Îşi ridică fruntea şi, văzând personajul ciudat care intrase în lojă, nu păru de loc mirat, în ciuda orei matinale. Pesemne că anii îndelungaţi de slujbă la hotel îl deprinseseră să nu mai fie surprins de nimica.

— Bune ziua! spuse Clawhead în româneşte. Bănuia, nu fără oarecare mândrie, că a mutilat zdravăn cele două cuvinte.

— Bună dimineaţa! răspunse portarul, în englezeşte, fără intenţii de răzbunare.

— Eu mă aşez, îl anunţă Clawhead, punându-şi stângaci proiectul în aplicare, cu salamul la spate.

— *Please*![13] răspunse degajat celălalt, pe tonul cu care un lord ar fi poftit oaspeţii veniţi la un weekend să ia loc pe fotoliile din cerdacul conacului. Părea că ştie puţin engleza.

Clawhead îi supuse cunoştinţele unui examen treptat.

— Festival frumos, foarte frumos, zise el într-o engleză pocită, convins astfel că celălalt îl va înţelege mai bine.

— Da, frumos, foarte frumos.

Socotindu-se devenit amic intim, Clawhead îl întrebă pe portar ce citeşte. Era o întrebare mai grea şi Clawhead îi arătă cartea cu degetul.

— Histori Republica Populară Română, spuse portarul. Fiul meu mic — şcoală.

— Ciudat! făcu Clawhead. Ştia că de obicei istoria se citeşte mai greu. Portarul îi explică anevoie că citeşte pe rând toate cărţile fiului său. Clawhead îl întrebă generos dacă nu doreşte o ţigară americană, apoi văzu că şi-a uitat ţigările sus şi, până la urmă, luă de la portar o „miner". Îl întrebă cum o duce. Era punctul crucial al dialogului. Portarul începu să-şi mângâie mustaţa, ajuns la convingerea că, orice s-ar fi zis, cunoştinţele lui de engleză aveau nevoie de unele completări. Se ridică de pe scaun, îşi îndoi spinarea, făcând o strâmbătură dureroasă, apoi, cu un zâmbct larg, se redresă.

— Reumatism! explodă perspicace marele maestru internaţional al reportajului.

— No, mister, no! protestă portarul. Vrând să-i explice că vorbeşte despre trecut, arătă cu degetul gros îndărăt, peste umăr, iar Clawhead privi fix peretele, multă vreme, fără să observe acolo nimic deosebit. Portarul se făcu mititel, treptat, centimetru cu centimetru, incercând să-şi evoce copilăria, iar Clawhead înţelese că omul, din motive politice, a început să se pipernicească. După numai câteva minute de mimică, J.B.C. pricepu, în sfârşit, că e vorba de trecut. Ceva mai vesel, cu o mână la umăr şi alta la şale, portarul alcătui o pârghie, dezdoindu-şi spinarea. Se opri în faţa lui Clawhead, drept, şi începu să-şi mângâie grav inima.

Cu aerul unui vrăjitor în exerciţiul funcţiunii, Clawhead îşi învârti degetul prin aer, îl legănă şi îl făcu să aterizeze pe piept, cu vârful îndreptat spre inimă. Arătând acest organ, Clawhead strâmbă

condescendent din buze, scoţând un „bah" ajutător; apoi îşi frecă pântecele cu muchia palmei, întrebător.

Portarul îşi clătină mâna cu palma în jos: aşa şi aşa.

Clawhead îşi clătină mâna cu palma în sus: cum adică?

Portarul, deoarece i se cereau explicaţii mai largi, execută diferite mişcări.

Reieşea că amândoi copiii sunt la învăţătură, având de la stat uniforme, hrană, bursă. Chinuitor fu pentru Clawhead să înţeleagă ce-şi cumpăra din piaţă portarul – roşii, vinete, pepeni, ardei… Trecând la partea critică, acesta cotcodăci semeţ, semn că ouăle erau pe atunci cam scumpe şi, furios, se repezi cu un cuţit la piciorul lui Clawhead, prefăcându-se că-i taie o bucăţică, indicând problema cărnii,

Clawhead, înviorat subit, începu să guiţe şi să grohăie. Amintindu-şi de construcţia abatoarelor din Chicago, se prefăcu că-şi bagă un cârlig în guşă, se decapită, îşi trimise pe bandă rulantă, în diferite direcţii, părţile constitutive ale corpului, pătrunse în nişte tuburi, fu spălat şi apoi tăiat mărunt, lăcrimă sincer, evocând ideea de ceapă tăiată felii, în sfârşit, transpirând din abundenţă, ajunse la elaborarea noţiunii de salam.

Aici, portarul, deşi nu observase nimic suspect la Clawhead, deschise mai larg fereastra… Pesemne că parfumul fusese învins şi că mirosul adevărat începea să se insinueze mai puternic, sau poate că omul avea o presimţire. Reluă de la capăt procesul de fabricaţie, explicându-i lui Clawhead că şunca o procură mai greu — dar că salam găseşte.

Era prea târziu!

James B. Clawhead se prefăcu, abil, că n-a înţeles. Ajunsese la punctul culminant al convorbirii.

Cu un gest solemn, scoase dindărătul scaunului bucata de salam parfumat, şi – zâmbind larg pentru prima oară de când sosise în Bucureşti – o întinse

graţios amicului său. Acesta, în înflăcărarea agitatei discuţii mimice, neprevăzător, îşi scosese ochelarii. Fiind miop, vrând să vadă mai bine despre ce este vorba, făcu o nouă şi groaznică imprudenţă. Apropie salamul de ochi şi prin aceasta, totodată, fatalmente – nasul, cum se ştie, fiind nu departe de ochi – apropie salamul şi de nas.

Efectul fu atât de zguduitor, încât multă vreme mai apoi Clawhead a fost obsedat de ideea dacă nu cumva simple feliuţe de salam n-ar putea înlocui mai ieftin grenadele cu gaze lacrimogene pentru spargerea grevelor şi manifestaţiilor. Faţa portarului se învineţi, mustaţa începu să-i tremure ca o frunză răscolită de uragan, ochii i se învârtiră iute în orbite, măriţi, şi începură să lăcrimeze abundent. Rămase aşa, împietrit, nemişcat, şi doar culoarea ei i se schimba mereu ca la un stop – vânătă, galbenă, albă, verde, roşie, neagră… — rămase aşa, ca încremenit sub efectul uei groaznice arme paralizante, până ce câteva strănuturi uriaşe zguduiră din creştet până-n tălpi, readucându-l la viaţă.

Cu ultimele puteri, portarul cel bătrân – căci părea că îmbătrânise deodată – încercă să-i restituie darul.

Era o scenă profund emoţionantă prin gingăşia sentimentelor o scenă care ar fi înmuiat sufletul celui mai înrăit om. Având faţa scăldată în lacrimi, omul repeta mereu, cu câtă voce îi mai rămăsese:

— No, sir, no, no!

— *Please, please*! Dar, te rog, ia-l, să ai, poate ţi-e foame… stăruia Clawhead blând, încordându-şi braţele ca la rugbi şi împingându-i mai aproape salamul – la care celălalt, ca la apropierea unui cablu electric de înaltă tensiune, cu desperarea înzecită a unui sufocat îşi mobiliza ultimele puteri:

— No, sir, *please*, no, no, no! şi împingea ajutorul american îndărăt, spre J.B.C., zbătându-se, strănutând dramatic, sughiţând convulsiv şi vărsând potopuri de lacrimi.

— *Please, please*! ia-l, drăguţă! ţi-l dăruiesc! repeta Clawhead generos, încordându-şi muşchii.

3

Eroul nostru ajunse sus cu spinarea udă, extenuat. Dacă n-ar fost obişnuit cu salamul, poate n-ar fi învins; dar celălalt, neantrenat, nu mai putuse rezista mirosului şi fusese lovit de un fel de paralizie: rămăsese înlemnit în poziţie de drepţi, plângând, strănutând şi horcăind, cu Explorator în braţe.

Clawhead însă nu mai putea să adoarmă. La orele 5,30 dimineaţa, chinuit de insomnie, aşezat la o măsuţă, având în faţă o baterie de Sâmbureşti pe care şi-o adusese singur de jos, domnul J.B.C. începu primul din seria emoţionantelor sale reportaje cuprinzând aspecte din România comunistă, pe baza unor constatări făcute obiectiv, chiar la faţa locului.

Cel mai uşor merse titlul, căci îl obsedase cu o săptămână înainte de sosire:

Destinderea este o iluzie optică și un titlu de propagandă

„Redăm mai jos – scrise Clawhead – relatările cunoscutului ziarist american, domnul James B. Clawhead, corespondentul şi trimisul special al agenţiei „Atlantic Press" la Viena. Domnul Clawhead, cunoscut pentru lipsa sa de prejudecăţi faţă de Orient, s-a deplasat personal la Bucureşti pentru a urmări desfăşurarea celui – titlul nu ne aparţine, fiind un simplu titlu de propagandă – celui de „al IV-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor pentru Pace şi Prietenie de la Bucureşti".

Deîndată ce treci Cortina de fier – relatează domnul James B. Clawhead – mai ales dacă e noapte, răsună în jur acordurile întunecate şi

înspăimântătoare ale unei simfonii tragice, invizibile şi neauzite. Sticlesc în depărtare ţevi de puşcă. Un geamăt de copil mic, poate chiar prunc, răsună în noapte. N-ai putea spune de ce, dar feţele pălesc, o presimţire sumbră te apucă şi te scutură de ceafă. O femeie îşi strânge la piept copilul şi poşeta. Un diplomat român, rechemat printr-un ordin drastic, tremură de frică şi, în linştea adâncă, se aude clar cum îi clănţăne dinţii pe paharul de bere „Pilsen”, importată de comunişti din Cehoslovacia.

Dimineaţa… Soare mult… Fanfare… Veselie… Parcă nimic n-ar fi fost. Totul a fost ascuns cu grijă îndărătul unei bucurii şi atmosfere paşnice, artificial întreţinute. Am primit două buchete de flori, o sărutare, un sendviş, un pahar cu limonadă, după care fiind socotit că am fost astfel cumpărat de regimul comunist, o fată cu tricou sportiv m-a tutuit zicându-mi „tu“ şi mi-a zis „tovarăşe”.

Toţi străinii sunt primiţi ca nişte artişti de cinema. Din cei peste treizeci de mii de tineri aduşi aici, poate se vor găsi şi în preajma dumneavoastră câţiva care să jure pe biblie că au văzut la Bucureşti drapele americane, că pe străzi domneşte veselie sportivă, că munca nu se face cu forţa, că noul stadion „aflat pe locul unui fost teren viran, focar de infecţie” n-ar fi fost construit cu sila, răzându-se cu dinamită două cartiere care erau o „moştenire burgheză” şi deportându-se aproximativ treizeci şi unu de mii de oameni, inclusiv orfani, în pusta centrală a României.

Ei bine, să nu credeţi că toţi aceşti tineri naivi sunt nişte comunişti. Nu! Doi, trei dintre aceşti treizeci de mii de tineri s-ar putea să fi fost realmente înşelaţi cu bună credinţă.

Căci înscenarea e dibace. Printr-un decret guvernamental secret, toţi locuitorii au fost siliţi să-şi pavoazeze sărbătoreşte casele cu insigna Festivalului şi să zâmbească. Cine nu afişează porumbelul, are de-a face cu inspectorii porecliţi „ulii”. Alţi inspectori sunt special pentru zâmbet. Tinerii români, la întruniri şi la teatre, sunt obligaţi

să aplaude cu mâinile deasupra capului, ca inspectorii de stat să poată controla cine aplaudă şi cine nu. Străinii – afară de cei din ţările zise democrat-populare, care cunosc secretul de la ei de-acasă – nu ştiu nimic şi, smuciţi mereu de mâini, au adoptat şi ei obiceiul, spre marea satisfacţie a inspectorilor, care i-au trecut imediat în controalele statului român.

Cetăţenii români ştiu foarte puţin despre Occident, despre cultura şi civilizaţia sa. Un lustragiu român care îmi curăţa pantofii a rămas uluit de calitatea lor bună şi a şuierat plin de admiraţie. Dânsul a fost plăcut impresionat şi de ciorapi, comentând viu acest fapt cu colegii săi români. Un grup de cetăţeni s-a apropiat şi mi-a pipăit stofa. Un tânăr mi-a declarat:

— E prima oară în viaţa noastră că vedem stofă.

Prin nenumărate bariere, guvernul român împiedică legăturile cu Occidentul. Faptul că au fost primiţi câţiva ziarişti nu înseamnă o destindere; cât despre cei 30.000 şi ceva de tineri, „veniţi din toate colţurile lumii”, nici nu merită să mai vorbim. Cu câteva mici excepţii de uimitoare inconştienţă politică, ei toţi sunt comunişti. De acest lucru vă puteţi convinge lesne punându-le câteva întrebări de control: Oare au constatat ei că Răsăritul este pentru pace? Există realizări în România? După răspunsurile lor, veţi vedea imediat că sunt cei mai fanatici comunişti."

Ajuns aici, Clawhead se opri, transpirat şi nesatisfăcut. Afară de deportarea în pustă, restul nu-i prea plăcea. Nu era destul de zguduitor: de la începutul sumbru şi reuşit, cu simfonia invizibilă şi tragică, articolul se lumina treptat cu limonăzi, porumbei, fete care tutuiesc, stadioane, salutul „pace şi prietenie”, – „veselie sportivă”, realizări, aplauze etc. Era o realitate neplăcută şi nevrută, care invada printre rânduri articolul prietenului nostru şi refuza cu oarecare încăpăţânare să se supună voinţei sale precis orientate.

Suntem însă fericiţi să anunţăm că James B. Clawhead e un campion cu suflu lung. În celălalt colţ al ringului poate fi văzut adversarul lui, Faptele, care s-a ales cu o mare vânătaie la ochiul stâng.

Bang! Începe repriza a doua…

Vuietul mulţimii izbucneşte ca o explozie. Antrenorul mai apucă să strige: „la plex, la plex!" – şi îl împinge de ceafă înainte.

… Clawhead tresări: îl arsese ţigara. Se îndreptă pe scaun, se întinse alene cu braţele în sus şi – minune – o piedică nevăzută care-l ţinea în loc căzu brusc deoparte. Stând cu braţele în sus, îşi amintise cum a fost răstignit pe stadionul „23 August".

Trebuia o lovitură psihologică, drept la plex!

„Festivalul de la Bucureşti este cea mai mare înşelătorie din zilele când Roma păgână îi ardea de vii pe creştini."

Odată scrise, Clawhead analiză aceste cuvinte şi găsi că rareori a fost atât de inspirat. Dar oare arderea creştinilor putea fi numită o înşelătorie? Oare romanii nu-i ardeau de-adevăratelea? Şi prin ce anume se asemăna Festivalul cu toată afacerea asta?

— Tocmai! îşi răspunse el – tocmai aici e lovitura! Fiecare cititor îşi va pune această întrebare. Nu cu argumente trebuie convins. Lovitura psihologică e să-l faci să se-ndoiască. Îi tragi la plex şi se-ndoaie! Comparaţia cu Roma antică indică un om cult, bine documentat, care a studiat istoria, face paralele istorice, un om în a cărui distincţie şi capacitate merită să ai încredere, să-l laşi să vadă şi să gândească pentru tine.

„La Bucureşti – scrise îndrumătorul creierelor mijlocii – muncitori de toate categoriile au murit de foame pe străzi. Locuitorii mi-au povestit că nu puţine cadavre au fost strânse de pe câteva străzi ale Bucureştiului, de către serviciul municipal, cu tomberoane special amenajate. Lăsate cu indiferenţa orientală să zacă pe stradă şi blocând circulaţia, cele câteva cadavre au fost măturate abia

în ajunul Festivalului, ca să nu le vadă oaspeţii. Trotuarele au fost spălate de sânge şi acoperite cu nisip fin, pe care l-am constatat la faţa locului.

Până am trecut Cortina, crezusem că unii oameni politici de la noi cam exagerează în descrierea situaţiei din Răsărit. Nicidecum! Un funcţionar român de la hotelul unde stau a izbucnit în lacrimi atunci când i-am oferit o bucată de salam vienez vechi de vreo nouă zile. M-am convins o dată mai mult cât de fierbinte aşteaptă aceşti oameni să-i eliberăm, cu orice sacrificii, pentru ca măcar supravieţuitorii lor să beneficieze de o viaţă aşa cum o înţelegem. Funcţionarul român, fericit, mirosea mereu salamul şi lacrimi mari de bucurie şi recunoştinţă îi izvorau din ochi. Se încleştase atât de tare de salam, de parcă nu-i venea să creadă că e cu adevărat salam, că e posibil să fie salam, că are dreptul şi putinţa să mănânce acest salam.

— Vă mulţumesc din adâncul sufletului, a declarat textual funcţionarul român, în timp ce-şi ştergea cu batista obrajii uzi şi strângea puternic darul la piept.".

CAPITOLUL AL OPTU

L E A ,

ÎN CARE J.B.C. SE ÎNTOARCE DIN FORTĂREAŢA LEULUI ROŞU ŞI DESCOPERĂ O PISICĂ

Prima întâlnire cu misteriosul individ de statură mijlocie şi cu haină cafenie a avut loc în momentul când eroul nostru a coborât din maşină, în faţa hotelului. Se întorcea de la „Casa Scânteii”, pe care o botezase în gând „fortăreaţa leului roşu”.

Printre ceilalţi ziarişti albi – fie ei europeni sau americani — James B. Clawhead se distingea net. Hainele îi erau obişnuite: un costum răcoros de sport, energic tăiat pe talie, o cravată de mătase grea, prinsă de cămaşă printr-o agrafă, o batistă albă atârnând în afara buzunarului de la piept cu o moliciune şi un abandon neamerican, care contrastau cu tăietura netă a hainelor. De ceafa lui Clawhead atârna cureluşa unui aparat fotografic, al cărui toc de piele era cum nu se poate mai promiţător; capul eroului era umbrit de o pălărie înaltă, ţuguiată spre vârf şi largă în boruri, care completau aspectul său sportiv. Toate acestea nu îl deosebeau pe Clawhead de mulţi dintre colegii săi; el atrăgea însă atenţia prin nasul ascuţit, prin gura subţire, mobilă, chinuită, prin ochelarii săi octogonali mai fumurii ca de obicei, care făceau ca ochii eroului să fie un adevărat mister; câteodată, te întrebai dacă posedă asemenea organe ale vederii. Mai mult însă decât aceste detalii, aerul de ansamblu al figurii, o anumită încordare, un stil straniu de a privi şi de a smuci capul, împreună cu nasul ascuţit şi strâmbat la vârf, făcea ca J.B.C. să semene cu un soi de bizară pasăre preistorică, ieşită dintr-un ou care se conservase mii de ani, printr-o minune, între gheţurile uitate ale pământului.

Ţâşnind din maşină, J.B.C. a dat peste un om de statură mijlocie cu haină cafenie şi faţă pământie.

— Scuzaţi! a spus Clawhead.

Celălalt a tresărit, ca şi când acest glas ar fi răsunat la miezul nopţii de dedesubtul unei plăci de mormânt. E adevărat că J.B.C. avea o voce ciudată, înăbuşită, care părea că provine de la o persoană ascunsă la spatele său; totuşi, cutremurarea misteriosului individ de statură mijlocie cu haină cafenie, era ciudată; J B C., cam amorţit, a făcut câţiva paşi mici spre hotel şi atunci celălalt, în pas cu el, a început să meargă de-a-ndaratelea, cu ochii holbaţi asupra americanului, ca un somnambul. Păşea de-a-ndăretelea cu dexteritatea pe care o au reporterii cinematografici la parăzi, atunci când merg ca racul în faţa unui pluton, păstrând cadenţa, cu aparatul de filmat aţintit asupra ostaşilor. În loc de aparat însă, aţintea asupra eroului nostru o privire fixă.

— Mă fotografiază! îşi spuse eroul nostru, privind butonierele şi nasturii celuilalt, aşteptându-se să descopere vreun aparat minuscul, cum au spionii. M-au luat în urmărire!

Omul cu haina cafenie şi faţa pământie, fără să se uite îndărăt, înainta cu spatele spre unul dintre lustragiii postaţi în faţa hotelului. Alarmat, nevrând să-şi strângă lădiţa, acesta îi strigă ceva; celălalt nu părea să audă; în ultima clipă înainte de ciocnire, cuprins de o inspiraţie fericită, lustragiul înhăţă din zbor piciorul care ameninţa să-i răstoarne lădiţa şi îl puse, de-a-ndăratelea, pe suport. Ochii omului se holbară: părea că i-e frică să se întoarcă şi să se uite cine l-a apucat de picior. Profitând de acest moment, J.B.C. se strecură iute pe uşa volantă a hotelului şi dădu piept în piept cu Radu Călimănescu.

— Ce mai faci, domnule Clawhead? zise acesta. Aş vrea si am o convorbire mai îndelungată cu dumneata – şi în timp ce apunea asta, fapt ciudat, nu se uita de loc la Clawhead, ci la interpreta acestuia.

J.B.C., fără să-i mai răspundă, fugi să-i comunice maiorului că sunt filaţi de doi agenţi în acelaşi timp: Călimănescu şi un necunoscut în haină cafenie. Auzi paşi furişaţi îndărătul său… După colţul coridorului, se întoarse pe neaşteptate şi îl surprinse pe bătrânul portar al hotelului, cel cu salamul. Acesta rămăsese cu un picior în aer, apoi se prefăcu a culege un fir de praf de pe covor. Dar de când se ocupă portarii de curăţenie?

Astfel luă sfârşit prima dintr-un lanţ de întâlniri melodramatice.

2

În momentul când gusta cea de-a cincea felie de batog, Clawhead s-a înfiorat simţind o atingere, o zdruncinare şi-o frecătură suspectă la unul din picioarele sale. Dar, pentru că a venit vorba de picioare, trebuie mai întâi să punem sub ochii cititorului măcar un fragment din ce-a scris asul reportajului mondial despre „Casa Scânteii".

„Acest mare şi nou combinat, un zgârie-nori cu arhitectura de altminteri naţională – mă pricep ceva şi în arhitectura balcanică, şi mi-am dat imediat seama că s-a inspirat din turnurile unei vechi mănăstiri, lucru ce mi-a fost confirmat cu uimire de românii cu care am stat de vorbă – cu arhitectura plină de fresce, sculpturi şi alte nimicuri care de fapt înfrumuseţează viaţa, este în realitate, laolaltă cu toate turnuleţele lui de mănăstire, un leu roşu, al cărui croncănit sălbatic sperie până departe toate vieţuitoarele ciudate ale acestei ţări. În turnuleţele care vor să se camufleze sub farmecul evului mediu se tipăresc de fapt biblii darwinist-revoluţionar-miciuriniste, cuprinzând sfaturi de pervertire agrotehnică a sufletului patriarhal al ţăranului român, care preferă să îndure cea mai neagră sărăcie decât să dea copiilor abecedare roşii, care se tipăresc tot aici…”

Dându-şi seama că a scris cam neglijent şi că are unele mici inexactităţi, Clawhead a refăcut aceste rânduri. Însă pasajul următor a reuşit mai bine de la început, şi aşa a şi apărut;

„Idolul păgân al combinatului este o uriaşă rotativă la care toţi muncitorii sunt obligaţi să se prosterneze. Pe un culoar am întâlnit un muncitor care avea pe obraz o cicatrice lungă, roşie, proaspătă, însă nu pot să precizez ce obiect a provocat-o, deoarece la trecerea noastră nenorocitul s-a dat deoparte cu o privire de câine bătut şi şi-a îngropat faţa în palme. Mai grea însă decât orice schingiuire fizică este autocritica; o metodă infernală care-ţi face părul măciucă şi care la comunişti este echivalentă cu un fel de hara-chiri. Cine-şi face autocritica, acela este un om pierdut, atât pentru societate, cât şi pentru familie. Dacă vezi un copil în lacrimi, în cincizeci la sută din cazuri poţi paria că tatăl lui şi-a făcut autocritica.

Această perfidă pedeapsă morală este folosită mai ales împotriva ziariştilor de la combinat, cu orice prilej, până şi când e vorba de greşeli gramaticale. Săptămânal, ei se strâng într-o sală specială care te înspăimântă până şi prin numele ei – „colţul roşu”! — iar aici, cei care au făcut greşeli sunt urcaţi pe un eşafod roşu, special – pe care l-am văzut – li se scoate haina şi sunt puşi să-şi facă autocritica. Asistă reprezentanţi ai poliţiei, special calificaţi pentru presă. Ei controlează toate articolele; ei stau cu revolverul pregătit. Câţiva ziarişti bătrâni au făcut un memoriu special, cerând ca poliţiştii mai întâi să-i întrebe, în caz că n-au înţeles ceva din articol, şi abia pe urmă să tragă…"

La prânz, în momentul când gusta cea de-a cincca feliuţă de batog, Clawhead s-a înfiorat simţind o atingere, o zdruncinare și-o frecătură suspectă la unul din picioarele sale. S-a întrebat mai întâi dacă nu cumva e vorba de vreo nouă armă secretă, vreo farfurie zburătoare pe sub mese. Totuşi, nu un picior putea să fie centrul vital asupra

căruia să-şi aţintească ei arma. Nu rămânea decât presupunerea că Pettighouse a observat ceva şi-i face semn pe sub masă… Domnul Pettighouse însă mânca dovlecei umpluţi cu varză roşie. Făcea asta cu asemenea viteză şi concentrare, încât părea cu neputinţă ca acelaşi om să mai şi facă semne cu piciorul. Despre Geta Doboş nu putea fi vorba. Orientându-se rapid, J.B.C. hotărî să privească fulgerător spre regiunea ameninţată. Ceea ce şi făcu.

Oare unde mai văzuse el această figură rotundă, aceşti ochi verzi şi profunzi, această mustaţă bine îngrijită? Nu-i trebuiră decât câteva clipe ca să recunoască pisica cenuşie care-l însoţise pe scări noaptea trecută, când cobora cu salamul.

Clawhead considera ca o datorie de onoare să mănânce cât mai mult – fireşte însă, nu ca să se ghiftuiască, ci pentru a provoca pagube economice statului cu care se afla în război rece. Fostul său duşman, pisica, îi apăru deodată ca un aliat preţios. Uman, milos, luă câteva felii din şunca statului advers şi le întinse aliatei. Ea, de loc supărată pentru lovitura de călcâi din ajun, îşi îngustă ușor ochii şi consimţi….

Atunci făcu Clawhead remarcabila sa descoperire ştiinţifică. Mai întâi privise pisica oarecum în treacăt. Dar poate că tocmai aşa se uitase la început şi Edison, până când tot o pisică, prin blana ei, l-a condus la gigantica descoperire a electricităţii.

— Vedeţi această pisică? strigă deodată eroul nostru. Această pisică de sub masă? Ei bine, de ieri seară, când am văzut-o pentru prima oară în viaţă, ea a început să se îngraşe.

— Poate că face pui, spuse indiferentă, medicinista.

Dacă doctorul Watson, credinciosul ajutor şi prieten al lui Sherlock Holmes, ar fi fost de faţă, el n-ar fi pierdut prilejul să-l întrebe pe maestru cum poate fi ghicită după o asemenea pisicuţă structura economică a unei ţări. Cum însă nu exista în jur vreun dr. Waston care să se arate greu de cap şi să-l

podidească, cu întrebări, maestrul cu ochi de linx a exclamat din proprie iniţiativă;

— Nu, nu, domnilor, e clar: orice-aţi spune, înainte de sosirea noastră acest biet animal trăia mult mai prost. Vă rog să-mi împrumutaţi un metru de croitorie!

Doboş însă nu adusese cu ea nici măcar un metru de croitorie. Clawhead a scos batista din buzunarul de la butonieră și – deoarece pisica se îngrăşa clipă cu clipă – a măsurat-o, fără să piardă o secundă. A făcut un nod şi a pus batista în alt buzunar, ca nu cumva să se şteargă cu ea din nebăgare de seamă. A chemat chelnerul şi i-a atras atenţia asupra însemnătăţii acestei pisici, cerându-i s-o păzească.

— Această pisică nu trebuie să dispară! i-a spus el chelnerului.

A avertizat-o pe Doboş că, în caz că pisica dispare, el vă anunţa acest lucru în presa întregii lumi, ca o dovadă supremă.

— Această pisică are o importanţă deosebită! i-a spus el interpretei.

Pe urmă, liniştit întrucâtva şi înveselit, a sărbătorit evenimentul reîncepând să mănince şi să bea.

Bonţoflică îl admiră multă vreme.

— Ar trebui să măsurăm şi pântecele unor persoane venita din „lumea liberă” spuse ea în cele din urmă.

— Eu sunt obiectiv – glăsui împăciuitor James B., simţind că alunecă pe un teren primejdios. Eu, aici, nu cred să slăbesc. Ca oaspete, nu pot spune că sunt prea prost hrănit. Dar pentru noi, e o poftă de mâncare foarte normală…

Pettighouse, făcând un sacrificiu dureros, se întrerupse o clipă din activitate şi spuse repede: ;, da, foarte normală!“ după care se scufundă îndărăt în adâncurile unui castron.

— Dumneavoastră – reluă Clawhead, însoţindu-şi argumentaţia cu puterea exemplului viu – dumneavoastră vi se pare că eu înfulec, că eu mă îndop, că mă ghiftui. În realitate, aceasta e o gustare

destul de frugală. Proba e că de ieri tot mănânc în faţa dumneavoastră şi n-am nici urmă de indigestie!

Autorului acestor rânduri îi vine greu să aştearnă pe hârtie vulgare expresii ca „ghiorţăit”. Abia sfârşi de zis eroul nostru înălţătoarele-i cuvinte, că imediat se şi auziră – vag, uşor — parcă nişte cântece îndepărtate ale vechilor cimpoaie scoţiene ce chemau pe vremuri regimentele coloniale la bătălie împotriva sălbaticilor indieni.

— Sunt medicinistă – spuse Geta Doboş compătimitoare — și mă văd obligată să vă previn… Ne-ar fi neplăcut să vă îmbolnăviți…

— Înţeleg situaţia dumneavoastră, râse Clawhead – şi râdea tare, să acopere cimpoaiele din Highlands – înţeleg perfect, o să caut să vă fac economii.

Pettighouse oftă cutremurător şi se lăsă să cadă pe spătar.

— Da… foarte normală… chiar aşa: absolut normală.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA, MICMAN

UAL DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ

Pettighouse, întărit după un scurt somn de după-amiază, luă o rochiţă roză de copil şi se duse cu ea în faţa oglinzii, să vadă cum îi sade.

Clawhead scormonea cu degetul în măruntaiele căptuşelilor de haină, încercând cât de rezistente sunt.

— O fi nou combinatul acesta de confecţii, declară Clawhead, nu zic ba, însă e plictisitor. Tehnica nu mă pasionează.

O porniră pe jos la o fabrică de alături, care producea piese pentru electrificarea ţării şi care-l pasiona pe Clawhead.

— E fabrica „Kilowatt”, spuse Geta Doboş.

Clawhead era neliniştit.

— Nu se cheamă şi „Electrificarea ţării”?

— Aşa-i: abia acum un an şi-a schimbat numele; aşa-i zice acum, uitasem.

Era intrigată de buna informare a lui Clawhead, dar nu-l întrebă nimic.

Pettighouse plecă să viziteze personal bufetul, iar J.B.C., însoţit de Geta, după ce se învârti puţin printr-o hală, începu să acţioneze.

La un strung nou „Victoria”, lucra o fată cu aspect bătăios; îmbrăcată în pantaloni de doc şi legată la cap cu o basma neînflorată, sobră.

J.B.C. începu să-şi potrivească aparatul de fotografiat. Trebăluind la trepied, se uita cu coada ochiului la fată. Îşi spunea că viaţa trebuie să-i fi părut acestei fiinţe îmbrăcate în doc drept o clară figură geometrică. Se vede că era una din acele fiinţe model, cu mâini asprite de muncă şi cu vorbe nu mai puţin aspre, care iau cuvântul la şedinţe cerând mult de la alţii şi de la ele însele: „Cu

inimioara ei drăguţă, cred că aş putea tăia geamurile”, îşi spuse Clawhead cu oarecare necaz.

Interogată de eroul nostru, fata se aşeză pe un scaun micuț de lângă strung. Basmaua albastră îi ţinea prea cald; o scoase, lăsând să se reverse un bogat păr negru, pe care-l scutură energic cu o mişcare a capului.

— Acum şase ani încă, nici nu ştiam să citesc măcar, îl informă strungăriţa pe tonul ei ferm şi bătăios. Eram atât de sfioasă şi neştiutoare, că mi-era frică de tot ce se întâmplă dincolo de graniţele satului meu, nu ştiam nimic… Slugăream de la vârsta de zece ani la chiaburul…

Clawhead dădea emoţionat din cap şi îşi nota repede: „aprox; 75 cm., dispozitiv nou, oarecare progr.“

După părerea lui, strungul nu era prea grozav, dar nu strica să ia câteva date.

— Pot chiar să vă spun – urmă fata – că partidul a făcut din mine o fiinţă cu totul nouă, cu un scop în viaţă… Mizeria din trecut…

— Te rog să repeţi fraza de adineaurea, o întrerupse Clawhead grav. Şi îşi notă mai departe: „tip lesne adaptabil la fabr. de ţevi pt. arm.”

— Văd că vă interesează dispozitivul de manevrare, spuse brusc strungăriţa. Nu-i nevoie să luaţi note: avem un îndrumător special al aparatului, gata tipărit.

Clawhead vedea bine că n-ar fi potrivit să nege chiar totul; fără să-şi scoată ochelarii de pe nas, îi şterse încet cu batista, ca și când lentilele s-ar fi umezit din pricina emoţiei:

— Tehnica mă pasionează din fragedă copilărie, începu el încet. E o poveste foarte tristă. Bietul meu tată, fie-i ţărâna uşoară; era un muncitor conştient, pasionat de meseria sa şi mai ales de inovaţii. Întotdeauna casa noastră era plină de strunguri mici, manivele, ghivente mici şi mari, şuruburi şi piuliţe, cuie, chei, cleşti, robinete, biciclete, foraibăre, raboteze, maşini de cusut şi turbine, iar biata mama mereu îl certa din pricina acestor maşinării

unsuroase – căci aveam o casă modestă, dar curată. Noi însă, copilaşii, care eram în număr de şapte, ne jucam bucuroşi cu ele. Era singura rază de lumină a copilăriei noastre nefericite. Eu unul visam fierbinte să mă fac inginer. A urmat criza inevitabilă a sistemului capitalist, tăticu' a rămas pe drumuri, iar eu, deşi copil, a trebuit să mă angajez la o fabrică de… de salam, şi n-am mai putut ajunge inginer. Dar amintirea copilăriei mi-a rămas viu întipărită în suflet şi de câte ori văd vreun aparat, îmi amintesc de modesta casă părintească, plină de strunguri, şi mă emoţionez, visez cum ar fi fost să fiu inginer.

Doboş, cu gura strepezită, traduse tot acest discurs. Nu voia să se amestece, dar omul de ştiinţă – sau poate curiozitatea feminină din ea – învinse:

— Dar adineaurea, la Combinatul de confecţii, aţi spus că tehnica nu vă interesează…

— Acolo erau maşini de cusut, preciză Clawhead senin. Eu mă jucam numai cu turbine şi strunguri. Cu maşinile de cusut se juca doar frăţiorul meu mai mare, fie-i şi lui ţărâna uşoară…

Copleşit de povara amintirilor duioase, dând să se înţeleagă că nu mai poate răspunde la alte întrebări, Clawhead îşi luă capul emoţionat în mâinile-i tremurânde. Şi nu şi-l mai ridică decât atunci când fata făcu o scurtă demonstraţie a metodelor ei de lucru. Conversaţia nu-l mai interesa: îşi permise în încheiere o mică răzbunare.

— Iar strungul acesta, de fapt, în ce ţară e fabricat? întrebă el naiv. Mă îndoiesc să fi fost realmente fabricat în România.

Şi plecă iute… Se plimba prin hala largă şi simţea nevoia să facă o spărtură în acest cuvânt neplăcut: muncitor. Fata asta, de curând încă servitoare şi analfabetă, se uitase la el cu obrăznicie, se uitase de parcă i-ar fi fost egală. Mai voia şi întrecere cu America, obraznica…

Marele reporter se plimba ca o pasăre flămândă care face rotogoluri mari prin aer, să găsească vreo păsărică pentru micul dejun. Trecu prin două hale, ocolind cu grijă steguleţele roşii, graficele,

panourile, oamenii prea tineri – pe ăştia i-a prelucrat de mici – cei cu figura prea inteligentă, ca şi cei care păreau muncitori vechi, ca şi femeile, care vădeau în această ţară prea mult spirit de contrazicere.

Iată şi păsărica visată! Într-adevăr, unul mai fistichiu nici nu putea găsi în fabrica aceea. Era un lungan osos, purta, în ciuda verii, pantaloni groşi bufanţi şi ciorapi de lână foşti albi, cu care parcă prădase toată unsoarea din magazie. Pantofii, groşi şi ei, aveau un soi de frunză de viţă pe deasupra, amintind de străbunicul nostru Adam, când a evacuat raiul. La gât, în ciuda căldurii, purta sub salopetă un fular de lână galbenă, iar de gât îi atârnau un soi de ochelari groşi de protecţie. De fapt, era băiat bun, lucra destul de bine, dar dăduse în patima motocicletei.

Fiind îndrăgostit, era nebărbierit. Pare ciudat, pentru că omul îndrăgostit caută de obicei să se facă frumos. Chiar ăsta era şi cazul de faţă: fata lucra într-o hală învecinată şi ieşea din producţie la ora trei, ca şi el. Dacă omul s-ar fi ras dis-de-dimineaţă, până la trei era pericol să-i crească la loc câte ceva. Cât timp mergea fata la cantină, el se repezea nebuneşte la frizer şi apărea apoi la masă proaspăt ras, ca-n podul palmei. Era cam al zecelea admirator, aşa că amorul lui nu se bucura de succes: nici nu era el prea frumos. De fapt lunganul nu era chiar atât de lung, dar aşa dădea impresia din pricina feţei, care ocupa aproape un sfert din înălţimea lui totală. Falca era fină, subţirică, dar lungă, şi părea atât de grea, că omul trebuia să-şi ţie mereu gura puţin întredeschisă. Adăugaţi sprâncenele scurte şi mult înălţate deasupra ochilor şi o să înţelegeţi de ce părea mereu speriat sau nedumerit. Când Clawhead îl văzu, mai era puţin până la ora trei; cetăţeanul încetase lucrul, aşteptând parcă uluit sunetul sirenei, ca să ia bine startul şi să ajungă primul la bărbier.

Vă spun, Clawhead ar fi putut găsi oameni cu barbă mai mare şi codaşi în toată legea, dar l-a atras

omul acesta destul de straniu îmbrăcat şi care nu mai lucra de loc. În plus, cum v-am arătat, bietul băiat părea foarte fotogenic. Deschisese o gură mirată, înaltă, şi chiar îo aceeaşi clipă a izbucnit mugetul gros şi puternic al sirenei.

Clawhead a tresărit. I se păruse că însuşi lunganul a strigat atât de tare. Şi-a revenit imediat. Văzând că omul a pornit-o iute din loc (frizerul!) – s-a repezit înainte ca un uliu, înfigându-şi nasul ascuţit în urechea lui:

— Ce leafă ai?

Închipuiţi-vă ce se petrece cu o figură şi aşa destul de lungă de la natură, ce se petrece cu această figură lunguiaţă atunci când la proprietarul ei se repede pe neaşteptate un om cu ochelari negri şi – tocmai când urlă sirena – îi răcneşte în ureche ceva ameninţător într-o limbă din care nu pricepe o boacă.

Figura, holbându-se, s-a lungit atât de tare, încât Clawhead, la rândul său, s-a înspăimântat şi a făcut repede un pas îndărăt; gata să cadă pe spate. Doboş se frânsese în două de râs, nici vorbă să mai poată traduce vreun cuvânt. Muncitorii au început să se strângă în jur, temându-se să nu piardă reprezentaţia. Cu alai mare și ţinându-şi achiziţia de braţ, Clawhead a ieşit în curte; în cale l-a întâmpinat victorios, cu hainele şi faţa boţite, vesel şi transpirat după inspectarea bufetului, Pettighouse. Amândoi deschiseseră invelitorile de piele ale aparatelor fotografice.

Cam în acelaşi timp, din hala învecinată ieşi Aneta, fata cam băieţoasă şi dârză cu care se răfuise Clawhead. Era tocmai aceea pe care o iubea, fără noroc, lunganul. Doboş o auzi cum, fulgerându-l din ochi pe nefericitul curtezan, îi striga în felul ei bătăios:

— Nu te-ai ras, n-ai vrut să te razi! Poftim! acum o să te prindă în poză… Şi mai zici că eşti om serios… Când te-oi mai ţine cu motocicleta după mine, o să-ţi arăt poza cu barbă.

El se fâstâci şi, în mare grabă, îşi trecu mâna peste ariciul castaniu al bărbiei – ceea ce, fireşte, nu putea să-l ajute decât în caz c-ar fi avut lame de ras în loc de degete. Clawhead, având într-o mână aparatul de fotografiat gata pregătit, iar cu cealaltă mină ţinându-l prietenos, dar vârtos, îl ducea într-un loc potrivit pentru execuţia fotografică, un loc mai ferit şi luminos.

Bietul om era mai uluit ca oricând şi îi repeta mereu lui Doboş:

— Tovarăşă, spuneţi-i pe limba lui să mă lase-n pace. Zău aşa!… Mi se pare că are de gând să mă tragă-n poză. Spuneţi-i că nu vreau. Vedeţi cât de liniştit merg eu, mă port bine cu el, nu-i fac nimic, dacă are poftă îi răspund şi la întrebări – numai să nu mă pozeze. Sau dacă nu poate fără mutra mea – atunci să aştepte vreo douăzeci de minute, că trebuie să se fi făcut coadă la frizerie.

Cortegiul se opri. Clawhead repeta, bătându-l pe umăr, că nici prin gând nu-i trece să-l fotografieze, dar omul refuză să meargă mai departe;

— Dacă vrea, îi dau şi una, cum îi zice, o luare de poziţie, cum cer mereu toţi ziariştii. Lor le place foarte mult, un soi de scrisorică cu părerea mea despre situaţia internaţională, o scriu chiar deseară, numai să nu mă pozeze. Îi dau şi despre Festival, sau un salut înflăcărat; am refuzat alţii, că n-am vreme, da' lui îi dau, special pentru el…

Clawhead, bătându-l necontenit pe umăr ca un ciocan cu aer comprimat, îi prezentă cele mai solemne asigurări, rugă oamenii să nu se ţie după el şi, cu greu, izbuti să-l pună din nou în mişcare spre fundul curţii, unde zăceau nişte fiare vechi.

— O scriu chiar deseară – repeta mereu omul – mâine dimineaţă i-o aduc eu personal la hotel cu motocicleta. Îl plimb îşi pe el dacă vrea – numai să nu mă ia în poză. Nu ştiu ce a găsit la mine, că luna asta stau prost cu planul. Unii dintre ei sunt foarte ciudaţi, au mai fost câţiva pe-aicea. Dar ca ăsta, nu.

Ajuns aproape de zidul din fundul fabricii – locul execuţiei fotografice – omul, cuprins de negre

presimţiri, începu să se zbată în braţele lui Clawhead.

— Vă rog, luaţi-l de pe mine, spuneţi-i ceva pe limba lui. Vin mâine, îl plimb şi la şosea şi ne fotografiem acolo, pe motocicletă, cu lacul îndărătul nostru. E frumos acolo şi o să viu şi eu pregătit, da' acu' să fie cuminte, să nu se joace cu aparatul. Mă miră foarte mult omul acesta. E foarte ciudat omul acesta. Vă rog să fiţi atentă, să nu-i fac ceva.

Geta nu voia să se amestece, ca să nu se poată plânge Clawhead că e stânjenit, dar îi traduse protestele lunganului.

Clawhead părea şi el foarte intrigat:

— Nu ştiu de ce oamenii de aici sunt atât de bănuitori, protestă el. Spune-i că mă surprinde foarte mult comportarea lui. Noi avem alte metode. Mă jigneşte atitudinea lui bănuitoare. De unde atâta neîncredere? Înţeleg foarte bine jena lui şi îl asigur: nu vrea, nu-l fotografiez! Îmi dau cuvântul meu de onoare. Poate că vor alţii să-l fotografieze – îi priveşte! Eu unul, însă, nu-l fotografiez, nici nu am intenţia… Spune-i că-mi dau cuvântul…

Se aşezară faţă în faţă, la vreun pas unul de altul, cu Doboş la mijloc şi înconjuraţi de câţiva oameni care se ţinuseră totuşi, după ei. Clawhead îşi mai linişti victima de vreo trei ori, după care reîncepu interogatoriul lui obişnuit;

— Ce leafă ai?

— Nu pot – zise omul – nu-i răspund, nu pot. Am toată încrederea în cuvântul lui, da' să lase aparatul ăla din mână… Nu pot să mă concentrez.

— Foarte bine, exclamă Clawhead, aşa o să fim mai liniştiţi. Chiar mă jena. Nu puteam să iau note. Uite – şi îi dădu lui Bonţoflică aparatul – uite, m-am lepădat de acest monstru uricios, şi îşi atătă mâinile goale, ca un scamator înainte de a-şi începe numărul. Cum lunganul tot nu părea convins, iar pe Geta Doboş o bănuia că nu traduce destul de fidel, Clawhead găsi necesar să-i explice şi direct, în româneşte:

— Niet foto! foto larivederci! bune ziua foto! niet foto, niet! după care îşi luă notesul în mâini.

Abia astfel, datorită efectului magic al promisiunii directe, fu cu putinţă să se reia interogatoriul. Lunganul era recunoscător şi bucuros că a scăpat de acel groaznic document care l-ar fi compromis iremediabil în ochii fiinţei iubite.

Figura lui uluită luase un aer de excepţională concentrare. Se vedea că vrea din adâncul sufletului să colaboreze cu toată râvna, pentru a-l servi pe american.

3

Clawhead, văzându-l pregătit, reîncepu:

— Ce leafă ai?

Dacă l-ar fi întrebat o fiinţă de rând, omul ar fi răspuns imediat. Însă pe acest oaspete atât de ciudat, şi care totuşi se purtase cumsecade, ţinea să-l servească în mod excepţional. De aceea, cu mult zel, chiar cu înflăcărare, îi răspunse:

— Vă indic imediat toate sumele, exact! Numai să-mi spuneţi cum vreţi: brut sau în mână, la un loc cu acordul sau fără?

Urmă o convorbire îndelungată, după care omul spuse:

— Da, acum e limpede. E vorba de ce-mi rămâne în mână, cu totul. M-am lămurit. Vreţi pe ultima lună, sau în medie?

— Media! răcni Clawhead.

Celălalt rămase pe gânduri şi figura începu să i se lungească uşor: recalcula media, ca nu cumva să-l informeze greşit pe acest ziarist cumsecade. Clawhead îşi desfăcu cravata de la gât şi nu-l slăbi o clipă: avea tot reportajul scris în minte, însoţit, bineînţeles, de fotografiile respective. Cunoştea de la un linotipist problema impozitelor pe chirie şi acum voia să-l aducă pe acest lungan nedumerit, încetul cu încetul, la declaraţii că abia îşi târăşte zilele, n-are pic de siguranţă în viitor etc. etc.

Lunganul, mirându-se necontenit, îi comunică leafa, îi explică amănunţit că ea se măreşte sau se micşorează după cum izbuteşte să aplice metoda de tăiere rapidă a metalelor; dar are greutăţi, căci cuţitul…

— Îţi ajunge?

Celălalt se miră şi întrebă încă o dată pe Doboş despre ce e vorba. El vorbea despre unghiul de la cuţit – credea că s-a terminat cu chestiunea acordului…

— Uite, domnule – interveni Clawhead, bănuind că omul îşi bate joc de el – dacă vrei să mă ajuţi, răspunde la întrebare și nimic mai mult. Se hotărâse să-l prindă într-un cleşte necruţător: Leafa îţi ajunge?

— Da, îmi ajunge.

— Şi atunci cât pui deoparte?

— Nu pun nimic deoparte.

— Foarte bine! Aşa să răspunzi! Din ce cauză? Ai copii mulţi?

Omul ar fi dorit fierbinte să-i explice că n-are de loc familie, nu plăteşte nici măcar chirie mare, stând la căminul fabricii, nu e bolnav, ca să plătească doctorii… I-ar fi povestit lui Clawhead toată viaţa lui, cum ştia că le place de obicei ziariştilor. Aşa însă, numai cu da sau nu, se mulţumi să răspundă:

— Nu, nu din cauza asta.

— Dar câţi copii ai?

— Nu am niciunul.

— Aşa. Te-ai temut de greutăţi!

— Nu m-am temut de greutăţi.

— Atunci, de ce n-ai copii? Ţi-e nevasta bolnavă?

Celălalt înghiţi în sec; nu voia să se abată de la întrebări, și totuşi dorea să-i atragă atenţia oaspetelui că a pornit pe o cale greşită:

— Nu, zise el, nu e tocmai bolnavă…

— Cum adică „tocmai” bolnavă? Răspunde mai clar!

— „Tocmai bolnavă”, adică „nu sunt însurat".

Clawhead nu se necăji:

— Aha – spuse el – te-ai temut de greutăţi!...

— Nu, eu unul nu m-am temut de loc.

— S-a temut ea?

— Domnule – zise lunganul, oftând cutremurător şi privind la un anumit punct în zare – vă rog foarte mult să nu mă-ntrebaţi nimic pe chestia asta. Ce-a fost, a fost – şi gata! nici nu interesează presa! La noi, presa nu scrie despre asta…

— Vezi? aşa-mi place, încuviinţă Clawhead. Avem o confruntare sinceră. Dacă e o chestiune sentimentală, înţeleg, respect, şi nu mă amestec. Mie să-mi spui doar atât: de ce nu pui bani deoparte, să ai securitate materială… De ce nu-ţi ajunge să pui deoparte? De ce? Atâta tot. De ce?

Figura lungă luă un aer perplex. Omul îşi aprinse a patra ţigară, într-un răstimp destul de scurt. Se gândea, se frământa şi până la urmă spuse:

— Domnule, eu vreau să vă ajut şi ştiu că n-aveţi o meserie uşoară. Tot om al muncii. Da' nu pot aşa, cu întrebări… cum se zice la ziarişti?… interviu. Nu pot, nu-s obişnuit cu metoda asta de muncă. Nici cu ailaltă metodă, luarea de poziţie-n scris, nu pot bine. N-am talent. Pe mine lăsaţi-mă să vă povestesc cum îmi trece mie prin cap, şi v-alegeţi de acolo tot ce vă trebuie. Vă rog mult, o să vedeţi că o să fiţi mulţumit. Metoda nu ştiu cum se cheamă da' o să vă placă. Tot aşa am mai făcut odată şi cu unul de-al nostru, un băiat de la „Scânteia tineretului", şi-a fost foarte entuziasmat…

— O kay! îl întrerupse Clawhead – dă-i drumul!

— Motocicleta mea – spuse omul, şi, văzând că a căpătat aprobare, o spuse cu o figură uimitor de pasionată – motocicleta mea are cauciucuri noi şi pot să merg cu ea şi pe ploaie, numai că-mi lipseşte o haină de piele – pantaloni bufanţi şi ochelari mi-am luat, precum vedeţi. Mai dau eu bani şi pe altele — un teatru sau mai ştiu eu ce. Însă motorul înghite multă benzină, ulei, întreţinere; n-am o leafă prea mare, dar ştiţi cum e. Sunt tot felul de mărunţişuri

necesare pentru un motociclist, echipament, reparaţii, piese, haine… Am strâns bani şi mi-am cumpărat-o; era un vechi vis, de mult o visam. Va să zică e clar cu economiile mele: nu pun deoparte niciun ban. Dacă luna asta capăt vreun premiu, îmi cumpăr şi o haină specială de piele, să pot merge și pe ploaie, chiar de-ar fi să rămân pe urmă fără niciun ban…

— Şi nu te temi?

— Nu mă tem! răspunse el hotărât. Chiar pe ploaie, nu derapează! La viraje încetinesc. Dacă n-ar fi miliţienii, aş lua o viteză frumoasă. Odată, înspre Giurgiu…

— Lasă motocicleta! îl somă Clawhead. Dacă nu vrei să te ţin tot în întrebări, uită de motocicletă! Eu te întreb mereu şi mereu de securitatea materială şi de economii. Povesteşte liber – da' numai pe subiectul ăsta, n-am vreme de pierdut. Restul — uită-l!

Expresia de zel şi de însufleţire se învălmăşi pe faţa motociclistului cu una de dezamăgire, mirare şi îngrijorare: cu ăsta nu puteai să te înţelegi. Întreba şi întreba, de nu ştiai unde vrea să ajungă.

— Eu te-am întrebat aşa, zise Clawhead: n-ai teamă să nu pui deoparte?

— Mă cam pisează responsabilul cu C.E.C.-ul, da' nu mi-e mie teamă de el. Odată chiar…

— Las-o baltă! Te întreb în general, nu de cineva anume: nu ţi-e teamă de greutăţi, de ziua de mâine?

— De ce?

— Aşa. Poate că rămâi pe drumuri.

— De ce? Nu-s strungar calificat? De ce să rămân?

— Poate din pricina metodelor astea sovietice noi, de sporire a productivităţii…

Figura atinse maximum de lungime:

— De ce? Nu-nţeleg! Dacă sporesc productivitatea, câştig mai bine. Abia atunci mă păzeşte ca pe aur!

— Însă poate să se întâmple şi invers, să ţi se micşoreze productivitatea…

— De ce? Nu-nţeleg. Ce-s prost?

— Fără voie. Nu mai ţii pasul cu tehnica infernală. Fără să vrei, rămâi în urmă…

— De ce?

Neras, nevinovat şi nedumerit, neînţelegând mai nimic, acest individ curios storcea adevărate oceane de pe spinarea lui Clawhead.

— Poate vin alte metode, mai rapide…

— De ce să nu vie? Să vie, şi trec la ele.

— Dar poate că n-o să mai fii muncitor destul de bun.

Lunganul cel mirat – cu timiditatea caracteristică oamenilor teferi care vorbesc cu un nebun – îl întrebă uşurel de tot:

— De ce să nu mai fiu bun?

— Poate te uzezi, oboseşti… Ce, nu se poate să oboseşti?

— Se poate – admise el, bucuros că în sfirşit e de acord cu făptura curioasă din faţa sa. Se poate: obosesc, dar p-ormă mă odihnesc. Ce, nu dorm noaptea? În concediu iarăşi, cu motocicleta…

— Ei, mister – începu să strige Clawhead furios – dumneata îţi râzi de mine, deşi ai recunoscut că-s şi eu om al muncii. Fiecare om oboseşte, se uzează, nu mai e bun de nimic, începe să valoreze cât un măgar mort scos la licitaţie într-o câmpie neumblată. Înţelegi? Bune ziua ciolovec, amin! Şi campionii de box cei mai solizi se trec în câţiva ani! Şi motocicleta, că-i de fier, şi tot o să ţi se paradească! Fiecare om se paradeşte, mai ales dacă-i muncitor manual; bune ziuoa norma, larivederci! Dumneata râzi de mine, nu vrei să mă ajuţi, îţi baţi joc!

— De ce? zise celălalt nedumerit şi cu un sincer regret, simţind cum, treptat, ca un vulcan invizibil, creşte în el revolta faţă de această supranaturală neînţelegere reciprocă. Îşi pierdu firea şi începu să strige într-o românească pocită, cu un efort desperat, ca americanul să-l înţeleagă direct:

— Eu vorbeşti serios, ce face să credem la Bune ziuoa mister că eu râzi? Eu serios – uite! faţa serios!

Mister tot întrebăm şi întrbăm şi nu lăsăm să vorbeşti. Cum adică, eu oboseşti? Eu mult stai jos, stai, înţelegem? şi se bătu, explicativ, la spate. Eu calificaţi, eu lucrezi cu capul – şi se bătu furios, de astă dată peste cutia craniană – înţelegem, mister? Ce are una cu ălălaltă? Capul lucrezi la noi, nu spatele! Spate mergeşte la urmă! Eu bani motoţiclet torizmă vitez larivederci Bucarest, benzin, olei, nu la ciorap, că acolo şade picior de la mine!

Atunci ţâşni din mulţime un om în vârstă, cu halatul albastru fluturându-i în lături ca nişte aripi – responsabilul pe fabrică al C.E.C.-ului;

— Tovarăşi – strigă el – nu mai pot să rabd, omul ăsta de mult îmi face zile amare cu motociclismul lui, nu vrea să pună un ban deoparte. Acum ne mai ţine şi teorii înapoiate cu ciorapi!

— Eu nu megar mort în câmpie – ţipa lunganul mai departe fără oprire – eu nu eşti niţi motoţiclet, eu călăreşti motoţiclet, îngrijeşti să nu paradeşti, schimbat cauţiucus motoţiclet…

— Las' că-l lămureşti mai târziu, încerca Doboş să-l liniştească pe responsabilul C.E.C.-ului.

— Ba să se ştie şi-n America: ăsta n-are familie, n-are cheltuieli, şi nu pune niciun ban deoparte.

— Cine e acest om furios şi ce doreşte? întrebă Clawhead plin de curiozitate şi îşi apucă de mână motociclistul, ca să nu-l ppiardă. E de la poliţia secretă? E de la controlul asupra muncitorilor?

— Dar nu e just, tovarăşi! Alţii au familie, greutăţi, sunt oameni bătrâni, şi tot strâng un ban, numai dumnealui, puştiul, azvârle pe fleacuri…

— Nu-i adevărat, tovarăşe, ruşine, că eşti om bătrân! se mânie motociclistul lui Clawhead. Ce fleacuri? — e un sport sprijinit de stat, se fac şi competiţii internaţionale de motociclism!...

Se produse o hărmălaie îngrozitoare, oamenii intraseră în polemici, iar vreo câţiva îl trăgeau pe Clawhead de haină, vrând să-i dea explicaţii.

— Domnilor, lăsaţi-mă să-mi fac meseria! răcni el cu atâta putere, de era să-i zboare şi pălăria de pe cap. Vreau să stau de vorbă între patru ochi cu acest

muncitor! fără poliţie! în libertate! fără interpret! să-mi fac meseria! suflet de la suflet! – şi, făcându-i satisfăcut cu ochiul lui Pettighouse (de fapt, totul se rezuma la o strâmbătură, căci ochiul nu i se vedea sub lentila fumurie) – îşi trase omul mai deoparte:

— Tavariş, tavariş, priatenie, give me a cigarette – o sigara!

Celălalt, tremurând încă de înfierbântare, îi întinse pachetul de „Mărăşeşti". „Mulciumeşc, suvenir!" îi zise Clawhead neobişnuit de amabil, o puse în buzunarul de la piept, apoi scoase la rândul lui un pachet mare, roşu „*Pall Mall*": „*Please, please*".

Celălalt, deşi îi plăceau ţigările americane şi ar fi vrut să cunoască şi gustul acestei mărci, fu cuprins de o inexplicabilă neîncredere faţă de Clawhead, un fel de presimţire rea şi refuză din cap. Cum Clawhead stăruia cu pachetul întins, el făcu şi din mână un gest de refuz, şi în acelaşi timp auzi un ţăcănit: Pettighouse, cu propriul său aparat, îl imortalizase în clişeu, cu faţa încreţită şi cu mâna întinsă spre pachetul lui Clawhead. Surprins la culme, omul abia avu timpul să privească spre aparat, când Clawhead îl și cuprinse cu braţul peste umeri; el se întoarse să vadă ce e şi ţac! din nou aparatul îl imortaliză faţă în faţă cu zâmbitorul Clawhead, a cărui mână îi atârna peste umăr. În secunda următoare, furios, omul se desprinse din strânsoare şi, protestând, îşi ridică pumnul în aer – în timp ce ţac! pentru a treia oară în cinci secunde, aparatul îl trecu în nemurire, cu faţa lungită la maximum, într-o evidentă atitudine de mânie faţă de ziaristul american.

Totul se petrecuse fulgerător. Pettighouse o zbughi imediat, în timp ce omul se repezise la Clawhead. Abia fu ţinut de cei din jur. J.B.C., vânăt, striga ca din gură de şarpe:

— A fost o agenţie rivală, nici n-am observat! Eu nu l-am fotografiat. Agenţia rivală… n-am ştiut şi nici n-aş fi putut s-o opresc, căci la noi există

libertatea presei, nu pot să fac poliţie! Ţineţi-l, rog să fiu protejat, sunt cetăţean al unei ţări libere, ţineţi-l pe omul ăsta, plec, am şi plecat, spuneţi domnului ăsta cu halat de la poliţia secretă să-l ţină bine pe băiat până plec! să-l ţie! Rivală, căci libertatea presei…

Aşa luă naştere un celebru „reportaj autentic din spatele Cortinei de fier, cu fotografii autentice făcute la faţa locului". Într-o revistă americană, faţă în faţă cu reclama superb colorată a unui bulion, apărură fotografiile cu pricina: pe fundalul lor se vedea poarta şi emblema fabricii respective. Poza cea mai de sus, purtând un 1 mare, arăta un muncitor nebărbierit şi cu o lungă figură dramatică, îmbrăcat într-o salopetă la care arta retuşorului nu adăugase decât un petic mic – ca şi când n-ar fi arătat destul de jalnic şi aşa – scoţându-i în schimb dintre degete pachetul de „Mărăşeşti", pe care nici nu apucase să-l bage la loc în buzunar. Lunganul, foarte furios, cu pumnul în aer, se răstea la Clawhead, care, cu un gest bine inspirat, îşi pusese cotul în dreptul ochilor. Dedesubt, textul:

1. Îndoctrinat cu propaganda urii şi agresiunii faţă de Occident şi de americani, acest muncitor român fruntaş din spatele Cortinei refuză să-i facă orice declaraţii lui James B. Clawhead.
Duşmănie!

O altă fotografie, purtând un 2 mare, arăta momentul iniţial, când muncitorul stătea cu mâna în aer, refuzând ţigările lui Clawhead. Explicaţie:

2. Dar iată acum pe băştinaş pe cale de a se îmblânzi, întinzând mâna lui nu prea spălată să ia de la James B. Clawhead o ţigară „Pall Mall". Ce nu face o veritabilă „Pall Mall" cu aromă americană!...
Metamorfoză!

Ultima îl înfăţişa pe cetăţean cu acel rânjet mirat pe care-l avusese simţind braţul lui Clawhead peste umăr:

3. Vi se pare că râde strâmb? Dar gândiţi-vă, acest om dindărătul Cortinei poate n-a mai râs de ani de zile! Cu o simplă ţigară „Pall Mall”, pe care la noi o puteţi găsi la orice tutungerie, James B. Clawhead a dărâmat doctrina şi propaganda de rea credinţă, făcându-şi-l prieten, şi a aflat de la el toate amănuntele asupra vieţii muncitorilor din Rominia (vezi autenticul reportaj alăturat, publicat în exclusivitate):

Civilizatul şi băştinaşul: vechi prieteni! A fost marca „Pall Mall”!

Într-adevăr, întocmai aşa cum spunea revista, alături de fotografii era publicat şi reportajul lui Clawhead:

„Acest om, deşi fără copii, fără nevastă şi fără familie, deşi se teme clipă de clipă pentru ziua de mâine, nu pune un ban deoparte. Când am devenit prieteni mai intimi, mi-a destăinuit în glumă că nici n-ar avea în ce ciorap să pună banii, posedând doar două perechi pe care – din motive de economie – nici nu le poartă vara, cu excepţia zilelor când se anunţă în fabrică vizita unor oaspeţi străini. Bietul băiat moare să se căsătorească, dar nimeni nu vrea azi, în România, să se mărite cu un om fără cont la bancă, care poate dintr-o clipă într-alta să dea faliment în meseria lui de muncitor, neputând să ţină pasul cu infernala tehnică înaintată. La aceste cuvinte, a năvălit un moş care se pretindea responsabil sportiv al fabricii. De fapt, era de la poliţia secretă, care la ei, pare-se, e numită la fel ca şi cea rusească, CECA. Acesta a încercat să împiedice conversaţia noastră, a vrut să depun aparatul de fotografiat la magazia sportivă a întreprinderii, a fost foarte neînduplecat şi n-am putut să-mi continui conversaţia până nu i-am dat şi lui o ţigară.

Rămas singur cu prietenul meu, acesta mi-a confirmat că moşul e poliţist deghizat şi, lovindu-se cu pumnii la spate şi mai jos, mi-a arătat prin ce metode de muncă e îndemnat el de poliţie să sporească producţia. Pe urmă a început să dea mai sus, strigând către mine de două ori: „Mister! Mister!”.

I-am promis că-i voi găsi un post vacant în America.

A început să plângă şi a vrut chiar să-mi sărute mâna, ceea ce am refuzat, fiind contrar principiilor noastre, precum şi din pricină că era nebărbierit, ca toţi „oamenii noi“, cum se poate constata şi din fotografiile alăturate.

În general, mulţi dintre ei nici nu ştiu să se bărbierească bine, ca noi. Aparatul de bărbierit electric nu le este cunoscut, ca şi alte ustensile de cultură care dau surâsul vieţii. Totuşi, omul a stăruit foarte mult şi, cu tot refuzul meu, mi-a apucat brusc mâna, sărutând-o cu patimă şi făcându-mi cu barba lui aspră înţepături, pe care le opărea cu lacrimi clocotinde şi sărate.

CAPITOLUL AL ZECELEA, CUPRINZÂND FRAGMENTE DIN JURNALUL UNEI FETE DE MĂRITAT

Fragmente din jurnalul unei fete de măritat. Azi l-am revăzut din nou pe tânărul locotenent M. Poartă o mustăcioară neagră şi o tunică foarte strânsă pe talia subţire. M-a privit lung, lung de tot. Am simţit un fior. Oare încolţeşte în inima mea un sentiment necunoscut? Ce e cu mine? Vai, îmi ard obrajii, mâinile îmi sunt reci…

Să mă ia dracu' dacă 90% din jurnalele intime de pe vremuri nu erau scrise cam aşa. De aceea eu, ca tovarăşă onorabilă în vârstă de aproape douăzeci de ani, medicinistă cu capul pe umeri, am ezitat înainte de a începe un jurnal. Dar mi-e necaz, uit, văd că am stat atâţia ani în America, când era tata în diplomaţie acolo, şi n-am cunoscut nimic dacă n-am cunoscut oameni ca J.B.C. Poate cândva aceste scurte însemnări – adică fragmentele utilizabile din ele – vor folosi vreunui scriitor; sau poate că zăpăcitul acela de Călimănescu are într-adevăr de gând să-mi ceară un raport – caz în care jurnalul de faţă îmi va fi de folos.

Miercuri. Până acum consideram psihiatria drept o ramură curată a medicinei, iar nebunii îmi erau – o mărturisesc – simpatici. De pildă, zurliul de Călimănescu, care e în stare să umble cu un picior pe stradă şi unul pe trotuar, crezând că a rămas şchiop, m-ar amuza grozav dacă n-ar face o figură de berbec înjunghiat ori de câte ori mă vede. Să ne întoarcem însă la subiect. M-am convins între timp că psihiatria, împreună cu meseria de traducător, alcătuiesc specialităţi deosebit de murdare şi antipatice, mai rele ca urologia, dermatologia şi bolile venerice. Să-i însoţeşti pe nebunii ăştia, să vezi nasul de cange al lui Clawhead – apropos, *claw* înseamnă cârlig, iar *head* — cap: Capcârligescu ar veni pe româneşte, sau Cârligescu-Căposu, Capoianu-Cârligeni – să vezi nasul lui cum răscoleşte în căutarea gunoaielor de la curţile din dos. Să-l vezi pe ciudatul ăla de Hahl, care după ce a fost îngropat sub un bombardament american, în loc să dorească pacea, face propagandă pentru înarmări… uf, o să termin fraza asta altă dată.

Am fost azi cu Pettighouse în noua clădire a Operei, inaugurată pentru Festival. Un tânăr blond şi molatic, care ştia englezeşte, i-a atras atenţia asupra unor detalii arhitectonice. Pettighouse însă, ori de câte ori îi vorbeşte cineva despre artă, simte că se atentează la libertatea lui individuală. Abia când s-au ivit pe scenă nişte acrobaţi chinezi care

făceau giumbuşlucuri, Petti a părut interesat; s-a încleştat de scaun şi a început să râdă cu lacrimi şi crampe. În sală s-a făcut lumină şi Pettighouse a sărit în picioare, uitând că e vorba de nişte chinezi roşii, şi a început să aplaude, să fluiere americăneşte şi să strige; „bis! bis!“, cuvânt latin pe care-l ştie încă din tinereţe.

I-am şoptit în glumă:

— Fiţi atent, se filmează!

Pettighouse a mai fluierat o dată, prelung, şi, aplaudând încontinuu mai departe, m-a întrebat vesel şi nevinovat;

— Ei, şi ce-i dacă se filmează?

— S-ar putea – i-am răspuns diavoleşte – s-ar putea ca o copie să ajungă în S.U.A. și să fiţi văzut cât de devotat i-aţi aplaudat pe chinezi.

Pettighouse a pălit şi şi-a ascuns mânuţele la spate. Apoi, revenindu-şi, a zâmbit şi a spus:

— Baliverne! Scorneli! şi s-a aşezat cuminte jos.

Desigur că după aceea, timp de o oră şi mai bine mi-a făcut capul darabană căznindu-se să mă convingă că el e un om liber şi că la noi există poliţism. Totuşi există în acest individ ceva simpatic şi curat, în ciuda bubelor sale şi a reacţionarismului său mirositor: probabil că îl purifică prostia. Există unii oameni atât de proşti, încât parcă ţi-e mai greu să te superi pe ei. Am muncit mult ca să-l car pe Petti la Muzeul de Artă. Între el şi Rembrandt există divergenţe de neîmpăcat. Ca să-i fac poftă să meargă, i-am spus că-i vorba de palatul regal. Vorbeam şi-mi venea să râd de mine:

— Locul de unde a pornit marea tragedie – declamam eu – disputa între fiul legitim, cel nelegitim şi amanta legitimă a augustului domnitor. Aici a început drama sfârşită într-un tripou brazilian, proprietatea lui Carol, care şi-a dat sufletul rostind cu ultima răsuflare memorabilele cuvinte: „Pasparol, pasparol!“

Petti n-a mai putut să reziste. S-a lăsat ademenit. E drept, ghizii muzeului erau cam miraţi văzându-l

că trece printre tablouri uitându-se deasupra lor, numai la pereţi şi tavan. Când însă a aiuns lângă un tablou vechi din secolul al XVIII-lea, a făcut o observaţie artistică:

— Nu i s-a putut procura flăcăului o vopsea mai bună? Asta e cam crăpată, zău aşa…

Abia când a întâlnit o reproducere a „Sărutului”, artistul din el a tresărit. Era pesemne în această statuie o trăsătură ce scăpase privitorilor obişnuiţi, vreun unghi special, căci Petti a dat de mai multe ori ocol nudurilor de bărbat şi femeie ce se sărută, admiţând în forul său intim că la unele ore ale zilei arta e un fenomen suportabil.

— Cine-i flăcăul? a întrebat subtilul critic din Nebraska.

Ghidul se obişnuise cu el: a înţeles întrebarea şi i-a răspuns că pe flăcău îl cheamă Rodin.

Joi. Dashaway e mult mai sobru decât ceilalţi… Unii prieteni spun despre mine că sunt exagerată. Să mă bată Dumnezeu dacă nu mi se pare că Dashaway ăsta e un spion. La urma-urmei, din ăştia patru, trebuie să fi trimis ei măcar unul, nu? Sau am citit prea multe romane de aventuri? Dar, de fapt, nu prea am citit aventuri. Petti spion? S-ar prăbuşi toată reţeaua. Jonathan Jones? Am observat că ceilalţi îl antipatizează. Păcat că n-am fost dată interpretă pe lângă ăsta – tip interesant. J.B.C.? E prea făţiş duşmănos ca să fie spion. Mă amuză obsesia lui că ar fi urmărit; de altfel, de ce Călimănescu ăsta s-o fi ţinând atât după noi?

Hotărât, Dashaway, „maiorul”, cum l-au poreclit ceilalţi, îmi dă cel mai mult de gândit. Când am văzut marea sondă românească a expoziţiei de la şosea, J.B.C. a strâmbat din nas, dar Dashaway s-a arătat încântat şi mi-a spus:

— Poporul dumneavoastră este incontestabil un popor foarte talentat. Ca să vă spun sincer, sondele dumneavoastră sunt mai bine finisate decât cele sovietice.

Şmecherii prost finisate! I-ar place probabil să vie o comisie a Wall-Street-ului să facă arbitraj în

lagărul socialist, iar Rockefeller să decerneze câte un steguleţ roşu aceluia care a construit mai bine socialismul pe trimestrul în curs! Pe urmă, ca s-o dreagă, la competiţiile sportive i-a lăudat pe sovietici. Când însă un boxer de-al nostru l-a învins pe un sovietic, Dashaway şi-a ieşit parcă din minţi, a sărit în picioare şi m-a cuprins de umeri. Faţa lui stâncoasă parcă era prăbuşită printr-o groaznică catastrofă, iar dintre stânci izvora o transpiraţie verzuie parcă; pe cărarea lui, mai lată de-un deget, curgea sudoarea ca un râu pe jumătate secat care sc scurge printre sălcii.

— Omul vostru! mi-a urlat el în obraz, ţinându-mă strâns de umeri – omul vostru l-a învins pe sovietic!

Fericit, îmi striga în obraz şi mi-a tăiat respiraţia: căci toţi trei se îndoapă fantastic şi au stomacul stricat. Când încep ei să vorbească despre lumea liberă, demnitatea omului şi necesitatea înarmărilor, ca să fie mai convingători mi se uită în ochi şi simt că mă înăbuş. Mai ales la pronunţarea cuvintelor care au în ele ho, hi, hei, ha, adică sunete scoase mai din gâtlej, sunt insuportabili. Când mi l-au lăudat pe Harry Truman – şi îi spuneau amical numai Harry – am simţit că leşin. Port cu mine spasmoverine, sulfaguanidin, o întreagă farmacie, poate îi vine rău unuia dintre ei. Colac peste pupăză, Coca mi-a dat un telefon azi-noapte şi mi-a spus:

— Vai, Bonţoflică dragă, ce pasionant trebuie să fie cu ziariştii ăia americani!

Vineri. J.B.C. a poruncit şoferului să oprească brusc maşina, a călcat energic peste piciorul stâng al lui Pettighouse şi a ţâşnit afară ca o rachetă. Credeam că se repede la Romulus şi Remus, dar a trecut razant pe lângă statuie, repezindu-se spre un panou al Festivalului. De panou stătea sprijinit un puşti în picioarele goale, care mânca seminţe. Clawhead fugea cu aparatul de fotografiat, nebun de fericire: probabil că şi vedea poza – panoul Festivalului şi alături copilul desculţ – „Propagandă

şi realitate” etc. etc. Puştiul l-a privit cu oarecare interes sportiv – îl captiva felul cum aleargă Clawhead – apoi, dându-şi seama că el e ţinta acestei curse, văzând cum se repede namila aceea cu ochelari fumurii şi nas ascuţit, şi-a băgat cu mare grijă seminţele în buzunar, nu cumva să scape vreuna, şi a rupt-o la fugă. În momentul acela a apărut pe o motocicletă păcănind de mama focului un om în care l-am recunoscut imediat pe lunganul fotografiat de Clawhead.

Probabil ne căuta de multe zile, căci văzându-l pe J.B.C. a scos un ţipăt de triumf care a răzbit peste zgomotul motocicletei. Copilul fugea, J.B.C. după el, motocicleta după J.B.C. și noi la urmă, cu maşina. Motociolistul, evident, a crezut că J.B.C. fuge de el; la o traversare i-a tăiat calea. Clawhead, cu privirea numai la băiat, s-a pomenit căzând cu capul şi umerii în gaura unui ataş de „motoţiclet torizm vitez”.

— Spune la mister – m-a rugat motociclistul în timp ce J.B.C. se pipăia, făcând un inventar complet al coatelor, articulaţiilor şi întregului său sistem osos – că eu adus articol frumos; scris toată noaptea după ce văzut la el, da’ să-mi dai inderăt fotografii, că nu vrei să apari în ziar cu barbe.

A scos din buzunarul de la piept al hainei de piele o foaie care începea cu cuvintele „organizând mai bine locul de muncă în cinstea celui de al IV-lea Festival pentru pace…“

J.B.C. s-a tras îndărăt ca o doamnă turistă căreia un îmblânzitor indian îi întinde amabil doi şerpi veninoşi.

— Spune-i că n-am nevoie de scrisoarea lui, că mi-am depăşit planul pe ultimul trimestru la problemele păcii.

Au început să discute în limbajul acela ciudat de semne şi cuvinte stâlcite, în care J.B.C. e inegalabil. Cineva m-a tras de rochie.

— Tanti – mi-a zis copilul, care venise pe furiş prin spatele maşinii – ce voia Truman ăsta de la mine?

— Mă, de ce umbli desculţ? N-ai pantofi?

— Sunt cu talpă de cauciuc… şi mă arde… şi am fost la lac. Tanti, eu mă fac agronom.

— Dacă mai mă faci tanti, vorbesc la facultate să nu te primească la examenul de admitere!

… Trebuie să mă întrerup, a sunat telefonul, mă cheamă iarăşi. Să nu uit să povestesc că J.B.C. și-a stricat Kodakul în cădere. Şi balamucul cu motociclistul, până am scăpat de el…"

2

J.B.C. îşi potrivi haina cadrilată, îşi puse pălăria uşoară de vară, scoase din automobil aparatul „Kodak" al lui Pettighouse şi privi în jur. Din informaţiile pe care le avea, cam aici trebuia să fie locul.

Privi atent noua Sală a Sporturilor de la Floreasca. Hala cu boltă de sticlă era mărginită de spaţii verzi, din care răsăreau statui albe înfăţişând sportivi, iar mai încolo se afla altă hală, mai mică, cuprinzând bazinul de înot, apoi încă una, şi mai nou construită. Ceva mai departe se zăreau câteva vile mici „la roşu", încă neterminate, iar alături de acestea, albe, turnate într-un stil cam antic, clădiri în construcţie ale unor studiouri cinematografice şi de televiziune.

— Aici e! spuse el satisfăcut. Geta Doboş se mira că James B. și-a găsit să vină într-un astfel de loc. Asemeni jucătorului care nu desface dintr-o dată cărţile pe care le ţine în mână, Clawhead se întoarse încet-încet de la tabloul de construcţii descris mai sus. La picioarele lui, după un gard verde, într-o depresiune, se întindeau căsuţe mici, pipernicite, printre ultimele de acest gen în cartier.

— *It's swell*! E straşnic! făcu Pettighouse şi vru să-i smulgă îndărăt aparatul. Clawhead se împotrivi cu demnitate, apoi discutară ceva pe un ton scăzut – ca să nu-i audă interpreta. Polemizau asupra felului cum să-şi împartă câştigul provenit din fotografii.

Căci pozele urmau să fie făcute de Clawhead, pentru că el era cel care căpătase informaţii asupra acestui loc. În schimb urmau să fie făcute cu aparatul al cărui proprietar era, indubitabil, Pettighouse. Cum însă ei nu erau oameni care să se certe pe chestiuni băneşti, în mai puţin de 10 minute se stabili un „*gentlemen's agreement*" – o înţelegere între gentlemeni. Clawhead: 51%, deci şi dreptul de a hotărî cui să le vândă, iar Pettighouse, în ciuda proprietăţii private asupra mijloacelor de producţie, doar 49°/°.

Odată asigurat frontul intern, Clawhead se întoarse ironic spre Bonţoflică. Fata fusese martoră la prea multe neplăceri ale lui şi J.B.C. simţea nevoia să se revanşeze.

— Am venit să fotografiem lucruri netipice, anunţă el crispându-şi fălcile conform ilustraţiei 4b din cartea lui Darwin despre originea emoţiilor, capitolul râs. Ochii mei plini de ideologia burgheză abia vor putea suporta imaginea înaltului nivel de trai al democraţiei populare.

— Da, că noi am construit maghernițele astea! spuse Doboş încercând să şuiere cuvintele.

Clawhead îşi aprinse o ţigară; fuma fără grabă, desfătându-se, ştiind că acum nu mai trebuie să alerge; bordeiele stau pe loc.

— Din maghernițele astea a crescut clădirea aia modern, roşie, pe care o vedeţi în fund: aici se montau maşini Ford şi Lincoln Zephir pentru cei care încasau chiria de la magherniţe. Să veniţi aici peste câţiva ani.

— Ştiu, draga mea interpretă fascinantă şi cu ochi albaştri — se strâmbă Clawhead înduioşat – aceste colibe sunt o moştenire blestemată a trecutului, ele nu sunt tipice, ele de fapt în perspectiva istorică mondială nici nu mai există, ele au dispărut. Eu nu vreau decât să fotografiez locul unde au fost ele.

— Ştim că sunt greutăţi moştenite – adăugă grav Pettighouse — dar hai să pornim mai repede, c-am obosit stând pe loc.

— N-aveţi grijă, nu se termină maghernițele până ajungem noi acolo! bombăni Bonţoflică şi o porni în jos pe scări. Dar să ştiţi, aici la Floreasca se va ridica în câţiva ani un mare cartier de locuinţe noi, o să vedeţi!

J.B.C. se opri brusc şi începu să gesticuleze undeva, spre cer, salută, trimise câteva bezele. Pettighouse, intrigat, nevenindu-i să-şi creadă ochilor:

— Ce faci?

— M-a salutat o doamnă de la etajul IV şi i-am răspuns, rânji Clawhead.

Petti căscă gura mirat, apoi izbucni în râs. Îi plăcea jocul.

— Ia uite – zise el, arătând un pom – ce perdeluţe nostime şi-au pus ăia de la etajul I al casei viitoare. Ia uite că de la II ne face semn un copil. Ia uite că la III…

3

— Gata, Petti, termină, îl reprimă James B. Dar vorbea cu blândeţe. Trăia acum un moment plin de satisfacţie. Fusese târât să vadă fabrici, instituţii ştiinţifice, magazine, sanatorii, maternităţi, creşe de copii, şcoli… Singura lui mulţumire fusese acea rază luminoasă şi blândă care pătrundea printre gratiile regimului popular: pisica cenuşie. O îngrijea, o măsura, o cultiva, împărţea cu ea modeste gustări frugale, consolatoare – ea prefera şunca, nu batogul, dar se înţelegeau… Se ştie cât de infidel este acest animal. Ei bine, de Clawhead ea se ataşase! simţea sufletul lui bun. Cu inimioara ei micuţă, parcă înţelegea că el e un om neînţeles în mijlocul unei lumi întunecate şi că trebuie încurajat, îmbărbătat, ajutat activ. Când el lipsea, ea căsca plictisită, se întindea undeva şi dormea, vrând să nu mai ştie de nimic… Când se apropia ora mesei, presimţind că trebuie să vină el, ea se trezea, îşi lingea bine blăniţa şi se aşeza singură sub masa

unde-l cunoscuse mai îndeaproape; stătea aşa neclintită, cu ochii aţintiţi spre uşa de intrare, lingându-şi din timp în timp botişorul. Încolo însă, eroul nostru se simţea stingher şi nemulţumit; Dashaway îl silea să meargă pretutindeni în locul lui.

Acum, fluiera satisfăcut, începuse să fotografieze. Restul da 49%, Pettighouse, se învârtea în jurul lui, vrând mereu să-i schim-r be unghiul, atrăgându-i atenţia că cutare căsuţă e mai dărăp& nată decât cea de alături. Copii curioşi se adunau în jur, iar câină începură să latre din depărtare.

— Bine aţi venit! spuse o bătrână, făcându-le un semn timid cu mâna.

— Ce cântă? întrebă Clawhead, viu interesat. Bătrâna, îmbbrăcată într-o rochie înflorată, cu totul nepotrivită pentru vârsta ei, şezuse cu mâinile încrucişate în poală, pe un scaun, în faţa colibei, ţărăneşte. După ce ascultă traducerea, Clawhead o privi prietenos, pe cât putea el să zâmbească. Cu gesturi de prestidigitator, scoase din buzunarul de la spate un batic colorat al Festivalului. Şi-l înfăşură pe gât, strigând în româneşte;

— Pace şi priatenie!

Pettighouse râdea.

— Poftiţi înăuntru… spuse blând bătrâna.

... Maria Popescu – aşa o chema – puse pe masă un borcan cu dulceaţă, farfurioare, linguriţe şi privi cu un zâmbet mulţumit cum se delecta J.B.C.

Era cam fudulă de ureche şi nu pricepea mare lucru din vizită, dar era senină. Schimbară câteva fraze: soţul ei era paznic şi de curând fusese avansat gestionar; în casă mai trăia un nepot de la ţară, student la medicină, în acelaşi an cu Geta Doboş. Clawhead stărui s-o fotografieze pe bătrână aplecată deasupra unui lighean. Apoi de la spate, în timp ce punea câteva surcele în sobiţă. Apoi scormonind într-un coş cu rufe murdare. Pe urmă, tocmai când îşi simţea inspiraţia pe cale de epuizare, remarcă o icoană cu candelă ce şedea în

perete, puse alături, agăţat de o scoarţă din perete, un ziar românesc cu titlul vizibil, iar lângă ziar atârnă un craniu de mort, proprietatea medicinistului, şi lângă craniul mortului, ca o dovadă vie că poza e autentică, pe Pettighouse în carne şi oase. În această împrejurare, Pettighouse încercă chiar să-şi netezească hainele.

— Iată deci – spuse Geta Doboş – cum filozofia materialistă şi presa revoluţionară batjocoresc icoanele, obligând pe fiecare cetăţean să atârne lângă ele cranii de mort şi ziare tipărite în fortăreaţa leului roşu.

Numai că, spunând acestea, se puse în faţa obiectivului:

— Domnule Clawhead – şi zâmbi dulce – trage-mă şi pe mine în poză… Sau poate-s nefotogenică?

— Dă-te la o parte! strigă supărat Pettighouse. Acoperi icoana. Calci libertatea presei.

Clawhead renunţă, văzând că la uşa căsuţei se strânseseră prea mulţi curioşi, care nu trebuiau iniţiaţi în laboratorul său intim de creaţie.

Bătrâna urmărise scena cu acel zâmbet blând al oamenilor care nu-i pot crede pe alţii în stare de răutăţi. Doboş încercă din nou să-i explice ce se întâmplă, dar Clawhead, ca s-o acopere, se pornise să ciocănească diferite ulcele româneşti, de mai multe mărimi şi forme – singura podoabă mai însemnată a căsuţei paznicului de noapte avansat gestionar.

— Sunt din satul nostru, le am de cincizeci de ani! se mândri bătrâna.

Maestrul reportajului imparţial începu să-şi învârtească mâna prin aer:

— Superbă colecţie… Artă adevărată!

Bătrâna, emoţionată, luă un vas şi i-l întinse.

— O, nu, nu! N-aş putea să descompletez o asemenea colecţie! Ar fi o crimă faţă de artă! Nu pot să primesc.

— Ia-l, maică, ia-l, amintire de la noi! scânci ea şi îi îndesă vasul în mâini.

Afară, Clawhead mai fotografie o dată căsuţa. Apoi pe bătrână în faţa casei, ştergând nasul unui copilaş desculţ.

Un om bătrân şi uscăţiv, cu o uniformă cenuşie, venit între timp, îl privi intrigat şi începu să vorbească cu bătrâna.

Clawhead, care avea un instinct special în astfel de împrejurări, o porni agale spre maşină.

— Hei, mă! răsună o voce mânioasă în urma lui.

— Ce spune? se interesă Clawhead cu un aer indiferent.

— Ai venit să fotografiezi, să te bucuri de sărăcia mea?! Te doare pe tine că nu stau într-un palat? Ştii tu, mister, cum se construieşte o casă?

Era un spectacol destul de original. Pettighouse, cu o grabă extraordinară, săltându-şi mica sa corpolenţă, se îndrepta cu iuţeală spre maşină. Mult mai în urmă mergea Clawhead, meditativ, adâncit parcă în contemplarea pietrelor de pavaj. Geta îi apăra parcă, în ariergardă.

Fostul paznic nu fugea, doar mergea, neştiind precis dacă nu cumva ar încălca linia politicii externe în caz că i-ar trage lui Clawhead vreo două după ceafă. De aceea păstra o distanţă minimă, pe care însă o copleşea mereu cu un glas care i se subţia din mersul frazelor, ajungând la ascuţimi care zgâriau urechea:

— Ai venit să-mi pozezi femeia cum face focul la o sobiţă nenorocită… s-o arăţi la ai tăi, ă? Danainte, când n-aveam nici lemnele astea, atunci de ce n-ai venit prin gropile noastre?

În spatele omului se îndesau copii, femei; bătrâna, striga şi ea ceva. Iar în faţa lor, ignorând orice reguli fie interne, fie externe, alergau în cerc câţiva câini cu boturile în aer.

— Nu v-ajunge cât ne-aţi supt! Nu v-ajunge, acu' veniţi să mai luaţi şi poze. Nu vă ajung cocioabele prăpădite de la voi de-acasă, vreţi să le vedeţi şi p-astea lăsate p-aici, vedea-te-aş la zero grade şi cu limuzină mascată la poartă!

Din pricina câinilor, Clawhead, la ieşirea din groapă, găsi că e mai prudent să urce scările de-a-ndaratelea. Copiii râdeau.

Fostul paznic zâmbi şi el, parcă îmbunat. Cu mâna sprijinită de balustradă, ca o gazdă amabilă, îi spuse în semn de rămas bun:

— Te-am fiert niţel acu, dragă racule… fereşte-te de isprăvi mai rele, că atunci o să te fierbem rău de tot – ţi-a zis-o Popescu paznicul, să nu uiţi!

Când ajunse sus, lângă maşină, J.B.C. se mai uită de două ori, ca să fie sigur că nu vine nimeni după el, trânti enervat vasul primit de la bătrână şi, privind cioburile, îi spuse Getei;

— Auleu, ţ, ţ, ţ, ce rău îmi pare! L-am scăpat din greşeală!... un vas atât de superb… unic în colecţie…

În momentul când J.B.C. suia îndărăt în maşină, un om apăru în fugă după colţul străzii şi se aplecă asupra cioburilor lăsate de marele explorator. Clawhead fu cuprins de un ciudat sentiment de nelinişte. Parcă mai văzuse acest individ. Când limuzina pornea, Clawhead apucă să mai privească îndărăt şi îl recunoscu pe omul de statură mijlocie, cu haina cafenie. De data aceasta însă, în loc de haină cafenie purta un costum de pompier.

Ca într-un, film, reporterul cu ochi de linx revăzu scena ciocnirii de ieri încheiate prin intervenţia lustragiului. De ce oare îl urmărea necunoscutul? De ce se deghiza? Oare nu era J.B.C. însoţit de o spioană versată, ca fata de lângă el? De ce îi urmărea Călimănescu, travestit ba în festivalist, ba în ziarist? De ce îl urmărea portarul cel bătrân? Oare existau mai multe servicii de spionaj, care îşi făceau concurenţă? Nu exista un monopol de stat, ca la comerţul exterior?

— Poate că se îndoiesc de devotamentul fetei, îşi spuse perspicace J.B.C. E tânără, nu-i este uşor să meargă atâtea zile cu noi fără să fie impresionată de ceea ce înseamnă un om liber. N-au încredere nici în agenta lor. Sau poate… poate că… dar vom vedea!

4

Vineri la prânz. Copilaşii mei dorm. Clawhead a mâncat de m-a speriat; expedia pe sub masă tot ce, omeneşte vorbind, nu mai încăpea în el. Am venit acasă să mă schimb, că aveam o jachetă nou-nouţă şi am făcut din ea numai o apă, aşa m-am enervat cu ăştia. De obicei nu prea transpir, dar după unele discuţii cu Clawhead mă simt ca la baia de aburi. I-am spus că după cocioabe ar trebui să vadă şi ceva case noi, să ştie cum vor arăta mâine Floreasca, Griviţa, mahalalele noastre de azi.

— Dă-ne dumneata material documentar şi fotografii. Noi oricum nu mergem acolo.

— De ce?

— Motive profesionale. La noi, presa trebuie să se vândă, ziarul trebuie să se vândă. Casele noi-tip sunt ceva plictisitor, neinteresant. Deschide omul ziarul şi vede o casă oarecare uite, nevastă, comentează el, s-au mai construit nişte case noi în România – şi cască. A doua zi, deschide ziarul şi bombăne: uite ce plictiseală, iar în România, apoi din nou case… După o săptămână, dacă îi servim mereu banalităţi, nu mai poate – ia ziarul și îl zvârle, cumpără altul.

— Da – l-a întărit Pettighouse – cui îi face oare plăcere să vadă că în România roşie se construiesc case noi?

Cuvintele n-aveau în aparenţă nimic înspăimântător, dar imediat pisica a sărit de sub masă. A rupt-o la fugă, hârâind, scuipând şi scururându-se. Am fost surprinsă văzând cât de iute a înţeles Pettighouse că de fapt fusese un mandat greşit expediat. Imediat şi-a strâns picioarele sub scaun.

— Înţeleg, le-am spus. Aţi fotografiat bordeiele din România, că-s mult mai interesante. Deschide omul ziarul şi vede un bordei oarecare: uite, nevastă, comentează el, bordeie sub dictatura

roşilor din România. A doua zi deschide ziarul şi exclamă entuziasmat: uite alte bordeie! ce pasionant! După o săptămână, dacă îi serviţi mereu bordeie şi copii desculţi, nici nu mai cumpără alt ziar!

— Mai există şi crime, a spus împăciuitor Pettighouse. Şi alea măresc tirajul.

— Dar bordeiele americane şi „slums"-urile, acelea de ce nu le fotografiaţi? Doar am văzut destule acolo.

— Alea sunt banale, a răspuns blând Clawhead, trebăluind la aparatul de fotografiat. Dar apropo, cu ce prilej ai locuit în Statele Unite?

— Taică-meu a lucrat câţiva ani la ambasada din Washington.

— Şi acum unde e?

— Într-o fabrică.

— Auleu! Dar ce-a păţit?

— Ce să păţească? S-a făcut inginer. După război, când se găseau mai greu oameni pregătiţi, a fost scos din producţie şi trimis în diplomaţie. Erau să-l uite acolo, dar el avea un vis; să se facă inginer. Hai, domnule Jimmie, să mergem într-un cartier nou!

Auzindu-se îmboldit pe numele mic, J.B.C. a încercat să râdă.

— Nu merg. Totul e regizat, aranjat dinainte.

De aci încolo, au început să curgă apele după mine. Le-am propus să tragem la sorţi locul unde vom merge, m-am tocmit cu ei în fel şi chip. Până la urmă i-am dat un telefon lui Dashaway, care şedea bolnav în camera lui, şi el i-a îndemnat să meargă.

Când m-am întors de la telefon, Clawhead, rânjind, mi-a făcut semne tainice să mă uit la spatele lui. Doamne Dumnezeule! portarul de noapte al hotelului stătea după o perdea şi trăgea cu urechea!

Am vorbit câteva minute ca şi când nimic n-ar fi fost —cred că eram tare galbenă – pe urmă m-am

scuzat pentru o clipă şi, ieşind în hol, l-am înhăţat discret pe portar.

— Ce faci aici?

— Aştept tramvaiul, a încercat el să glumească.

L-am încolţit cu întrebări. El, încurcat, scărpinându-şi mustaţa, a mărturisit până la urmă că a avut într-o noapte, spre zori, o convorbire cu Clawhead. Cică acesta ar fi vrut să-i dea nişte „salam drogat”, ca să dea o lovitură împotriva oaspeţilor străini veniţi la Festival (!) Omul e —se vede bine – într-o ureche.

— Ai anunţat pe cineva? l-am întrebat.

— A, nu. Voiam să descopăr singur firul la toate.

— O să mă plâng conducerii hotelului! Cum îţi permiţi să urmăreşti un oaspete străin? Ne faci de râs.

El a răspuns ca şi cum ar fi recitat dintr-o carte;

— Cât timp mai există capitalism, e necesară întărirea vigilenţei.

— Grozavă lecţie!

— Din cartea de şcoală a lui fiu-meu. Cât timp e capitalism, trebuie întărite statul, organele de stat.

— Da’ ce fel de organ de stat eşti dumneata? Organ de stat pe scaun!

Mă înfuriasem, numai cu nebuni trebuie eu să am de-a face;

— Aşa întăreşti dumneata statul, făcând pe misteriosul, nespunând nimănui nimic şi speriind străinii?

Avea o mutră jalnică de bătrânel, mă şi amuza, mi se făcuse şi milă de el: l-am scuturat în lege.

— Dacă te mai prind, te reclam directorului. Ai citit prea multe romane, ţi s-au suit la cap! Auzi! salam drogat!

— Tovarăşă – s-a jelit el – vă dau cuvântul meu de cinste că era un salam drogat. Eu nu bănuiam nimic, am văzut că mi rosea şi l-am aruncat. În câteva minute, au apărut vreo patru câini, fugiţi nu ştiu de unde. Am văzut cu ochii mei cum unul dintre câini, după ce a sărit în cutia de gunoi şi a muşcat din salam, şi-a ridicat spinarea ca o pisică,

s-a făcut un fel de arc de triumf, a început să schelălăie şi s-a aruncat într-un canal.

— Vă daţi raportul?

Clawhead apăruse în prag.

— Domnişoară Doboş, vino te rog să-ţi arăt ceva.

A dat la o parte perdeluţa de la geamul spre stradă şi mi-a arătat un individ cu faţa pământie, îmbrăcat în costum de factor poştal,

— Îl vezi? Acum două ore era îmbrăcat în pompier, la Floreasca.

Mi-am ieşit din pepeni.

— Mă duc să văd ce-i cu el!

În uşă m-am izbit de Călimănescu.

— Ascultă, tovarăşe – i-am spus cât puteam de sever —nu te supăra, dar mai slăbeşte-ne. Fandagzia e gata. Şi aşa ăstora li s-a năzărit că-s mereu urmăriţi. Dacă se mai ciocnesc pretutindeni şi de figura dumitale suspectă…

— Da' de ce-i figura mea suspectă? a sărit el în vorbă, bâlbâindu-se puţin.

Se îmbrăcase elegant şi era mai zăpăcit ca niciodată. Individul cu faţa pământie… Auleu! e patru jumătate, trebuie să mă întrerup, am tras la sorţi, mergem în Ferentari.

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA, CÂND CLAWHEAD NĂVĂLEŞTE PESTE O PERSOANA DEZBRĂCATĂ, AUDE CÂNTECUL MOTANULUI NEGRU ŞI PRIMEŞTE O

GROAZNICĂ LOVITURĂ ÎN ŢEASTĂ

Părea că în mijlocul caselor vechi, unele foarte aproape de ceea ce numim bordei, o mână vânjoasă a luat şi a înfipt dintr-o dată un cartier de blocuri moderne din cărămidă aparentă.

Iarna, în balcoanele de fier forjat, se expuneau diferite părţi sărate ale unor purcei care fuseseră întregi şi veseli până la Ignat. Vara, unora din gospodine le plăcea, din păcate, să pună – inestetic – rufe.

Acum, în iulie, aspectul acesta regizat te izbea din prima clipă: era evident că locuitorii primiseră directive aspre să arate oaspeţilor tot ceea ce poartă ei sub haine, să se vadă că şi-au ridicat nivelul de trai. Se vedeau pe balcoane şi pijamale colorate, pe când înainte purtaseră doar cămăşi de noapte, se vedeau şi batiste, probabil pentru că or fi fost mai mari decât cele dinainte; unul – la care, pesemne, fusese un inspector mai al dracului, cu directive drastice – îşi înşirase ca la muzeu toată colecţia de submarine.

Fireşte, nu totul era bine aici. Uite, de pildă, întreţinerea, înainte, la bordeie, vârai două surcele într-o sobiţă şi gata căldura. Acum, casă grea: trebuie să încălzeşti coşcogeamite locuinţă – şi costa caloriferul. Înainte, în bordeiaşul sau cămăruţa ta nu trebuia să urci scările. Acum, te costa şi asta: lumină pe scară, curăţenie… Copiii, afurisiţii, se învăţaseră să facă toată ziua duş, cică le întăreşte muşchii, iar cei mici aveau patima costisitoare de a umple baia ca să vadă cum pluteşte bărcuţa. Se boieriseră, ligheanul nu le mai ajungea. Iată, deci, alt izvor de cheltuieli, se duceau banii pe apă.

Dar bietul Clawhead nu izbutea niciodată să afle de la băştinaşi ce-i doare. După un sfert de oră de perindare prin aleile cvartalelor, stătea cu notesul în mână, iar vreo zece gospodine, despre care nu s-ar

fi putut spune că sunt persoane tăcute, îi strigau în acelaşi timp:

— Scrieţi, vă rugăm, şi despre creşă…

— Eu sunt în comitetul de luptă pentru pace.

— Aţi văzut noua spălătorie?

— De ce nu răspundeţi mai energic partizanilor „războiului rece”?

— Cum se găteşte budinca engleză?

O gospodină mai energică, voinică, de vreo treizeci şi cinci de ani, dar purtând totuşi insigna sportivă a Festivalului, îl trase în afara cercului, ducându-l mai încolo, împreună cu Pettighouse.

— Iată, domnule american, să fotografiaţi şi să scrieţi; în căsuţa asta veche, care se dărâmă acum, locuiam înainte. Acum m-am mutat în blocul de-alături.

Fusese, într-adevăr, o casă excepţional de dărâmată. Abia acum interesul profesional al lui Clawhead se aprinse.

— Alo, mister – zise la urmă gospodina cea voluntară — blocul nou ai uitat să-l fotografiezi.

Clawhead întâlni privirea insinuantă a Getei Doboş şi, oftând pentru un clişeu stricat, prinse în obiectiv şi blocul.

— Şi din partea astalaltă, că se vede mai frumos! Mi-e frică – adăugă gospodina apoi – mi-e frică să nu se supere vecinii că ai pozat doar blocul meu. Ia te rog acu şi o poză mai mare – toată aleea asta.

Clawhead oftă. Şi-l închipuia pe Ezra Spider-Mills împreună cu consilierii săi, cercetând pozele făcute în România comunistă. În loc de cazemate, amplasamente, instalaţii militare – un bloc de locuinţe, încă unul. Din faţă, din spate, din părţi, un pomişor… o perspectivă a străzii noi S-a ramolit J.B.C. al nostru!“ va spune bătrânul Ezra. La agenţie toţi vor râde de el. Dar James B. avea spirit practic şi găsi ideea salvatoare. Nu mai întorcea filmul şi apăsa mereu pe clapă; toate imaginile se suprapuneau pe acelaşi clişeu. Luă aşa vreo zece „poze”, consumând doar două clişee, apoi bătu prieteneşte umărul Getei Doboş.

— Ei? Ce zici? Blocul nu-mi place, dar obiectivitatea mă sileşte să-l fotografiez.

Obiectivitatea, cu mâinile ei puternice de gospodină, îl trase de braţ mai departe, să meargă alături, la un cămin de copii. Pettighouse privea cu gura căscată cum Clawhead îi fotografiază pe puii roşii, mereu se freca la ochi şi se bătea peste coapsă de mirare. Ba, temându-se de concurenţă, luă şi el câteva poze.

J.B.C. îi întrebă pe copii ce fel de bomboane primesc, de când şi după ce norme, dacă-s bătuţi, iar la urmă copiii dădură un scurt spectacol, care se încheia cu cântecul „Noi nu vrem război”, acompaniat la castagnete şi la discuri de tobă, pe care un băiat şi o fetiţă nu izbuteau să le bată în acelaşi timp.

— Aceasta nu e libertate! În loc ca omul să-şi crească copiii cum vrea, trebuie să-i dea pe mâna educatorilor străini încă înainte de-a împlini 7 ani.

— Pe vremuri, domnule – îi răspunse gospodina – când mergeam la lucru, îmi legam copilul de piciorul patului, că n-aveam unde să-l las. Acum sunt liberă mai departe să-mi leg copilul mai mic – dar eu mi l-am băgat singură la închisoarea asta.

— Asta nu-i nimica grozav – ar fi putut Clawhead să-i răspundă, dar simţi că nu mai are răbdare să discute.

— Ia-o de pe braţul meu – îi spuse el lui Bonţoflică – ia-o repede, căci nu-mi place să lovesc o femeie. Ia-o, că e mai enervantă decât dumneata.

Pentru a vizita cât mai multe apartamente, Clawhead porni cu Geta Doboş, iar Pettighouse, separat de ei, cu gospodina.

În primul apartament vizitat de James B. locuia o familie de muncitori. Acasă se afla doar o bătrână; apartamentul era nou mobilat, sufrageria era din lemn de culoare deschisă. În mijlocul mesei se afla un vas mare cu flori. Clawhead vorbi câteva minute cu bătrâna, apoi ieşi pe coridor, ciocnindu-se nas în nas cu Pettighouse.

— Nu-i aşa – întrebă Clawhead – că totul era pus în ordine, că te-a făcut să aştepţi la uşă, că era regizat?
— Da, regizat.
— Şi la mine tot regizat. Era curăţenie perfectă, până şi florile erau pregătite în aşteptarea vizitatorilor de la Festival.
În apartamentul următor, se aflau acasă gospodina şi băiatul, el student-inginer, care îl copleşi pe Clawhead cu tot felul de întrebări înflăcărate despre forţele americane care ar putea presa guvernul S.U.A. să consimtă la dezarmare.
— Regizat? îl întrebă Clawhead pe Pettighouse.
— Regizat! Regizat?
— Regizat!
În apartamentul următor, Clawhead, cu flerul său deosebit în materie de ţevi şi burlane, stabili că o ţeavă e stricată la baie. În plus, biblioteca – aflată în casa unui activist din comerţ! — n-avea ce căuta decât într-o instituţie publică: prezenţa ei era evident o înscenare.
— Regizat?
— Regizat!
— Uite ce e – se încruntă Clawhead către Geta Doboş —văd că te ţii după mine. Mă conduci în apartamente-tip, dinainte aranjate, cu oameni regizaţi. Unde nu s-au pregătit, mă lasă să aştept în prag, evacuează probabil pe uşa din dos persoanele care-s contra regimului şi ascund murdăria sub covor. Eşti fermecătoare, îmi sângerează inima să mă despart măcar cinci minute de dumneata, dar lasă-ne singuri…
J.B.C. și Pettighouse îşi împărţiră zonele de influenţă, despărţindu-se. Pettighouse, fără să sune, încercă la rând două uşi încuiate, iar la a treia năvăli cu zgomot mare peste un băiat de opt ani, care-şi făcea lecţiile. După ce-i trecu sperietura, băiatul îi dete o caramea, căpătând în schimb un autograf, şi mai mulţi nu putură scoate unul de la altul. În apartamentul următor, Pettighouse fu salutat în cor de un glas bărbătesc şi altul femeiesc şi se retrase în

grabă mare. Ce făceau? Stăteau în pat, el citea, iar ea mânca floricele. Apoi – lucru ciudat – Pettighouse observă că pe coridor există un papuc. Pesemne că îl azvârliseră după el, în secunda cât ţinuse uşa deschisă. De aceea, timid, Pettighouse apăsă din nou pe clanţă. Însă acum uşa era încuiată; probabil că această pereche era neîncrezătoare faţă de Occident. Oricare altul ar fi lăsat papucul în faţa uşii. Pettighouse însă avea teamă ca nu cumva cineva să fure papucul de pe coridor. De aceea, sună la uşă, bătu, ţipă, imploră – totul zadarnic. Nu voiau să-i deschidă, şi pace. Probabil voiau să-şi mănânce floricelele. Atunci Pettighouse, hotărât să se întoarcă peste vreo zece minute, luă papucul cu el.

Mai departe, fără să sune, Pettighouse năvăli în casa unui om ciudat, slab, cu faţa şi fruntea încreţite, cu o haină groasă de pijama, nepotrivită pentru căldura lui august. Stătea lângă fereastră, în profil faţă de uşă, şi cânta la vioară.

Pettighouse, cu vocea sa stridentă, îl acostă în limba germană şi pe urmă în americană, dar omul îi făcu semn cu umărul să-l lase în pace şi nu se întrerupse din cântat. În cameră, pe altă uşă, intră o femeie tânără, ţinându-şi degetul pe buze; îi aducea lui Pettighouse o dulceaţă, ca şi când ar fi ştiut dinainte că vine şi l-ar fi aşteptat.

A fost un caz ciudat, a cărui explicaţie n-a putut fi găsită.

Pettighouse, deci, asculta liniştit un solo de vioară, savurând dulceaţă de nuci verzi, şi nici nu putea bănui soarta mult mai puţin norocoasă ce se abătea acum pe ţeasta lui Clawhead.

2

Cazangiul Ionescu era un om obsedat de inovaţii – şi nu atât de inovaţii, cât de invenţii. Făcuse vreo două inovaţii şi vreo zece invenţii. La el în casă, dacă voiai să capeţi o ţigară, nu puteai s-o iei

simplu, ci, printr-o apăsare pe două butoane, ea se fabrica pe loc din foiţă şi tutun, mai subţire sau mai groasă, şi sărea de-a dreptul în gură, frigându-te la buză. Lămpile erau mobile, cu arc, puteau lumina din orice poziţie, şi adesea se clătinau, părea că se ţin după tine. Nu exista măturat cu mâna, ci numai cu un soi de aparat, lucru de care se cam resimţea parchetul. Gheţarul tot Ionescu şi-l confecţionase: slănina putea rezista acolo şi o săptămână, în timpul iernii, dacă era închis caloriferul. În producţie făcea inovaţii reuşite – dar acasă nu-i izbuteau.

Fiind avansat, trecuse la o muncă sedentară şi, încă cu un an în urmă, începuse să se îngraşe. Nevastă-sa, bibliotecară la aceeaşi fabrică, îi adusese o cărticică de gimnastică. Dacă broşura n-ar fi avut prefaţă, lucrurile s-ar fi petrecut normal, dar prefaţa, scrisă ştiinţific, îl impresionase atât de tare, încât de atunci, de trei ori pe zi, îşi supunea trupul unor cazne gimnastice liber consimţite, mergea pe jos până la fabrică şi îndărăt. Înlăturase de la ferestre perdelele, ca soarele să poată arde tot felul de microbi, ţinea iarna geamurile deschise, până ce nevastă-sa îl ruga a patra oară, clănţănind, să le închidă. Ca să aibă loc pentru exerciţii gimnastice mai complicate, gonise din dormitor dulapul şi, ajutat de nişte zidari, îngropase patul în perete. Aci însă intrase în conflict cu statul, căci întreprinderea de locuinţe şi sfatul popular se împotriviseră din răsputeri. Disputa era îngropată într-o cancelarie, iar patul, printr-o dublă uşă, în perete. Seara, nevastă-sa se refugia în colţul opus al camerei, iar el apăsa nişte butoane, explica tot felul de mecanisme – că iată, draga mea, patul coboară încet – şi abia avea timp să sară la o parte.

Camera de intrare, destinată invenţiilor şi inovaţiilor – căci în dormitor omul n-avea voie să pună măcar o foaie de bloc – era plină de planşe, mici maşinării, desene, pe pereţi şi pretutindeni. Pentru mâncat, nu mai rămânca loc decât în bucătărie, unde, afară de gheţar, nevasta se împotrivise la orice invenţie, după ce, odată, printr-

o mică perfecţionare adusă aragazului, era să sară totul în aer.

Din portretul lui, aţi înţeles că ea era o femeie foarte răbdătoare – şi aşa şi era. Cânta şi în corul fabricii, unde un profesor mai vârstnic, entuziasmat de vocea ei excepţional de puternică, se căznea de luni de zile s-o facă să ia un do de undeva de sus şi s-o împiedice de a cânta muzică uşoară. Mai mulţi din cor voiau să cânte şi muzică uşoară, dar acest profesor se împotrivea din răsputeri şi îi ameninţase şi cu psalmi, dacă mai cer muzică uşoară. Plăcerea ei cea mai mare era ca acasă să se răzbune în secret, cu toate protestele soţului, şi să cânte aproape încontinuu întreg repertoriul muzicii uşoare. Oricine nu-i rudă cu vreun compozitor recunoaşte lesne că acest repertoriu nu era chiar atât de larg. De aceea, ea îl repeta de mai multe ori pe zi în întregime, inclusiv – şi mai ales – Cântecul motanului negru, fapt care – dacă mai ţinem seama şi de radio – scuza multe din ciudăţeniile soţului ei.

Prin urmare, iată decorul teatral pe care-l pregătise pentru Clawhead Marele Regizor Roşu din umbră, iată deci şi participanţii dramei, pe care-i instruise tot Marele Regizor Roşu, împreună cu Asistenţii de Regie, cadre mai tinere, tot în umbră.

După câteva vizite mai puţin regizate, Clawhead năvăli într-o cameră pustie, unde i se înfăţişă un decor ciudat: pe pereţi, pe planşe, pe scaune, pe o măsuţă, pretutindeni, se aflau tot felul de planuri şi scheme violent desenate în culori. Eroul nostru se perindă pasionat prin dreptul lor; cine ştie, or fi planurile unei mari invenţii pe care poate multe agenţii de informaţii amicale s-ar fi bătut s-o obţină! Medita la asta, când auzi dintr-o cameră învecinată nişte gemete macabre. Îşi ciuli urechile. Se auzeau horcăieli, gâfiieli, căderea unui corp greu. Zgomotul încetă. Acum, din altă parte, se auzea nişte apă curgând, pleoscăituri şi un glas de femeie care ba parcă cânta, ba parcă miorlăia.

Dar nu! din nou se desluşiră gemetele acelea macabre, apoi nişte tropăituri înfundate, pe urmă

gemetele se transformară în horcăieli puternice şi sinistre, care sugerau ultimele spasme ale victimei. Din cealaltă parte apa încetase să mai curgă.

Clawhead observă că horcăielile vin din spatele unei uşi camuflate cu planuri: doar clanţa i se vedea. Croindu-şi drum printre scăunele şi planuri, se apropie încet de uşă, gata oricând să intervină, sau să intre ca un simplu vizitator. Din nou se auzeau tropăielile şi un fel de şuierat curios.

În acelaşi timp, soţia lui Ionescu îşi terminase în baie ultimele detalii ale toaletei, se spălase şi pe dinţi – de aci şi scurtul relache la Cântecul motanului. Punând mâna pe clanţa uşii dinspre camera unde năvălise Clawhead, femeia se gândi o clipă să-şi pună ceva pe ea, apoi se răzgândi, spunându-şi că tot se va îmbrăca imediat. Şi aşa, liniştită, senină, fredonând Cântecul motanului negru, ea ieşi radioasă ca Venus din spuma mării.

Văzu un bărbat străin cu nas de pasăre de pradă şi ochelari negri care asculta la uşa dormitorului – alte amănunte în acea frântură de secundă nu reţinu – şi, respirând puternic cu tot pieptul ei de cântăreaţă, schimbă fredonarea Motanului cu un formidabil ţipăt: îi reuşise do de sus şi leşină pe loc.

Clawhead, în aceeaşi frântură de secundă, speriat de moarte, dădu să fugă îndărăt – dar uşa pe care venise era dispărută, nu se mai vedea sub planuri – deschise fulgerător uşa din faţa lui, năvăli în camera următoare unde un om gol până la brâu, grozav de masiv şi de transpirat, ţopăia în mod foarte ciudat, de unul singur prin odaie, ridicând genunchii la piept şi şuierând în stil de locomotivă.

Auzind strigătul nevestei, omul nu se îngrijorase, crezând că e un exerciţiu vocal. Văzu însă deodată cum năvăleşte pe uşă o sperietoare cadrilată şi încercă să-şi schimbe direcţia saltului, Clawhead îl ocoli vertiginos şi se repezi înainte la o dublă uşă, pe care o credea salvatoare şi pe care o deschise cu toată forţa.

În locul spaţiului izbăvitor, se izbi crunt de nişte lemne şi arcuri de pat, dete să fugă îndărăt, dar o

matahală cenuşie şi îngrozitoare, desprinsă parcă din neant, se repezi vâjâind peste capul lui.

Altceva nu-şi mai amintea pe urmă.

— Spune-i şoferului să meargă mai încet, că mă zguduie la cap, ceru el. Cât timp am stat leşinat?

— Nu ştiu – zise Geta – eu când te-am găsit, erai pe cale de a-ţi reveni.

— Ho, ho, ho, râdea Pettighouse. Se aşezase în faţă, să fie ferit de desele lovituri de picior ale lui J.B.C. Ho, ho, ho; ca să vezi, dragă, că paturile îngropate te adorm chiar aşa, înainte de a-ţi fi pus pijamaua şi de-a fi stins lumina, ho, ho, ho, chiar acesta este cuvântul.

— Pettighouse, termină, că-ţi dau cu ceva în cap.

Lui Pettighouse i se făcu milă:

— Lasă, dragă, chiar aşa, tot stai şi te freci la cap, acesta e cuvântul, crezi că mie mi-a venit mai uşor cu nebunul acela ciudat, care tot cânta din Paga… Paga…

— Pagazate… îi şopti Bonţoflică.

— Chiar acesta este cuvântul, Paga, chiar aşa, vreo zece minute m-a înnebunit cu cântatul.

— Petti, încetează, că iau papucul acela şi-ţi dau în cap cu el.

— Papucul… ho, ho, ho… e mai uşor ca un pat…

Când ajunseră la hotel, Clawhead văzu cum se plimba pe trotoarul din faţă un marinar. Într-o străfulgerare, avu impresia că a mai văzut cândva această statură mijlocie.

— Apropo – întrebă el, coborând din maşină şi oferindu-si galant braţul – cum a rămas cu portarul? Dar cu omul acela îmbrăcat în haină cafenie şi apoi în pompier şi factor poştal?

— Nu l-am prins, că m-am întâlnit în uşă cu… cu altcineva. Portarul… portarul era mereu primprejur, că voia să te roage să-i dai nişte salam. E timid, nu îndrăznea, dar mi-a spus că ai un salam excelent.

Lui J.B.C. îi era lehamite să mai discute despre salam. Tăiase mărunt restul de două rotocoale, ca să scape de ele, înfundând cu feliuţele nişte ţevi pe la

baie. Direcţia hotelului a chemat o echipă de şase instalatori, izbucniseră nemulţumiri sociale, căci oamenii cereau sporul de salarizare care se acordă celor ce lucrează în industria chimică între gaze vătămătoare. Cât despre pompierul- civil-poştaş, Clawhead era sigur că fata l-a minţit. Privi cu ochii săi atotştiutori silueta marinarului şi intră plictisit în hotel.

CAPITOLUL AL DOISPREZECELE A,

CUPRINZÂND DRAMATICA EVADARE A MUCENICULUI IMPARŢIAL, MANEVRE ÎNGRIJORĂTOARE CU O TRÂMBIŢĂ VECHE, SINUCIDEREA UNEI FETE FRUMOASE

Era o dimineaţă destinată păsărelelor, cântecului lor minunat. Chiar dacă în plin centrul oraşului nu se auzeau păsărele, James B., cu sufletul său tandru, privind albastrul azuriu al ceru lui, îşi închipuia că le ascultă cântecul. Cât de sfâşictor e amestecul de plăcere şi durere, când farmecul unei dimineţi pe care soarele n-a apucat s-o încingă – când acest

farmec al naturii se împleteşte cu îngrozitoare dureri, cauzate de intrigile roşilor.

Clawhead era cel mai bolnav, pentru că la pofta lui se adăugase şi plăcerea de a mânca din ură faţă de regim şi din dragoste faţă de pisică, pentru a-i face şi ei poftă, căci erau ceasuri când nici ea nu mai putea.

Domnul Pettighouse scăpase mai ieftin, fiind întrucâtva antrenat; se plimba agitat prin camera sa, remorcând după el ciucurii uriaşi ai unui minunat halat oriental de mătase, în care erau ţesuţi dragoni. Un halat – ca să spunem întreg adevărul – chinezesc, şi încă roşu. Dacă n-ar fi existat atâta libertate în S.U.A., i-ar fi putut aduce mari neplăceri.

Admirabil stoicism şi spirit practic dovedea în această împrejurare marţialul Richard D. Dashaway. Avusese prudenţa să aducă cu el pe meleagurile româneşti o pernă electrică, iar acum, cu ajutorul uzinei electrice furnizoare de la Grozăveşti, încerca să dobândească o încălzire a laturii atacate. Ca să fim mai exacţi, pe atunci începuse interconectarea Grozăveştilor cu Doiceştii și realizarea sistemului energetic naţional, astfel că zeci de uzine electrice din toată ţara, înmănuncheate în diabolicul plan de electrificare al roşilor, furnizau energia de care maiorul era nevoit să se folosească. Vă amintiţi poate că el avea un obraz puţin cam roşu, prăfuit, uscat, aşa cum e pământul părăsit de fermierii americani pe care-i gonesc trusturile şi eroziunea solului – un obraz cenuşiu-bordo, uscat şi dominat de stânca nasului. Ei bine, chiar de pe acest obraz se scurgeau câteva picături de transpiraţie. Să fi văzut lacrimi cum ţâşnesc din piatră şi nu te-ar fi impresionat mai mult…

Clawhead amestecă jumătate de duzină din prafurile aduse cu el, le dizolvă într-un pahar cu vin de Sâmbureşti pe care-l dădu pe gât, slăbi cureaua, îşi clăti gura cu „Adierea primăverii”, apoi bătu la uşă şi pătrunse brusc în camera maiorului.

Ce face o femeie în evul mediu, atunci când soţul ei a plecat de mulţi ani în cruciade şi se întoarce subit? Fireşte, ascunde imediat pruncul la spate. Tot astfel maiorul pusese îndărăt perna electrică, fulgerător, aşezându-se pe ea. Îşi luă chipul său marţial, bun să i-l tipăreşti din profil pe o monedă regală. Voia să scoată priza, dar Clawhead se apropie fulgerător de el şi începu să-i vorbească şoptit la ureche – căci ei erau obsedaţi de ideea că țeava de la duş, suporţii de prosoape, pereţii, florile, totul, eventual şi pântecele pisicii care se fofila pe sub mese, absolut totul poartă câte un microfon.

— Ascultă Dashaway – a început Clawhead – aşa nu mai merge. Protestez cu toată energia.

Şoptit la ureche, acest protest pierdea mult din puterea sa.

— Ce e? Ai mâncât prea mult.

Clawhead îşi păstră demnitatea.

— Ca să-ţi faci tu combinaţiile, mă pui pe mine să le vizitez grădiniţele de copii, fabricile şi chiar budoarele! Ce-s eu? Drept cine mă iei? Încă puţin şi o să mă auzi vorbind de necesitatea coexistenţei paşnice.

— Eu n-aş glumi despre asemenea chestii!

— Ascultă, Dashaway, eu nu glumesc decât când mi se plăteşte pentru asta. Acum vorbesc serios. Azi mergi tu în vizitele oficiale şi mă laşi pe mine să merg singur în locul tău la ceva adrese.

Perna pe care se aşezase maiorul începuse să-l frigă, dar nu era momentul s-o scoată la iveală.

— Clawhead, o să raportez atitudinea dumitale iresponsabilă. Eşti prea pătimaş in politică. Ce naiba, nu poţi să rabzi să vezi acolo vreo câteva fabrici sau teatre noi? Poate că toate astea – câte or rămâne în picioare – or să revină cândva în mâinile cui trebuie. Asta ţi-o spun pentru că eşti fanatic; trebuie, când vorbesc cu tine, să scald toate în sos politic.

Perna începuse să-l frigă cumplit, nu găsea firul să scoată priza; dar acest om ştia să rabde orice chin.

— O zi să faci pauză, stărui Clawhead. Îţi spun, interpreţii au început să bănuiască ceva în legătură cu tine.

— Aiurea, făcu maiorul netulburat. De mine ei sunt entuziasmaţi, cât de amabile sunt articolele mele.

Clawhead, hotărât să-l şi mintă, scoase la iveală argumentul suprem, pe care şi-l pregătise, plin de grijă, cu o zi înainte. Dacă ar fi povestit de omul cu haina cafenie – pompier-poştaş-marinar – totul ar fi părut o invenţie sau o nălucire. Trebuia să lovească tare.

— Azi la orele 6 dimineaţa l-am văzut prin fereastră pe tipul acela, Călimănescu. Era în uniformă de miliţie, cu grad mare, coborâse dintr-o maşină de un soi special şi dădea instrucţiuni unui agent cu haină cafenie şi altor tipi în civil.

Maiorul, pe jumătate carbonizat, sări în picioare cu o strâmbătură.

2

Rămas în sfârşit singur, Clawhead scutura un cocktail-praf-medicinal şi se uita pe fereastra restaurantului, să vadă vreun urmăritor. Nu putea să plece. Fără urmăritor i se părea că e victima unei manevre mult mai periculoase. Se uită la ceas şi hotărî să mai aştepte cinci minute.

În istorie, şi chiar în fantezia înflăcărată a multor scriitori care s-au întrecut cu realitatea, au existat multe evadări. Călare, pe jos, sau înot, remorcat de cablul unui avion, singur sau cu fiinţa iubită, prin subterane, prin văzduh sau prin junglă, pe frânghie sau, vai, pe cearşafuri împletite, urmărit de oameni călare sau motorizaţi, de dulăi sau chiar de forţele rele ale iadului. Dar niciuna nu se poate compara prin amploarea şi grozăvia ei cu cea întreprinsă de J.B.C. înainte de a porni, eroul se reîntoarse în camera sa. Zăbovi acolo câteva minute, apoi coborî un etaj, ciulindu-şi urechea, care nu avea egal pe

lume decât în cealaltă ureche a sa: ei bine; deocamdată, nimeni nu cobora în urmărirea lui! În restaurantul hotelului, James B. se aşeză la o masă. Fălcile, cât şi mintea, îi lucrau febril – deşi, la prima vedere, un agent neexperimentat, lăsându-se înşelat de aparenţe, ar fi spus că individul doar mănâncă.

Pe urmă se ridică de la masă, făcu vreo câţiva paşi şi… ieşi afară pe uşa hotelului! Aşa, cu acest gest atât de simplu în aparenţă, îşi începu el faimoasa evadare de unul singur pe străzile Bucureştiului! Câte emoţii, ce peripeţii, câte grozăvii! pana mi se înfioară în mână! — dar răbdare, cititorule, să le luăm pe rând.

Căldura şi mai ales numeroasele atracţii ale Festivalului făceau ca piaţa palatului să fie aproape pustie. Pe asfaltul muiat de arşiţă, Clawhead făcu fără zgomot vreo sută de paşi şi îşi dete seama: nimeni nu-l urmărea! Niciun agent nu se ţinea pe urmele sale…

Perfidia extremă a regimului organizase o urmărire fără niciun urmăritor – armă de luptă cu totul nouă. Acum însă experimentatul jurnalist dejuca manevra duşmanilor săi, făcând uz de o însuşire preţioasă, pe care o dobândise încă de la trei ani; ridica un picior în sus, îl purta puţin înainte, îl lăsa jos, trăgea apoi piciorul rămas în urmă, îl ridica, îl împingea ceva mai înainte, apoi îl aşeza şi pe acesta jos – într-un cuvânt, mergea, păşea. Executând ingenioasele mişcări descrise mai sus, J.B.C. izbuti senzaţionala sa evadare. Mai târziu avea s-o imortalizeze în faimoasele cuvinte dintr-un reportaj: „Pentru a sta de vorbă cu cetăţeni de pe stradă, abia am reuşit să dejoc manevrele unor urmăritori abili şi primejdioşi”.

Autobuze mari, cu etichete pe care scria: „Suedia”, „Africa ecuatorială”, „S.U.A.”, „China”, „Canada”, goneau pe Calea Victoriei, purtând tineri cu tichiuţe şi pălării de toate culorile şi formele. Mai jos, pe unde strada se îngusta, un grup de trecători se strânsese în jurul unui italian înalt şi

gălăgios, cu o capelă ciudată. Dădea autografe şi strângeri de mână şi povestea ceva despre spaghetti, colinele din Napoli şi bazele americane.

James B. Clawhead trecea agale printre ei: începea să-şi dea seama că nu prea are unde merge. Colonelul nu-i dăduse adrese. La legaţie era plictisitor – până acum băuse şi mâncase în onoarea a vreo cinci persoane şi soţii de persoane. Stătuse de vorbă prin viu grai cu toţi diplomaţii, cu soţiile şi cu copiii lor. Luase, începând de la al şaptelea pahar, toată seria senzaţionalelor ştiri autentice despre România comunistă, care începeau cu cuvintele: „Diplomaţii occidentali de la Bucureşti mi-au spus că…“, sau: „Cercuri foarte largi ale diplomaţiei realiste sunt de părere că…” sau, mai ales: „Este binecunoscut faptul neîndoios că…“, „Din sursele cele mai sigure…", „Un român mi-a spus cu lacrimi în ochi că…“, „Am văzut cu ochii mei…“, „O femeie îmbrăcată în maro, în timp ce era târâtă de poliţie, mi-a strigat…", „O mamă înnebunită de durere mi-a rupt doi nasturi de la haină în timp ce-mi povestea că…“ De altfel, întreaga companie de la legaţie, cu toate meritele ei, avea o fantezie mult prea liniştită pentru eroul nostru. El proiecta încă vag o serie de reportaje mai tari, cu începuturi în acest gen: „Sfâşiindu-şi pieptul cu degetele ca să-şi scoată glonţul otrăvit, muribundul mi-a povestit că…“, sau: „Mica şcolăriţă, care n-avea nicio vină decât că se născuse într-o astfel de ţară, privi flăcările care se înălţau până la tavan şi răcni din toate puterile…", sau, în sfârşit: „— Ai de ales, îi zise cu o voce metalică agentul comunist: vrei să fii spânzurat de degetele de la picioare, vrei să asişti la disecţia ficatului dumitale, sau poate preferi, mai simplu, să-ţi dăm în cap cu un drug al Cortinei de fier?…“

Clawhead îşi spunea însă că toate acestea le-ar fi putut face lesne fără să se mai deplaseze în ţara asta infernală. Nu! aici trebuia căutat ceva, pe stradă, în oraş, ceva cu parfum local.

Ce dracu' să găseşti? Îşi punea pentru a suta oară această întrebare, când în urechea lui radiotelescopică trâmbiţă deodată un cor de claxoane. Se auzeau de la nişte camioane mari, kaki, cam prăfuite, oprite în plin centru, pe Calea Victoriei. Din clădirea renovată a Teatrului de estradă, vopsită în alb şi cu jaluzele verzui, ieşeau în grabă grupuri de tineri: mereu alţii şi nu se mai termina – suedezi cu tichiuţe roşii, daneze voinice şi calme, câţiva negri cu un zâmbet copilăros, un maghiar cu bustul drept, patru sportivi sovietici cu pantaloni largi, albi si cu părul tuns scurt, o indiancă cu trăsături clasice, acoperită de un sarong verde ce-i cădea pină la picioare, vreo câţiva pionieri francezi, grozav de vioi, cu voci aspre şi ochi plini de inteligenţă, un mexican ceva mai scund care-şi fixa sombrero-ul pe cap, o englezoaică blondă, puţin uscăţivă, râzând cu dinţii ei cam lungi şi strâmbi, foarte simpatică, la braţ cu o vietnameză al cărei obraz amintea de un măr pârguit. Ieşeau pesemne de la vreun spectacol. Cu strigăte şi râsete, ajutându-se şi încurcându-se, săreau în remorcile camioanelor. Se vede că autobuzele nu mai prididеau pentru îmbulzeala festivalistă a oraşului, sau că arşiţa făcea camioanele să fie preferate. Doi oameni din mulţime, români pesemne, se amestecară şi ei între ceilalţi.

— Hei, frumoaso! o strigă Clawhead pe englezoaică — unde mergeţi?

— La colhoz…

Şi astfel răsări marea inovaţie! De câteva zile, de la începerea Festivalului, bieţii tineri naivi erau plimbaţi, cu miile şi cu zecile de mii; oamenii experimentaţi ca el, Clawhead, erau purtaţi cu interpreţi speciali, probabil agenţi ai regimului, şi separaţi de tinerii festivalişti. Aceşti tineri se vor întoarce în ţările lor cu psihicul complet zdruncinat, nutrind idei vătămătoare. De ce? gândi Clawhead – de ce să riscăm ca tinerii, întorcându-sc acasă, să fie crezuţi de vecini şi prieteni, când am putea scoate la

iveală că au fost înşelaţi? Voi merge cu un astfel de grup să arăt cum a fost păcălit. Să arătăm că oamenii cu care au dat mâna erau agenţi secreţi special plătiţi, că pruncii cu obraji trandafirii pe care i-au văzut dormind în pătucul lor aveau sub plapomă picioare schiloade şi erau cu obrajii fardaţi, clădirile erau de carton, cărţile – mincinoase, mâncarea – dezgustătoare, hainele – fără gust, libertatea – aparentă, visele – tulburate de coşmaruri; manifestaţiile – trucate, parcurile – pustii, părul – netuns; şcolile – închise, dinţii – cariaţi, florile – fără miros, iar de va fi nevoie, pentru a stârpi odată pentru totdeauna atracţia bolnăvicioasă pentru comunism, ei bine, pe legea mea, voi dovedi negru pe alb că în această ţară cerul nu mai e albastru, roţile de la trenuri sunt pătrate, cravata cu dungi sau cu picăţele, ca şi dragostea între bărbat şi femeie, sunt prohibite, copiii se fac planificat în clocitoare darwiniste, iar râsul e interzis între orele 20 şi 7 dimineaţa, afară de duminică şi sărbătorile legale, când e orar 24—8.

Şi, spunând acestea, marele reporter sări cu sprinteneală aproximativă într-un camion cu festivalişti.

3

Camionul lui Clawhead, ultimul la rând, moştenea praful ridicat de celelalte, strângând astfel toate dovezile materiale că drumul spre Sărăcani nu e pavat. Lanuri de grâu, nemărginite şi grele, se întindeau în laturile drumului, dând impresia că natura s-a bolşevizat şi participă la manevrele de propagandă ale regimului. Soarele apăsa cu o mână grea şi fierbinte creştetul genial al campionului presei libere, iar hopurile îl făcură să consume fără apă câteva pastile calmante, atât de criminal îi zguduiau abdomenul. Cerul era albastru şi limpede ca o apă prin care vezi până la fund – să dovedeşti

că era de altă culoare ar fi fost tot atât de greu ca şi a afirma că autocamioanele mergeau pe roţi de formă triunghiulară. Diferite păsări necunoscute făceau exerciţii de zbor planat. Din când în când, un vânt ceva mai răcoros răbufnea peste maşină; în sfârşit, tot felul de gângănii în genul greierului scoteau sunete ironice din şanţurile de pe marginea drumului, înconjurându-l pe explorator cu semnale secrete, de nepătruns, şi dându-i o senzaţie de nelinişte.

Clawhead era îngrijorat şi de prezenţa în camion a unui algerian mai vârstnic – părea să aibă aproape 30 de ani. Se suise ultimul – altfel, dacă l-ar fi văzut, Clawhead şi-ar fi ales alt camion. Deunăzi îl ascultase la o convorbire cu delegaţiile de francezi, chinezi şi americani. Cel mai rău dintre toţi era acest Algerian; el singur ţinuse o expunere de o jumătate de oră şi în tot acest timp n-a băut nici măcar un pahar cu apă. Clawhead era înspăimântat la gândul că acum, în camion, probabil se va organiza o astfel de şedinţă internaţională.

Trei italieni cu pantaloni scurţi şi picioare bronzate, cu voci duioase şi puţin nazale, au început să execute o canţonetă, în timp ce un indonezian cu o tichiuţă neagră pe cap îl privea printre pleoapele strânse, bătând tactul cu palmele. Nişte danezi, cu ochii de un albastru atât de deschis încât păreau aproape albi în lumina soarelui, surâdeau prietenoşi şi rezervaţi.

Deodată un urlet teribil îl îngheţă pe maestru. Algerianul focos, apucat ca din senin, scoase un ţipăt pătrunzător, repezindu-se în grupul danezilor. Avea un fular multicolor, pe care-l petrecea pe rând după gâtul fiecăruia, săruta omul respectiv pe amândoi obrajii, apoi, cu râsete şi gâdilituri, îl silea să cânte. Danezii se prăpădeau de râs, întâi strigau lozinci încete şi greoaie, ca o locomotivă la primele pufăituri, pe urmă începură să cânte repede şi gălăgios, acoperindu-i pe italieni, iar până la urmă unul dintre ei, uimit să descopere ce temperament avea, se ridică în picioare şi trase nişte ţipete care

păreau izvorâte din gâtlejul lui Baiazid zis Fulgerul. Un maghiar, cuprins de o neaşteptată trufie, se ambiţionase să joace ceardaşul pe podeaua camionului în mers, iar doi tineri români, totalizând vreo 35 de ani, se abţineau să nu intre în joc, pătrunşi de gravitatea misiunii lor de a îmbia oaspeţii cu limonăzi şi sandvişuri. Algerianul focos, satisfăcut de animaţia pe care-o stârnise, îi cuprinse fericit pe toţi într-o privire – şi tocmai atunci, într-un colţ al camionului, îl descoperi pe un om oleacă mai în vârstă, al cărui nas-cârlig era dominat de o pereche de ochelari fumurii.

Un festivalist rezervat, tăcut, lipsit de veselie – asta nu putea concepe algerianul. Îl va însenina, neapărat! O clipă se priviră. Algerianul, cu dinţii săi albi, schiţă un surâs larg, sclipitor, pregătindu-se să sară. Clawhead se căznea să zâmbcască, dar nu izbutea. Încercă să cânte, ca algerianul să nu se simtă obligat să-l înveselească, dar starea nu-i permitea… Se gândi o clipă să se azvârle din mersul maşinii. Algerianul îl privea mai departe, râzând cu naivitatea, sinceritatea şi patima clocotitoare a unui adevărat Othello… înainte de a sări. Apoi se încordă, fularul colorat sclipi prin aer şi se încolăci pe ceafa lui Clawhead. Eroul nostru se pomeni sărutat pe amândoi obrajii – de un om de culoare! Şi cum cele două sărutări nu păreau să-l fi înveselit pe necunoscut, algerianul, drăgăstos, îl mai sărută de două ori.

J.B.C., cu iuţeala fulgerului, îşi dete seama că lucrul principal este să-şi păstreze „incognito“-ul, să pară un festivalist obişnuit.

— *Vive la jeunesse*! Trăiască tineretul! îi strigă algerianul.

— *Vive la jeunesse*! răspunse din răsputeri Clawhead.

Sunetul scos de el era însă prea trist – animatorul măsliniu, plin de prietenie, îl dorea mai vesel. Îl gâdilă cu degetele în coaste:

— *Vive le Festival*!

Clawhead, zguduit de camion, se ţinea cu amândouă mâinile de marginea platformei şi nu putea să se apere. Ca răspuns, scoase un gâlgâit penibil. Danezii cântau privindu-l cu ochi rotunzi, o italiancă râdea de el cu acel râs care stimulează ambiţia bărbaţilor, un român îi oferi o limonadă, iar algerianul, nesuferitul de algerian începu să-l gâdile cu amândouă mâinile. Clawhead porni să urle ca din gură de şarpă – *Vive la paix*! *Vive la paix*! *Vive la jeunesse*! Se zvârcolea cu mâinile încleştate de camion, zguduit de hohote de râs nervos din pricina gâdiliturilor, de hopuri, de crampe, cu lacrimile şi sudoarea inundându-i lentilele ochelarilor.

Iar tinerii, nepricepând nimic din drama lui, erau încântaţi că l-au înveselit şi că acum în întreg camionul toţi sunt foarte bine dispuşi. Până la sfârşitul drumului se descoperi că necunoscutul ceva mai vârstnic din camionul lor are o remarcabilă voce de intermediar, o punte de legătură între tenor şi bas-bariton – ceva neclar, fals, dar interesant. Îl puseră pe Clawhead să repete de trei ori, fredonat în solo, Imnul Federaţiei Tineretului Democrat. Mucenicul adevărului, pentru a nu fi considerat de ceilalţi ca un om diferit, îşi punea mereu coardele vocale la corvoadă. Ba – sperând că prin camioane nu-i vreun senator sudist să-l vadă – sărută obrajii algerianului, în aplauzele asistenţei din camion.

Coborâră cu toţii braţ la braţ, cu Clawhead şi algerianul la mijloc, cântând de zor imnul tineretului. Părea că micul sat a fost realmente invadat de întreaga populaţie a globului pământesc.

Uliţele erau pustii, oamenii fiind plecaţi la muncile câmpului. Căsuţe zugrăvite ciudat, încondeiate aidoma ouălor de paşti sau cusăturilor naţionale, dădeau impresia că-s făcute din turtă dulce, că alcătuiesc unul din acele oraşe pitice din basme. Sărăcia cea mare a poporului, deşi izgonită prin întemeierea gospodăriei colective, totuşi lăsase încă peceţi ale şederii ei îndelungate prin acest sat: se vedea câte un bordei mai amărât, o gospodărie

mai dărăpănată, mai erau hârtoape în mijlocul uliţelor, garduri sărăcăcioase, stricate…

Ca o originală carte de vizită, în litere înflorate şi scrise în toate culorile, căsuţele purtau sus, sub acoperiş, numele propriertarului şi anul în care fusese fiecare construită. Clawhead observa că, afară de câteva mai burduhănoase din mijlocul satului, purtând ani mai vechi, majoritatea caselor arătoase aveau înscris pe ele ani recenţi – de la 1949 în sus. Deci, toate erau în vârstă de doi-trei ani, case-copii – şi erau multe.

Difuzoare instalate pe noua clădire cu aspect orăşenesc a căminului cultural împrăştiau sunetele unei învârtite fierbinţi. Festivaliştii înaintau în pas de joc, fiecare cu vreun dans al poporului său, răsfirându-se la nesfârşit – de la un sovietic care alerga pe vine, cu braţele desfăcute în lături, lejer, demonstrativ, ridicând cu tenişii norişori ca de fum, de parcă i-ar fi luat foc călcâiele — până la indianca în sarong verde, rămasă la urmă, dansând aproape nemişcată, cu imperceptibile mişcări ale degetelor şi capului şi cu minunate priviri incendiare. Un alai animat al copiilor însoţea acest şir, forfotind pe margine după nişte legi universal stabilite ale copiilor din toate ţările. În această caravană, observatorul atent ar fi remarcat, printre cele mai pitoreşti figuri, aceea a lui Clawhead. Mergea grav, serios şi neliniştit, parcă speriat de ceva, iar când se simţea privit, izbucnea în dans: ridica un deget în sus, începea să-l agite ca şi când ar fi ameninţat pe cineva şi îşi mişca picioarele în stil Hunter Hahl, ca sub efectul combinat al unei semi-paralizii, al unei doze fantastice de alcool şi al unei permanente îndoieli sufleteşti, dacă merită să aşeze jos piciorul, dacă n-ar fi mai bine să-l mai vânture prin aer, dacă nu cumva va călca pe ceva periculos, mai ales că-şi clătina capul în jos, cercetând desperat pamântul, ca şi când şi-ar fi căutat ultimii bani pierduţi. Dacă la aceasta se adaugă faptul că se frământa dezarticulat, – de parcă şira spinării i-ar fi fost un şarpe apucat de zvârcolelile morţii, şi că mai şi bodogănea ceva

– e lesne de priceput pitorescul acestui acces dansant. Pe urmă, socotind că a înlăturat orice bănuieli cu privire la entuziasmul său, relua un mers grav şi înţepat, imperceptibil stânjenit, ca un înalt demnitar care calcă pe un drum de ouă clocite, dar îşi păstrează ţinuta, făcându-se că nu le observă.

Nu s-ar fi putut spune cine anume conduce şuvoiul nesfârşit al tinerilor; fapt e că toţi răzbiră buluc într-o curte uriaşă, un spaţiu liber aproape de mărimea unui stadion, aflat între nişte hambare mari, aşezate în pătrat.

Şuvoiul dansant pătrunse printre pocnetele de bici şi strigătele vizitiilor, prin larma ritmică şi muzicală stârnită de fierari, prin mirosurile amestecate de bălegar şi cai, de grâne proaspete. Revărsându-se mult peste aleea pietruită din mijloc, însoţit de cei câţiva ţărani care se aflau aci, convoiul se îndreptă spre o căsuţă aflată între două hambare, sub o firmă uriaşă pe care scria: *Gospodăria Agricolă Colectivă „Jos Sărăcia!” – Comuna Sărăcani*, cuvinte după care inventivul pictor sătesc desenase stema Republicii, încadrată cu un rând suplimentar de spice mari şi aurii.

Încăpură înăuntru doar câteva zeci de oameni. Din fericire pentru opinia publică mondială, printre ei se afla şi cunoscutul ziarist James B. Clawhead. Aici ochiul neiertător al maestrului strânse prima dovadă a faptului că vizitele respective erau regizate, în fundul camerei mari şi pline de bănci, se vedea un om cocoţat pe o scară, îmbrăcat într-un halat pestriţ de sub care ieşeau două cizme solide de piele roşcată. Zugrăvea pe perete nişte flori, ajutat de o bătrână care îi ţinea scara. Auzind larma, omul se întoarse şi, văzând oaspeţii neaşteptaţi, se ruşină, sări jos, îşi scoase fulgerător halatul pestriţ şi îşi trecu mâna prin păr. Gheorghe I. Niţă; preşedintele gospodăriei colective, era un om de vreo 35 de ani, cu faţa puţin cam lătăreaţă şi încinsă, plesnind de sănătate. De la o dungă – pesemne urma şepcii – pornea în sus, pe deplin albă, o frunte înaltă şi prelungită prin două colţuri, dându-i un aspect ceva

mai intelectual. Purta o haină orăşenească de sport, sub care se vedea cămaşa ţărănească cu broderii roşii şi negre.

Acest om avea patima nenorocită de a picta, ajungând uneori aproape să neglijeze treburile gospodăriei. Fusese criticat de ceilalţi ţărani în patru adunări generale, iar odată şi instructorul raional de partid adusese vorba în treacăt despre asta, întrebându-se dacă nu-l stânjeneşte în munca gospodăriei. Stema Republicii de pe firma gospodăriei o mărise artificial cu spice de grâu ramificat, precum şi cu două spice „Bărăgan 77”. Îi spuneai ceva, credeai că îşi notează şi când colo el, privindu-te, desena vaca fruntaşă a gospodăriei sau tabla de şah a unui plan de cultură ingenios întocmit 12 soiuri de culturi pe un hectar şi jumătate de pământ, un fej de şah mat.

Încolo, era om vrednic, mai ales când îi scoteai orice creion sau pensulă dintre degete. Acum era stânjenit şi supărat foc. Printr-o încurcătură, tinerii organizatori români ai vizitei aduseseră oaspeţii cu câteva zile înainte. Niţă, de ştia, ar fi oprit la sediu câţiva oameni; aşa însă, toţi erau îa câmp, iar el, preşedintele, zăbovise aici doar pentru o oră, ca să zugrăvească ceva în cinstea aniversării: peste câteva zile, gospodăria împlinea doi ani.

Pentru Clawhead însă era evident că preşedintele ştia de vizită şi că tocmai de aceea îndepărtase oamenii din sat, ca în locul lor să dea el singur toate lămuririle. Printr-un efort desperat, încercase să înfrumuseţeze sala gospodăriei – zadarnic însă, căci James B. îl surprinsese asupra faptului.

După primele momente de surpriză, preşedintele scoase un carnet şi un creion, începând să socotească numărul oaspeţilor, al locurilor de vizitat pe câmp şi în sat. Pe Clawhead îl cam irita iuţeala cu care acest ţăran greoi, pesemne vreun fost argat, socotea în minte, nota, organiza împărţirea vizitatorilor, vădind obişnuinţa de a organiza sute de oameni şi de a gospodări repede şi cu pricepere. În cinci minute, totul fu hotărât: ţăranii care erau pe

câmp mai aproape urmau să fie rechemaţi, ca să fie vizitaţi acasă de o parte a tinerilor, îndeosebi de fete. Cealaltă parte, tinerii cei mai rezistenţi, vor merge mai departe, pe câmp, unde se află restul membrilor gospodăriei. Până atunci, Niţă va răspunde la întrebările oaspeţilor.

Dacă James B. ar fi purtat pe umeri nişte aripioare roz, tot n-ar fi putut dovedi asemenea vocaţie pentru meseria de înger ca acum, când asculta cu atâta răbdare explicaţiile lui Niţă. Îşi notă instinctiv câte kilograme de lapte dă zilnic vaca „Miţa" şi cum anume trebuie să i se maseze ugerul „în cruce", spre deosebire de vaca „Zambila", care preferă mulsul „în paralel", cum trebuie pregătită uruiala de prânz pentru scroafa „Gica" şi felul entuziast în care taurul numit „Campion" a contribuit la sporirea avutului obştesc al gospodăriei, cum anume trebuiesc distruşi „agenţii dăunători" – cuvânt la traducerea căruia Clawhead tresări — care atentează la viaţa plantelor, şi alte asemenea probleme. Când însă ţăranul începu să critice vechiul regim şi să se plângă de mizeria neagră în care trăiau înainte sătenii sub moşieri, de faptul că dintre cei cinci fraţi ai săi, doi au murit de mizerie, iar un al treilea în război, Clawhead părăsi încăperea.

Câţiva ţărani tocmai veneau spre sediul gospodăriei, năduşiţi şi grăbiţi, încercând din mers să-şi mai dreagă neorânduiala hainelor, căci veniseră de-a dreptul de pe câmp. Unul, mai înalt, reţinu îndeosebi atenţia lui Clawhead: avea o pălărie orăşenească cu boruri neobişnuit de largi, parcă de cow-boy, sub care, la umbră, străluceau spre est şi vest două mustăți foarte lungi, pe care el, din mers, se străduia să şi le întindă mai mult. Alţii îşi mai curăţau cămaşa sau o băgau în pantaloni – el însă doar de mustăţi avea grijă.

Tinerii rămaşi afară îi asaltară pe noii veniţi cu întrebări. Ca şi când ţăranii s-ar fi înţeles între ei, răspundea îndeosebi Niţă I. Niţă, omul spătos ale

cărui mustăţi, mişcându-se ritmic, parcă participau la lămurirea tuturor chestiunilor neclare.

— Sunteţi rudă cu „prezident” Niţă? îl întrebă un englez.

Mustăţile lungi începură să se pună în mişcare:

— Toţi oamenii sunt rude într-un fel, iar cât despre mine, maică-mea, care s-a stins acum vreo treizeci de ani şi care trăise în alte vremuri şi n-a fost prea cuminte în tinereţile ei – apoi ce să mai lungesc vorba, despre mine n-aş putea să jur că nu-s rudă cu careva.

Îşi încreţea ochii într-un fel hazliu şi îşi zburlea mustăţile, dornic să audă râsete, care parcă-l mângâiau, aşa cum e dornică o pisică de căldură şi mângâiere. După prima frază, delegaţii se înveseliră şi Niţă I. Niţă, cu floricelele sale, urmă:

— Cu preşedintele Gheorghe Niţă nu cred să fiu rudă, pentru că m-am certat cu nevasta, cu soacra, Dumnezeu s-o ierte, cu cuscrii şi cu toate rudele…; iar cu Gheorghe Niţă mă împac destul de bine, aşa că nu cred să-mi fie rudă. Aici pe jumătate din oamenii din sat îi cheamă Niţă. Avem în Sărăcani pe chiaburul Niţă I. Niţă şi pe subsemnatul Niţă I. Niţă, membru fondator al gospodăriei, pe preşedintele gospodăriei, Gheorghe I. Niţă patru şi pe nepotu-meu Gheorghe I. Niţă nouă, fără să mai zic că la aproape cincizeci de ani ai mei mi-am pus în gând să realizez un Gheorghe Niţă treisprezece.

— Ce leafă ai?

Nu mai e nevoie să spunem că această întrebare fusese pusă de eroul nostru.

— Apoi de leafă de-mi vorbiţi, eu nu înţeleg bine cuvântul ăsta, că nu-s destul de învăţat. Da’ bănui că leafa nu-i lucru ăl mai rău pe lume, că pe nimeni n-am auzit să se vaite că primeşte prea multe lefi sau una prea mare. Însă noi ăştia, colectiviştii, nu ştim de leafă. Ne plătim în zile-muncă. Adică eu pentru fiecare zi-muncă o să primesc vreo 6—7 kile de grâuşor, apoi păpuşoi, cartofi, lână, foarea-soarelui, şi altele multele pe care mintea mea nu poate să le socotească de ajuns, că şi ea a rămas pe

măsura podului şi pivniţei vechi, adică prea mică pentru atâtea. Şi mai primesc şi nişte bănet, că am nevoie la taximetru…

— Cum asta, la taximetru? întrebă Clawhead. Acest om vorbăreţ era o nenorocire, spunea cu lux de amănunte tot felul de lucruri trăsnite.

— La taximetru, când o iau pe baba – are patruzeci de ani; da' aşa-i zic eu ca s-o mângâi – o iau în decoltău la teatrul de păpuşi din Bucureşti, care-i mai pe înţelesul ei, că nu vrea să meargă la Şecspir…

— De ce nu vrea? sări Clawhead, convins că a găsit o manifestare a urii faţă de Occident.

— Nu mai vrea de când a plans, că a auzit la radio cum şi-a implântat pumnalul în inimă o mândreţe de fată, pe nume Julieta, – din pricina cuscrilor, că n-aveau nivel politic, şi se bateau ca chiorii între ei. Atunci băiatul, care era rom de-al nostru…

— Cunoaştem subiectul. Şi câte zile ai?

— Câte zile mai am de trăit, nu ştiu, că eu, de când suntem membri fondatori, în ani îmi fac socoteala…

— Nu, e vorba de zilele-muncă: câte ai pe anul ăsta?

— Apoi tocma' aici voiam şi eu să ajung. Cu nevasta şi băiatul mic, că ăilalţi copii sunt fiecare la casa lui, să tot fi fost vreo şapte sute de zile. Numai eu în ultima săptămână am lucrat şaisprezece zile.

Clawhead fluieră repede şi întrebă pasionat:

— Şaisprezece zile într-o săptămână? Va să zică, poţi să lucrezi şi două zile numai într-o zi?

— Păi cum, tovarăşe?! Şi trei!

— Aha, trei zile într-o zi?

— Cum am zis.

— Adică lucrezi douăzeci şi patru de ore pe zi…

— Nu, tovarăşe, mi-e drag de dumneata, dar nu m-ai înţeles. Eu am obiceiul că noaptea dorm: aşa m-am deprins eu, dar asta nu se pune în timpul de lucru. Ascult la radio o oră-două; năduşesc eu de e vreo conferinţă mai grea, îmi mai mişc picioarele la

vreo horă, adică mă obosesc, dar asta tot nu intră în socoteală. Mai stă muierea la taifas, se oboseşte femeia de câte-mi turuie, îmi obosesc şi-mi ţiuie mie urechile de câte ascult de la ea – şi ăsta tot nu intră în timpul zilei-munca. Nu mai pun la socoteală vreun taifas la un păhărel cu vecinii sau altele. Va să zică, ce rămâne la ziua de muncă e mai puţin de douăzeci şi patru de ore…

— Câte ore?

— Apoi după câte cere munca ogorului, înţelegeţi, cred, şi dumneavoastră. Pot să fie cinci ore, sau şase ore, după cum altă dată, când e zor, pot să fie zece sau chiar douăsprezece. Ziua-muncă înseamnă o normă: asta-i! Ai depăşit-o? uite; na, ai două zile. Ai depăşit-o şi mai mult? atunci uite-o şi pe-a treia! N-ai îndeplinit-o? atunci uite… v-aş arăta eu, da-s aici şi domnişoare de peste mări şi ţări…

— Cine vă sileşte să lucraţi trei zile într-o zi?

— Apoi, drăguţul meu, zise Niţă I. Niţă, una vorbim şi başca ne-nţelegem. Păi, cine să ne silească? Moşierul? Nu mai e, a fugit! Jandarmul? Nu mai se există! Iar miliţianul, dar-ar autoritatea populară în el, lipseşte mereu din sat, că s-a-ndrăgostit lulea de-o fată din cătunul Cişmeni şi când s-au furat în sat o găină şi-o purcică, el a scris în procesul-verbal o guriţă şi-o inimioară, aşa s-a scrântit de când l-a pocnit dragostea-n frunte. Şi baba Stana – care n-a vrut afurisita să vie la cursul de alfabetizare, că-i doar cu douăzeci de ani mai mărişoară ca mine şi putea şi ea să-nveţe carte – a luat procesul-verbal şi s-a dus la raion, neştiind ce scrie înăuntru, şi când au citit ăi de la Sfat că în noaptea de 22/23 iulie cetăţencei Stana Niţă – adică babei — i s-au furat o guriţă şi-o inimioară, vice-preşedintele Sfatului, care se îngrăşase în ultima vreme din pricină că nu se mai urnea decât rar pe teren, a râs de i-a plesnit o vână la gât şi-atunci a mers şi el pe teren prima dată să vadă cum arată spitalul raional, care-i o mare realizare şi e folositor, numai păcat că l-a vindecat cu defect, că are acum

în gât o coardă mai slabă: când îşi face autocritica, nu se mai aude aproape de loc – însă găina şi purcelul s-au găsit, nu erau furate… Dar, ziceam, cine să ne silească? Apoi cine, dacă noi suntem stăpânii? Noi ne silim, că pentru noi muncim şi pentru copiii pe care-i avem, sau pe care-o să-i facem, că nu mă las eu fără Gheorghe Niţă al treisprezecelea!

Până să dea unchiaşul unul din răspunsurile sale lungi, ocolite şi înflorite, Clawhead simţea cum îl trec mii de sudori. Maltratându-şi îngrozitor mustaţa, Niţă I. Niţă a povestit despre mesele îmbelşugate pe care le căpăta pe vremuri la boier – o mică sudalmă de „apiritiv", o zeamă de care nimeni nu ştia bine din ce e făcută, puţin mălai încins… De bătut nu se mai bătea – doar aşa, puţin, din întâmplare, mai scăpa câteodată vătaful şi o lovitură amicală cu pumnul în ceafa vreunui ţăran, dar asta era mai mult un îndemn şi un ajutor în muncă, pentru că două zile după aceea mai lucrai ameţit, ca după o litrişoară bună de ţuică.

Un alt ţăran a povestit un „procest" pe care-l avusese cu cârciumarul satului, în vreme ce Niţă I. Niţă, încreţindu-şi faţa roşcată în care se piteau doi ochi şireţi, îşi umflă burta făcând ca moşierul, se stafidi deodată la faţă amintindu-l pe fostul judecător, apoi cu o învârtitură a degetelor îşi răsuci în sus o mustaţă şi povesti cum au venit doi muncitori de la oraş şi s-a înfăptuit reforma agrară, pe urmă îşi răsuci în sus şi mustaţa următoare, revenind la starea sa firească, de membru al gospodăriei colective cu ambele podoabe întinse mult şi întoarse puţin la capete, ca două antene care parcă prindeau din văzduh tot ce putea alcătui prilej de snoavă şi de înveselire a oamenilor.

Până la urmă, ca în multe locuri pe unde trecea Clawhead, se porni o ceartă.

— Ce te lauzi în faţa străinilor? începu să ţipe un băiat de vreo 23 de ani, secretarul U.T.M. din sat. La început ai fost contra iarovizării şi acum te lauzi?!

— Eu am fost contra? se mânie Niţă şi mustăţile începură să i se agite. Cu degete tremurânde se scormoni furios în buzunarul de la spate. Clawhead se aştepta să-l vadă scoţând cine ştie ce armă. Până la urmă, Niţă I. Niţă extrase din buzunar un cartof.

— N-am fost eu la tine cu ăsta, ca să te lămuresc?

— De-a-ndoaselea! răcni băiatul, scoţând la rândul său un cartof: Eu am fost cu ăsta la dumneata, ca să te prelucrez!

Cartofii erau o curiozitate a acestui sat: toţi colectiviştii umblau cu câte un cartof în buzunar, iar cel mai mare cartof îl ţinea însuşi preşedintele. Dacă mergea la vreo şedinţă a regiunii de partid, sau la minister, sau la o consfătuire, oriunde, el mai întâi punea cartoful pe masă sau la tribună, şi abia pe urmă începea să vorbească:

— Iată, dragi tovarăşi, noi am folosit metoda sovietică a iarovizării, am dobândit următoarele rezultate…

Cu ani înainte, prin partea locului nu se cultivase niciodată cartoful; fuseseră deci multe împotriviri. Dar acum fiecare se lăuda că el iniţiase metoda şi umbla cu dovada în buzunar.

Lui Clawhead nu i se traduceau decât întâmplător frânturi din scandal, prin intermediul diferitelor limbi, aşa că înţelese imediat: „Situaţia ţăranilor – îşi notă el – e de fapt atât de tragică, încât am văzut mai mulţi certându-se sub ochii mei pentru un singur cartof. Îl poartă permanent la ei, de frică să nu i se fure această mare provizie alimentară cu care i-a fericit regimul comunist”.

Între timp, purtaţi de valurile certei, ajunseseră la hambarele gospodăriei.

— Al cui este grâul acesta? întrebă algerianul cel focus.

Gheorghe I. Niţă, preşedintele, scoase un carneţel bogat pictat şi spuse că acest grâu e abia o zecime din tot ce aparţinea colectiviştilor, afară de ce predaseră la stat şi afară de ce păstrau pentru fondul de sământă.

— Nu-l mai daţi nimănui? întrebă iar algerianul, ca pentru a se încredinţa bine de tot.

— Care vrea, îl vinde: e al nostru, îl împărţim după zile-muncă.

Hambarul, cuprinzând o zecime din grâu, era uriaş: un munte de boabe aurii se îndesa cu spinarea sa puternică în acoperişul hambarului.

Se făcuse tăcere şi algerianul se apropie încet de grămada de grâu.

— E al vostru! îngâna el mereu. Apoi se întoarse către câţiva tineri festivalişti, spunându-le trist şi vesel în acelaşi timpŞ e al lor!… e al lor…

Luă un pumn mare de boabe. În hambar era întuneric, razele soarelui pătrundeau oblic; strălucea mâna cafenie ţinând boabele. Turnă grâul auriu în cealaltă mână, pe urmă luă alt pumn de grâu, încercă în dinţi o boabă, apoi, în vreme ce ochii începeau să-i scapere ca atunci când se aruncase prieteneşte asupra lui Clawhead, scoase un râs larg, gâlgâitar, strigă în grabă cu o voce răsunătoare câteva cuvinte într-o limbă necunoscută şi, izbucnind într-un chiot fericit, se azvârli în mijlocul grâului. Râdea din toată inima, în hohote vesele şi pătrunse de o adâncă emoţie, în timp ce-şi turna cu amândouă mâinile grâul peste cap, peste frunte şi obraji, de parcă s-ar fi spălat cu el… Dansa nebuneşte, împroşcând grâu în toate părţile, apoi iar îşi turna grâul în cap:

— Uha! Haaa! Hahaaah! Haaaahah!

Clawhead, în înghesuiala din jurul hambarului, contemplând rezervat acest spectacol, simţi o mână pe umăr, se întoarse şi, spre marea lui neplăcere, îl văzu pe Niţă I. Niţă. Îi pusese mâna pe umăr instinctiv, simţindu-se între prieteni, şi se îndesa să-l vadă şi el pe algerian; se descoperise, iar părul său mai cărunt decât mustaţa, moale, împărţit în şuviţe care fuseseră neregulat presate sub pălărie, flutura uşor; dintr-un colţ al ochiului prinse formă o lacrimă mică şi tăcută, care, brusc, i se rostogoli în jos şi dispăru ruşinată.

— Acest om lucrează şi la grajd şi trebuie să miroasă urât, îşi spuse Ciawhead, neplăcut impresionat de faptul că ţăranul îl trata atât de familiar. Rămase nemişcat, încordat, ţeapăn, cu braţul celuilalt pe umăr, aidoma vânătorului care, pândind o fiară, a fost surprins de un leu pe la spate şi acum nu se mişcă, ca să nu atragă atenţia asupra lui. Iar când Niţă I. Niţă îşi duse dosul mâinii să-şi şteargă umezeala de pe obraz, Clawhead, cu abilitatea unui spadasin încercat, făcu o eschivă şi ieşi din raza palmei bătucite a ţăranului.

4

La un moment dat s-a auzit de undeva de aproape o goarnă militară intonând „lingura şi strachina".

Clawhead era convins că a dat de urma unor manevre militare şi, cu orice riscuri, a fugit în direcţia de unde se auzea goarna. A ajuns gâfâind ca să vadă următorul spectacol: un om fără o mână, îmbrăcat într-un vechi veston kaki din fosta armată, cânta din goarnă. În acest timp, dintr-un lac ieşeau în goana mare nişte porci nefiresc de curaţi, care se repezeau la mâncare cu exclamaţii de adâncă bucurie.

Invalidul i-a explicat lui J.B.G. că porcului îi place noroiul ca un fel de săpun cu care scapă de grăsimea de pe piele, grăsime ce-i provoacă mâncărimi; că, dacă îl obişnuieşti de mic cu multă curăţenie, el se poate transforma sufleteşte şi poate renunţa la unde obiceiuri.

I-a explicat în câteva cuvinte nemţeşti stricate cum, cu ajutorul reflexelor condiţionate, aceşti internişti ai fermei s-au deprins să ducă un trai regulat: el îi mobilizează cu goarna veche, el e grăjdar-şef, a rămas invalid din război. Vacilor însă le place o muzică liniştită, mai ales în timpul mulsului: de aceea la ele nu foloseşte goarna.

Clawhead, fireşte, n-a înţeles nimic din vorbele şi semnele omului. I-a rămas o impresie vagă de

manevre militare, împletită cu îngrozitorul cuvânt: reflexe condiţionate. Părea să fie o armă teribilă, cu aplicaţii militare. Aşa zguduit n-a fost niciodată: se uita ba la goarnă, ba la curaţii care se ospătau, ba la om şi nu pricepea nimic. A fost în război, e invalid, goarnă militară, regim de cazarmă…

Invalidul s-a uitat la ceas şi s-a speriat: ţinut de vorbă; trecuse cu nouă minute peste încheierea mesei, risca să tulbure psihicul protejaţilor săi. A dus iar goarna la buze, repede, şi a început încetişor un vechi cântec de leagăn.

Trupa s-a cuminţit şi s-a moleşit deodată, a încetat masa, fără să schiţeze măcar un protest. În pas uşor, s-a dus sub un umbrar şi a adormit pe loc, la răcoare, dintr-o dată, de parcă fiecare membru al clubului ar fi luat un somnifer.

Acest lucru, dintre toate, l-a neliniştit pe Clawhead cel mai mult. Cu cartofii, era clar: nişte ţărani primitivi, ţinuţi în beznă, care se certau pentru un cartof. Regimul nu putuse şi nu va putea niciodată să le dea o educaţie colectivistă; din cauza mizeriei şi înapoierii se certau până şi pentru un cartof. Dar goarna şi reflexele erau un lucru ciudat. Şi la urma-urmei, ce-o fi însemnând asta: reflexe? reflexe condiţionate? Auzise de mai multe ori combătându-se în ştiinţă această lozincă agitatorică comunistă, dar abia acum începea să presimtă cât de primejdioasă era.

Dramatică fu şi întrevederea cu scroafa Gica. Ea avea în vine sânge negru, dar era fiica unei rase ameliorate. În jurul gâtului purta, ca un guleraş de dantelă, o pată mare, albă. Poseda vreo zece pui. Curată ea, curaţi ei. S-au privit multă vreme, intrigaţi, ochi în ochi. La pisică fusese mai clar că a trăit înainte în mizerie, dar Gica numai impresia asta n-o dădea. Era o lume misterioasă, cu legile ei, cu tainele ei, care nu puteau fi aflate, deşi ascundeau desigur multe grozăvii de necrezut. Vacile îl priveau cu o figură când concentrată, când nepăsătoare şi distrată, de parcă i-ar fi zis: „Noi ascultăm acum o fugă de clavecin, mai dăm şi puţin

lapte; te rugăm să nu ne tulburi un concert atât de frumos, că altfel te izbim cu reflexele condiţionate”.

Eroul nostru nu şi-a pierdut cumpătul: el a hotărât să afle până la capăt dedesubturile acestei înscenări. A pornit-o pe uliţe cu un grup de tineri conduşi de brigadierul Stanciu, ţăran negricios care purta la buzunarul de butonieră un uriaş stilou verde, de care părea să fie foarte mândru. Îi invită mai întâi la el acasă, puse pe masă nişte ridichi, brânză, ceapă, o limbă afumată, pâine albă de casă, ceva şuncă, peşte cu ceapă tăiată mărunt, nişte prăjiturele pe care Clawhead nu le cunoştea şi ţuică, precum şi încă o băutură foarte tare, pe care Clawhead tot nu o cunoscuse. După câteva pahare, J.B.C. se înveseli, începu să scormonească sub plapumă pentru a vedea calitatea lenjeriei, încercă în faţa oglinzii un cojocel al lui Stanciu şi, în sfârşit, cu toată uşoara lui ameţeală, culese a doua probă că totul era regizat. Ceru să vadă şi restul casei lui Stanciu.

Restul casei era mult mai sărăcăcios.

Clawhead vru să mai meargă şi la alt ţăran. La întâmplare, nimeriră în locuinţă unui oarecare Calistrate B. Niţă. Casa lui era aşezată lângă un bordei pe care scria „Anul 1924“: era vechea lui locuinţă, adaptată acum pentru necesităţile unei vaci şi a doi purcei, care aveau în unanimitate o părere destul de bună despre această locuinţă, în ciuda vechimii ei. Calistrate îl pofti în casa cea bună, pe care scria „1950“: Clawhead pătrunse într-o odaie năpădită de covoare – pe jos, pe pereţi, pretutindeni. Pe zid mai văzu o broderie-peisaj, o icoană, tablouri, o scoarţă, unele lângă altele, încât zugrăveala aproape nici nu se mai zărea; în cameră erau tixite mobile de oraş. Clawhead, sfidând boala, mâncă şi aici până nu mai putu şi vizită şi restul casei.

În timp ce în prima odaie fuseseră aşezate atâtea scoarţe şi mobile încât ar fi putut umple trei odăi, dincoace pereţii erau aproape goi.

— Aţi făcut special aşa? întrebă nevinovat Clawhead.

Întrebarea călătorea tradusă în diferite limbi, până ajunse pe româneşte la Calistrate, care sorbea nepăsător nişte vişinată.

— Da, spuse el.

— Cum adică?

— Pentru oaspeţi.

— Aha, va să zică recunoaşteţi că e o cameră anume pregătită?

— Fireşte. Odaie de oaspeţi.

— Pentru oaspeţi?

— Da.

— Dar dumneavoastră locuiţi în ea?

— Păi e a mea.

— Dar locuiţi în ea?

— Păi nu, sigur că nu. N-am spus?

Într-o jumătate de oră, Clawhead descoperi 17 asemenea camere, pesemne pregătite de regim pentru a impresiona pe oaspeţii veniţi la Festival. Ceea ce-l intriga erau două lucruri: mai întâi seninătatea cu care ţăranii recunoşteau asta, apoi faptul că nu se împotriveau ca şi restul locuinţei să fie vizitat.

Pe o uliţă, Clawhead şi grupul său îl întâlniră pe Niţă I. Nită, care-i saluta ca pe vechi cunoscuţi.

— Păi nu ştiaţi? spuse el mirat. Şi eu am o cameră din asta. Fiecare ţăran, chiar sărac, are câte una. E un vechi obicei. Poporul nostru e un popor blând şi primitor: cele mai bune lucruri pe care le are omul le pune într-o odaie anumită, camera de ospeţie. Chiar dacă şapte ani nu vine niciun oaspete, odaia e totdeauna neatinsă şi gata pregătită pentru cel care bate la uşă cu gânduri bune.

În dreptul unei fântâni se opriră: Clawhead zărise un ziarist francez pe care-l cunoştea vag – Regard. Se uita într-un geamantan cu cărţi, cercetându-le pe rând; în faţa lui era o femeie cam slăbuţă, cu părul negru învelit într-o basma gălbuie. Vorbeau în limba franceză şi Clawhead înţelese că ea e bibliotecara satului, că în ultimii ani începuse să înveţe franceza

şi că mergea la aria de treier să ducă oamenilor cărţi de citit.

— Dar dumneavoastră de unde sunteţi? Din Franţa? îl întrebă ea pe Regard.

— Da.

Ţăranii din jur nu înţelegeau, dar când auziră că e vorba de Franţa, se întunecară deodată.

— De ce-l ţineţi acolo pe Stelian Stamatescu? întrebă unul.

Regard era un tip de ziarist corect, bine îmbrăcat, calm, rezervat şi politicos.

— Regret, dar nu-l cunosc pe domnul…

Bibliotecara traducea binişor.

— Pai, atunci e și mai rău! strigă altul – nu-l cunoaşteţi şi-l ţineţi acolo? V-o fi înşelat şi pe dumneavoastră, că pe noi destul ne-a înşelat.

— E… vreun bandit local? întrebă şovăielnic Regard.

— Apoi Stelian Stamatescu ăsta-i moşierul care ne-a jecmănit şi a fugit cu banii la dumneavoastră în ţară, unde-o duce foarte bine.

— La noi e libertate – îi informă amabil Regard – ori cine vrea poate să vie, nu există oprelişti ca în alte ţări. Ştiţi, astfel arată un sistem democratic.

— Apoi democratic să fie, n-avem nimic împotrivă dacă-i ziceţi dumneavoastră aşa, da' de ce-l ţineţi pe tâlhar acolo?…

— Cred că nu-l ţinem… Sunt convins că a venit de bună voie!

— De bună reformă agrară ce i-am tras. A fugit din ţară fără paşaport.

— Poate că are un paşaport al vechiului guvern…

— Ăla nu-i bun în ochii noştri.

— Pentru statul meu e un paşaport legal.

— Păi, domnule, da' când a fugit cu banii munciţi de noi, legal era? Când ne-au crăpat copiii de foame şi la el crăpau hambarele, lege era asta? Când a lucrat cu nemţii, legal era? Cum de îl primiţi?

Regard, încurcat de amănuntul cu hitleriştii, nu ştia ce să mai spună şi privi stânjenit în jur. Tocmai atunci simţi James B. Clawhead că este necesar să intre în acţiune, cu franceza sa infirmă.

— Acel om a fugit de persecuţii politice şi a găsit azil într-o ţară liberă. La noi, oameni buni, e libertate: fiecare, pe banii lui, poate să facă ce vrea. În America, de pildă, ţăranul îşi cumpără un tractor al lui, are automobilul său, nimeni nu-i cere socoteală de unde-l are, cât umblă şi cât stă.

— Da' când îşi pierde pământul, cum au păţit atâţia fermieri americani?

Omul care-l întrerupsese nu putea fi văzut – îi auzea doar vocea, care părea cunoscută. Clawhead aşteptă să i se traducă și răspunse sigur de sine:

— L-au vândut în mod liber. Le-a convenit să lucreze pe pământul altuia, fără să mai aibă de-a face cu impozite, sau au vrut să plece la oraş…

— La oraş ca să fie şomeri, sau pe pământul altuia ca să se îndatoreze până peste cap, să devină robi?

Pesemne că în masa ţăranilor se strecurase vreun agent comunist, vreun lector la o şcoală marxistă.

— Fiecare e liber să facă ce vrea, replică iute Clawhead cu sânge rece. De obicei însă oamenii deştepţi se îmbogăţesc şi trăiesc de zece ori mai bine ca dumneavoastră aici.

Atunci moşul Niţă I. Nişă ieşi la iveală dintre oameni, îşi întinse tacticos mustăţile şi îi spuse lui Clawhead, din colţul gurii:

— *Listen, mister, don't joke with me! I know better than you all that stuff*! (Ascultă, domnule, nu mai glumi cu mine! Ştiu eu mai bine decât dumneata cum stă toată afacerea asta!) Vorbea într-o americană aproape fără cusur.

O piatră de moară de-ar fi căzut pe stomacul suferind al lui James B. Clawhead n-ar fi produs un efect mai zguduitor. Pur şi simplu nu-i venea să creadă că un agent şi lector al şcolii marxiste putuse să se deghizeze atât de bine în ţăran. Îşi curăţa pierdut sticlele octogonale ale ochelarilor, în vreme

ce Niţă I. Niţă, sprijinit cu un braţ de roata fântânii şi modelându-şi pălăria cu boruri largi în stil „Texas”, începu să cânte în englezeşte cântecul lui Joe Hill.

Apoi, pe o voce monotonă, nazală, porni să strige: Cincinatti, Cleveland, Ohio, să evoce strigătele din gările americane, ţipetele vânzătorilor de cartofi prăjiţi, să urle ca apucat din minţi „*next! next*!” (următorul! următorul!), imitând pe bucătarul care servea ciorbă la San Francisco şomerilor înfometaţi…

— Aţi fost în State? îl întrebă uluit Clawhead, în capul căruia se făcuse lumină.

— Am fost cinci ani, între 1922—1927, şi am dus-o atât de bine, cu automobil şi toate câte le ziceţi dumneavoastră aşa frumos, că până la urmă mi-am zis: măi Niţă, adicătelea n-ai putea tu să flâmânzeşti la fel de bine şi acasă? Ce, parcă foamea în America e mai bună? Poate oi fi eu prost şi d-aia nu m-am îmbogăţit, că ziceţi că tot deşteptu’ se îmbogăţeşte acolo – numa’ că tare mulţi proşti sunt pe acolo, că greu o mai duc săracii de ei.

Aşadar, era vorba de un ţăran veritabil. Ei, să ne măsurăm forţele, îşi zise Clawhead.

— Asta a fost acum un sfert de veac, pe vremea când în S.U.A. existau un fel de moşieri şi tot felul de exploatatori, lămuri el binevoitor. Azi au dispărut, conducerea economiei se face colectiv, de către societăţi pe acţiuni, şi orice om, chiar muncitor sau fermier, are dreptul să-şi cumpere oricâte acţiuni doreşte. Eu am venit de-acolo chiar acu’ o săptămână şi ştiu mai bine.

— Ei, Doamne – se cruci Niţă – mai e un american chiar aici pe-alături şi tocmai de-a-ndoaselea mi-a povestit. Vai, Doamne, ce mincinos o mai fi şi ăla! Vi-l aduc într-o clipă, să-l demascaţi aici, în faţa noastră. Numai o clipă, că vi-l aduc…

Când ţăranul dispăru după colţul uliţei, Clawhead îşi luă picioarele la spinare, pornind-o voiniceşte pe câmp. Era cuprins de-o inexplicabilă pasiune de-a vedea agricultura socialistă la faţa locului şi tocmai

de aceea nu mai aşteptă aducerea compatriotului său.

Regard se ţinea după el.

— Sunt un adversar hotărât al comunismului, declară din senin francezul, care se simţea jenat după conversaţia de adineaurea.

— Şi eu, aprobă J.B.C.

— Ceea ce văd abia mă îndârjeşte.

— Şi pe mine. Îmi pare bine că un francez e măcar o dată de acord cu un american.

— Să-i ia dracul pe ăştia!

— De acord, întări Clawhead din toată inima.

— Ceea ce mă enervează cel mai mult e că au şi unele realizări, adaugă Regard. Ei pot să se fălească: femeia aceea ducea pe câmp cărţi de Balzac şi altele despre Newton…

— Da, asta e păcat, consimţi Clawhead.

— Cu toate astea, am putea oarecum să ne înţelegem cu aceşti oameni. Pace vor, negoţ vor.

— Cum adică? se nelinişti Clawhead.

— Treaba lor ce fac şi cum gândesc. Noi să avem ordine la noi, să desfiinţăm partidul lui Thorez şi să vindem Răsăritului mărfuri. Ei să plătească la timp. Asta-i tot, şi-am scăpa de orice grijă.

— Asta-i o idee minunată! aprobă Clawhead. Noi doi suntem de la agenţii din ţări diferite: dă-mi voie să folosesc ideea asta, dă-mi voie să mi-o notez, că uit.

— Cu plăcere.

Cu o figură entuziasmată, Clawhead îşi notă: „Regard, element bolşevizat, susţine înţelegere paşnică, Răsăritul realizări”.

5

Socrate avea un nas mare şi o nevastă drăguţă.

— Însămânţările au fost făcute la vreme, îi lămuri el pe vizitatori.

Stătea călare pe tractor, ţinându-şi şapca albă dată pe ceafă; alături de el era Maria, nevastă-sa, care

tocmai îi adusese mâncarea într-o băsmăluţă înflorată. În jur se întindeau ogoare fără sfârşit. Socrate Gh. Niţă îşi datora straniul prenume unui învăţător cam reacţionar de pe vremuri, temut în tot judeţul, om care bătea copiii şi nu-i primea la şcoală fără plocoane de la părinţi. Visul bătrânului Niţă, care era om foarte sărac, fusese ca fiu-său să înveţe carte; cum bani n-avea, se gândise să-l ia pe învăţător ca protector şi-l rugase să-i fie naş al noului-născut. A băut Pandrahir – aşa-l chema pe învăţător – a mâncat, s-a veselit şi, cum era mare admirator al filozofiei idealiste, l-a botezat pe copil Socrate. Când însă Socrate a venit la şcoală numai cu două găini, Pandrahir l-a dat afară. Aşa păţiră şi alţi fini săraci, ca Platon Strâmbălemne din cătunul Cişmani, ba încă lui Kant Gheorghe Niţă II i-a tras una în cap cu un băţ, încât săptămâni întregi umblase cu cucui. Şi astfel micul Socrate Niţă rămase fără carte. Viaţa îi împrăştie pe finii lui Pandrahir: vreo doi, izgoniţi de sărăcie, luară drumul oraşului. Kant, prin 1939, muri într-o cârciumă, în cursul unei încăierări pentru o femeie. Platon fu prins că fura pe front mâncarea rezervată aliaţilor nemţi şi doar Socrate reuşi, cu chiu, cu vai, să rămână cu bine în satul lui; după schimbarea regimului, reuşise să înveţe carte şi devenise tractorist: îndeplinea două norme zilnic şi era renumit în sat prin garnitura de mobilă pe care şi-o adusese de la oraş. Acum, le dădea oaspeţilor explicaţii, iar doi francezi studenţi în agronomie – un băiat şi o fată – sprinţari, încercau să-l încurce cu întrebări. Traducea anevoie noul învăţător al satului, care nu părea să aibă mult peste douăzeci de ani. La fiecare răspuns al lui Socrate, studenţii francezi îi scuturau mâna. Scoaseră nişte „oh"! şi „ah"! zărind lanuri de porumb de o mărime neobişnuită.

— Totuşi, e impresionant, îi şopti Regard lui Clawhead. Ţăranca aceea bibliotecară a început să înveţe o limbă străină. Acum acest Socrate roşu, călare pe un tractor fabricat în România, le explică

studenţilor francezi o noutate a agriculturii. Dumneata şi cu mine avem aceleaşi principii şi în ţara asta ne displac aceleaşi lucruri; totuşi, atâta vreme cât n-o să vedem o fermieră americană studiind limba lui Voltaire şi mergând la aria de treier cu broşuri despre Darwin – ei bine, atâta vreme eu o să recunosc că în unele privinţe ne-au luat-o înainte. Deşi regimul lor, desigur, nu pot să-l admit. Nu crezi?

Clawhead, ca să câştige timp, îşi aprinse o ţigară, înjurându-l în gând pe acest gazetăraş de meserie, democrat burghez din bătrâna şi putreda Europă, băiat plicticos care pesemne nu se îmbăta decât sâmbătă seara şi era în stare să converseze un sfert de oră despre adevăr şi conştiinţă profesională.

— Da – vorbea mai departe Socrate – şi în ce priveşte iarovizarea avem un plan: în curs de opt ani, noi vom…

Pentru Clawhead, noţiunea de iarovizare nu avea un înţeles prea clar, părându-i a fi o noţiune comunistă, ceva intermediar între reflexele condiţionate ale regimului sovietic şi dezvoltarea cooperaţiei de consum în etapa N.E.P.-ului. În schimb, cuvintele plan şi opt ani le înţelegea şi tocmai ele îi atrăseseră atenţia:

— Opt ani? Dar credeţi, domnule Socrate, că în acest timp de opt ani, până în 1961, va dăinui pacea?

Socrate, încurcat, îşi mângâie nasul puternic.

— Vedeţi – zise el – eu nu ştiu prea multă filozofie, deşi învăţătorul acela mi-a pus un nume grozav. Eu merg cu tractorul meu, răstorn pământul. Şi dacă vreun şobolan vrea să-mi stea în cale, trec şi peste el. N-are decât să nu se bage în calea brăzdarului. Dacă-mi daţi dumneavoastră adresa, o să vă chem să sărbătorim împreună îndeplinirea planului şi înscrierea la universitate a băiatului meu, Nicolae. Oamenii ştiu să se ferească de şobolani, au nevoie de pace, aşa cred eu.

— Voi comunica în Apus spusele dumitale, îl informă solemn şi rezervat Regard.

Clawhead se clătină comic pe un picior, apoi întinse mâna şi el, spunând:

— Mi-a părut bine de cunoştinţă, mister Socrate. Voi folosi informaţiile date de dumneata.

Întorcându-se agale de la camioane, Clawhead îl ocoli cu prudenţă pe Niţă I. Niţă, temându-se să nu fie pus faţă în faţă cu americanul nedemascat, îl ocoli pe preşedintele Gheorghe I. Niţă, care ținea să dea mâna cu fiecare oaspete, se trase la o parte din drumul lui Regard, care îl plictisea cu procesele lui de conştiinţă, luă o distanţă respectuoasă faţă de taurul „Campion", care tocmai pleca la o gospodărie învecinată pentru a contribui la dezvoltarea efectivului de vite şi, mai ales, se feri din drumul algerianului focos, temându-se să nu fie gâdilat şi pus să cânte. Visa o reîntoarcere liniştită, fără hopuri şi fără cântece. Se simţea rău.

— *Mon cher! Mon cher*!

Îl striga algerianul. Clawhead o rupse la fugă. Mai avea vreo două sute de metri până la camionul din frunte, al cărui motor fusese pus în mişcare. Algerianul, crezând că e vorba de vreo joacă, scoase câteva chiote vesele şi începu să gonească după Clawhead. Acesta îşi înteţi eforturile. De undeva, din senin, ţâşni lângă Clawhead, călare pe o bicicletă, Socrate Gh. Niţă, cu nişte spice de grâu în mână. Îi striga ceva pe româneşte şi, ţinând ghidonul cu o singură mână, îi oferi cu cealaltă, spre amintire, un spic uriaş de grâu ramificat. Cu spicul ce putea fi luat de la o distanţă drept o ramură de măslin şi gonind cu faţa contorsionată de efort, James B. părea o întruchipare modernă a celebrului grec antic care alergase prima cursă a Marathonului, căzând mort la punctul de sosire. Chiotele vesele ale algerianului din urmă îi accelerară sprintul.

Camionul mult râvnit se pusese în mişcare. Ah, şi ce-ar mai fi dorit să stea acolo, ferit de focosul algerian şi de cântece! Cu o sforţare desperată, Clawhead se prinse cu mâinile de tăblia

camionului: fu apucat de braţe viguroase şi săltat pe platformă.

Aci erau bănci confortabile. Pe lângă camion, pedala pe bicicletă Socrate, făcând din când în când semne cu mâna, iar în urmă sosea Gheorghe Niţă, preşedintele, pe o motocicletă care păcănea infernal, după care urmau zoriţi şase flăcăi călări, împodobiţi sărbătoreşte şi cu câte un buchet de flori în mâini.

Algerianul se oprise, dezamăgit, iar acum se urca într-un confortabil autobuz acoperit.

Clawhead, în picioare pe platformă, îl urmărea cu mâinile în şolduri.

„Eh, bine c-am scăpat de tine şi de cântecele tale! Altfel, zău, mă azvârleam din maşină”.

Un hop îl făcu să se clatine, doi italieni, care-l trăseseră în maşină, îl prinseră de braţe, îl ajutară să se aşeze pe-o bancă şi, întorcându-şi feţele asudate unul spre altul – începură să cânte:

— *Bela ciau! Bela ciau! Bela ciau, ciau, ciau*!

CAPITOLUL NOROCOS AL TREISPREZECELEA, CARE VĂDEŞTE CĂ GENIUL ŞI PERSEVERENŢA SFÂRŞESC PRIN A TRIUMFA: CLAWHEAD CAPĂTĂ INFORMAŢIILE NECESARE

Pettighouse vizitase un institut ştiinţific, şi acum, terminând de mâncat, picotea. I se năzărea că un savant român i-a făcut o injecţie prefăcându-l într-un om mic de tot, iar în clipa de faţă, nişte muncitori cu bocanci mari şi greoi sunt pe cale, din nebăgare de seamă, să-l strivească. Pettighouse luă o puşcă mitralieră şi trase o rafală în ei, găurindu-le bocancii, apoi ridică de la pământ pe frumoasa prizonieră, o săltă pe braţe şi se azvârli cu ea în gol… Tresări şi când, trezindu-se, deschise ochii, tresări din nou: în faţa lui, pământie, vorbea stafia lui J.B.C.

Pettighouse ar fi vrut să se refugieze îndărăt în vis, căci tocmai o ţinea în braţe pe prizoniera incomparabil mai frumoasă decât James B. Dar Clawhead, satisfăcut, îi citea lui Dashaway finalul ultimului său reportaj. Vocea părea că răsună de la cineva din spatele său, era înăbuşită şi totuşi zgrunţuroasă: dacă vreun om ar avea un gâtlej de glaspapir învelit în cârpe, cam aşa i-ar suna glasul. Petti, zgâriat la ureche, nu mai putea să readoarmă.

„Tatăl meu – citea Clawhead – fusese fermier, aducea adesea acasă grâu, porumb, orz, secară, sfeclă, rapiţă, in şi cartofi; casa noastră fiind plină de fructe şi cereale cu care eu şi frăţiorii mei ne jucam – dar niciodată n-am văzut asemenea culturi sfrijite ca aici.

Ca şi întreaga ţară, gospodăria are aspectul unei tabere militare. Pensionarii sunt treziţi cu goarna, cu goarna sunt chemaţi la cazan, cu goarna duşi la muncă, cu goarna se culcă toţi, grămadă, sub o rogojină, într-o promiscuitate pe care mintea omenească nici nu şi-ar putea-o închipui.

S-au făcut mari pregătiri pentru înşelarea tinerilor veniţi la Festival.

Ţăranii au fost obligaţi să picteze pereţii, însă au refuzat; atunci preşedintele, cu mâna lui, a pictat pe perete un cartof, probabil crezând că astfel bieţii oameni se vor sătura.

Prin ordinul guvernului, fiecare a pregătit o odaie specială pentru festivalişti. Însă el, proprietarul, n-are voie să calce în acea odaie. Un colectivist mi-a povestit că o fată, o mândreţe de fată, şi-a înfipt un pumnal în inimă: familia nu voia să consimtă la măritişul ei cu un colectivist, decât dacă omul acela aduce un kilogram de cartofi. Acel kilogram fusese însă imposibil de găsit, chiar dezbrăcând toţi locuitorii. Colectivistul zăcea pe marginea cavoului familiei.

Pământul a fost furat de la proprietari. Cartofii s-au dus. Fata s-a otrăvit. Goarna sună. Dacă regimul ar putea citi în gândirea intimă a ţărănimii române, el ar sări noaptea din pat de spaimă.

Până şi starea bietelor animale, câte au mai supravieţuit, e dezolantă. Privirea tristă a vacilor costelive… Am văzut multe în meseria mea, dar necuvântătoarele îmi sângerau inima. Ar trebui să-i ajutăm pe oamenii aceştia, şi pe ei, şi animalele lor. În amintire mi-au rămas şi parcă văd şi acum zece botişoare trandafirii şi flămânde cum se înghesuie înfometate pe lângă mămica lor, scroafa…"

— Strânge hârtiile, spuse Dashaway, vine puştoaica.

Ca să facă faţă misiunii diplomatice, Geta Doboş – cu ajutorul unei croitorese ultrarapide – se abătuse de la simplitatea ei vestimentară. Purta un taior alb de o croială ultramodernă care o înălţa, nişte pantofi care îi sileau mersul să fie legănat, îşi ridicase părul de la spate, lăsând pe ceafă, fără voie, un puf uşor, cum au uneori bobocii de raţă. Sub sprâncenele ei mirate, ochii albaştri iradiau o privire amuzată şi – curios lucru! — oarecare simpatie faţă de Clawhead.

— În locul dumitale – îi spuse ea cu un zâmbet şăgalnic — aş sta lungit în pat şi aş bea un ceai mare şi călduţ, de izmă.

Ceaiul de izmă are un gust infect, dar orice gentleman, în faţa acestui zâmbet, s-ar fi repezit să bea şi un butoi de izmă, muşeţel, pătlagină, sunătoare, anghenare, troscot, cu orice risc. Clawhead însă era una din acele forţe măreţe care la tun se numesc recul, la cântare contragreutate, în viaţa socială reacţiune, iar în transporturi catâri: era destul ca o persoană roşie să-i spună ceva, ca el să vrea inversul.

— Mulţumesc – spuse el – am eu doctoriile mele. Unde am fost, am mâncat. Oi fi vrând eu să vă fac economii, dar voi mai mânca o dată: mi-e foame.

Pe nesimţite turnase în pahar câteva mostre din miraculosul praf „atomic" şi aştepta încrezător ca imensa energie nucleară să-şi arate foloasele. Sub privirile admirative ale lui Pettighouse, atacă o maioneză cu peşte, apoi un cotlet, apoi, subtil, nevăzut, mai dete drumul la un ochi al curelei.

— Aţi petrecut bine?

— M-am simţit bine, m-am plimbat. Am aflat unele lucruri interesante. M-am convins, odată mai mult, că Marx greşeşte…

Simţindu-se rău, Clawhead înghiţi o moviliţă de muştar, o stropi cu două pahare de vin roşu şi continuă să mănânce şi să conferenţieze. Pettighouse clipea mirat din ochi, Dashaway

rămăsese impasibil, iar Clawhead simţea că-i vine rău şi, trecând la prăjitură, împroşca mai departe cuvintele, parcă pentru a abate atenţia bolii:

— Marx este foarte bun şi sunt de acord cu el în multe privinţe, dar nu-l pot înţelege decât intelectualii. De aceea tezele lui nu pot fi aplicate decât în democraţia americană, unde există cel mai ridicat nivel intelectual. Dar tocmai asta e chestiunea, că acolo nici nu mai e nevoie, fiind foarte bine şi aşa. Deci, el e bun prin faptul că nu e bun de aplicat – aceasta e singura teză dialectică justă.

Aici, Clawhead simţi că ameţeşte şi mai bău nişte vin.

— Ce rămâne atunci cu democraţia populară, cum îi ziceţi dumneavoastră?

Ajuns la acest punct capital, Clawhead, livid, se sculă în picioare şi, pentru prima oară de când venise în România, îşi scoase în public ochelarii fumurii. Ca să nu se spargă, vru să-i aşeze cu toată băgarea de seamă pe masă – nimeriră în castronul cu supă – apoi, uşurat, leşină.

Din fericire pentru lumea liberă, căzuse nu rigid ca o scândură, dintr-o dată, ci mototol, în rate, prăbuşindu-se asupra lui însuşi. Lumea din jur fu gonită, îl întinseră pe o canapea, îi desfăcură cravata. Ochii închişi, cu două pungi mari şi albe dedesubt, făceau un efect ciudat.

Ca medicinistă, Geta îşi permisese să-i deschidă puţin pleoapa, dar nici acum nu i se vedea culoarea ochilor, din simplul motiv că erau daţi peste cap. În jurul orbitelor, pungile albe îi erau tighelite de nişte cerculeţe mov, ca la unele păsări exotice. Îl stropiră cu apă rece, iar Geta, trăgându-i palme, se abţinea să nu facă exces de zel. Clawhead oftă adânc, se deşteptă, deschise ochii şi ceru să i se dea ochelarii. Începu căutatul. Pe masă, sub masă – nicăieri! Dashaway, care avea ochi de spion bătrân, emise ipoteza că au căzut în castronul de supă. Fură pescuiţi cu polonicul. Tovarăşa Doboş insista să-l ducă pe J.B.C. la cabinetul medical.

— Nu mă lăsaţi singur! striga el către Dashaway şi Pettighouse.

Un pătrunjel din supă, rămas pe ochelari, îi atârna pe nas, dar domnul Clawhead nu permise să se umble la nasul său. Striga mereu să nu fie lăsat singur. Se temea să nu i se scotocească preţioasele însemnări cu amănunte tehnico-economice.

După două ore, restabilit prin efectele unei banale şi oriental-balcanice sări amare neatomice, se întrema cu coniac de Segarcea,

— Nu, doctoriţo, nu stomacul! îi spunea el Getei. Voi, materialiştii, nu înţelegeţi nimic. Nu stomacul m-a dat gata, ci tabloul suferinţelor omeneşti. Azi după-amiază vreau să rămân singur…

2

După ce scăpă de fată, plecă să se cufunde în tabloul suferinţelor umane. Mulţimea bucureştenilor, între care se vedeau festivalişti, invadase străzile.

Clawhead se strecură prin câteva străzi mai puţin populate. Privind îndărăt, văzu că era urmărit. Omul de statură mijlocie, cu faţa pământie şi îmbrăcat de astă dată nu ca poştaş, nu ca marinar şi nici ca pompier, ci cu haina cafenie, mărise pasul. Voia, după toate semnele, să-l ajungă. Răpire? Atentat? „Accident misterios”?

Clawhead începu să fugă. Traversă cu paşi uriaşi o piaţă în care – iarăşi – dansau sute de oameni, se sui pe uşa din stânga a unui taxi ca să iasă pe cea din dreapta, călători trei minute sub pânza unui car alegoric. Era sfârşit. Abia târându-se, se opri în faţa unui restaurant. Voia să se întremeze. Urmăritorul nu se mai zărea.

La intrarea în restaurant, o fecioară blondă şi fardată, în vârstă de vreo 49 de ani, îi făcu un semn tainic cu mina.

— Ce e? Clawhead pusese întrebarea în englezeşte.

— Mmmm, mmmm! gemea femeia. Era cam slabă şi-şi îndesa miinile pe abdomen, făcând mereu „mmmm!“ „mmmm!“, semn că i-e foame. Nu ştia englezeşte.

Clawhead învăţase la Viena ceva germană şi i se adresă în această limbă.

— Mi-e foame! scânci femeia, ţuguindu-şi buzele – mi-e o foame groaznică, n-am mâncat nimic de patru zile. Dumneavoastră păreţi să fiţi ziarist. Să nu credeţi nimic din ce vi se arată.

Îşi aranjă rochiţa, care i se mototolise pe când făcea „mmmm!”, mmmm“ şi adăugă grăbită:

— Aici domneşte foametea. Să nu credeţi nimic. N-avem libertate, e teroare, iar şcolile, după ce veţi pleca dumneavoastră, vor fi din nou transformate în grajduri şi în cazărmi militare, unei femei i-a confiscat în tren găina, tramvaie confortabile nu circulă decât pe timpul Festivalului, fratele meu e în lagăr, mi-e foame! daţi-mi o sută de lei! sau dacă aveţi ruj de buze Richard Hudnut, dar oranj…

Rotea priviri înspăimântătoare în toate părţile, ca şi când zeci de draci de culoare roşie sau, mă rog, oranj, ar fi urmat dintr-o clipă într-alta să iasă de sub asfalt şi s-o tragă cu ei în nişte caverne.

— Dar vă rog, doamnă, păstraţi-vă calmul, sunteţi sub protecţia mea! declară J.B.C. Permiteţi-mi să vă invit la masă.

La lumina lămpilor din restaurant, Clawhead putu s-o observe mai bine. Se cunoştea că trebuie să fie o fiinţă foarte distinsă. Era fină, foarte fină, părea făcută din ţiplă. Era slabă, foarte slabă, cu pielea albă şi străvezie, cum o au uneori găinile jumulite cu artă, avea părul platinat, format parcă din paie subţiri şi metalice, avea ochi albicioşi bine grimaţi, un ruj mai mult gălbui, ca o pastă de portocale, unghii cu vârf lung, roz pal, transparente, ca din celuloid. Când americanul îi oferi o ţigară, ea o luă între degetele-i uscăţive şi, mirosind, aspiră cu puterea unei pompe de mare calibru: Clawhead aproape se temu ca nu cumva ţigara, atrasă de vârtejul de aer, să-i pătrundă pe nara umflată şi

străvezie. Scoase apoi un ţigaret lung şi transparent, din nylon strălucitor, prin care se vedeau urmele nicotinei. Era într-atât de subţire, spălată higienic, fardată şi platinată, sidefată şi ţiploidă, cu ţigaretul plastic între dinţi, încât Clawhead avea impresia că şi organismul ei trebuie să fie dintr-un fel de nylon subţire şi transparent, ca automobilul american-model expus la Paris: aşa cum urmăreşti drumul cafeniu al nicotinei pe ţeava albă şi curată a ţigaretului, ai putea să urmăreşti drumul alimentelor pe gâtlejul de sticlă, printre oasele moi de ţiplă, pe conductele celuloidale.

Era compusă din transparenţe roze şi albe, ceea ce-i dădea un aspect deosebit de higienic, iar Clawhead avea impresia că dacă ar strânge-o cu putere în braţe pe această fiinţă slabă, precis că i-ar ieşi pe buze clăbuci mici de săpun roz şi nicotină.

Deşi Femeia de Nylon declarase că n-a mâncat de patru zile, abia gustă vreo două bucăţele mici de peşte şi, obosită de efortul făcut, îi mai ceru lui Clawhead o ţigară, îi luă tot pachetul, îi ceru acul de cravată ca amintire şi, abia după o dârză rezistenţă, Clawhead izbuti să salveze batista de mătase care înregistrase perimetrul toracic al pisicii cenuşii. De la această femeie, marele as al reportajului luă informaţii complete cu privire la întreaga situaţie din Rominia.

James B. Clawhead: Care-i părerea dumneavoastră asupra regimului politic din România?

Femeia de Nylon: Vă rog să nu credeţi, să nu credeţi, să nu credeţi nimic din ce vi se spune, eu ştiu că nimic nu-i adevărat, am relaţii ou oameni din cele mai diferite categorii sociale.

J.B.C.: Ce profesie aveţi?

F.d.N.: Fratele meu e internat în lagăr. Însă n-a făcut spionaj, v-o jur, pentru că mi-ar fi spus-o şi mie, ştia că n-aş fi divulgat nimănui. Tăticu' meu a fost moşier, însă nu mare, ci mic. Dar mi-a dat o educaţie aleasă: mă credeţi sau nu, dar nici acum nu pot să-mi spăl singură rufele. A fost ruinat de acest

regim. Ca să nu-şi vadă singura fetiţă cum munceşte îmi spăla el rufele. Înainte mergeam la Paris, Biarritz… acum nici n-a închis bine ochii, şi vecinii au şi vrut să mă pună la muncă, de teamă să nu-mi dea de mâncare pe gratis. Şi sunt de o brutalitate înspăimântătoare. Chem o femeie de jos şi o rog – şi fii te rog atent pe ce ton drăguţ o rog – o rog deci: „Fii bună, te rog – o rog – fii amabilă şi du ligheanul ăsta până afară”. Dar ea de colo, brutal: „Nu vreau, madam, du-ţi-l singură, că nu mori”. O rog – şi fii te rog atent pe ce ton frumos o rog, nu mă supăr, nu ţin seama de ranguri, nu le port necaz – o rog deci: „Fii bună, – te rog – o rog – înţelege, te rog, că nu-s obişnuită, înţelege, te rog, că sunt bolnavă de inimă”. Dar ca, aşa, brutal, cu o nesimţire revoltătoare: „Du-te la spital, madam, şi vino cu certificat medical; altfel anunţ Sanepidul că eşti focar de infecţie!“ Vor cu înverşunare ca fiecare om să sufere, să trudească, indiferent dacă are vocaţie pentru muncă sau nu. Dar astea sunt aspecte minore; e o teroare şi înfometare generală, să nu credeţi nimic, nimic din ce vă spun ei nu-i adevărat.

J.B.C.: Ce părere aveţi de regimul din fabrici?

F.d.N. (izbucneşte în hohote, cu pocnet de ţiplă): Să nu credeţi nimic, totul e propagandă, e minciună.

J.B.C.: E adevărat că celor ce n-au îndeplinit norma nu li se dă cartelă de mâncare?

F.d.N.: O, nu, să nu credeţi, să nu credeţi nimic din ce vă

spun ei.

J.B.C.: Păi nu, asta ar fi în defavoarea lor.

F.d.N.: Atuncca da, eu am relaţii vaste cu toate categoriile sociale, mi-au confirmat mulţi.

J.B.C.: (neliniştit) În ce constă refexele condiţionale? *F.d.N.*: (prudent) Cine v-a spus? Ei sau noi?

J.B.C.: Ce înseamnă? În ce constă?

F.d.N. (ocolind): Asta nu-i nimic, să vedeţi la untdelemn!

J.B.C.: Ce părere aveţi de situaţia politică de la ţară? *F.d.N.*: E îngrozitoare, e pur şi simplu în-

gro-zi-toare! Să nu credeţi nimic din ce vă spun ei. Domneşte teroarea. Mmmm! La ţară e rău.

J.B.C.: Friptura de vacă e bună?

F.d.N.: Nu, să nu-i credeţi, să nu credeţi nimic din ce vă
spun ei. E foarte proastă.

J.B.C.: Adică, să nu comand?

F.d.N.: A, nu, asta da, aici desigur, comandaţi. Vă rog să scrieţi tot! tot! să se ştie adevărul. Gem sub apăsarea lor, a politicii lor. Tăticu', înainte de a muri, a fost la o nuntă, mi-a adus de-acolo mâncare şi mi-a spus: „Mărită-te provizoriu cu unul de-al lor"…

Clawhead, ajuns la problema măritişului, se uită în jur şi, la o masă alăturată, văzu… pe urmăritorul cu haină cafenie şi faţa pământie. Nu-l slăbise din ochi. Aştepta probabil să-l vadă singur.

— Daţi-mi adresa dumneavoastră, spuse pe un ton dramatic J.B.C. Scrieţi-o pe această foaie şi daţi-mi vă rog stiloul îndărăt; restituiţi-mi vă rog şi carnetul. Trebuie să ne despărţim grabnic. Voi veni să vă vorbesc în linişte, între patru ochi. Chemaţi o vecină înainte, să scoată ligheanul acela. Situaţia e gravă în momentul de faţă, nu mai putem discuta.

— Ştiu limba germană, broderia, fac arpegii la pian cu două mâini! răcni ea cu un ultim efort.

— Dar tăceţi, v-o spun pentru binele dumneavoastră! repetă el necăjit şi îi strânse mâna, auzind cum îi pocneşte ţipla oaselor metacarpiene. Îi luă adresa, îi dete bani să facă plata şi – în timp ce urmăritorul său era imobilizat aşteptând un ospătar – Clawhead ieşi ca fulgerul din local. În faţă erau nişte taxiuri: J.B.C., psiholog, zăbovi vreo treizeci de secunde studiind figurile şoferilor, dornic să aleagă unul care nu-i agent secret. Se sui într-o maşină şi îngheţă văzând că şoferul nu porneşte.

Îl zori, prin semne, dar acesta răspunse bine dispus cu câteva cuvinte pe care James B. nu le înţelegea. Uşa taxiului se deschise şi Femeia de

Nylon se sui înăuntru. Şoferul, ca şi cum doar asta ar fi aşteptat, porni.

— I-am făcut de departe semn să mă aştepte, lămuri veselă F.d.N. Venise iute: J.B.C. era măcinat de bănuiala că eterica făptură nici nu mai făcuse plata.

— Sunt urmărit! şuieră Clawhead dramatic în limba germană.

Dar, în timp ce el trăia febril peripeţiile luptei titanice cu ofiţerii roşii, ea părea că nu se sinchiseşte.

— Am vrut să te rog să mă duci şi pe mine cu maşina, să fac economie, spuse ea râzând cu pocnete mici de celuloid.

Clawhead se şi vedea răpit, dus în odaia unde se află un lighean încă neevacuat.

— Unde mergem?

— Oprim numai o clipă în faţa casei mele şi pe urmă mergem pe strada Sfântul Ion Vechi. Te rog să mă ajuţi. Am de dus un sac până acolo.

— Ce cuprinde sacul?

— O să vezi ceva ce n-ai mai văzut.

Pare ciudat, dar J.B.C. avea totuşi în el şi ceva de gazetar. Acest ceva era mic, înăbuşit şi fără stil, dar câteodată pâlpâia cu braţele întinse, cerându-şi dreptul la viaţă; curiozitatea reporterului învinse şi James B. se lăsă purtat mai departe.

— Şi din ce trăieşti? stărui el.

— Cumpăr lapte.

— Asta nu-i o ocupaţie.

— Depinde.

— Îl revinzi?

— Vai, cum îţi închipui, crezi că fac speculă? Cu el îmi hrănesc menajeria.

O fi dresoare de circ, îşi spuse Clawhead amuzat, pe când F.d.N. suia scările în grabă. Plictisindu-se, J.B.C., până în cele din urmă, îl rugă pe şofer s-o pornească, dar acesta se prefăcu că nu înţelege, arăta cu gesturi că trebuie să vie şi doamna de ţiplă, într-un minut, radioasă că economiseşte banii de taxi, celuloidica fecioară apăru cu un sac în spinare.

Era ciudat s-o vezi îmbrăcată după aproape ultima modă, pe tocuri înalte, cu mânerul genţii plastice trecut peste antebraţ şi cu un sac în spinare. Se aşeză lângă J.B.C., nu înainte de a-i fi depozitat sacul lângă picioare.

— Sfântu' Ion Vechi – îi porunci ea şoferului – da' iute, că se închide!

Dacă te-ai fi aşteptat dinainte că va râde, lucrul ar fi fost poate suportabil. Dar femeia vorbea liniştit şi deodată izbucnea într-un puternic pocnet ţiploidal.

— Mai iute, îl rugă ea pe şofer, că se închide.

Opriseră pe o stradă pustie, în faţa unei case cu un singur etaj. F.d.N. coborî grăbită şi sună stăruitor la uşa de intrare. Îi răspunse un cor de lătrături, care păreau a veni de undeva din pamânt.

F.d.N. suna neîntrerupt mai departe. În sfârşit, o fereastră la etajul I se deschise. Un cap zburlit, furios şi sanguin, aducând puţin a buldog… Când omul vorbi, părea starostele lătrătorilor de la subsol:

— Termină, cucoană, nu mai suna!

— Am adus un transport, zise ea cu mâna pe sonerie.

— Mănâncă-l, cucoană, că laboratorul s-a închis.

— Cum s-a închis, dacă eşti dumneata acolo?

— Eu sunt etajul I, cucoană, eu sunt locuinţă particulară! strigă, în culmea enervării, capul din fereastră. Uf, de ce dracu' nu mută laboratorul ăsta de aici! Aşa ceva să stea mai la marginea oraşului.

— Ca să facem noi transporturi lungi! Şi aşa mă costă destul maşina!

— Ia mâna de pe sonerie, cucoană!

— Fii te rog drăguţ, ia-i dumneata în primire, sunt cântăriţi, ca să nu mai fac şi mâine drumul ăsta! Ia-i cu sac cu tot. Mâine nu mai am maşină! Vin mâine după bani…

— Jos mâna de pe sonerie, cocoană. Eu sunt locuinţă particulară!

— Fii drăguţ!

— Jos mâna!

— Haide, zău…

— Fac omor! Nu mai suna!

Ea zâmbea dulce şi îl şantaja cu degetul înţepenit pe sonerie. Omul de la etajul I păru că şi-a ieşit din minţi. Se trase de păr cu un aer rătăcit, ţipă „laborator, laborator!“ şi dispăru de la fereastră. F.d.N., triumfătoare, era sigură că a învins şi aştepta cu degetul ei de ţiplă proptit în ebonitul soneriei.

— Păzea! se auzi un strigăt triumfător de sus, şi F.d. N. simţi o izbitură cumplită în cap. Ameţită, îşi luă mâna de pe sonerie.

— Cocoană, uite aici! se auzi ea strigată de sus. Ridicându-şi privirile, îl văzu pe furiosul de la etaj care, cu amândouă mâinile, agita cadavrul unei pisici.

— Dacă mai stai aici, îţi zboară şi asta în cap! răcni el. Are laboratorul destule. E închis, madam, cară-te!

Ea privi cu groază in jos, să vadă ce a izbit-o, şi zări rămăşiţele pământeşti ale unui şobolan. F.d.N. scoase un ţipăt de groază. O speria nu hoitul, ci înmormântarea: într-adevăr, trotuarul mişuna de guzgani care ţinuseră să-l conducă pe răposat la locul de veci, şoareci albi şi alţii cenuşii, respectabili, gravi şi bine hrăniţi, perindându-se pe rând să-l vadă pe cel dispărut.

— Cobaii mei! strigă Femeia de Nylon. Le-ai dat drumul, ticălosule!

Se precipită spre maşină. Dar maşina dispăruse, Clawhead dispăruse şi el. Sacul pe care i-l lăsase la picioare plin atârna acum fără vlagă pe trotuar, larg deschis; nu mai era printre faldurile de cârpă decât un şoricel, unul singur. Pesemne nu voia să se despartă de culcuşul cu care se obişnuise.

3

Cititorul îşi poate lesne închipui drama. Auzind că în stradă se petrece un scandal şi neînţelegând nimic, cu sacul palpitând la picioare, eroul nostru fusese supus unei încercări mult prea grele. Ce ar fi să se uite puţin în sac? Poate că doamna Ţiplă, la

urma-urmei, n-o să mai vrea să-i arate ce-a fost în sacul acela. Cuvântul „laborator”, repetat de câteva ori în cursul scandalului, îi suna mereu în urechi: cine ştie ce secret ştiinţific o fi aici.

Aşadar, Clawhead aprinsese lămpiţa interioară a taxiului, săltă în picioare sacul – era greu ca un sac de cartofi – şi fu intrigat auzind nişte sunete subţiri şi delicate. Înăuntru fierbea ceva, se foia ceva. Nodul sforii cu care era legată gura sacului nu voia să se desfacă. Clawhead, om practic, care purta mereu la el unul din bricegele acelea cu 20 de întrebuinţări, tăie sfoara. Tocmai îşi închidea briceagul şi îl punea în buzunar, când ceva mic şi alb îi sări po piept, suindu-se pe cravată, sub bărbie. Oricărui om îi vine greu să se uite sub propria lui bărbie, dar, până să se dumirească, eroul nostru văzu cum apare din gura sacului un cap mustăcios de guzgan bătrân şi reumatic, clipind mărunt, cum clipesc uneori bătrânii.

În clipa următoare, izbucniseră nişte chiţcăieli îngrozitoare. Clawhead, înnebunit, se opinti să arunce sacul din taxi, constată însă că a rămas o populaţie mult prea mare înăuntru, sări jos din maşină şi o rupse la fugă. Şoferul ambreiă imediat, ca să-i ceară taxa. La o traversare, maşina viră brusc în faţa lui Clawhead, iar acesta, încurcat, încercă să-i explice şoferului prin gesturi că n-a vrut să-i tragă chiulul, că a fost speriat sau, mai bine zis, scârbit. Şoferul, prin gesturi, cerca bani. Începea să se strângă lume în jur. Clawhead înţelese că cel mai bun lucru era să renunţe la explicaţii şi să plătească. Jenat, băgă mâna în buzunar, se scobi puţin, făcu un aer mirat şi scoase un şoricel.

O femeie ţipă, altele se îndepărtară în grabă. J.B.C. găsi, în sfârşit, banii şi oftă uşurat. În aceeaşi clipă se simţi apucat de braţ. Se întoarse şi văzu o pădure mare de păr, sub care îşi ducea existenţa un tânăr sfrijit şi cam ciudat îmbrăcat.

— Mă scuzaţi, domnule – zise arătarea într-o engleză stricată – sunteţi american?

— Da, domnule. Dumneavoastră – întrebă Clawhead – sunteţi român?

— Da, domnule, zise celălalt. Să mergem puţin mai încolo, aici e cam multă lume.

Tânărul aparţinea unei specii devenită ceva mai rară în ultima vreme, dar cu atât mai interesantă pentru ştiinţă – un fel de zimbru. Organul său cel mai important, cel mai sensibil, adevărat seismograf care trepida la sunetele muzicii – erau picioarele. Dar fiindcă insul se născuse în veacul automobilismului, talpa de la pantofi nu era pur şi simplu de cauciuc, ci din două cauciucuri Banloc suprapuse. Ele slujiseră cu credinţă un „Skoda" uriaş şi acum rezistau mai departe nu atât la greutatea propriu-zisă a sfrijitului individ, cât mai ales a uriaşei cantităţi de păr ce încoronează această specie. Un fruntaş în tunsul oilor ar fi putut căpăta un acces de nebunie văzând cum trece pe lângă el un astfel de ins fără să-l poată tunde. De la cota cea mai înaltă porneau în jos nişte ineluşe, buclişoare, drumuri în serpentină şi balustrade, care coborau până aproape de ceafă; aici panta devenea abruptă şi se revărsa ca o cascadă peste guler. Şi aşa cum în depărtarea unei cascade uriaşe plutesc stropi mici de apă, strălucitori, tot astfel la mari depărtări de chica cea uriaşă se zăreau stropi mici, cuceritori, de mătreaţă. Totuşi, înflorirea aceasta nu era un semn sigur al speciei, căci după câţiva ani hiperpăroşii şi ultrapletoşii aveau să se tundă mărunt şi cu un breton dezorganizat în mod savant. Un semnalment ceva mai sigur al speciei era manşeta pantalonilor, care nu depăşea niciodată 17 centimetri, cei ce posedau mai mult fiind excluşi din oficiu. Îngustimea manşetelor sublinia şi mai mult lungimea şi înălţimea şalupelor cauciucate cu care se încălţase insul, alcătuind un contrast plin de farmec, amintind de acei câini dogi care se nasc mititei, cu picioarele subţirele, dar cu labele gata crescute la proporţiile cele mai mari; duios mai e să-i auzi tropăind neîndemânatic, abia reuşind să ridice labele prea mari pentru ei!

Vara, specia se subîmpărţea în două subspecii opuse: unii purtând mai departe pantofi largi, iar ceilalţi un soi special de sandale care nu semănau a sandale, căci dispăruse totul din de, afară de talpă şi de un firicel subţire de piele, ce se înfigea între degetul gros şi cel arătător de la picioare: era o minunată expoziţie de degete şi de unghii masculine, de la unghiile pătrate până la cele artistic alungite, de la cele concave până la cele răsucite în carne, de la degetuţele scurte şi plate până la cele lungi şi încovoiate, era bilanţul anului pentru maiştri pedicurişti la fel după cum toamna se face bilanţul artei plastice sau, spre vară, cel al sezonului teatral.

În privinţa surtucelor, specia avea o mai largă varietate: în formă de sac cu gura în sus sau de sac cu gura în jos, strânse pe talie până aproape de genunchi sau lărgindu-se în crescendo ca un cort uriaş suspendat în aer pe două şalupe de cauciuc.

Specia călătorea singură sau în grupuri. În cel de al doilea caz devenea foarte spirituală, strigând femeilor singure de pe stradă glume de bună calitate, în felul acesta:

— Hei, mamzel!

sau, când între ei se găsea vreunul de o inteligenţă deosebită:

— Ah, dragă, vezi că ţi se mişcă roata de la bicicletă!… Sau, mai simplu, mai subtil:

— Uam, param, heidihoho!

Visul lor în viaţă era acela de-a purta jartiere cu adevărat americane şi de-a contribui la toate balurile unde cântau Jim Buzatu la clarinet şi H. Zdrimland la ghitară.

Într-o stradă ceva mai liniştită, exemplarul îl opri în loc pe Clawhead şi îl întrebă într-o engleză care insulta adânc atât auzul englezilor, cât şi cel al americanilor:

— Domnule, cum aş putea face, vă rog, pentru a primi din America un lucru care la prima vedere vă poate părea mărunt şi chiar nici nu costă mult, dar pe care mi-ar face o mare plăcere săd primesc şi m-

aş revanşa aici pe loc, dându-vă bani, fiind ghidul dumneavoastră. Sau oricum altfel doriţi. Acest lucru, obiectul de care vă vorbeam, e…

Dar a fost soarta lui Clawhead să nu afle niciodată ce anume obiect râvnea atit de mult tânărul om: peste drum îl zări pe urmăritorul cu haina cafenie şi faţa pământie.

— Domnule – îi zise el brusc şi solemn vieţuitoarei de sub păr – dă-mi adresa dumitale şi, dacă ţii la viaţă, să dispari imediat!

Cele zece kile ale chicii se ridicară măciucă în capul bietului tânăr:

— Da' ce s-a-ntâmplat? întrebă el pe o voce tremurătoare. Era convins că-i o afacere excepţională: poate că venise un gangster dintr-o bandă rivală şi urma să înceapă schimbul de focuri; poate că americanul furase diamantul unui trib indian, care acum îl urmărea; poate o *vendetta*, o răzbunare siciliană. Nu putea înţelege ce pericol poate să-l ameninţe pe străzile Bucureştiului.

— Vă rog să-mi explicaţi de ce…

Clawhead împături adresa.

— Fă-te nevăzut imediat, *dacă ţii la viaţă*!

Giganticele şalupe de cauciuc se puseră în mişcare. Clawhead se azvârli într-un taxi, ca să i se piardă urma.

4

Pentru a scăpa de omul cafeniu, primul său gând fusese să plece acasă. Ba chiar se gândise să se pună sub protecţia Getei Doboş, s-o roage să strecoare pentru el o vorbă bună la Ministerul de Interne. Dar, înfierbântat de vin, Clawhead visa fapte îndrăzneţe. Mulţimea uriaşă de pe străzi se scurgea într-o singură direcţie. Şoferul taxiului, văzându-l că este străin, nici nu-l mai întrebă unde merge, ci o porni de-a dreptul spre şosea Cu mare greutate izbuti maşina să ajungă prin apropierea marelui parc unde avea loc Carnavalul Festivalului.

Într-un sfert de oră, agitând cu ţipete mari un permis pe care-l căpătase de la Călimănescu, marele reporter izbuti să pătrundă printre zecile de mii de oameni dinafara şi dinăuntrul parcului. Bău pe nerăsuflate două sticle cu bere şi, când să pornească prin mulţime, văzu din nou pe urmăritorul său. Statura mijlocie şi haina cafenie tocmai își punea deasupra feţei o mască de negru, cu o gură mare, albă, zâmbitoare.

Reflectoare puternice luminau ca ziua parcul uriaş. În depărtare, pe lacul din mijlocul parcului, alunecau agale vaporaşe cu lampioane colorate. Primul gând al lui Clawhead fu să treacă lacul cu o barcă, dar urmăritorul putea să vină şi el pe acolo, poate cu alţi agenţi, şi să-l „ia la plimbare”. A doua zi se va spune: accident regretabil; iar la autopsie se va găsi o asemenea cantitate de alcool, încât savanţii comunizaţi vor stabili că de fapt înecul cu apă fusese o cauză cu totul secundară.

Clawhead se înfioră şi hotărî că e mai bine să se ascundă şi el după o mască. O porni agale spre un chioşc.

Urmăritorul — după el.

Eroul nostru se aşeză pe ultima bancă într-un teatru în aer liber. Pe scenă dansa cu mare succes o egipteancă.

J.B.C. se ridică pe furiş, porni pe o alee. Masca de negru, cu zâmbet mare, se ţinea după el.

Vru să iuţească pasul, dar abia putea înainta, din pricina înghesuielii. Tot felul de tineri, ţinându-se de mână într-un şir foarte lung, alergau cu o viteză fantastică prin mulţime. Acolo unde un om singur, croindu-şi drum cu coatele, abia ar fi putut răzbi, tinerii din şir treceau lesne, fiecare găsind drumul deschis de cel dinaintea sa. Clawhead se prinse de mâna ultimului din rând şi, remorcat de acest tren rapid, se distanţă de urmăritorul său.

Răsuflând uşurat, se opri în faţa unui chioşc cu măşti.

Se vânduseră aproape toate, şi lui Clawhead nu-i mai rămăsese de ales decât între patru tipuri: o

mască de femeie frumoasă, un clovn banal, o figură de chiabur şi, ultima pe care Clawhead o preferă, datorită caracterului ei combativ, impozant, demn de temut – o faţă de gorilă, ai gura larg căscată (puteai deci fuma sau bea nestânjenit) şi cu nările umflate, pline de furie.

Şi-o potrivi, se întoarse şi… se ciocni piept în piept cu „negrul”.

Alarmat, fără să piardă o secundă, Clawhead înhaţă la dans prima fată care-i era la îndemână – o flamandă foarte voinică – şi începu să facă nişte piruete desperat de rapide, înfigându-se ca un sfredel de mare viteză în masa dansatorilor. Multe surprize au fost în acea noapte a Carnavalului, dar nimic nu poate fi asemuit cu efectul cutremurător pe care-l produse acest dublu bolid – gorila furioasă şi flamanda sănătoasă.

Gorila, în sunetele unui quick-step – pas repede – îşi azvârlea picioarele în toate direcţiile, slăbind, prin lovituri mai jos de genunchi, însuşi fundamentul pe care se menţineau ceilalţi dansatori. O clipită mai apoi, ca un berbece uriaş, moale şi înfierbântat, sosea în vârtej peste ei trupul masiv al partenerei lui Clawhead, dărâmând, secerând, zvârlind în lături, croind spaţiu pentru următoarea piruetă. Cu această armă de mare calibru îşi despică James B. drum prin masa dansatorilor, în timp ce urmăritorul, de unul singur, dând neputincios din coate, se înglodase mult în urmă.

Ieşind dintre dansatori, Clawhead o apucă grăbit pe o alee, coti în alta şi văzu, tocmai într-o direcţie contrară aceleia unde-l lăsase, pe omul cu haina cafenie şi faţă de negru. James B. făcu fulgerător stânga-mprejur, gata să fie strivit sub picioarele unei cămile de circ, care deschidea un convoi de oameni costumaţi. Abia scăpă de ea când, scoţând un răcnet uriaş, un spadasin se repezi în cale-i, începând să dueleze cu un altul. Clawhead îi ocoli pe cei doi duelişti şi tocmai atunci îl auzi pe urmăritorul său, care spunea în româneşte:

— Pace, pace! Prietenie, prietenie!

James B. trecu repede de el, tresări când din stânga se aprinse brusc un foc uriaş, luminând o femeie cu solzi de peşte, văzu că omul cu haina cafenie s-a întors după el şi o luă fuga la vale, pe alee.

Din direcţia contrară – inexplicabil! — urca „negrul” de statură mijlocie.

Clawhead părăsi aleea şi se strecură printre nişte copaci, în întuneric, abia trăgându-şi răsuflarea. Îşi spuse că era, dincolo de orice îndoială, beat mort. I se năzărea că vede aceeaşi figură obsedantă, de negru, cu aceeaşi haină, venind din diferite direcţii. Trebuie să fi fost o nălucire. Sau poate că – fireşte! – existau mai multe măşti de acelaşi fel. Dar toţi inşii să poarte haină cafenie, toţi de aceeaşi statură? Era, desigur, efectul băuturii. Trebuia să plece acasă.

Printre copacii întunecați se filtra uşor lumina unui lampion albastru. Clawhead o porni într-acolo. Când să iasă dintre pomi, se ciocni de o pereche care şuşotea încet prin întuneric; fata, pe care Clawhead o călcase pe picior, scoase un sunet dezaprobativ, iar bărbatul, înainte ca James B. să-i vadă faţa, îşi puse jenat o mască… de negru. Clawhead strigă ceva neclar, celălalt, supărat, îl apucă de mânecă. J.B.C. se smuci, ieşi pe alee şi o porni fuga în sus.

Pe la jumătatea drumului se opri, holbând ochii. Renunţă să mai fugă şi se aşeză resemnat pe un bolovan. De sus, în acelaşi pas, veneau şase măşti de negri, cu haine cafenii, şase guri albe şi larg deschise, şase oameni de statură egală, în pas egal, apropiindu-se implacabil. Clawhead, hotărât, băgă mâna în buzunarul de la spate. Scoase de acolo un flaconaş aromat şi trase câteva înghiţituri. Tocmai atunci cineva îl bătu pe umăr, iar J.B.C., întorcându-se, văzu… — în sfârşit, se ştie ce a văzut. Omul de statură mijlocie cu haina cafenie îşi scoase masca de negru şi îi spuse:

— Eu sunt Bacalion Cecropide şi am ţinut să iau contact cu guvernul american.

5

Având principii foarte severe şi fiind răspunzător pentru destinul a nu mai puţin de patruzeci de tineri, Mitică Enişcu, figură marcantă a U.T.M.-ului dintr-un cartier al Ploieştilor, fusese îngrijorat de noaptea Carnavalului. El era răspunzător de destinul gimnaştilor ploieşteni pe timpul Festivalului. În ciuda celor 19 ani, el avea principii foarte serioase: ce se va întâmpla dacă unul din oamenii lui se îndrăgosteşte? El răspunde! Dar dacă se ameţeşte? La fel. Dar dacă…? şi, în sfârşit, câte băuturi, câte abateri de la morală şi catastrofe nu pândesc un om tânăr!

Acum, ce să faci cu dracii ăştia dacă mai şi apucă să se mascheze? După haină, oamenii lui nu puteau fi recunoscuţi, pentru că mii de tineri din delegaţia R.P.R. Purtau haine cafenii – fără a mai vorbi de alte sute de cetăţeni particulari. E drept, ploieştenii lui, făcând parte dintr-o echipă aleasă pe sprânceană, aveau statura egală, dar parcă puteai să te bazezi doar pe atât?

Din această greutate s-a născut ideea salvatoare a lui Enişcu: ploieştenii să poarte toţi una şi aceeaşi mască de negru! Şi vai de „negrul” care va fi prins că are o comportare nepermisă faţă de vreo fată albă sau de orice culoare, că bea mai mult de trei sticle de bere sau compromite ţara în vreun alt fel!

Bacalion Cecropide, în ciuda colosalei sale informări asupra situaţiei din R.P.R., ignora acest fapt. De aceea, păşind agale cu Clawhead pe aleile parcului, analiză împreună cu el, în toate felurile, misterul feţelor de negru.

— Eu le cunosc metodele – zicea Cecropide – dacă ar fi fost o urmărire, nu-şi puneau cu toţii uniformă. Nu vor să fie recunoscuţi. Şi ce coincidenţă extraordinară, ca din tot spectrul solar, să aleagă tocmai spectrul hainei mele!

Clawhead întrerupse acest şir de gânduri printr-un mormăit nelămurit.

— Pardon! Aţi spus ceva? întrebă Cecropide ţintind cu atenţie faţa de gorilă de lângă el. Pompier? Asta nu-i nimic. Poştaş? Asta nu-i nimic. Să mă fi văzut în împărat roman. *Dura lex, sed lex*![14] Domnule, atâta timp cât fac meserii d-astea neutre — pompier, gunoier, marinar, factor poştal, împărat roman – mai merge. Grozăvia e că ne pune mereu să fim politici. Pe doamna Biliboiu, care a avut 2000 de suflete pe moşia ei, au îmbrăcat-o în ţărancă bătrână şi au pus-o să strige:

— Ciocoi ticăloşi! Până când o să ne mai sugeţi vlaga?

— Şi de ce a acceptat să strige?

— Păi primim 30 de lei pe zi pentru figuraţie mută. Cine apucă mai strige ceva, devine om bogat. Domnul general Stamatide a apărut în rolul unui bătrân ceferist care e torturat şi strigă: „Jos bestiile fasciste!" şi a trăit bine luni în şir. Domnule, e o grozăvie: toată istoria o recapitulăm. Dar o recapitulăm de-a-ndoasclea: suntem proletari, ţărani, ne batem – noi, domnule, foşti oameni cu stare, cu moşii, avocaţi, generali, fabricanţi – ne batem, domnule, contra exploatării capitaliste şi ne mai şi filmează! Perfidii comuniste! Am fost îmbrăcat în colonel neamţ şi împreună cu doctorul în drept Râureanu, caporal neamţ, am încercat să ne croim drum spre nord. Să vezi ce nedreptate: eram hitlerişti, dar fiind în Bucureşti, nu primeam decât taxa obişnuită pentru figuraţie. În schimb generalul Stamatide, doamna Biliboiu şi ceilalţi, reprezentând trupele antifasciste române şi populaţia civilă, tăindu-ne drumul, erau dincolo de pod, deci în afara Bucureştiului, şi primeau în plus 18 lei diurnă pentru deplasare. Regizorul filmului a rămas uluit când a văzut cu ce înverşunare ne băteam să trecem podul.

— Ce-i cu voi, hitleriştilor, de v-a apucat vitejia asta?

Duşmanii însă au blocat podul, că ştiau că dacă trecem o să fie depăşit fondul de deplasări şi poate n-o să mai primească nici ei nimic. Ce luptă! Ce eforturi! Regizorul a fost emoţionat până la lacrimi.

— Dar cum se face că angajează oameni ca dumneavoastră? întrebă Clawhead. Cum de nu ia muncitori şi ţărani veritabili?

— Nu mai există, zise Cecropide, uitându-se cu băgare de seamă împrejur. Aproape tot ce-a fost muncitor e azi inginer, director, responsabil, şef, dracu' mai ştie ce! Când se nimereşte să existe câte un muncitor veritabil, are atâtea de făcut, că nu-i convine să se angajeze figurant la cinematografie! Domnule, nici nu vă puteţi închipui ce grozăvii se întâmplă!

— În sfirşit – mârâi Clawhead care începea să fie plictisit de aceste drame – de ce mă urmăreşti dumneata de atâtea zile?

— Noi – vorbi grav Bacalion Cecropide – poporul român, întreg poporul român… Scuzaţi că mă întrerup, dar nu găsiţi că unul dintre oamenii aceştia ar putea observa ceva?… Azi trebuie prudenţă… Chiar în familia mea, o verişoară are un copil care-i pionier şi-l studiază pe Miciurin. De nimeni nu mai poţi să fii sigur… Mai bine să mergem la un loc mai înghesuit, nu vom fi observaţi. A încercat chiar să amestece ardeii cu roşiile. Ştiţi, şi copiii sunt îndoctrinaţi de ei. O să vă aduc de la un nepot de-al meu un memoriu din partea studenţimii române – îl scrie noaptea asta chiar.

Se amestecară în mulţime, pe marginea unui ring de dans. Totul dansa, vâjâia, se învârtea în faţa ochilor lui Clawhead, ameţindu-l, dându-i o stare dc oboseală şi deprimare. Măşti gigantice, focuri izbucnite din senin, costume viu colorate şi mai ales extravagantul amestec de seminţii de pe toată faţa pământului, gălăgia orchestrei, megafoanele, strigătele, chiotele, muzicuţele, pocnitorile… o înghesuială şi un vacarm de neînchipuit. De aceea se şi auzea atât de slab vocea lui Cecropide:

— Nici n-aveam timp să mă schimb, veneam direct de la studio, profitam de fiecare pauză, numai să vă găsesc singur: pompier, marinar, numai să iau legătura cu „Atlantic Press”! De ce nu începeţi odată? Pardon – aţi spus ceva?

— Răbdare, glăsui Clawhead cât mai vag cu putinţă – puteţi fi sigur că nu va trece mult până ce Domnul se va înclina din nou înspre dumneavoastră…

— Să vie însă ceva mai repede, pentru că a început să se deterioreze, întreprinderea de locuinţe şi C.C.S.-ul nu poartă destulă grijă. Muncitorii au început să se obişnuiască, vin an de an, declară că e locul lor favorit. Cu fiecare an se obişnuiesc mai rău.

Clawhead, în vuietul Carnavalului, îşi dete seama abia după un timp că nu înţelege nimic.

— Pardon, am uitat să vă spun, începu Bacalion Cecropide. Ştiţi, eu sunt un om de cultură, am vândut totul: fabrica, pământul, ca să mă retrag într-o viaţă liniştită, cu vreo câteva vile la Sinaia şi-n alte frumuseţi ale patriei. Toată viaţa am fost un patriot, n-am împiedicat pe nimeni să-şi construiască vile. Dimpotrivă, întotdeauna, zău, le spuneam lucrătorilor mei: mă băieţi, construiţi-vă vile, e cea mai bună investiţie. Ah, şi ce viaţă era! Venea Carlisle, de la „Româno-Americana“, şi Jones de la „Astra“, şi Radcliffe, care închiria în secret două vile, una pentru el şi nevastă şi încă una pentru amante, separat de băiatul lui, care mai lua în secret încă una. Iar când câştiga la Cazino, Radcliffe venea fără cravată – de la unu noaptea în sus nu mai putea să poarte cravată – şi scotea din buzunar câteva „cearşafuri” mototolite: ia şi dumneata, mister Cecropide, uite, cheltuiesc aici în ţară tot ce câştig. Om galant, suflet de poet. Se uita la munţii plini de brazi şi îmi spunea: eu nu-s născut pentru afaceri, nu pot să socotesc, nici nu mai ştiu câtă avere am strâns în ăştia opt ani de când sunt aici. Ştiţi, era viaţă, n-am observat în Sinaia şomeri

sau în general oameni care să sufere de foame. Nu erau atâtea greve şi răscoale ca acum!

— Iar acum sunt? întrebă Clawhead nerăbdător.

— La cinematografie! Aproape numai tema asta. Coşmar. Greve, răscoală, repetăm istoria în rolul lor. Vilele mi-au fost naţionalizate, au spus că-mi lasă doar una pentru mine personal. Parcă poţi să le explici lor ceva? Primăvara îmi plăcea să stau în „Sibila”, care era vopsită-n roz, iarna în vila „Clark”, care era cel mai bine încălzită, iar când eram trist, mă duceam să şed puţin mai jos, între brazi, la „Neatârnarea”. Ce înseamnă una singură? Mi-au luat-o până şi pe „Luffing”, care fusese botezată aşa în amintirea primului meu client, de la „Royal Dutch” – şi aşa am devenit suferind, căci acolo erau două sobe special construite pentru sănătatea mea. După modelul maiestăţii sale. Ştiţi, erau sobe foarte mari, pe roţi, dar încăpeau pe uşile vilei, că erau uşi largi. Puteau fi duse uşor pe roţi dintr-o cameră într-alta. Un meşter bătrân făcuse în ele o scobitură exact pe măsura şalelor şi spatelui meu. Mă aşezam în scobitura aceea fierbinte şi imediat mă lăsau durerile de şale. Aşa făcea şi maiestatea sa. Pardon, vă daţi seama? am impresia că n-aţi sesizat: vă daţi seama? croită special pentru şoldurile mele!

— Şi acum?

— Acum, vă aştept! Am fost evidenţiat de ei pe ultimul trimestru pentru participarea mea la grevă! Ah, şi vilele! Numai în vila secundă a domnului Radcliffe dau buzna câte douăzeci de muncitori odată. Erau la baie nişte instalaţii speciale pentru prietenele domnului Radcliffe – le-au deteriorat, au făcut acolo o sală de duşuri. E ceva dezgustător. Într-o zi, vara asta, am văzut pe fereastră una din sobele mele. În ea şedea un copil, iar altul împingea soba pe roţi, ca un fel de cărucior. Şi toţi stau în vile pe gratis aproape! Vă daţi seama ce demagogie dezgustătoare? Păi aşa, mersi, puteam să mă fac şi eu popular, chemam muncitori să şadă pe gratis la vilele mele! Le dă mâna, că n-au dat din buzunarul

lor. Vă rog să reclamaţi la O.N.U. Ăsta-i regim curat rusesc! Dumneavoastră, pardon, ca să mă-ntorc, ce faceţi? mereu faceţi planuri, pacte, discursuri, note, şi nu mai începeţi.

— Da' dumneata ce faci? răcni deodată Clawhead.

Bacalion Cecropide, sub mască, se îngălbeni, temându-se să nu fie auzită conversaţia lor.

— Staţi numai la radio şi aşteptaţi să vă vie totul de-a gata! şuieră Clawhead în urechea lui. Să-mi dai adresa şi numele dumitale exact – atunci o să vedem ce eşti dispus să faci…

Cecropide, asoultându-l, asudă atât de tare, încât fu nevoit să-şi scoată masca.

— Nu, domnule – zise el – dumneavoastră nu vă daţi seama ce înseamnă a lupta aici, în condiţiile noastre!

— Eşti fricos şi te voi da pe mâna poliţiei, dacă nu-mi dai adresa şi datele dumitale.

Ca să înţelegem cele ce au urmat, trebuie spus că pe ringul de dans se formase o periniţă. Oamenii dansau, se sărutau. Cei de pe margine începură să intre şi ei în joc. Distracţia cea mai mare era când o fată sau un băiat, cu basmaua în mână, ieşea din cerc şi lua prin surprindere câte un privitor de pe margine, petrecându-i basmaua după gât. Tocmai când între Clawhead şi Cecropide se desfăşura discuţia aprinsă de mai sus, o negresă, animată de cele mai bune intenţii, îi zări şi porni spre ei. Era veselă şi ameţită. Nu băuse, dar era ameţită de această fraternizare a oamenilor de toate culorile. Domnii aceia serioşi, care stăteau pe margine, păreau anormal de trişti – unul cu un cap de gorilă care a suferit mari necazuri în viaţă, iar celălalt ştergându-şi mereu faţa îmbrobonită. Iar ea, negresa, dorea ca în noaptea aceea toată lumea să fie veselă, fericită, prietenă. Aşadar, învârtindu-şi basmaua în mâini, gata s-o petreacă după gât, negresa înainta în pas de dans spre cei doi care şuşoteau.

— Dimpotrivă, sunt plin de curaj! declara Bacalion Cecropide. Dar trebuie să înţelegeţi – ţara întreagă e împânzită de teroare. Nu mi-e frică de agenţi – nu! Dar nu mai ai de-a face cu oameni normali, le-au dat posturi, îi trimit în vilele noastre – e sacrificiu garantat să începi să faci ceva în mijlocul ăstora. Rişti dintr-o clipă într-alta să ţi se puie laţul de gât…

În acea clipă, în subconştient, Bacalion Cecropide auzi parcă un gâfâit rău prevestitor la spatele său, dar era încălzit şi nu-i dete nicio atenţie.

— Dacă zici ceva – ţac! te prinde. Am curaj, dar n-am chef ca aşa, deodată, din senin, să mă pomenesc înhăţat. De pildă un prieten al meu…

Cecropide auzi la spatele său un urlet gutural. Ceva aspru şi moale i se încolăci în jurul gâtului, strângându-l. Vru să leşine imediat, dar negresa de la spate, o dată ce-i petrecuse basmaua prieteniei în jurul gâtului, voia să-l şi sărute. Îl smuci cu faţa la ea, iar Cecropide văzu într-o străfulgerare un chip mare şi negru, auzi un nou ţipăt şi se pomeni cu două pleoscăituri pe obraz. Scoase un urlet de fiară rănită şi se prăbuşi la pământ.

Clawhead, cu organismul zguduit de emoţii, îl lăsă în plata Domnului şi plecă repede. Nu-l mai urmarea nimeni, dar nici nu se uită îndărăt.

CAPITOLUL AL PATRUSPREZECE LEA: BEŢIE RECE

— Hello, Joe! Ce mai faci, bătrâne? Mă auzi bine?

— Este o kay, Billy! Nu-i nevoie să strigi. Ce se aude pe la voi?

— Grace mi-a spus că i-e dor de tine. Şi copiilor! Interesantei articolele tale. Ce faci, puşlama? Cât mai stai pe-acolo?

— Câteva zile, Billy dragă. Mi-e şi mie dor! Păcat că nu pot să te pup prin telefon.

— Ai pierdut cel mai grozav meci de baseball văzut vreodată. Giganţii au învins. Mai îţi trebuie bani?

— Nu, mulţumesc, Billy. Am plătit o taxă fixă la hotel, n-am cheltuieli. Vreau să transmit.

— O kay, Joe, îţi dau legătura.

— Steno, mă asculţi? Titlu: Nu aşa vom învinge! Semn de exclamaţie, da… Bucureşti, de la trimisul nostru Jonathan Jones. De douăzeci şi opt de ani de când apare această rubrică, m-am ferit pe cât cu putinţă să polemizez cu alţi ziarişti. Fiecare să scrie ce îi place. Cititorul să aleagă. Aici însă constat un fapt. Cu cât e mai mare depărtarea de ţară, unii ziarişti se îndepărtează de adevăr. Domnul James B. Clawhead, de la „Atlantic Press”, susţine că în România ar fi lupte. Bazându-se pe o convorbire cu o doamnă care creşte şoareci şi cu un fost proprietar de vile deghizat în poştaş, domnia-sa susţine că bărbaţii români buni de armată ar fi fost duşi în Siberia. Dacă aş fi comunist, aceste năzbâtii m-ar amuza şi mi-ar face plăcere. E lesne să le combaţi. Dar ca adversar al comunismului, sunt indignat. Să nu uităm că, după părerea mea, China am pierdut-o din cauza unor mincinoşi. Sute de spioni de-ai noştri au informat guvernul Statelor Unite că ţăranii chinezi, chipurile, nu ţin cu comuniştii; că revoluţia chineză nici nu există; că totul e o manevră

rusească. Ei au raportat aşa nu pentru că acesta era adevărul. Dar au vrut să facă plăcere şefilor lor. Patronii agenţiei de spionaj au plătit bine informaţiile care le erau pe plac. În schimb, i-au mustrat pe spionii care spuneau adevărul. Informaţiile lor nu le-au plăcut. I-au bănuit că-s comunişti. Le-au reproşat că n-ar fi informaţi, au şi concediat câţiva. Cam acelaşi lucru s-a petrecut cu ziariştii. Cei care scriau năzbâtii despre China căpătau o largă publicitate. Cine a vrut să dezvăluie adevărul despre forţa adversarului a fost însă hulit ca defetist. Şi ce s-a întâmplat? Am fost prost informaţi şi am pierdut China.

Dacă vrem să învingem cu adevărat comunismul, trebuie să ne cunoaştem adversarul. Se spune că regimurile răsăritene n-ar avea sprijin decât în armată rusă. Această afirmaţie e stupidă. Ne-ar place să fie aşa, dar realitatea e alta. Comuniştii indigeni au manevrat abil în aceste ţări, dând pământ ţăranilor şi făcându-i pe muncitori să simtă că fabricile sunt ale lor. Armata rusă nu mai e de mult aici. Reconstrucţia e o realitate. În faţa acestei situaţii de fapt, America trebuie să adopte o tactică nouă. Desigur, dacă vrea să înfrângă comunismul în răsăritul Europei. Ce trebuie să facem? Despre aceasta vom vorbi în numărul următor. Punct, gata.

— Hei, Joe!

— Da, Billy…

— Straşnic, articolul! Dar ce-ar fi dacă ai începe cu sfârşitul? Spune de-a dreptul care-i tactica nouă! Ce să ne mai legăm de jigodii ca alde Clawhead?

— Billy, dragă, negoţul ăsta de minciuni ne împuţeşte ziarele, nările, ne sufocă. Să se termine odată!

— Joe, băiete, ştii că nu mi-a plăcut niciodată să fac pe patronul cu tine şi să mă amestec în articolele tale. Dar nici să mă las ruinat de tine nu pot şi nu vreau. Nu pot să-ţi spun mai multe acuma, dar ai şi tu ceva materie cenuşie în cutiuţă. Dacă vrei, pot să dau articolul tău la „Worker” sau la „Pravda”.

— O kay, Billy, am înţeles unde baţi. E-n regulă: dă în loc unul din alea permanent valabile pe care le-am scris de acasă. O să ne certăm când mă întorc. Nu renunţ! Până una, alta, dă-l pe acela. Peste o oră îţi transmit altul, un foileton picant.

— O kay, Joe. Ascultă, puşlama, Grace vine mâine cu unul din flăcăii tăi la noi, la masă. Să-i spun ceva?

— Am vorbit cu ea, Bill. Îţi mulţumesc, băiete.

— E-n regulă, Joe. Te aşteptăm peste-o oră. Poate ne dai totuşi ceva proaspăt. Senzaţional. Ultima oră: faimosul Jonathan Jones comunică din Bucureşti…

— All right, Bill. O să încerc.

2

— Oil! – petrol – zise calm Sparkle, arătând primele sonde care se zăceau în depărtare.

Maşina gonea, trecuse de Ploieşti.

Clawhead contempla frizura artistică ce stătea lipită, pictată parcă, pe vârfuJ capului mare al lui Sparkle, un tip care se afla de mai multă vreme în România şi care se oferise să-l conducă într-o plimbare.

— Ştii, Jimmie – spunea Sparkle voit intim, pe tonul luat uneori de bătrânii medici de familie – dumneata eşti prea pasionat, zău aşa. Ia-o mai uşor. Relaxează-te. Dă-i naibii de comunişti, că-ţi prăpădeşti nervii. Am citit ce-ai scris: prea multă pasiune. Numai negru. Americanii n-or să te creadă. Mă rog, avem şi noi imbecili. Dar vorbesc de dumneata: de ce te înverşunezi atât?

— Numai la mine ai pretenţie, zise J.B.C. necăjit. Bine, domnule, aşa e: eu scriu toate în negru. Dar ei de ce ne arată toate în alb? Ai? La comunişti totul e perfect? Oamenii ăştia mai au greutăţi serioase. Totuşi, când stau de vorbă cu ei, în ruptul capului nu vor să recunoască.

— N-ai înţeles nimic! exclamă Sparkle. Stai să-ţi explic, că eu ştiu. Ei sunt un amestec de latini şi slavi şi oarecum turci, şi cu psihologie orientalistică, la care s-a adăugat fanatismul modern al veacului nostru. Aceşti latino-slavo-turco-roşii au labirintul lor de prejudecăţi. Dacă te simt că nu eşti de-al lor, nu scoţi de la ei nici măcar un oftat.

— Ca indienii: mor, da' nu oftează, nu crâcnesc…

— N-ai înţeles nimic! repetă Sparkle, pentru care aceste câteva cuvinte deveniseră un refren al tuturor convorbirilor cu americanii de felul lui J.B.C. În faţa dumitale se abţin – dar când nimereşte vreun ministru sau responsabil de partid în mijlocul lor, îi umflă capul, pur şi simplu. Adică, îşi dau seama, tocmai asta e ciudat. Cu cât e mai înalt gradul omului, cu atât se năpustesc mai vârtos cu plângerile la el; dacă la un magazin lipseşte diamant de tăiat geamurile, ei cer înlocuirea a trei directori, a patru vânzători şi a unui preşedinte de sfat popular! Pricepi acum?

— E simplu deci, încheie Clawhead. Sunt naţionalişti. Se plâng numai la ai lor. De străini se feresc.

— N-ai înţeles nimic! cântă Sparkle. Chiar dacă eşti străin, dar roşu, tot mai scoţi ceva de la ci. Fii progresist! Spune-le că eşti prieten intim cu Paul Robeson şi că admiri desfiinţarea mârşavei exploatări a omului de către om. Spune-le că uciderea femeilor şi copiilor din Coreea e o sălbăticie imperialistă şi că americanii n-au ce căuta la 5000 de mile departe de ţara lor!

Cu viteză diferită – cele apropiate mai repede, cele depărtate mai tacticos – sonde întunecate lunecau uşor, trecând în spatele maşinii. Dealuri cu panta dulce se profilau în zare; câţiva nori, scărmănaţi de vânturile uşoare din înălţimi, se pierdeau încetişor, înghiţiţi de adâncurile albastre-cenuşii ale depărtării.

— Ce frumuseţe, ce bogăţii, spuse melancolic Sparkle.

Şoseaua începuse să urce mai iute şi, ca nişte santinele tăcute ce apără aerul curat al munţilor, se iviră primii brazi. Sub aburi tremurători, văi adânci şi înmiresmate palpitau pentru o clipă în stânga maşinii, ca să dispară înlocuite de un masiv înverzit, de-o stâncă golaşă sau de un zid de arbuşti ruginii. Departe, mult în urmă, se mai zăreau – negre – ultimele sonde, ca nişte semne de exclamaţie înfipte în pământul românesc.

— *No more oil* – spuse Sparkle – s-a terminat cu petrolul; pătrundem acum în regiunea muntoasă.

Clawhead ar fi vrut să meargă în regiunile luptelor cu partizanii, dar se temea că Sparkle îşi va bate joc de el: „Ce ţi se năzăreşte, Jimmie dragă? relaxează-te… respiră adânc… cântă… fluieră! mai uită de ei…"

În viteza a doua, maşina suia cu perseverenţă serpentinele spre cota 1400. Din când în când, printre brazi, se zărea, pierdută, câte o vilă. Cecropide? Sparkle vorbea mereu, în avalanşă, neputând uita că se ocupă uneori şi cu activitatea culturală:

— Pocneau dopurile, gâlgâia şampania, mereu era ceva nou: o aventură galantă, o sinucidere, o afacere, un faliment, un şantaj în presă, o minoră ademenită, o explozie a băncii la baccara, o valiză cu abdomenul şi membrele unei femei, o panama, o interpelare în Parlament. Şi tot ce ne doream aveam în ţara asta – case, bogăţii, opere de artă, prinţese scăpătate sau simple ţărănci robuste, valeţi perfecţi, senatori glorioşi, somităţi, birjari pitoreşti şi lustragii minunaţi, cusături naţionale şi hrisoave pentru maniacii istorici, icoane bizantine sau vin de Cotnari, grâne sau petrol – o ţară blândă, modestă, primitoare, caldă, şi dulce, şi picantă… Şi acum – totul la pământ, au sălbăticit-o, au înrăit-o, au planificat-o şi reglementat-o, i-au răpit luxurianta opulenţă şi pitorescul; înainte nu vedeai la Sinaia picior de mârlan; acum, în băi de porţelan se lăfăie argaţi bătrâni şi mustăcioşi, cu spinarea reumatică.

Iar noi am ajuns să fim priviţi ca nişte bandiţi de rând – aşa i-au asmuţit contra noastră!

Se tamponă pe frunte.

— De altminteri, e destul de frumos aici, spuse Clawhead, simţind nevoia să mai schimbe subiectul. Ce peisaj superb!

— Nu-mi prieşte! stărui Sparkle obsedat – parcă ar scrie pe fiecare brad: la dispoziţia bravilor oameni ai muncii din R.P.R. în cadrul minunatului regim de asigurări sociale al regimului democrat-popular din R.P.R. Aceşti copaci sunt de origină burgheză, dar acum se căiesc şi ne desfată pe noi. Tovarăşa natură i-a predat sub inventar în cadrul planificării socialiste, şi în fiecare trimestru vor trebui să crească încă 127 brazi, 111 stejari, 10 vile noi, să se mărească numărul de vizitatori cu atâta, iar tovarăşii proletari de la Azuga să asigure bere la discreţie pentru fiecare membru ai poporului muncitor. Îţi spun, Clawhead, bomba nu e numai o necesitate economică sau politică. Ea e şi profund morală. Ea joacă rol de dezinfectant şi calmant totodată. Decât 15 milioane de înrăiţi de comunism, prefer să rămână un singur milion, dar măcar ăla să ştiu că-i al nostru. Să cureţi restul de 14 nu e imoral, ci dimpotrivă. E ca şi cum ai ucide un cimpanzeu ca să te foloseşti pentru întinerire numai de o mică parte a organismului său.

— Bomba nu alege, îi reproşa meditativ Clawhead. Îl purtau gândurile la prietenul său Cecropide.

— Parcă ai ce alege dintre ei? Crema şi sufletul naţiunii au plecat. Au rămas doar negustori mici, fără perspectivă, moşieri ruinaţi şi ramoliţi cu fiice care nu ştiu decât trei cântece vechi la harfă, spioni de care nu vom mai avea nevoie atunci – o caricatură mică a lumii libere. Crede-mă – stăruia Sparkle, neştiind că James B. a şi fost convins în forul său intim – dacă nu pică bomba la timp, în câţiva ani ăştia câştigă lupta economică.

Se apropiaseră de marea clădire modernă situată la 1400 de metri înălţime.

— Sparkle, hai să ne-ntoarcem. Să-ntoarcă imediat maşina.

— Nici n-ai contemplat peisajul…

— Mi-e scârbă de el…

— Greşeşti, va fi odată frumos.

— Dacă mă plăteşti, pot să scriu şi-un articol pe tema asta.

— Dar ce-i, Clawhead, ce te-a apucat?

— Nimic. N-are rost să stau de vorbă cu oamenii ăştia. I-am văzut de departe. Ştiu dinainte tot ce-mi vor spune.

— Vezi? Te-am prevenit. Până acum aveam un rubber încheiat!

— Nu joc bridge. Mă enervează să fiu legat de partener. Prefer pocher.

— Dumneata eşti un om prea nevricos, îi spuse Sparkle, în timp ce maşina cobora cu motorul aproape stins. Dumneata n-ai fi bun de diplomaţie. Trebuia să stai de vorbă cu ei, mai culegeai vreo informaţie-două… Pe urmă te-ai fi relaxat: respiraţie adâncă, fluieri, cânţi… Tot te-ai urcat până sus. În sfârşit, dumneata înţelegi ce vreau să spun, eşti gazetar.

Clawhead se strâmbă scârbit:

— Ce-a fost de văzut, am văzut. Mai mult nu trebuie: mă îngreunează. Faptele sunt balast. Cu cât arunci mai multe peste bord, cu atât balonul se ridică mai sus. Trebuie să păstrezi acel minim care te-ajută să nu dispari în stratosferâ.

— Ştii, Clawhead – se pocăi zâmbitor Sparkle – e totuşi amuzant cu dumneata. Ai un humor deosebit, macabru aş zice. Eşti un tip glumeţ.

— Poate involuntar, recunoscu modest Clawhead. Cu intenţie, nu glumesc decât când mi se plăteşte pentru asta. Restul n-are nicio importanţă, e pura întâmplare şi nici nu mă interesează. Dacă te-ajută să râzi sau să-ţi purifici organismul transpirând – cu atât mai bine. N-am nimic contra.

4

— Hei, Billy, strigă în telefon domnul Jonathan Jones. Auzi una grozavă. E aici un neamţ de la o revistă ilustrată, unul Hunter Hahl, din Occident. A fost prins sub un bombardament de-al nostru, a avut un şoc, tremură din toate încheieturile şi vorbeşte cu repetiţie. Fii acum atent: tipul pretinde că o muncitoare româncă s-ar fi îndrăgostit de el. Dar – ţine-te bine! — că nu pot să-şi dea *rendez-vous* din cauza Cortinei de fier. Ai auzit?

— Ha, ha, e grozavă, o s-o spun mâine la club. Ha, ha, ha! Dar nu e genul tău, Joe: e un subiect de scandal.

— Te cred, Bill. Nici nu m-am gândit să scriu despre asta.

— Joe dragă, Grace şi copiii vor să te întorci mai iute.

— S-a întâmplat ceva?

— Nu, Joe, fii liniştit, nu striga aşa, spargi telefonul. De fapt, eu sunt acela care ar vrea să te întorci. S-au primit nişte ecouri defavorabile. Mai mult nu pot să-ţi spun, dar ştii şi tu că ai lângă tine nişte buni compatrioţi, nişte confraţi, nişte fraţi…

— O, înţeleg… Sper că nu ţi-am creat greutăţi.

— Nu, bătrâne, dar vreau să le dăm peste bot la vreo doi? E o afacere mai complicată.

— O kay, Billy, mi-am strâns materialul, o pornesc îndărăt. Rămân două zile la Praga, trei la Berlin – săptămâna viitoare te fac o partidă, dacă ai mai învăţat să joci.

— Jucăm, boşorogule, numai să nu-ţi uiţi pe la comunişti vreo doagă.

— Patronul e patron, Billy. N-avea grijă: îţi vin întreg. Pa!

Domnul Jonathan Jones surâse din dinţii săi mărunţi şi numeroşi, atârnă receptorul şi se întoarse la masa lui cu acea demnitate exagerată pe care o vădesc oamenii care, după câteva pahare, vor să se ţină bine.

—Hei…

Fusese mai mult un oftat, dar imediat un păhărel cu gin se opri pe masa domnului Jones. Domnul Joe

zâmbi şi deodată simţi în virful degetelor acel fior care-l cuprindea ori de câte ori avea poftă să scrie. Privi mica maşină portativă de scris din faţa lui.

— Nu, Joe – îşi spuse el – despre România nu mai scrii până nu te întorci acasă. Trebuie să fie o situaţie tare încordată dacă un om cu spete largi ca Bill are ezitări. Sau poate n-are? poate aminteşte de agenţi d-ăştia mărunţi şi de vânătoarea de vrăjitoare numai ca să mă domolească pe mine?

Jones îşi aminti de o convorbire avută cu un gazetar român cu un nume complicat, un tânăr atletic, cam smead, nervos şi miop, care părea destul de inteligent. Românul afirma că ziarul lui Jones nu va publica ştiri favorabile României „chiar dacă acestea corespund adevărului”.

— Ei asta-i! replică domnul Jones. Vedeţi totul în formule chimice şi scheme! Ziarul e capitalist, dar interesul lui e să vândă adevărul… Stai, nu te mira! nu din cine ştie ce motive morale. Dar e marfa cea mai cerută de cititori.

— Să vă vedem! răspunse scurt românul.

Domnul Jones nu se îndoia nici acum că îşi va publica articolele. Doar mai apăruseră în presa americană ceva informaţii obiective. Iar el – el, faimosul Joe Jones, nu era un pârlit oarecare ca J.B.C., să scrie prostii la comandă. El îl înfruntase odată şi pe preşedintele Statelor Unite. Altădată, tot el promisese într-un articol că îşi va mânca pălăria dacă ruşii descoperă înainte de 1955 secretul bombei atomice. Încă înainte de 1950, în faţa unei asistenţe de 800 de persoane, domnul Joe Jones scosese din cap o pălărie ca de paie, preparată din pesmeţi şi zahăr, şi o mâncase până la ultima firimitură. Nu existau în toată America zece ziarişti de renumele domnului Jones. Dacă el voia să spună ceva, avea să spună. N-avea el să se apuce să facă reclamă comuniştilor – asta nu. Dar nici tonul pe care scria alde J.B.C. nu mai putea continua la infinit. Nu mai găsea crezare. Plictisea. Trebuia să se audă un cuvânt nou.

— Totuşi, îşi zise domnul Jones, am chef de scris. Păcat că românii ăştia au prejudecăţi: mi-aş pune picioarele pe masă, dar o să ţipe că americanii sunt mojici. Ei nu ştiu că în felul ăsta eu îmi dezumflu picioarele. Dar, în sfârşit! am chef de scris, chiar şi cu picioarele în jos. Dashway si Clawhead ăştia abia că m-au îverşunat!

Domnul Joe mai făcu un gest de binccuvântare, prins din zbor de chelner; curând, mica maşină portativă începu să ţăcăne.

5

Când Clawhcad, ameţit şi cam tras la faţă, deschise uşa restaurantului, zumzetul ziariştilor care se aflau la un banchet îl izbi din plin. Un cunoscut gazetar francez sufla din pipă şi spunea mereu;

— E singura grevă care-mi place! Astă-seară, mulţumită greviștilor noştri de la Telefoane, nu pot transmite nimic la ziarul meu. Vacanţă. Trăiască greva!

— Dacă guvernul român mi-ar da cu împrumut 500.000 de dolari – spunea în englezeşte un tip negricios, cu turban şi cu a cravată stridentă – în două săptămâni aş face revoluţie în Brazilia şi aş instaura republica populară. La încă 200.000 – republică comunistă! Rambursabil în două luni. Sunt solvabil, un unchi al meu e conducător revoluţionar…

— Multe alimente sunt aici mai ieftine! vorbea măsurat un englez. Să vă fac o socoteală…

— Uite morţii! striga un german din Occident – uite-l pe Glauber despre care am scris că, fugind în răsărit, a fost ucis.

— Nu ştiţi dacă guvernul român n-ar avea nevoie de un import de pietre de brichetă?

— Obiectivitatea e o chestiune de gust…

— E o tâmpenie să crezi că poţi interzice unui popor să…

— Sunt îngrijorat, e prima dată când articolul meu e citat de un ziar comunist…

— Slăbirea încordării…

— Au reprodus dezbaterile din Camera Comunelor.

— Presa lor e mai sobră.

— Lumea liberă ştie ce vrea…

— Minciuna e chestie de interpretare.

— Acest psihiatru ar şoma la Festival.

—Totuşi, te asigur că comuniştii nu poartă cravată. Am văzut vreo doi cu, dar cred că erau excluşi.

Grămada de replici, ţipete, şoapte, clinchete, toasturi, ţăcăneli, de feţe omeneşti, necunoscute, comuniste sau dracu' ştie de ce fel de orientare, toate astea reprezentau pentru Clawhead un soi de plasă moale, greu de străbătut. Era scârbit, singur în lume… Ca un punct alb şi luminos în mijlocul acestui univers străin, J.B.C. văzu părul alb şi chipul roşu de copil bonom al domnului Joe Jones.

Stătea în fundul restaurantului, cu picioarele întinse sub masă şi ţăcănea la maşină. Dacă s-ar fi uitat după cotul pe care-l făcea restaurantul, James B. ar fi văzut că fidelii săi prieteni, Petti şi maiorul, se aflau acolo. Dar J.B.C. nu-i zări: toată tandreţea care zăcea în sânul acestui mare om se revărsă deodată asupra domnului Jones. Iată deci că în mijlocul acestei lumi exista totuşi un american liniştit şi onorabil, un mare, celebru american care stă şi bate la maşină, ca şi cum în jurul lui terenul n-ar fi plin de petrolişti mânjiţi cu tenebrele pământului, de mongoli care joacă volei în munţi, de negrese care prind de gât împăraţii romani, de doamne din lumea bună care dau biberon şobolanilor albi! De la Hong Kong până la Berlin, de la bazele americane din Suedia până la încurcătura intestinală din Laos, aceşti oameni ţăcăne netulburaţi la maşinile lor, cu ţigara în gură; spioni sau nu, ei sunt ziarişti, ei sunt o instituţie; în Chile izbucnesc mereu vulcani, se cutremură pământul, se răstoarnă, iar ei bat la maşină cu ţigara

în colţul gurii, la Moscova sovieticii avertizează capitalismul că de va mai dezlănţui un război; acesta va fi ultimul, iar Jones bate atent pe clape, în Japonia sunt bătăi şi demonstraţii contra bazelor americane, iar ei, cu ţigara în colţul gurii…

În timp ce se gândea la toate acestea, James B. Clawhead, asemenea eroilor lui Jack London care îşi croiesc drum cu ultimele puteri prin pustia de gheaţă, înainta printre scaune, mese şi oameni încinşi, spre acest stâlp al lumii libere, spre acest copil iubit, spre acest venerabil, spre domnul Joe Jones.

Jones bătea atât de concentrat, că nici nu-l observă. Clawhead, deşi îl respecta ca pe un om mult superior (îl şi dispreţuia, ca pe un liberal, un zăpăcit „cap de ou", cum sunt porecliţi în America intelectualii), era atât de tandru, încât îl cuprinse după umăr şi îşi apropie faţa de a lui, fără nicio intenţie de a i se uita în manuscris.

Jones îşi trase capul pe spate, să vadă cu cine are de-a face. Tresări, îşi scutură umărul să scape de mâna ce îl apăsa şi spuse, fără să-şi scoată ţigara din colţul gurii:

— Ascultă, creatură, tu s-o spionezi pe maică-ta dacă nu poţi să te abţii; cară-te, secătură…

Vorbise atât de calm, încât Clawhead, venit cu sentimentele cele mai calde şi respectuoase, nu înţelese imediat; tăcură câteva clipe. Sub ochelarii fumurii, faţa lui J.B.C. începea să se albească.

— Chelner, zise domnul Jones, adu-mi o felie de lămâie, să-mi tai greaţa.

— Repetă ce-ai spus! scrâşni Clawhead, livid.

— I-am spus să-mi aducă lămâie. M-a auzit.

— Nu, repetă ce-ai spus despre mine. Repetă, beţivanule, dacă ai curaj!

— De ce să mă repet? întrebă copilăros domnul Jones, surâzând cu toţi dinţii săi numeroşi. Decât să repet, mai bine să adaug câte ceva. Mi-e ruşine şi scârbă că suntem din aceeaşi meserie. Mă rog, libertatea presei, dar atunci lasă să scrie şi alţii, nu te ţine de spionaj. Ai scris minciuni dezgustătoare!

Clawhead, pe unde trec asemenea ziarişti ca dumneata, trebuie deschise ferestrele, trebuie să vie etuva, Clawhead.

— Ai terminat? îl întrebă Clawhead.

— Dacă te interesează, pot să mai adaug ceva.

— Nu, e destul. Acum, uite, ca răspuns de la mine, vrăjitoare roşie ce eşti, uite asta primeşti peste gură. Duse braţul îndărăt, dar un maghiar care şedea la o masă comună în mijlocul salonului i-l prinse:

— Daţi-mi voie să vă ghicesc în palmă.

Între timp, răsturnând în drum scaune şi baterii cu vin, maiorul ajunsese până la Clawhead. Îl remorcă, ducându-l cu sila până la masa unde şedea cu Pettighouse.

— Vrăjitoarea! şuiera mereu Clawhead. Liberal, cap de ou! Face propagandă comunistă în presa noastră. O fi şi el vreun Ralph Parker! Las' că-i arătăm noi lui, o să plângă cu lacrimi de sânge!

Se azvârli în scaun, ciocnindu-se de umărul lui Pettighouse.

— Ce te uiţi aşa la mine? o întrebă el pe Geta Doboş. Îţi place Shakespearc? Ai învăţat în pensioanele comuniste să cânţi la clavecin?… Calomnii, zise el fără legătură.

Intrase pe uşă calm, dar acum… Există cazuri când oamenii beau ore întregi fără să se ameţească: vine însă o zguduitură şi parcă se amestecă totul pe dinăuntru, dintr-o dată se transformă în beţivi. Maşina lui Jones începuse din nou să ţăcăne; în zgomotele diverse ale hotelului, James B. avea impresia că o aude clar: se răstoarnă pământurile în Chili, se bat oamenii în Vietnam şi maşina ţăcăne; el, James B., se străduie, se zbuciumă, dar maşina ţăcăne, îl seceră parcă.

— Eu niciodată în viată n-am scris ceva care să nu corespundă adevărului! îi spuse el Getei. Îi era necaz pe fata asta enervant de proaspătă, pentru care totul abia începea. Pentru ea era uşor. — N-am scris altceva. Doar adevărul!

— Te-ai îmbătat, constată Pettighouse.

— Ascultă, fetiţo – stărui el, fără să-l audă pe Petti – eşti chiar atât de îndoctrinată încât poţi să crezi că sunt un reacţionar? Poate crezi că la vârsta mea sunt un aţâţător la război?

— Clawhead, linişteşte-te! interveni maiorul.

J.B.C., poate pentru prima oară de când sosise în România, izbucni in râs – un râs lipsit de veselie, atât de fals şi ascuţit, încât dintr-o clipă într-alta te aşteptai să se spargă cupa subţire de cristal din faţa lui.

— Chiar aşa, întrebă el, inăbuşindu-se sub hohote. Adică vine anul gras cu trabuc şi îmi dă un teanc de dolari şi îmi spune: Eu sunt aţâţător la război, să ațâţi şi tu, te plătesc, na!

— Dumneata eşti un om cult, îi spuse Geta Doboş împăciuitoare. De ce să-mi spui mie aşa, în obraz, că-i dezaprobi pe aţâţătorii la război?

— De ce să nu-ţi spun?

— Pentru că ştii că n-o să te cred. Doar eşti un om cult

— Un ziarist – glăsui James B. Clawhead – un adevărat ziarist trebuie să fie incult şi să bea mult.

Românca zâmbea. Clawhead o privi cu o gravitate tulbure:

— Da. Trebuie să bea mult, pentru că este o meserie grea. O meserie foarte grea. În ce priveşte cultura, mai ales cititul – paralizează. Tot nu poţi să ştii totul – şi abia te încurci. Trebuie doar faptul şi sosul: faptul despre care să scrii şi sosul acela de incultură, de vulg, de sudoare amestecată cu parfum, de pantofi pătraţi – aşa cum îi place cititorului.

— Clawhead! zise maiorul. Mai mult nu putea rosti. Dacă pe Clawhead băutura îl făcea vorbăreţ, lui Dashaway îi muiase toţi muşchii limbii.

J.B.C. îşi duse un deget la buze, tainic:

— Sistemul american e mai bun. Dumneavoastră nu l-aţi gustat încă… abia începusem să pătrundem în această ţară… Nu puteţi judeca după slabul început de civilizare pe care l-aţi avut.

— Când s-a stricat un vagon cu peşte, nu-i nevoie să mănânci până la ultimul peştişor, ca să-ţi dai seama ce miros are.

— Nu, domnişoară Doboş, nu sunteţi obiectivă. Ţi-o spune un om mai în vârstă. Eu, de pildă, m-am gândit multă vreme: poate comuniştii au dreptate. Era în comunism ceva democratic, care mă atrăgea. Întâi l-am studiat tot şi abia apoi mi-am format părerea… Eu sunt cel mai mare cunoscător burghez în marxism.

Văzând că nimeni nu-l întrerupe, se necăji.

— Nu vreţi să fiţi prieteni cu mine, gemu el încetişor. Eu îi iubesc până şi pe negri. Convingerea mea adâncă este că peste 100 de ani întreaga lume va fi comunistă. Regret, domnilor, că n-o să mai apuc era aceea. Fără măceluri, fără duşmănie, fără ţipete, fără probleme, fără sare şi piper, fără abateri de la morală. Câtă fericire! Şi pace, pace!

Răsunară aplauze. Erau ziariştii care stăteau împreună la masa lungă din mijloc: unul dintre ei tocmai încheiase un toast. Clawhead tresări, crezând mai întâi că l-au aplaudat pe el.

— Iubesc pacea, urăsc lozincile, vorbi el tare. Se simţea inspirat în acea seară. Vă spun – o pace bună trebuie să fie ca o nevastă bună: să fie tăcută. Să răspundă doar când o întrebi.

— Trăiască tineretul lumii! strigă în englezeşte un indian de la masa din mijloc.

Degetele lui Clawhead începură să bată nervos toba:

— Dar cum de nu-nţelegeţi că e de prost gust să toastezi în felul acesta? Nu se poate bea un pahar, uite-aşa?! şi mucenicul adevărului făcu pe loc o magnifică demonstraţie. Fără niciun toast propagandistic! Libertate: am chef să beau – beau! Fără motivări… încă unul! Asta nu-mi place: dumneavoastră, ca să puteţi bea oficial, trebuie să faceţi mai întâi propagandă.

— Dumneavoastră însă, ca să puteţi face propagandă oficială, trebuie mai întâi să beţi, replică neiertătoare Geta.

— Trăiască în veci prietenia popoarelor! strigă un francez, ridicând deasupra capului o cupă de şampanie.

Clawhead îşi pierduse răbdarea şi, întorcându-şi spre francez ochii injectaţi de băutură, ridică sus de tot o farfurioară cu salată de castraveţi:

— Trăiască în veci castraveţii!

În liniştea care se lăsase după aplauze, replica lui Clawhead fu auzită de toată lumea. Câteva clipe dură o linişte penibilă. Doi englezi mai delicaţi şi pirpirii, informaţi despre încăierările din porturi, se aşezară în vârful scaunelor, gata să părăsească sala. Maiorul, dintr-o veche experienţă, apucase mânerul unui sifon.

Ziaristul francez, care rămăsese în picioare cu paharul ridicat în sus, zâmbi, întoarse cupa spre Clawhead şi strigă vesel:

— Pentru înaltul ideal al distinsului nostru coleg!

Din nou râsete şi aplauze; maiorul îşi desprinse mâna de pe sifon, încetinel. Clawhead stătea posac, jucându-se preocupat cu bucăţelele de castravete.

Geta Doboş începu să ronţăie încet o felioară din farfuria ei.

— Scuzaţi-mă, domnule Clawhead – îi spuse ea – suntem de mai multe zile împreună, şi aş vrea să vă pun o întrebare. Pe aţâţătorii la război spuneţi că nu vreţi să-i slujiţi, de cultură vă feriţi; nevasta e cu atât mai bună cu cât tace mai mult, iar băutura, dacă am înţeles bine, nu e o plăcere, ci o necesitate profesională…

— Exact! încuviinţă Clawhead. Obiectiv redat! Se poate cita.

— Atunci – întrebă ea – atunci, la drept vorbind, care este idealul dumneavoastră în viaţă? Să fie oare acesta din farfurioară? simplu sau cu oţet şi untdelemn?

— N-am fost atent, făcu Clawhead. Maiorul stătea inert, trăsnit de nenumărate pahare, iar în ce-l priveşte pe Pettighouse, era chiar mai prudent ca acesta să nu răspundă.

— Care e scopul dumneavoastră în viaţă? repetă amabil fata, uitându-se la el cu nişte ochi mari, miraţi.

Clawhead îşi sprijini în pumn falca masivă şi, privind-o tulbure şi puţin sfidător, rosti agale:

— Scopul meu nu e nici imperialismul, nici pacea. Scopul meu în viaţă este să pescuiesc păstrăvi. N-am niciun alt scop în viaţă. Sunt nişte peşti foarte interesanţi. Ei tac, nu fac propagandă, n-au revendicări, nu au cultură, şi sunt foarte gustoşi.

Spunând acestea, James B. Clawhead se ridică în picioare şi făcu o curbă galantă:

— Din când în când mai pescuiesc câte o femeiuşcă, adăugă el, măsurând-o cu o privire voit jignitoare.

6

Ajuns la el în baie, îşi vârî capul sub robinet.

Simţea o apăsare pe piept. Nimic nu era adevărat. Dacă am crede că-şi făcea vreo problemă de conştiinţă, l-am calomnia. Neclar, în mintea lui Adevărul şi Minciuna erau ceva în genul a două produse rivale pentru clătitul gurii; el, din vocaţie, simpatie şi mai ales interes, prefera întotdeauna să-şi clătească gura cu marca rivală Adevărului. Se obişnuise, nu mai putea să simtă că are gust puturos.

Că deschidea calea războiului? Fiecare profesie cu specificul ei: profesia de ziarist american progresist cerea celor ce o practicau să fie târâţi în faţa comisiei pentru cercetarea activităţii antiamericane, iar slujba la „Atlantic Press" avea cerinţe ceva mai avantajoase. Dar nu era numai un ziarist-negustor. Negustoria îi făcea plăcere, dar scria şi cu ceva convingere: nu că ar fi iubit vreunul din lucrurile cărora le lua apărarea – nu ştia să iubească – dar ura. La asta se pricepea. Ura mai tot,

îi era lehamite de tot, prea mult progres era pe lumea asta.

Tocmai asta îl apăsa. El, Clawhead, scria că aici e aşa şi pe dincolo, şi totuşi aceşti oameni făceau mai departe cură de ultraviolete la mare, râdeau, dădeau examene la şcoala de cadre, se iubeau, îşi închipuiau că îşi clădesc fericirea, făceau copii şi îi educau după chipul şi asemănarea lor.

Ţigara nu-l mai satisfăcea. O aruncă aprinsă pe fereastră. Cu degetele tremurânde, scoase din fundul valizei un pachet cu totul asemănător celorlalte. Ai fi zis că sunt ţigări obişnuite – şi numai după aprinderea lor cunoscătorul în stupefiante ar fi recunoscut aroma marihuanei. Clawhead voise să mai scrie, dar obosit, dezgustat, ameţit, adormi cu capul sprijinit de marginea ferestrei.

CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA; ARESTAREA

Dimineaţă strălucitoare. Soarele era parcă mai mare decât de obicei, cerul, albastru albicios. Limuzina, purtându-i pe Clawhead şi Geta Doboş, aluneca uşor pe străzile oraşului, foarte încet, din cauza fluxului necontenit de maşini.

— Trebuie să recunosc că e un oraş destul de frumos, îi spuse fetei maestrul obiectivităţii. În nicio altă ţară n-am văzut aşa ceva…

Ea se farda, făcea strâmbături complicate cu buzele, să-şi întindă bine rujul. Trecură iute printr-un cartier de vile, nu mai înalte de un etaj, dar foarte largi, clădite după clasica arhitectură greacă, foarte sobru, sau gotice; ieşind în sfârşit din oraş, limuzina se înfipse între două rânduri înalte de porumb mare, greu, frumos crescut. Apoi se iviră petice mari de pământ, pustii, de parcă cineva ar fi interzis să se lucreze acolo. Autostrada era minunat

pavată, maşina aluneca în viteză, fără efort vizibil şi fără zgomot. Torcea uşor, ca un cotoi care alunecă mulţumit prin casă. Zăpuşeala crescuse.

Clawhead, care picotea, tresări auzind un strigăt al fetei.

În depărtare, pe şosea, se vedeau un fel de monştri ciudaţi, îmbrăcaţi în glugi albe, iar deasupra lor plutea, prin vuietul împuşcăturilor, prin fumul unor focuri mari aprinse în jur, un negru dezbrăcat până la brâu.

— Dar acesta e un linşaj! strigă Geta. Acesta e Ku-Klux- Klanul! Uite oameni în glugi!

— Nu-i adevărat, fetiţo, spuse Clawhead, păstrându-şi calmul. Nu vezi? Acesta e un Carnaval, un fel de Festival. O tradiţie culturală. Cu oameni mascaţi, cum aţi făcut şi dumneavoastră recent în România.

— E linşaj toată ziua!

— Fugi de-aici, fii serioasă, se supără Clawhead. Ce te bagi? E drept, am rămas şi noi o dată în minoritate la O.N.U. S-a hotărât să ne vizitezi ţara – dar fără imixtiune în Carnavalurile noastre.

Se întrerupse îngrijorat:

— Hei, Joe, Joe! strigă el. Întoarce iute maşina.

Joe îşi mută pe măseaua stângă guma de mestecat şi răspunse netulburat:

— Nu pot, patroane, aş fi întors-o de mult. Nu vezi în urmă maşinile cruciaţilor? Vrei să ne picteze epiderma?

Clawhead privi îndărăt şi văzu, într-adevăr, un şir lung de limuzine din care coborau de zor oameni în glugă. Fffââiii-şşşşşt! Ffiâiiişşşşt! îşi încercau biciurile. Deşi soarele cel mare şi strălucitor nu dispăruse de pe cerul albastru, jos pe şosea era întuneric. Noroc că străluceau farurile maşinilor, părând un şir lung de ochi fosforescenţi de lup. Curios fenomen!

Abia atunci văzu Clawhead că pe sus, prin aer, curgeau apele tulburi ale unui fluviu foarte larg. Erau ape galben-verzui, pe care pluteau ziare larg despăturite, stinghii şi lămpi de radio, televizoare

cu colaci de cauciuc, dâre prelungi de cerneală albastră şi roşie.

— Joe, Joe! dacă nu poţi îndărăt, ia-o iute înainte, să trecem odată de locul ăsta!

— Eu cobor! strigă Geta Doboş, apăsând clanţa maşinii.

Clawhead nici nu întoarse capul; se mărgini să-i spună:

— Sunt remarcabile progresele tehnicii. Nu încerca să deschizi uşa. E degeaba.

— Protestez! strigă fata, apăsând zadarnic clanţa. Cer să fiu lăsată liberă.

— Protestează, floricico, da' rămâi în maşină, o sfătui binevoitor Joe. Face bine la inimă: glugoşii ăştia trag cu revolverul.

— Joe, arată musafirei noastre progresele tehnicii! Hai, s-o mai distrăm puţin. Fă o tumbă!

Joe apăsă pe un buton. Maşina se dădu zglobie peste cap şi reveni pe cele patru roţi.

— Vezi ce tehnică? Joe, acuma dans.

Maşina începu să se clatine, ca epileptică.

— Dans lento!

Maşina porni să se clatine mai încet.

— Demontat!

Maşina se desfăcu, dar imediat:

— Montat!

— Să latre!

Se auziră lătrături metalice.

— Să dea din coadă! Vezi ce tehnică?

— Armonică!

Maşina se turti deodată, gata să-i strivească.

— Cabraj!

Maşina se înălţă cu roţile din faţă în aer, luminând cu farurile o spânzurătoare înaltă.

— Cocostârc! Vezi ce tehnică? Vezi cum merge?

Maşina, de câteva clipe, mergea suspendată pe o singură roată.

Un bolovan pătrunse zgomotos în maşină, spărgând unul dintre geamuri şi lovindu-l pe Clawhead în genunchi. Automat, celelalte geamuri redeveniră transparente.

— Fă invizibil! răcni Clawhead.

— Imposibil, patroane, răspunse Joe, mutându-şi guma. S-a spart un geam.

— De necrezut – strigă exasperat Clawhead – era un geam incasabil, garantat de compania „Glasswell şi fiii”.

— Da, însă a fost un bolovan fabricat special pentru geamurile incasabile, garantat de „Maxwell şi fiii”. Produs expre pentru Klan.

Un om cu o glugă pe care era zugrăvită o cruce de foc, înalt şi slab, se sui pe targa unde stătea legat negrul şi, scoţând un pergament de sub glugă, începu să strige:

— Fraţi americani de sânge! Fraţi americani de sânge! Cavaleri ai Imperiului invizibil al Crucilor de foc. Stimaţi cavaleri! Voi, popor de stăpâni! Voi, popor de stăpâni!

— Nu ucideţi – răsunară brusc şi puternic nişte megafoane instalate pe pomi – nu ucideti decât cu revolvere „Smith şi Wesson".

— Să nu daţi importanţă fleacurilor astea, vorbea Clawhead iute. La noi e o societate liberă, sunt unele excese ale unor particulari, riscuri ale libertăţii…

— Ia mai termină cu bazaconiile astea! îi strigă lui Clawhead un individ solid cu glugă de locţiitor al Vrăjitorului Imperial. Ce faci aici? propagandă bolşevică? Cine eşti?

— Eu sunt Clawhead. Aceasta-i ziarista română. E doctoriţă. Căutam să-i povestesc despre Carnavalul nostru.

— Ce carnaval?! urlă individul, smulgându-şi de pe faţă gluga-i aurită de locţiitor al Vrăjitorului Imperial.

Clawhead tresări speriat: avea în faţă pe senatorul Mac Carting, unul din cei mai influenţi oameni din S.U.A.

— Niciun carnaval, îi comunică acesta fetei. Linşaj. Spune la toţi ai tăi că asta-i aşteaptă.

Fata scoase o oglinjoară şi începu să-şi facă buzele, cu degetul mic. Apoi se ridică în picioare:

— Nu dumneata hotărăşti, ci popoarele, uite-le! şi arătă prin televiziunea maşinii miile de oameni care dansau în piaţa de dedesubtul hotelului unde adormise Clawhead.

Mac Carting sfâşie televizorul cu un brici „Liberty” pentru tăiat urechile, apoi scoase un „Smith şi Wesson” automat şi spuse printre dinţi:

— Mai zi o dată, dacă ai curaj.

— Numai o dată? râse fata, aranjându-şi buclele. O dată o prea puţin. Fii amabil şi numără. Încep.

— Dar, domnule! interveni timid Clawhead către senator – domnule senator, asta, pardon, Vrăjitor Imperial, vă rog să n-o ucideţi, vor fi complicaţii internaţionale. Nu e recomandabil s-o ucideţi.

— Ba chiar astfel voi proceda! glăsui Mac Carting, apăsând pe trăgaci.

Maşina făcu o tumbă şi, în loc să revie în poziţie normal, neavând spaţiu, se opri cu roţile în sus pe acoperişul limuzinei din faţă. O nouă tumbă – şi se opri într-o roată pe platforma unui camion. Lui Clawhead îi căzuseră ochelarii negri. Gloanţele şuierau în jur. Joe, calm, apăsă pe butonul „demontat” şi piesele maşinii, fiecare în parte, intrară în pădurice. Joe apăsă pe butonul „montat” şi Clawhead se pomeni din nou pe canapeaua maşinii, care gonea cu o viteză de 143 mile pe oră, pe drumul din pădurice. Tot automat, ochelarii îi reveniseră pe nas.

—Aici sunteţi în siguranţă, zise Joe după vreo oră de drum rapid. Îşi azvârli guma de mestecat şi coborî din maşină.

— Joe, îţi mulţumesc! vorbi fata cu emoţie în glas, strângându-i mâna. Mi-ai salvat viaţa. Unde mergi acum?

Joe îi făcu semn cu ochiul, arătând spre Clawhead, şi răspunse:

— Nu pot să spun acum unde merg. O să mă descurc eu, îţi fac greaţă tipii ăştia.

Făcu iarăşi cu ochiul către Geta:

— Să ai grijă, floricico, să se afle adevărul despre ei. Trebuie să mă grăbesc. În program era să

vizităm oraşul Megalopolis. Am apăsat pe buton, e drum drept, o să vă ducă maşina singură până acolo. Bye-bye, mister Clawhead!

Clawhead, paralizat, se temea să-i răspundă, căci Geta Doboş îşi nota tot, cuvânt cu cuvânt. Joe, zâmbind puţin cam melancolic, îşi înălţă braţul a salut, şi ca la o comandă, maşina-model cu care se fălise atâta Clawhead porni în goană spre Megalopolis, dând din coadă şi lătrând tot timpul drumului – căci Joe, în învălmăşeala evenimentelor, uitase să decupleze contactul respectiv.

2

Cel Mai Frumos Lucru pe Roţi, cum fusese poreclită maşina-model, îşi continua goana schelălăind, în timp ce Geta Doboş frunzărea filă cu filă cele 80 de pagini ale ziarului, iar Clawhead, înnebunit de frica lui Ezra Spider-Mills, se gândea cum să facă pentru a-i smulge româncei notele luate în timpul linşajului. Trăgea cu coada ochiului la ziar, căci puştoaica îşi nota cu un pix tot ce găsea acolo mai interesant.

GÂDILAT COADA DRAGONULUI

AZI-DIMINEAŢĂ EXPERŢII NOŞTRI ATOMICI ÎNCERCAT NOU TIP BOMBĂ

Filolog cu diplomă caut orice slujbă, fac orice, mă angajez imediat.

ROBERT TAYLOR RENUNŢĂ LA LANA TURNER PENTRU URMĂRIREA ROŞILOR. LANA ARE PĂRUL CEL MAI RADIOACTIV, DEPISTAT CU CONTOARE GEIGER.

Pentru SFÂRŞITUL PĂMÂNTULUI cumpăraţi TALISMANUL Thompson inc., 1 dolar. Scăpaţi GARANTAT. Grăbiţi-vă! APOCALIPSUL se APROPIE! Veţi fi anunţaţi prin SIRENELE JUDECĂŢII DE APOI, marca „Sower şi fiii“.

Briciul „Liberty” sfâşiase ecranul televizorului, dar emisiunea sonoră continua neîntrerupt.

Strânge mai tare!

striga mereu cineva, în timp ce se auzeau horcăielile unui om sugrumat. *Eu, Mickey Spillane, nesatisfăcut de blândeţea poliţiei, îţi voi scoate, frumoaso, ochii cu acest ac de patefon*. Se auziră pocnete mici.

Micuţii noştri copilaşi! Emisiunea noastră pentru voi s-a terminat. Reveniţi la 8 seara, când Mickey pătrunde cu pumnul in intestinele unui bătrân.

Clawhead zâmbi plin de bunăvoinţă:

— Nu vrei să-mi dai şi mie puţin notele dumitale? Am observat că nu cunoşti bine decât engleza clasică. În transcrierea americană s-ar putea să faci greşeli. Mai bine să-ţi verific ortografia.

— Nu, mulţumesc, îl linişti fata. Prefer să-mi notez singură.

— Dă-mi notele! şuieră ameninţător Clawhead.

În locul figurii proaspete a fetei, i se păru că vede un steguleţ mic, roşu, fluturind necontenit. Apoi observă că Geta Doboş e rasă în cap şi e de fapt un bărbat, având la hainele de sport nişte nasturi mici, subversivi, pe care sunt săpate secera şi ciocanul.

— Dă-mi însemnările! repetă el sinistru.

— Protestez! strigă colonelul comunist. Am venit aici prin hotărârea O.N.U.!

— Lasă gura, bestie, că-ţi fac seama! spuse Clawhead, scoţând un „Smith şi Wesson“.

Bătrânul filozof materialist-dialectic zâmbi calm îndărătul bărbii sale cenuşii:

— Sunt invulnerabil.

James B. Clawhead îşi dădu imediat seama: probabil că savantul botanist venise înarmat cu planul de iarovizare, sau cu reflexele condiţionate – cele două misterioase metode dialectice al căror

secret nu apucase să-l afle la gospodăria colectivă din România.

— Ascultă – scrâşni Clawhead – până număr la trei să predai reflexele condiţionate. Îţi zbor creierii!

Copilul, care avea la gât o cravată de pionier, scoase din buzunarul de la piept un pacheţel mic, învelit în hârtie roşie:

— Îl vezi? Aici sunt reflexele condiţionate. Mi le-a dat guvernul, dat nu ca să le încredinţez unui agent imperialist.

— Eşti pe teritoriu american! urlă Clawhead.

— Oi fi. Dar sunt cetăţeanul unei ţări libere! Dialectica mă face imun, rânji portarul, înghiţind cu satisfacţie salamul.

— Dialectica nu rezistă pumnilor mei! răcni Clawhead, trăgându-i una-n cap cu mânerul revolverului „Smith şi Wesson“.

Ziaristul Călimănescu râdea răutăcios mai departe, vesel, de parcă nici n-ar fi fost atins. Atunci Clawhead îi puse revolverul în coaste şi trase opt gloanţe „Smith şi Wesson” unul după altul.

— Ah, ah, termină – se înăbuşea preşedintele Niţă, învineţit – termină odată, că mă gâdilă, nu mai pot de râs. Nu ştii că am băut planul de iarovizare, care mă face incasabil la „Smith şi Wesson”? Cumpăraţi numai planul de iarovizare, produs net superior celor americane.

— Ticălosule! ţipă Clawhead, sărind să-l strângă de gât. Se încinse o luptă înverşunată. Maşina se opri singură.

— Mă scuzaţi că vă deranjez, făcu o voce amabilă. Taxa, vă rog! De aici începe şoseaua particulară. Aşa… acum puteţi continua…

— Opriţi, le strigă un om. Se bate banda lui Joe Adonis cu banda lui Joe Castello!

Poliţia ducea pe targă oameni însângeraţi din public. Jim Gorila, încolţit de trei adversari, se cocoţă pe firma de reclamă a cinematografului Piccadilly, care prezenta în reluare filmul „Scuză-mă că te omor”, şi de acolo azvârli cu grenade în

mulţime. După o cotitură se iviră în goană patru limuzine albastre, blindate, din care nenumărate ţevi de mitralieră trăgeau incontinuu în toate direcţiile.

Geta Doboş îşi pudra nasul şi deodată Clawhead se pomeni la studiourile cinematografice.

— Vă somăm să părăsiţi incinta! urlară megafoanele.

— Huo! striga mulţimea greviştilor.

— Începe programul cinematografic-muzical, anunţară megafoanele.

În formaţie de dans, bătând step, apărură în uniforme albastre câteva sute de poliţişti, cu bastonaşe elegante. Deşi erau măciuci moi, de cauciuc, lovite de creştetul capului ele scoteau sunete muzicale. Cel mai mare succes îl avea un policeman gras care lovea cu două beţe în acelaşi timp. Oamenii îi turnară apă clocotită pe spinare, apoi începură să-l izbească stăruitor cu capul de pavaj, ca şi când ar fi vrut să-l convingă că pavajul e tare. Deşi era un cap de copoi, până la urmă şi în el îşi făcu loc convingerea că pavajul e, într-adevăr, dur. Grăsunul scoase un sunet multiplu, pentru care l-ar fi invidiat Jerry Lane – marele scriitor care îmbogăţise comics-urils americane cu 120 de sunete noi: desena oameni loviţi cu diferite obiecte, iar din gura lor, sau din instrumentul respectiv, ieşea un norişor mic, alb, în care era înscris sunetul respectiv – pac! poc! bam! bum! bom! bang! olop! pleosk! clump! crack! crash! vrr! gugg! pow! piwrll! thunk! vazz! wham! hau! thwank! whip! whup! zing! zum! oh! ah! uh! ih! hic! hoc! aagh! blubb! cek! ceeeeeek! glug! gâlgâlgâl! annggg! owwf! uggg! ulp! ukk! yow! şi alte multele care contribuiseră simţitor la dezvoltarea culturii. Aşadar, poliţistul respectiv scoase întâi un sunet modest – un fel de grrrluppzzzz! – apoi un urlet uuuaaaaiiiimglioahuuau! Acesta constitui un semnal pentru toţi poliţiştii, care se retraseră în curtea studiourilor în mare grabă şi dezordine, ca nişte

balerine sfioase, surprinse că n-a căzut cortina la momentul potrivit.

Tulumbe speciale de pe zidurile studiourilor începură să împroaşte în mulţime o vopsea pestriţă.

— Sunteţi stropiţi cu marca „Rainbow şi fiii“, începură să urle megafoanele. Este cea mai bună vopsea din lume. Nu iese la spălat, rămâne etern pe hainele dumneavoastră.

— Curăţim orice pată! începu să urle alt grup de megafoane – cu un dolar, la boiangeria „Atomic age“.

— Vopsiţi-vă hainele cu „Rainbow” negru! E o culoare sobră, vă va sta de minune, absoarbe orice pete. 1 dolar.

Cu forţe noi, călare, poliţiştii pătrunseră din nou în mulţime. Patru cai fură imediat răsturnaţi. Gemetele şi urletele se amestecau cu nechezatul cailor şi cu un şlagăr vesel. Gaze lacrimogene.

— Medic serios, tratează ieftin capetele sparte contra 1 dolar şi certificat de bună purtare de la poliţie. Reparăm urgent oase frânte, în serie, metode moderne.

— Păstraţi-vă măselele, înveliţi-le în hârtie, puneţi-le în buzunarul de la piept – urlau alte megafoane – ele vor folosi pentru mulajul automat al danturilor „Panther“!

— Nu vă necăjiţi – izbucni o voce veselă – fiţi optimişti, totul va trece dacă beţi „Extra Birnhop gin“, cea mai faimoasă marcă. Aş bea o conductă de „Birnhop” – iată deviza adevăratului optimist.

— Vreţi să scăpaţi de impozite, de chirie, de şomaj, de foame şi de o nevastă cicălitoare? Înrolaţi-vă în armata americană şi veţi deveni stăpânul lumii. Honolulu, Pacific, Montmartre, Portavionul Britania, Maroccu, Afgerrtem, Danemarca şi alte multe ţări – toate la picioarele voastre. Încălţaţi-vă doar cu pantofi şi bocanci „Butsweat”.

Începuseră să se audă focuri de armă. Clawhead o înghesui pe Doboş în automobil – acesta se smuci şi o porni în goană.

Din spate se auziră sirenele motocicletelor poliţiei. Limuzina, încolţită de motociclete, frână brusc.

— Sunteţi sub arrest! hămăi la geam o voce.

Clawhead, uşurat, se lăsă moale pe canapeaua maşinii:

— Slavă Domnului. Bine că au arestat-o odată pe spioana asta cu mască de înger. Hai, domnişoară, dă-te jos mai repede.

— Nu, nu! făcu vocea. Dumneata eşti arestat, nu ea. Dă-te jos.

— E o confuzie, zâmbi J.B.C. Eu sunt american. De ce să mă arestaţi?

— Haide, lasă gura, Clawhead! ţipă o altă voce, bine cunoscută. Pe tine te arestăm. Ai dat acestei bolşevice românce informaţii interne cu caracter de spionaj. Cu complicitatea ta, românca a răspândit în ţara noastră 435 de reflexe condiţionate subversive de diferite culori şi mărimi…

3

Cu 700 de dolari, Clawhead aranja prin Joe Adonis evadarea sa. Două sute fuseseră daţi senatorului democrat, două sute deputatului republican, o sută poliţiei; Adonis era furios că nu i-au rămas decât 200.

Ieşit din închisoare, J.B.C. porni glonţ spre casa lui Mac Carting.

În curte era forfotă. Oamenii se căzneau să ridice în picioare o statuie enormă, reprezentând un fel de femeie care semăna cu Mac Carting, purtând un coif şi îmbrăcată într-o fustă cu numeroase pliuri.

— Fiţi atenţi, să nu se spargă! ţipa Joe Adonis. Nu mai râde, mă! E din banii patronului.

— Numai fusta asta l-a costat 500 de dolari, zise cineva.

— Jones, fii politicos, că te împuşc, răspunse răbdător Adonis. Fusta asta o simbolizează pe Jeana d’Arc. Mac Carting e Jeana d’Arc a Americii. Jeana

d'Arc a fost o mare luptătoare contra comuniştilor şi a tuturor agitatorilor.

Clawhead se opri tremurând lângă uşa lui Mac Carting. Dinăuntru se auzeau ţipete pline de furie: secretarul îi citea corespondenţa primită în timpul zilei.

— Doamna Moore din Memphis vă trimite decoraţia fiului ei, mort în Coreea. Cere s-o daţi preşedintelui, i-e silă de ea.

— Să fie arestată! răcni Mac Carting. Vorbeşte cu F.B.I., să fie arestată!

— Domnul Scott din Mineapollis vă întreabă cum poate fi recunoscut un comunist.

— Să fie arestat! răcni Mac Carting. Putea să ştie până acum.

— Domnul Brown, editor, vă întreabă dacă poate reedita „Omul care râde", plăteşte 300 dolari consultaţia.

— Să fie arestat ăla care râde! răcni Mac Carting. Să i se ia banii de consultaţie lui Brown şi să fie arestat şi el!

— Ziarul „Free voice" scrie că vă opuneţi păcii în Coreea,

— Aşa e! Să fie arestaţi cu toţii! răcni Mac Carting.

— Tapiţerul dumneavoastră a telefonat, întrebându-vă dacă…

— Să fie arestat! răcni Mac Carting. Pleacă odată, m-ai plictisit.

— Azi-dimineaţă un cetăţean…

— Să fie arestat şi el! răcni Mac Carting.

— Mai aveţi o telegramă de la 20 de reprezentanţi sindicali din Varşovia, care protestează că…

— Să fie arestaţi toţi! răcni Mac Carting.

— Dar, patroane, Varşovia e-n Ungaria!

— Să fie adusă îndărăt! răcni Mac Carting.

— Dar, patroane, asta-i la roşii…

— Alo, Mike! urlă Mac Carting în telefon. Când iese secretarul de la mine, să fie arestat! Mă tot contrazice...

Secretarul ieşi palid.

Clawhead intră şi se opri lângă uşă. Clanţa nu se închisese bine şi ţăcănea ritmic din cauza tremurăturilor lui.

— Bună ziua.

— Să fie… ! răcni Mac Carting cu ochii scoşi din orbite. Stătea nemişcat la birou cu obrazul stacojiu de furie.

— Mă numesc Clawhead, zise Clawhead.

— 500 de dolari, răspunse Mac Carting. Taxă de prezentare.

Clawhead îi înmână banii.

— Eşti liber, poţi să pleci, răcni Mac Carting.

— Vă mulţumesc, şopti umil Clawhead. Chestiunea mea e deci rezolvată.

— Nu cunosc! răcni Mac Carting. Taxa era pentru prezentare, ca să poţi pleca nearestat. Acum, însă, suspect. Mărturiseşte! Totul! Imediat!

— Vă amintiţi cred de mine. Eu sunt Clawhead…

— Hm, suspect… Glawhead cu G, sau Clawhead?

— Clawhead.

— Cu C?

— Da, aveţi dreptate, cu C.

— Dacă e cu C, e grav de tot! Mike! spune secretarului nou să-mi aducă fişierul G.

Începu să se plimbe furios prin cameră, ameninţându-l pe Clawhead cu pumnul:

— E foarte grav! E rău de tot! Stai în punctul-cheie al repertoriului meu!

Începu să frunzărească repertoriul adus de secretar;

— La C sunt toate problemele! Capitalism, Criză şi Cursa înarmărilor, Comunism, Cincinale şi Coexistenţă paşnică, Cervantes, decanul roşu de Canterburry, Chopin şi Copernic, Costâceviliamsdocuceaev – auzi ce nume! doar un rus putea să aibă un nume atât de lung! – Cristofor Columb şi Frederic Joliot-Curie! Conferinţele de la Ialta şi Potsdam! Chiar şi Cosmos, dracu' ştie ce ne

mai pregătesc şi acolo! Şi trebuie o deosebită atenţie; la C sunt eu, Mac Carting! Nu suport suspecţi pe lângă mine, îi mut în repertoriul Comunismului! Caruso venea imediat după mine. Rudele lui intentează proces în Italia: de ce Coca-Cola face reclamă în numele lui? Pac! L-am scos afară, l-am trecut la comunişti. Cristofor Columb, cu doi de C se agăţa, dar tot l-am zburat, că n-avea sânge american. Amerigo Vespucci, spaniol ticălos!… Îţi dai seama? Totu-i trădare: cică un spaniol a descoperit America. Americanii au descoperit America! America americanilor! Spaniolii sunt ticăloşi, mai e un tip, Copernic, slav, care vrea să învârtească pământul din loc, comunist şi el, Curie şi Canterburry, aţâţători la pace, e un dosar încărcat. Clawhead? Carol cel Mare… Carlyle… Cicero… clase, lupta de clasă… Văd că nu eşti. Clawhead, zici? Nu te găsesc. Ce eşti? inventator? descoperitor? filozof? sindicalist? scriitor? tenor? aţâţător la pace? tată de soldat în Coreea? jurist? liber cugetător? compozitor? Mărturiseşte mai iute!

— Sunt spion şi ziarist.

— Aha! Recunoşti!

— Spion de-al nostru, preciză Clawhead, ziarist de-al nostrum, din presa obiectivă.

— Obiectivă? Hm, suspect. Cum îţi zice?

— J.B.C.

— A, tu eşti omul lui Ezra Spider-Mills? Mike, pregăteşte o arestare.

— Dar, patroane, sunt târât de o intrigă comunistă.

— E grav, urlă Mac Carting. Şi cu litera C! Scoate 500 pentru consultaţie.

Numără banii şi începu să ţipe:

— Nu pot să te ajut cu nimic. Nu mă corupe! Du-te la patron să vorbeşti cu el! Doar el poate să te scape. Şeful ăl mare.

4

Clawhead ştia că Mellpont Morgfeller, marele patron, este extrem de ocupat. Lucra pentru binele a sute de mii de muncitori: obţinuse ca la fabrica din Detroit să nu se mai lucreze decât patru zile pe săptămână, în restul săptămânii muncitorii fiind liberi să facă ce voiau. Mulţi scăpaseră de orice muncă. În aceeaşi zi, Mellpont trebuia să trateze cu un şantajist care petrecuse trei nopţi la un hotel cu nepoată-sa, să trimită instrucţiuni pentru înfrângerea grevei de la uzinele lui din Japonia, să înăbuşe un scandal izbucnit la jocul de cărţi cu fiu-său, să semneze cecuri pentru un intermediar care urma să împartă banii la 63 de senatori ce trebuiau să voteze o lege importantă, să revadă două note diplomatice, să aibă o conferinţă intimă de 15 minute cu consilierul său Adolf Fucbsschnappel, să primească trei miniştri pentru instrucţiuni, să aleagă personal a nouă blană pentru liniştirea soţiei lui — căci era un tată de familie extrem de iubitor şi atent – să facă vizita săptămânală de 26 minute la amanta lui, să fie prezent trei minute la deschiderea expoziţiei de artă butoiască (toate piesele erau expuse în butoaie, putând fi contemplate prin gaura cepului), să meargă seara la club, apoi masajul de seară al capului şi călcâielor (extremităţile îi amorţeau), primirea noaptea la el acasă a doi informatori personali secreţi, necunoscuţi nici de guvern, somn de patru ore şi zece minute (insomnie), vizita matinală a psihanalistului pentru povestirea viselor, apoi din nou coşmarul activităţii – instrucţiuni pentru lichidarea a doi concurenţi britanici, răsturnarea amânată a guvernului din Guatemala, convorbire spiritistă cu Hitler şi – prin telefon – cu Konrad Adenauer, masajul ţestei, un colier, şi aşa mai departe, la nesfârşit.

Secretarii lui Mellpont îi răspunseră lui Clawhead că patronul e prea ocupat. Recurgând la o soluţie desperată, J.B.C. îi trimise următorul bileţel confidenţial şi anonim:

Onorate domn,

Cunosc lucruri extrem de compromiţătoare în legătură cu concernul şi familia d-voastră. Vă rog să mă ascultaţi timp de 6 minute. Aştept afară.

Morgfeller ii trimise printr-un valet 500 dolari cu următoarea notă nesemnată: *Nu-mi mai scrie a doua oară, că n-o să mai am p-ormă cui răspunde*.

Peste o oră, Clawhead fu din nou înhăţat de poliţie şi supus probei cu detectorul de minciuni. Era legat cobză de un scaun special, iar aparate foarte sensibile îi măsurau bătăile inimii, respiraţia, transpiraţia, încordarea musculară şi vibraţiile electrice ale materiei cenuşii a creierului.

— Câţi bani ţi-a dat guvernul român comunist?

Palmele lui Clawhead asudară – lucru înregistrat imediat de aparat.

— Ce alte informaţii de spionaj ai dat doctoriţei românce?

Piciorul stâng al lui Clawhead fu cuprins de un cârcel, lucru înregistrat imediat de aparat.

— Ai o părere favorabilă de măsura noastră umană, a execuţiilor pe scaunul electric? Sau poate eşti contra?

Clawhead începu să sughiţă – lucru înregistrat imediat printr-un salt al detectorului.

— Te iei după propaganda comunistă, sau îţi plac execuţiile cu gaze?

— E execuţia mea favorită! urlă Clawhead cu ultimele-i puteri, leşinând, în timp ce aparatul înregistra un scurt circuit în materia cenuşie.

— Detectorul l-a trădat! îl înştiinţă telefonic agentul pe Mac Carting. Îl trezim şi în zece minute va spune tot adevărul, numai să ne comunicaţi exact care-i adevărul…

— Să fie imediat arestat! răcni Mac Carting, apoi, revenindu-şi, se corectă: Notează-ţi. Prin prezenta declaraţie, eu, subsemnatul John B. Clawhead, în deplinătatea facultăţilor mele mintale…

— Dar patroane, îl cheamă James, nu John.

— Dacă am spus eu odată John, atuncea John să rămâie! răcni Mac Carting. Ia vezi!… Notează mai departe: recunosc pe deplin că, vrând să torpilez americanismul liber, am săvârşit următoarele crime…

Clawhead, cu picioarele tremurânde, se pomeni în faţa instanţei de judecată.

CAPITOLUL AL ŞASESPREZECELEA, ÎN CARE CĂLIMĂNESCU TELEFONEAZĂ GETEI ŞI CAPĂTĂ GARA DE SUD, ÎN CARE CONTINUĂ JURNALUL UNEI FETE DE MĂRITAT

Miercuri (sau joi? zău dacă nu m-am zăpăcit! În orice caz, am trecut de miezul nopţii). Credeam că sunt o fată cu vederi largi, dar am devenit o fanatică. Aştept să scap de ei cum aşteaptă cineva să iasă din închisoare. Când eram mică, nu mi-am dat seama. Îl întrebam pe tata: De ce vrei să pleci din diplomaţie?… Ah, tată, te înţeleg acum… mi s-a urât de ei ca de poame acre…! Zilele trecute, când să intru în restaurantul hotelului, văd un spate cam atletic, care mi se părea cunoscut, şi o claie de păr sârmos. Era Călimănescu. Mă reped la el să-l rog să mă schimbe, să le dea alt interpret, şi când colo văd că cetăţeanul se îndepărtează în grabă, ca şi când s-ar fi ascuns de mine. Asta m-a cam intrigat. Mă plictisesc complimentele bărbaţilor care învârt ochi galeşi spre mine, neputând să uite nicio clipă că sunt – zice-se — drăguţă. Dar nici aşa nu-mi place,

şi nici n-am pomenit să se fugă de mine – doar nu-s atât de fioroasă. L-am strigat. S-a oprit ca un vânat care preferă să rămână dincolo de bătaia puştii. Mi-am amintit cât de măreţ mă primise la el în birou, când nici nu se uita la mine şi când eu, săraca, mă ţineam de falcă. Am făcut un pas spre el şi a dat să plece.

— Hei – l-am strigat – vino-ncoa', că nu te mănânc.

S-a apropiat cu un aer grozav de bleg. Vai, cum sunt ei. Un tânăr atât de puternic, aproape atletic, şi care fusese atât de viu şi nervos, acum nu ştiu ce avea, parcă era un bătrân dulău care, după ce şi-a servit ani de zile cu credinţă stăpânii, caută un covoraş pe care să se ghemuiască.

— Tovarăşe Călimănescu – i-am spus – am o rugăminte la dumneata şi te rog să nu mă refuzi.

— Putem fi văzuţi din restaurant, a răspuns el stânjenit.

— Şi ce-i cu asta?

Credeam că se teme să nu-l vadă nevasta sau cine ştie cine, secretara poate.

— Păi ai uitat? Zilele trecute mi-ai spus că sunt suspect!

— Eu?

Eram sincer mirată: uitasem totul, am trecut prin atâtea zilele astea!

— N-ai zis că li se pare că sunt urmăriţi şi că eu am o figură suspectă?

— Vai, te rog să mă scuzi. Mă scoseseră din minţi: un portar căruia i se năzărea că a descoperit un complot, pe urmă un fost care voia să-i dea nu ştiu ce memoriu, un motociclist care voia să capete îndărăt nişte poze – toţi, ca un făcut, se ţineau de Clawhead. Iar el şi aşa e convins că-i urmărit. Îmi ieşisem din fire.

Călimănescu a oftat uşurat:

— Slavă Domnului!

— Te bucuri că eram înnebunită?

El mi-a zâmbit, şi pentru prima oară am văzut în ochii lui simpatie, căldură. Pe nesimţite, începusem

să mergem împreună, coborâsem de la Athenee Palace spre parcul acela mic şi cam pustiu care e în spatele palatului republicii[15].

— De ce ai spus „slavă domnului”? l-am întrebat eu iarăşi. (Nu-mi place să fiu gâscă, dar curioasă sunt; chiar teribil de curioasă.)

— Ce voiai să mă rogi? a răspuns el.

— Nu schimba vorba.

— Ştii — a zis încurcat – sufăr de o boală profesională. Sunt ziarist, le combin toate în minte… Chestia asta cu urmăririle mi se părea trasă de păr – mai ales că indivizii mă cunoşteau, ştiau că eu nu pot să fiu agent… Şi atunci mi s-a părut că altei pereoane i se pare că o urmăresc… şi toată chestia cu figura mea suspectă e un pretext. Vorbesc clar?

Am adoptat aerul meu energic şi cam oficial, căci discuţia o cotise pe neprevăzute.

— Tovarăşe Călimănescu, uite ce voiam să te rog. Nu mai pot, scapă-mă de nebunii ăştia. N-au mai rămas multe zile, dar zău, nu mai pot.

— La început, când am vrut să te schimb, ai fost jignită şi îmbufnată, iar acum…

— M-au înnebunit, mă sâcâie îngrozitor… Nici nu poţi să-ţi închipui… Chiar adineaurea Clawhead a observat un magazin de pompe funebre. După geam se vedeau doi funcţionari, aşezaţi unul cu faţa la altul, cum privesc cu mare încordare în jos. Dădeau din mâini, ochii li se măriseră, erau încinşi la obraz. Partea de jos a bustului nu li se vedea, la uşă era o perdeluţă. Clawhead s-a apropiat pe furiş, cu mine după el, să vadă ce fac ei acolo. Jucau table. M-a sâcâit, că la ei în occident un negustor de dricuri ar fi fost îmbrăcat în negru şi n-ar fi jucat table în prăvălie.

— În sfârşit, cadrul nu e prea potrivit pentru table.

— Da, dar stai să vezi ce filozofie a mai scos de aici. Voia să ştie neapărat dacă cioclii au plan trimestrial de înmormântări şi dacă-şi iau

angajamente să-l depăşească şi ce se întâmplă când nu mor destui oameni…

Călimănescu râdea de se prăpădea şi-mi dădeam seama că nu mi-am ales exemplul cel mai convingător. Cum naiba să-i explici toate jignirile pe care mi le-a adus îngâmfatul ăla, şi ironiile lor, şi războiul nervilor, şi deranjamentele lor, şi cum mă numeau tot timpul agenta şi frumoasa noastră profesoară şi… uf! Când mi-am dat drumul şi am început să strig despre toate cele cu care mă scoseseră din sărite, cred că l-am năucit.

— Nu-l invidiez pe viitorul dumitale soţ, mi-a spus el la urmă. Ai vorbit douăsprezece minute fără întrerupere.

— Nici eu nu-ţi invidiez nevasta, dacă i-ai instalat contor la gură.

— Nu-s căsătorit.

— Atunci nu-ţi invidiez drăguţa secretară.

— Aşa vă învaţă la U.T.M., să calomniaţi oamenii cinstiţi? Ce vrei să spui de secretară?

— Dar ce-am zis? şi i-am râs în nas. Am zis că nu-ţi invidiez secretara, dacă îi cronometrezi cuvintele. Sunt exersată de la americanii mei, n-o să mă prinzi în greşeală. În schimb, dumneata ai fost nepoliticos. Dumneata, vorbind despre viitorul meu soţ.

— Eram în legitimă apărare, s-a scuzat el. Mi-ai făcut capul darabană.

— Darabană? Când am auzit-o şi pe asta, am explodat. După ce că de atâtea zile mă chinuiesc cu misiunea infectă pe care am primit-o de la dumneata, şi mă chinuiesc ziua şi noaptea, notează, câte 18 ore pe zi, n-am voie să mă plâng nici 12 minute unui compatriot? Şi cui? Omului care, mi-a „trasat” sarcina asta nenorocită! Şi la urma urmei, de ce mai stau pe bancă cu dumneata?

M-am ridicat nervoasă, dar şi el e al naibii de nervos, că-i tremura nu ştiu cum părul de pe cap.

— Să-ţi duci sarcina până la capăt, tovarăşă Doboş! a strigat el. Şi să nu mai cârteşti atâta! Şi n-

am spus nimic nepoliticos: am spus că nu-ţi invidiez soţul!

— N-o să mă mărit! am urlat eu.

N-avea nicio legătură cu subiectul, n-avea rost să spun asta şi ţipasem atât de tare, că un copil din apropiere, speriat, a scăpat lopăţica din mână.

Călimănescu m-a privit furios; a deschis gura să spună ceva teribil de grav şi de urât. S-a uitat la mine şi… iarăşi, deodată, s-a blegit… a rămas cu gura căscată, s-a roşit, a început să-şi dreagă glasul — nu ştiu ce naiba are, la fel a făcut şi prima oară când m-a cunoscut. Aş putea crede că mă place, dar nu, e imposibil, am văzut cum fac ei când le placi; cu ăsta e altceva, parcă-l loveşte un săculeţ cu nisip în moalele capului.

— La revedere – i-am spus, întinzându-i bărbăteşte mâna — şi iartă-mă că am fost nervoasă. N-avea nicio grijă: o să mă achit de sarcină până în ultima zi.

La o cotitură a aleii, m-am uitat îndărăt şi l-am văzut rămas în acelaşi loc, cu aerul lui tâmp. Ciudat om: când debordant de energie, rezolvă şapte chestii o dată, străluceşte inteligenţa pe el, când, deodată, cârpă. Din cauza mea? Tot ce se poate, că la urma-urmei, o fi vreo tactică, unii sunt şireţi. Dar nu, imposibil, şi, în orice caz, naiba să-l ia, nu-mi place. E făcut din nepotriviri. E atletic şi miop: un miop care se respectă trebuie să fie mai debil, nu aşa solid. Iar dacă pare atât de vânjos şi echilibrat, atunci de ce să fie miop? şi de ce atâţia nervi? şi cât fumează! doar un atlet ar putea să reziste… Cam bădăran… şi totuşi, felul lui de a nu face curte e într-un fel mai politicos decât privirile obositoare, de viţeluş, ale altora… Am avut un asistent la farmacologie care făcea nişte ochi ca de seu topit, când se uita la tine parcă te ungeta şi trebuia să te duci să te speli.

Călimănescu… dar Geta dragă, nu crezi că pentru ora 1 noaptea scrii cam mult despre exemplarul ăsta ciudat? La urma-urmei, jurnalul ăsta intim are alt scop! şi tu vrei să-l transformi în

jurnalul unei gâşte de măritat. Zău, nu mai eşti viitor medic… gâscă! Aşadar, în problema eliberării coloniilor, Clawhead a spus că… — dar lasă, o să continui mâine, e tare târziu, mi-e somn.

2

Clawhead fu adus în boxă de doi policemeni. Îl ţineau de braţe, nu de alta, dar ca să-l sprijine, picioarele i se muiaseră. Cât durară formalităţile de început, J.B.C. îşi plimbă lentilele fumurii, examinând sala. Nu erau acolo oameni pe care să-i cunoască. Primul rând era ocupat probabil de agenţi secreţi – douăzeci de fălci pătrate care mestecau ritmic, înclinate într-o parte. La o comandă invizibilă, îşi schimbau înclinarea şi mestecau pe partea cealaltă. În rândul al doilea erau doamne cu părul în diverse culori, începând de la roşu aprins, roz palid, acaju, mov, cafeniu, blonde, platinate, albe, brunete, până la celălalt capăt care se termina cu o verdă. De la rândul al treilea, public amestecat ca în stal la o competiţie sportivă. Era între ai lui – o mare agitată de pălării de damă şi bărbăteşti, aparate de fotografiat, microfoane, ochelari albi şi fumurii, verzi şi albaştri, voaluri discrete, fălci, toge, frunţi, nasuri, unghii diferit colorate, notesuri, binocluri, evantaiuri agitate, scobitori.

Judecătorul Mezina bătu cu ciocanul în masă şi spuse:

— Arestaţi avocatul.

— Nu mai găsim, îl informă procurorul. Au fost arestaţi cu toţii, alţi doritori nu s-au ivit.

— Noi nu silim acuzaţii să se apere, spuse plin de blândeţe Mezina. Dacă vrei, recunoşti totul şi te declari de acord cu procurorul.

Clawhead nu ştia cum să-i intre în graţii:

— Vă mulţumesc mult, simt o adevărată reconfortare să fiu judecat de un tribunal de-al…

— Lasă glumele proaste! îl întrerupse Mezina. Ele îţi agravează situaţia. Procuror, dă-i drumul!

Fălcile procurorului se deschiseră cât un perete întreg şi Clawhead se agăţă fulgerător de boxă.

Rechizitorul dură câteva zile, întrecând ca lungime şi dramatism „Din jale s-a-ntrupat Electra”. Procurorul avea un text dactilografiat. Însă când citea cuvintele „roşii”, „sovietic”, „Partidele comuniste şi muncitoreşti”, „pace” şi alte câteva, pe care le rostea cu o intonaţie specială, sângele îi venea la cap de nu mai putea descifra textul, chelia i se roşea de la centru spre margini ca şi când i-ar fi picurat cineva cerneală roşie pe creştet, vinele de la gât i se umflau îngrozitor, nemaiîncăpând în guler. În primele zile, la rostirea cuvântului „comunist” îi plesni de 38 de ori butonul de la guler, însă, de la a patria plesnitură, Mezina dispuse să fie aduse gulere şi butoane metalice de rezervă, aşa că şedinţa nu se mai întrerupea: procurorul rostea cuvântul, plesnea gulerul, schimba pe loc gulerul şi relua rechizitorul. La rostirea cu vântului „român” sfâşie de şapte ori cu dinţii textul rechizitorului – dar Mezina scotea mereu la iveală copii noi – iar odată, spunând „comunistul român”, înghiţi 9 file din text şi un indigo, dar i se dete un pahar de apă să-şi revină şi şedinţa nu se întrerupse. Mezina luă măsuri energice pentru continuarea neîntreruptă a rechizitorului de 12 zile: fură aduse 20 de surtuce de rezervă — căci procurorul şi le sfâşia mereu – precum şi lenjerie de schimb, masa pe care se sprijinea – sfărâmată complet în cele din urmă şi cu un picior pe jumătate ros cu dinţii – fu înlocuită printr-o masă de fier forjat şi noronţăibil, înşurubată în podea; loja de procuror fu căptuşită cu saltele şi perne – căci la cuvintele „coexistenţă paşnică” se azvârlea la pământ, cuprins de convulsiuni furioase; doi oameni fură tocmiţi special ca să-i ţină capul în aceste cazuri.

Două butoane nimeriră în gura mestecătorilor şi după un trosnet de măsele sparte, aceştia fură evacuaţi pe targă, unei doamne violet proiectilul îi găuri voalul de pe obraz şi îi sparse arcada, iar albe trei doamne, văzând incidentul şi crezând că a

început ofensiva marţienilor, se azvârliră pe fereastră.

Întreaga lojă fu înconjurată cu o plasă deasă, căci butoanele dc guler deveniseră un proiectil atât de primejdios, încât ori de câte ori rechizitorul se apropia de vreun cuvânt fatal, întreaga asistență se azvârlea sub bănci, ca la un exerciţiu de apărate antiaeriană.

În a 13-a zi, fură introduşi martorii; primul pătrunsese în incintă martorul profesionist Nicodemus.

— Clawhead e comunist. Îşi plătea regulat cotizaţiile…

— Repetă, te rog! răcni procurorul.

— Îşi plătea regulat cotizaţiile. Mai mult, practica metoda *criticii și autocriticii*.

La auzul acestor cuvinte, procurorul încercă zadarnic să smulgă din podea masa de fier, se căţără iute pe plasa care înconjura loja, rămase cu picioarele atârnate de ea şi de acolo, de sus, scoase un urlet:

— Repetă!

Fu stropit cu amoniac şi procesul îşi reluă cursul.

Nicodemus; Clawhead era agent plătit de diferite guverne străine; el a dat doctoriţei române Georgeta Doboş – ziaristă şi interpretă şi spioană şi colonelă de miliţie – informaţii secrete cu privire la ţara noastră şi anume cu privire la Ku K…

Mezina; Nu-i nevoie de precizat! Altceva...

Nicodemus; Clawhead avea misiunea să răspândească aici documentul Z 14, elaborat de guvernul german din răsărit şi de Vietmin şi ştampilat la Moscova. Conform acestui document; în 1956 S.U.A. trebuie invadate.

Mezina: Documentul e autentic?

Nicodemus: A fost identificat de experţii noştri de la Departamentul de Stat.

Mezina; Deci, autentic. Apărarea?

Clawhead (bâlbâindu-se de teamă): Stimate domnule judecător, aţi uitat să-l întrebaţi pe martor ce profesie are.

Mezina (patern); N-am uitat, profesia i-o ştie toată lumea: agent informator. E angajatul nostru pentru a-i vârî în cofă pe nelegiuiţi.

Clawhead: Aşadar, el nu poate depune contra mea…

Mezina: De ce nu? E o meserie foarte onorabilă. El apără ţara de comunism.

Clawhead: Dar pentru bani acest om e în stare să spună orice.

Mezina: Înseamnă că are spirit practic.

Clawhead: Dar, domnule judecător, e ştiut că minte, acest lucru a fost demonstrat în multe alte procese.

Mezina; Ascultă, martor, e adevărat că în alte procese ai minţit?

Nicodemus: Da, e perfect adevărat.

Mezina (către Clawhead): Vezi, aşadar, că acest om spune adevărul. Recunoscând că a minţit, el spune adevărul.

Clawhead: Dar, domnule judecător…

Mezina: Îţi interzic să insulţi acest tip de cetăţean al ţării. În statul Georgia s-a decretat o zi specială de sărbătorire a lui. În Alabama i s-a ridicat un monument. Pregătim o lege pentru inviolabilitatea martorilor de profesie. Veniturile lui sunt de 20 de ori mai mari ca acelea ale unui profesor universitar. E un cetăţean de frunte al acestei ţări. Aşa e, martore Nicodemus?

Nicodemus: Recunosc: aşa e.

Mezina: A recunoscut că e aşa. Deci, spune adevărul. Incidentul se respinge. Martorul următor…

Procurorul: Decât să mai plătim opt martori care să spună acelaşi lucru, mai bine cu banii ăştia fabricăm un tun.

Mezina: Martori ai apărării nu există, nu s-au prezentat; au fost arestaţi. Dacă mai există vreun martor al apărării, pentru a scurta formalităţile îl rugăm să se prezinte de-a dreptul pentru arestare la etajul 14, camera 1426 B. Suspendăm şedinţa.

Cineva din sală: Suntem aici câţiva care vrem să ne înscriem ca martori.

Mezina: Am spus: Etajul 14, camera 1426 B.

Vocea din sală: Nu, noi nu suntem martori ai apărării.

Mezina: Ei, atunci se schimbă chestiunea. Cât cereţi?

Voci: Depunem gratuit, pentru binele poporului american.

Mezina: Gratuit? Splendid! Domnii fotografi! Unde-s fotografii? Să-i prindeţi, vă rog, chiar în timpul depoziţiei, cu gura deschisă… Gentlemeni, numele dumneavoastră?

Se aud glasuri: Thompson John, Tracy Doomy, Smith Socrate. Sala se umple cu noi valuri de oameni, reporteri fotografi, radioreporteri, operatori de cinema şi televiziune.

Mezina: Domnilor martori, despre ce doriţi să vorbiţi? Cu ce anume vreţi să clarificaţi curtea?

Smith: Vrem să dovedim că acest Clawhead e un ticălos şi un duşman al poporului american.

Mezina: Splendid.

Smith: Dar rugăm să nu fim întrerupţi.

Mezina: Fireşte. La noi e libertate deplină. Domnilor, vă rog să fotografiaţi libertatea. Să vie martorul Thompson.

Thompson, modest îmbrăcat, poartă ochelari, iar peste nas şi-a pus o mască mică de gaze.

Mezina (neliniştit); Ce ai? A început? Au aruncat roşii gaze? (Se ridică în picioare, gata să fugă.)

Thompson (vorbeşte printr-un megafon instalat la mască): Vă rog să mă iertaţi, dumneavoastră poate nu simţiţi, dar acuzatul răspândeşte un miros insuportabil. Pe unde trece el, aşa cum a zis celebrul nostru gazetar Jonathan Jonas, trebuie să vie etuva. Ni-e imposibil să respirăm fără mască.

Mezina: Splendid! Bine zis. Ce fantezie! Şi gratuit…

Thompson: Domnule judecător, sunt un muncitor şomer…

Mezina: Şi totuşi vii să depui contra comuniştilor. Bravo!

Thompson; Acuzatul, în articolele lui destinate străinătăţii, a susţinut că în Statele Unite nu mai există şomaj…

Mezina (întrerupându-l): Mă rog, asta-i altă chestie, asta-i o latură bună a lui.

Thompson: A ascuns tot ce era negru în realitatea americană, a spus că…

Mezina (nerăbdător): Martore, dar înţelege odată că nu discutăm meritele lui din trecut. Treci la subiect.

Thompson: Acesta e subiectul. Clawhead este fabricantul unei politici care pune în primejdie naţiunea noastră şi pacea omenirii. El nu se deosebeşte de stăpânii săi, el…

Mezina (începe să devină neliniştit): Care stăpâni? Dumneata nu vorbeşti prea clar, cuvintele dumitale pot fi înţelese şi într-un sens antiamerican. Îţi retrag cuvântul. Rămâi aici, să vedem la urmă ce hram porţi.

Thompson: Mă supun, dar să nu-i ascultaţi pe martorii următori. Sunt elemente nesigure.

Mezina: Nu-i nimic, dragă, dacă-i vorbeşti de rău, s-ar putea să fie ceva bun de capul lor. Următorul.

Apare martorul Tracy Doomy, purtând şi el mască de gaze:

— Sunt funcţionar, fost ziarist. L-am cunoscut pe acuzat acum 15 ani, când era agent provocator în slujba lui Spider-Mills.

Clawhead (fericit): E purul adevăr, puteţi lua referinţe şi de la Joe Adonis!

Procurorul: Protestez! Să lase odată meritele deoparte.

Doomy: E şnapan, şantajist, denunţător bine retribuit împotriva comuniştilor.

Clawhead (sare în picioare, se agaţă de boxă, în vreme ce policemenii încearcă să-l silească să se aşeze); Mulţumesc, aşa e! Şi spion! Iar acum mă scoateţi antiamerican!

Doomy: Târâtură care lucrează pentru război!

Clawhead (cu ochelarii inundaţi de lacrimi de bucurie); Aşa e, jur, aşa e! Mincinos de profesie! Vedeţi, onorată instanţă? Cer achitarea!

Doomy: Lipsit de cea mai elementară conştiinţă.

Clawhead (cu înflăcărare): Încă din copilărie!

Mezina (bate furios cu ciocanul în masă, până îl sparge): Da' încetaţi odată cu licitaţia asta idioată! Unde vă treziţi? (Către reporteri): Rog să nu menţionaţi toate astea decât pe seama ruşilor. Recunosc vechile lui merite. Dar acum îl judecăm pentru spionaj în favoarea românilor, plată de cotizaţii, pentru ofensiva sovietică de coexistenţă paşnică şi pentru critică şi autocritică.

Procurorul (învineţit de mânie la auzul cuvintelor „români" şi „cotizaţii", zvârcolindu-se când se pronunţă „sovietică", cu ochii holbaţi de furie şi sfâşiind plasa cu dinţii la cuvântul „coexistenţă paşnică", când mai aude şi „critică şi autocritică" un ochi îi explodează zgomotos. E scos afară pe targă, în timp ce se aduce procurorul II, la fel ca primul, numai că are ochii întregi şi gulerul descheiat.)

La bară a apărut martorul Socrate Smith. Spre deosebire de ceilalţi, are o mască de gaze mult mai lungă, aplicată tot pe nas.

Clawhead (tresare speriat); Domnule judecător, opriţi-l, nu-l lăsaţi să vorbească. Acesta e un tractorist român, Socrate Gh. Niţă.

Mezina: Voiam să-i retrag cuvântul, dar dacă nu vrei să-l ascultăm, atuncea e bine. Smith, ai cuvântul.

Socrate Smith: Sunt american get-beget. Faptul e acesta: acuzatul, cu toate minciunile lui, reuşeşte tot mai puţin să înşele. Adevărul despre ţările democratice îşi croieşte drum ca un tractor de mare forţă.

Clawhead (urlând, înnebunit de spaimă); Aceasta e o ameninţare, aşa mi-a spus şi Niţă din România. Vrea să treacă plugul agricol peste şobolani. Ajutor!

vor să mă taie cu plugul. Ajutor, domnule judecător, suntem înconjuraţi de comunişti!

Mezina (alarmat, strângând ciocanul la piept): Linişteşte-te, nu mai aiura.

Clawhead: Ajutor! nu aiurez! îi cunosc! poate nu sunt români, dar sunt comunişti! poate nu sunt chiar comunişti, dar încep să judece ca ei! Fie-vă milă, condamnaţi-mă la vechiul şi bunul nostru scaun electric, nu mă lăsaţi pe mâna acestor oameni!

Mezina ordonă agenţilor să pună cătuşele la mâinile celor trei suspecţi.

Smith (cu o voce puternică): Ţineţi minte: tot ce pregătiţi se va întoarce împotriva voastră.

Mezina (înspăimântat, către agenţi): I-aţi legat bine? Loviţi-i bine! Loviţi-i până tac.

Agenţii rup bastoanele pe Smith, Thompson şi Doomy…

Clawhead: I-aţi legat? I-aţi legat? Vreau să-i văd la faţă pe aceşti duşmani; smulgeţi-le măştile de gaze!

Smith: Protestăm! E inuman! Bateţi-ne mai departe, dar nu ne luaţi măştile! Nu putem suporta mirosul lui Clawhead şi al dumneavoastră, stimate domnule judecător, şi al lui Mac Carting. Să fie adusă etuva!

Clawhead: Smulgeţi-le măştile de gaze!

Smith: Protestăm! E inuman!

Mezina (coborând de la masa de judecată, cu părul vâlvoi şi ochii holbaţi); Protestaţi? Câinilor! V-am recunoscut! Numai comuniştii şi antiamericanii au pretenţia să protesteze în ţara asta. Protestaţi, ai?

Se repede la Smith şi îi smulge masca de gaze.

Smith îşi încreţeşte nasul puternic, vrea să spuie ceva, dar nu reuşeşte, se înfioară cu dezgust şi, nemaiputându-se abţine, strănută.

— Groaznic miros! Etuva!…

Se cutremură şi strănută din nou, ceva mai tare.

Al treilea procuror (identic primilor doi, sucombaţi): Domnule judecător, strănutul acesta are

ceva subversiv. Vă rog să-i interziceţi să mai strănute.

Mezina: Încetează odată cu strănutatul!

Smith: Mirosul (strănută puternic, Mezina e zburat la doi metri depărtare şi se loveşte cu capul de plasa procurorului. Plasa se destramă).

Al treilea procuror: Sunaţi alarma antiaeriană! Agăţaţi-vă de bănci, de scaune! (Se încleştează de un picior al mesei de fier.)

Smith (cu mâna la nas): Haa… haaaaaaapciu!

Doi poliţişti, luaţi de curent, se prăbuşesc la pământ, câteva bănci zboară prin aer, procurorul e proiectat la perete, în sala de judecată se dezlănţuie vijelia.

Smith (celor doi tovarăşi ai săi): Deschideţi ferestrele, să vină aer curat! (Strănută teribil, asistenţa zboară în vârtejuri largi. Ferestrele sunt în sfârşit deschise.)

Clawhwad tremură, încleştat de un colţişor al boxei.

Smith (suindu-se la masa judecătorului): Spectacolul s-a terminat.

Clawhead, de spaimă, se aşază în genunchi.

Smith (în franceză, înălţând un deget acuzator); Spectacolul s-a terminat.

Clawhead: Vine tractorul. Am avut întotdeauna convingeri paşnice, umanitare şi progresiste.

Smith (păşind mânios spre boxă, cu o voce foarte sonoră, în limbile rusă şi germană): Spectacolul s-a terminat.

Clawhead (tremurând) ; Nu treceţi cu plugul, eu nu sunt un şobolan imperialist, eu nu vreau decât să prind păstrăvi!

Smith (cu voci diferite, sonore, de megafon, în română, rusă, engleză, germană, franceză); Dragi prieteni şi prietene, începe dansul perinița! Începe dansul perinița.

Clawhead deschise ochii şi se uită la ceas – era trecut de 1 noaptea – apoi se aplecă spre fereastra hotelului şi privi dedesubt, în piaţa largă:

spectacolul, într-adevăr, se terminase, ultimii dansatori plecau de pe estradă.

Închise fereastra, căci îl enerva hărmălaia veselă de afară, şi începu să scrie:

„Românul e posomorât, trist, aproape desperat. Privesc pe fereastră şi văd oameni sumbri. Teroarea şi politica agresivă i-au adus la exasperare. Festivalul nu mi-a putut şterge această impresie. Doar pentru pisici a fost acesta o adevărată sărbătoare. Am constatat personal acest lucru la o pisică a hotelului, ce se ataşase de oaspeţii din lumea liberă. Poate părea comic, dar dau perimetru1 exact al pisicii, ca să vă puteţi forma singuri…”

— Idiotule!

Clawhead tresări atât de tare, încât tocul lăsă pe hârtie o frântură de fulger. Se întoarse să vadă cine-l strigă.

În pragul odăii stătea, furios şi marţial în pijama, Richard D. Dashaway. Îşi plimba degetul gros prin cărarea largă, ceea ce la el era un semn de deosebită iritare.

— Trebuie să plecăm imediat! S-a întâmplat ceva.

3

Cunoscutul gest cu care domnul Jones chema ospătarul era acelaşi. Localul era acelaşi, ospătarul era acelaşi, ginul adus era acelaşi. Domnul Jones nu mai era acelaşi.

Totul pornise de la un fleac. Domnul Jones goli paharul şi desfăcu din nou revista. Citea, şi încă atent, şi nu pentru prima oară:

„Am fost la „Casa Scânteii", un combinat modern şi luminos, una din mândriile regimului. Prima impresie – plăcută. Dar cea mai frumoasă podoabă a acestui combinat este Maria, o legătoare de cărţi pe care o puteţi admira în fotografia alăturată – deşi poza e palidă faţă de original. O

brunetă nu prea înaltă, admirabil proporţionată, care când vede că mă uit la ea, bagă repede mâna în buzunarul şorţului şi scoate doi cercei pe care şi-i fixează… şi scoate un ruj de buze şi apoi zâmbeşte, ca şi cum ar spune: ; „Gata, mă puteţi fotografia!“ Desigur, aş fi preferat să stau de vorbă cu ea nu aici, în această sală uriaşă, unde lucrează cel puţin o sută de femei şi fete, ci într-o cafenea sau într-un bar. Din păcate, regimul socoteşte cine ştie ce realizare faptul că a luat asemenea fete drăguţe şi le-a pus să muncească, Mâinile Mariei se vor umple de praful hârtiei, de cleiul legătoriei.

Am cerut interpretului nostru să-mi mijlocească o întâlnire cu Maria. A refuzat. Am vorbit atunci de-a dreptul cu ea. A făcut o figură îngrozită, nenorocită, şi m-a refuzat. Cortina de fier – din nou mă întâlnesc cu această ameninţare abstractă… Uneori mi se pare că totul există numai în închipuirea mea şi îmi pun întrebarea dacă nu am adus această stafie în bagajul meu, dar pe urmă apare ceva… şi îmi dau seama că nu este vorba despre o stafie. Acum ştiu de ce interpretul nostru a început să vorbească despre altceva când i-am spus cât de mult aş dori s-o revăd pe Maria.

Când te pregăteşti de război, nu-ţi arde de idile. Cortina de fier a românilor se îngroaşă, iar Bundeswehrul nostru încă n-a căpătat arme atomice".

— Der Schwein! zise în nemţeşte domnul Jones. Apoi, amintindu-şi că paharul de gin din faţa lui n-are de unde să ştie altă limbă decât engleza, se grăbi să-i traducă: Porcul!

Fleacul de la care porni dramaticul incident era numele de Maria. Pe fiica domnului Jones o chema Mary. Era o brunetă drăguţă, semăna cu cea descrisă de Herr Hahl. Domnul Jones, deşi avea copii mari, îi mai iubea. Domnul Jones, cu cât voia să se arate mai lucid şi necruţător în politica mondială, cu atât era mai sentimental acasă. Domnul Jones, la drept vorbind, era departe de casă şi dragostea lui era şi mai puternică. Domnul Jones

simţea o căldură în inimă, o presiune furioasă în creier şi o mâncărime aprigă în degete. Cât era el de serios şi mare comentator mondial, tare i-ar fi plăcut să scrie un foiletonaş glumeţ. Îşi înfundă mâinile în buzunare, dar auzea precis ţăcănitul maşinii de scris şi vedea cum s-ar înşira de frumos literele una după alta:

O întrebare

Zilele trecute un domn foarte sfrijit, care tremura din toato încheieturile şi se bâlbâia, n-a izbutit să capete un rendez-vous de la o frumoasă muncitoare a Combinatului comunist „Casa Scânteii”.

Mă veţi întreba ce legătură există între acest incident şi rubrica noastră de probleme internaţionale. Iat-o:

Domnul Hunter Hahl susţine într-o revistă vestgermană de mare tiraj că vina eşecului său o poartă Cortina de Fier. Teroarea ar fi împiedicat-o pe muncitoare să-i acorde întâlnirea.

întrebarea pe care voiam s-o pun e următoarea: noi explicăm multe lucruri prin Cortina de Fier. Dacă bâlbâiala noastră nu vrăjeşte urechile popoarelor răsăritene, spunem că de vină e Cortina de Fier. Dacă mersul nostru dezarticulat nu le atrage, dăm vina tot pe Cortină. Dar nu cumva e în fiinţa noastră ceva care nu atrage?

Domnul Hahl are o scuză. El a fost prins sub un bombardament american şi a suferit un şoc: el nu-şi poate da seama de adevăratul său aspect. E oarecum explicabil ca domnia-sa să nu vadă alt motiv decât Cortina; nu vrea să sc uite în oglindă. Nu-i place. Fiecare trage din război concluziile pe care le crede necesare. Dar o mare naţiune n-are dreptul să se comporte ca un individ oarecare. Unde-s oglinzile noastre? Ce facem cu ele? Cum arată chipul adevărat al Americii? De ce suntem urâţi în atâtea ţări ale lumii?

Cortina să fie de vină? Atunci de ce nu ne iubesc nici popoarele de dincoace de Cortină? Nu,

domnilor, pe domnul Hahl nu-l place nimeni. În Occident însă, el mai găseşte unele fiinţe care îl acceptă pentru bani.

Nu cumva aici, în răsărit, există o serie de state care nu vor să ni se vândă? Daca vrem să cucerim, dacă vrem să atragem, primul lucru de făcut este să ne spălăm oglinda. Şi prin oglindă înţeleg presa şi serviciile guvernamentale de informare, inclusiv serviciul de spionaj al lui Allen Dulles. Lăsaţi oglinzile să reflecte adevărul. Numai aşa vom şti ce avem de făcut pentru a înfrunta concurenţa comunistă.

Jonathan Jones"

Domnul Jones nici nu ştia când a scos articolul din maşină. Îl rupse în bucăţele mici de tot.

— Eh – zise – am scris. Uşurat. Trebuia rupt. Articol comunist. Răbdare. Manevrat atent. Să încercăm marginea, până unde merge. N-am nevoie să mă ruinez la bătrâneţe. Copii mari. Şi nici să dau apă la moară comuniştilor.

Ultimele cuvinte şi le spusese în faţa telefonului.

— Hei, Joe! auzi el un glas jovial. Cum merge, comunistule?

— Bine, budistule.

— Grace şi copiii îţi trimit sărutări. Ascultă, n-ai putea trimite un comentariu pe chestia înarmărilor răsăritene?

— Billy, băiete, am avut o vorbă. Las' că discutăm noi când mă întorc…

Ieşind din cabină, domnul Jones se întâlni cu românul acela atletic şi smead, al cărui nume îl uita mereu.

— Vă căutam, îi spuse Călimănescu. Aţi spus că ne daţi o demonstraţie practică în privinţa adevărului….

— Ai răbdare, tinere, zise domnul Jones, zâmbând în felul său optimist. Bei ceva?

— Am un caz grozav, spuse Călimănescu. Bombă! Extraordinar! Atenţie! Încep!

4

După ce ascultă expunerea întregii afaceri Hahl, domnul Jonathan Jones se scarpină încurcat după ceafă şi spuse:

— Tinere, chestiile astea nu sunt genul meu. De ce nu scrii dumneata un articol din acela viguros, cum faceţi voi, comuniştii? Te-aş ajuta cu unele idei!

— Aş prefera să scrieţi dumneavoastră…

Radu auzi la spate un glas de glaspapir înăbuşit în cârpe.

— Ah, domnule, dumneavoastră trebuie să ştiţi!

Îşi ridică sprâncenele zbârlite şi îl văzu pe Clawhead grozav de agitat. Alături, faţa pietroasă a maiorului batea în acaju. Amândoi se făceau a nu-l observa pe Jones.

— Redacţiile noastre – gâfâi Clawhead – cer să ne întoarcem urgent. Nu ştim unde s-o găsim pe fata aceea drăguţa, să aflăm care e cel mai rapid mijloc de comunicaţie, să aranjeze cu biletele.

— La ora asta?

— Într-un mare oraş civilizat – zise maiorul didactic — viaţa continuă tot timpul.

Radu simţea o căldură mare la inimă.

— Mă duc s-o chem.

S-ar fi îngrijit el de bilete, dar era ocupat cu Jones. Iar apoi… apoi îi făcea plăcere s-o cheme oricând. Şi la 2 noaptea. Atât de egoist era.

— Pe domnul Jones îl cunoaşteţi – zise el ironic – nu vă mai prezint. Am plecat să telefonez.

În timp ce se îndrepta spre cabina telefonică, purta cu el mai departe, în jurul inimii, căldura aceea. Se gândea la micuţa Doboş – nu prea era ea micuţă, dar aşa se gândea omul – la puştoaica aceea în care n-avusese niciun fel de încredere şi pe care se baza acum mai mult ca pe el însuşi; căci ştia că fata va smulge cu mânuţele ei energice bilete din mâna celui mai înrăit funcţionar de la birourile de

voiaj şi va avea grijă să-i expedieze pe cei trei muşchetari, cu mâncare la ei şi cu câteva sticle de Sâmbureşti şi cu hapuri… Se uită în agendă, deşi el – cel mai zăpăcit om – învăţase de mult numărul telefonului pe dinafară. Îl învăţase ca pe un vers, fără să fi chemat vreodată acolo, la ea acasă. Era înfiorat la gândul că îi va auzi vocea puţin cam grosuţă, adormită, din pat. Zău aşa, decât s-o cheme în felul ăsta, n-ar fi fost mai bine să fie acum cu ea împreună? Uitându-se atent în agendă, formă numărul şi aşteptă înfiorat.

Tovarăşul Titus Doboş, care înainte de a fi inginer fusese diplomat, şi înainte de a fi diplomat fusese ceferist, dormea foarte adânc; la fabrica lui nu exista schimb de noapte şi nu era obişnuit în ultima vreme să fie trezit din somn. Năuc, căută prin beznă telefonul care zbârnâia şi, în virtutea unui vechi obicei deprins din douăzeci de ani de serviciu, ridicând receptorul spuse monoton:

— Gara de sud. Cine cheamă?

— Scuzaţi, zise Radu, dezamăgit, şi închise iute. Pesemne că centrala automată greşise numărul. Se mai uită şi în cartea de telefon şi formă cifrele foarte atent.

— Gara de sud, zise prin somn tovarăşul Doboş.

Fiert, Călimănescu agăţă iar receptorul, telefonă la informaţii şi începu apoi să-şi plimbe furios degetul prin disc.

— Gara de sud, cine tot cheamă?

— Alo, alo – ţipă Radu – ce număr aveţi? Nu e casa Doboş?

Urmă o pauză dramatică, un oftat şi, în sfârşit:

— Da, casa Doboş, aici e Doboş. Cine e?

— Caut pe tovarăşa Georgeta Doboş.

— Nu e încă doctor, s-o chemaţi la ore din astea. Da’ ce-aveţi cu ea? Doarme.

— Alo, nu închideţi, aici e biroul de interpreţi al Festivalului. Ceva urgent, nişte străini care pleacă…

— Da’ mai liniştiţi-vă, frate – zise tovarăşul Doboş – zău; am făcut greve şi nu era aşa agitaţie,

ne-am bătut cu jandarmii şi nu era aşa balamuc… Fata mi-a venit târziu, şi a început să scrie nişte rapoarte cât o zi de post – dumneata ai pus-o? — abia pe la 1 şi jumătate s-a culcat.

— Atunci…

— Nu, nu! dacă-i o treabă urgentă, o trezesc. Asta a fost numai aşa, un sfat.

Inima lui Radu începu să tragă câte o sută de lovituri pe minut, urcă la o sută şi douăzeci şi desfăşură o întreagă agitaţie sterilă, în ciuda sfaturilor cumpătate ale tovarăşului Doboş.

— Alo! se auzi vocea Ei.

— B… bună-seara, zise el.

— Bună-dimineaţa. Cu ce vă putem fi de folos? Tovarăşul Călimănescu, nu?

— Scuzaţi-mă, am o veste bună. Clienţii noştri vor să plece cât mai iute – chiar şi în noaptea asta, dacă se poate. M-au rugat să vă chem. Vin să vă iau cu maşina.

Uitase că a chemat-o pentru ca el să poată sta cu Jones. Se va duce s-o ia cu maşina.

— Nu-i nevoie – zise Ea – am staţia de taxi alături.

El era emoţionat şi nu ştia ce să mai spună.

— Să păstraţi bonul – îngână – o să vi-l decontăm.

— Sosesc imediat, dumneata poţi să pleci dacă vrei. La revedere!

Radu clipi şi se pomeni în faţa lui Clawhead. Cum ajunsese până acolo, nu ştia: avea impresia că a străbătut restaurantul, dar poate că zburase.

— Vine imediat, zise el.

CAPITOLUL AL ŞAPTESPREZECE LEA, ÎN CARE NE LUĂM RĂMAS BUN DE LA MAESTRU

Doctorul Duchenne – scrie Darwin în „Originea emoţiilor” — a publicat… ca exemplu de surâs produs în mod artificial, o altă fotografie a aceluiaşi bătrân, cu colţurile gurii puternic retractate prin galvanizarea muşchilor mari şi zigomatici… Din optzeci de persoane cărora le-am arătat fotografia în chestiune, trei n-au ştiut ce expresie să-i atribuie, iar ceilalţi, deşi recunoşteau că-i vorba de ceva mai mult sau mai puţin asemănător cu un surâs, au propus titlurile următoare: „glumă proastă”; „râs forţat”; „râs rânjit” etc. etc.“

Exact această ciudată contractare a nervilor zigomatici, vrând să exprime un zâmbet, era întipărită pe faţa lui James B. Clawhead atunci când pătrunse în biroul din Viena al lui Ezra Spider-Mills.

— Ți-am pregătit ceva! îl intâmpină binevoitor Ezra, întinzându-i nişte pagini tipărite.

Clawhead luă ziarul comunist şi privi la locul pe care i-l indica colonelul. Nasul subţire şi puţin cotit la vârf începu să-i tremure.

În mijlocul paginii se afla o fotografie mare, înfăţişind o grămadă de tineri râzând; câţiva aveau o mină tragică, păreau că se înăbuşă din pricina râsului. Dedesubt, textul:

„Aceşti tineri, reîntorşi de la Bucureşti, au primit în gară ziare cu reportajele trimise de corespondentul american din Viena al agenţiei „Atlantic Press„. Iată-i râzând de năzdrăvăniile scrise de focosul James B. Clawhead”.

— Nu te necăji – îl consolă vesel Ezra – am luat informaţii, ştiu că dumneata ai destinat articolele doar Statelor Unite. Imbecilii ăştia de-aici le-au publicat şi la Viena. Erau bune, chiar artistice – dar numai pentru Statele Unite. Pettighouse a scăpat mai ieftin: de el se ocupă numai o mică revistă umoristică.

Clawhead se agăţă cu regret de clanţa monumentală şi făcu un ultim gest, cu tâlc.

— A, te gândeşti la bani. Dar, Clawhead, informaţiile dumitale speciale n-au nicio valoare. Cât despre reportaje, nu mă îndoiesc că vor fi retribuite la agenţie…

— Patroane – zise Clawhead pe un ton menit să deştepte vechi amintiri de colaborare – nu mă aşteptam…

— Nici eu nu mă aşteptam – şopti duios colonelul – nu mă aşteptam să fii atât de lemnos la cap. Îţi dau ziarul – şi când colo, rămâi cu el în mână ca prostul! Nu înţelegi? Trebuie acuma, imediat, să facem faţă acestor declaraţii ale austriecilor. Se zice că unul a murit de râs! Dacă mureau toţi 1600, te-aş fi felicitat; dar aşa, unul, e ridicol. Fulger, să le tragem o dezminţire peste gură! Ar trebui să aduci o contribuţie.

— Mă aşez şi scriu imediat! ţipă Clawhead vesel.

— Am spus să aduci o contribuţie, preciză Ezra. Cea mai bună contribuţie pe care poţi dumneata s-o aduci e să nu mai scrii nimic.

Clawhead tăcu.

— Să scrie ploşniţa dumitale. Poate se pricepe mai bine. Ma rog, faci cum ştii, dar de semnat să semneze austriecii care au fost la Festival!

— Dar…

— Să vii deseară cu declaraţiile! Cu semnături în original!

Richard Potlogoană era un bărbat îngrijit, în vârstă de vreo patruzeci de ani, măsliniu, spre plăcerea fetelor blonde ale bogătaşilor austrieci, zâmbitor în saloane şi cu gura încordată tragic atunci când scria articole sau când îşi făcea munca obişnuită de traducător al lui Clawhead. După o viaţă agitată de nepot al mai multor deputaţi, senatori şi foşti miniştri, de membru moderat al partidului liberal, de acţionar destul de mărunt şi de moşier nu prea mare, figura brunet-distinsă a lui Richard se înnobilase cu zone argintii la tâmple; dar acest şic suplimentar era plătit scump printr-o scădere a forţelor sale vitale de cuceritor al fetelor bogate.

Spre deosebire de diferiţi indivizi de duzină, Richard nu putea suferi să primească bani de la femei în vârstă, care nu-i plăceau; cum însă în cercul celor tinere nu se mai bucura de reputaţia de altădată, veniturile sale începuseră să scadă simţitor, în ciuda aparenţei sale fermecătoare de oacheş prinţ oriental. Nenea Jean şi alţii, răspândiţi pe la Washington, Montreal, Paris şi Zürich, nu erau în măsură să-i dea niciun ajutor, fiind ei înşişi în poziţia delicată de a cere bani de unde puteau. Alţii, mai bogaţi, năzuiau să se asimileze societăţii înalte din Apus şi nu voiau să aibă de-a face cu alde Potlogoană. Acest declin abia vizibil era agravat de poziţia lui Richard Potlogoană la „Atlantic Press”.

Fusese o vreme colaborator activ al postului „Europa liberă “, dar uşoarele influenţe liberale care se mai simţeau în articolele sale, şi mai ales faptul că micşora bugetul pentru restul colaboratorilor, îi atrăsese ura grupului de legionari care lucra aici. Prin intrigi odioase, ei îl îndepărtaseră de „Europa liberă”, ca fiind un liberal indezirabil şi suspect. Cu colonia de la Paris întreţinea slabe legături, dar ştia că sute de „persoane strămutate” îşi ofereau serviciile şi se învârteau în jurul ziarelor, posturilor de radio, serviciilor de spionaj şi al celor militare, pentru o monedă cu care să-şi plătească filtrul la

„bistrourile” pariziene. În plus, avea mereu în faţă spectrul îngrozitor de a fi internat într-un lagăr de pregătire militară, sau – şi mai groaznic! – de a fi retrimis în România ca paraşutist, sinucidere curată! Cu o energie înzecită de desperare, Richard, începând să facă economii până şi la ţigări, intensificase munca lui la „Atlantic Press”. Dar şi aici acţiunile îi scădeau: el fugise din ţară în 1945, iar acum articolele celor care fugiseră după 1947, ale celor ce auziseră câte ceva despre marxism şi economie politică, aveau mai mare căutare. Marxismul acesta era o pacoste: fugise de el din România şi acum trebuia să-l înveţe în lumea liberă. Veac nenorocit!…

Cu doliu în suflet, începuse să citească broşuri despre lupta de clasă, hozrasciot, creşterea vitelor, metoda realismului socialist, educaţia copiilor preşcolari, conservarea prin murături, dulceţuri şi compoturi, matematica superioară, evoluţia speciilor şi tăierea metalelor, în scopul de a dovedi negru pe alb că în toate aceste domenii comuniştii duceau ţara de râpă. Dar nimic nu se lipea de el şi fusese adesea mustrat pentru faptul ca obişnuia să confunde planul de stat cu gospodăria chibzuită.

Când Clawhead pătrunse valvârtej în biroul comun al traducătorilor german, chinez, polonez, ceh, maghiar, român, bulgar şi albanez, trăgându-l pe Potlogoană după el, acesta presimţi că viaţa sa va lua un nou curs. Clawhead îl vârî într-un birouaş mic aparţinând traducătorului rus, care venise aici în 1921, provizoriu, şi care murise de bătrâneţe după 32 de ani, chiar săptămâna trecută. Potlogoană ascultă cu un calm rafinat explicaţiile date de James B., iar la urmă spuse grav:

— Voi dezminţi toate dezminţirile lor tendenţioase!

I se dădu provizoriu birouaşul veteranului rus, i se aduse un top de hârtie de calitatea cea mai fină, destinată doar corespondenţilor americani.

Peste jumătate de oră precis, Richard pătrundea triumfal în biroul lui Clawhead. Cu răsuflarea tăiată

de emoţie, Clawhead citi cele ce urmează:

„Declaraţia lui Ernest Urdăreanu, ultimul ministru al casei regale din România, a stârnit indignare în straturile adânci ale poporului român din străinătate. Cum? oare să fie aşa? oare fostul rege Mihai a pierdut orice drept la succesiunea tronului? oare dreptul la succesiunea tronului revine chiar şi din punct de vedere juridic prinţului Frederic de Hohenzollern-Sigmaringen şi nu lui Mihai de Hohenzollern-Sigmaringen? E lesne de înţeles ce importanţă uriaşă are această chestiune pentru toţi românii adevăraţi. Naţiunea întreagă nu mai are linişte. Mame române cu pruncii la sân se întreabă mereu, cu inima strânsă: oare aşa să fie?“

Nerăbdător, Clawhead începu să citească pe sărite:

„O imensă uşurare au produs declaraţiile cunoscutului om de vază şi patriot, domnul Vergil Benjamin, că Mihai constituie sufletul… existenţa Românici, atât… ereditare… cât şi prin… l-au înzestrat Natura şi regretatul său tată, Carol… comunişti care trăiesc şi dorm cu frica în suflet că Majestatea sa se va întoarce într-o zi pe an frumos cal alb, şi se scoală noaptea ţipând de groază. Alteţele lor Ileana de Habsburg-Lotena şi Eufrosina de Saxa-Coburg Hohenzollern-Sigmaringen au declarat că…

Cât despre murdarul proces al moştenirii regretatului Carol…"

Clawhead îşi tamponă fruntea. Ploşniţă! avea în faţă o adevărată ploşniţă, care nu ştia decât să ceară bani. În plus, mai avea şi un ciudat simţ al demnităţii; era o ploşniţă sensibilă.

— Bine, mister Potlogoană – începu uşurel Clawhead – dar cine dracu' se mai sinchiseşte de viţelul ăsta? Asta era vorba să scrii? Dumneata ştii ce fac eu cu tronul sigmaţolenilor ăstora?

—Este o chestiune foarte actuală! răspunse ofensat Richard. Adevărata preocupare a poporului, nu un oarecare Festival. Probabil că n-aţi citit ultima pagină, tocmai acolo e cheia!

Înfrigurat, Clawhead alese la întâmplare câteva fraze spre sfârşit:

„Răsunau văile Austriei de cântecul nostru strămoşesc. Toată suflarea emigrantă s-a strâns la înălţătoarea serbare… fonduri erau destinate să ajute pe exilaţi, aflaţi în amară nevoie prin ţările scumpilor noştri aliaţi… în splendide costume de îngeraşi lucrate de doamne cu experienţă şi băieţi în costume de ciobănaşi făcute cu ajutorul prietenilor noştri englezi, iar mame române cu prunci la sân priveau cu ochii scăldaţi de lacrimi…”

— Ploşniţă! răcni înfierbântat Clawhead – ploşniţă ce eşti!

— Permiteţi numai o dipă să mă uit în dicţionar, zise Richard pe tonul său cel mai monden. Cuvântul acesta nu-l cunosc, poate îmi spuneţi echivalentul german sau francez…

— Păduche! urlă Clawhead, scos din minţi.

— Ei bine, recunosc: nici acest cuvânt nu-l ştiu şi de altminteri mărturisesc deschis că munca de traducător nu e potrivită pentru mine. Tonul dumneavoastră are însă ceva ce mă nelinişteşte…

— Ascultă aici! răcni Clawhead, întinzându-se peste masă şi înhăţându-l de rever. Iei astea zece declaraţii de-aici şi le-ntorci de-a-ndoaselea – dar repede, ai înţeles? Unde zic ei că vacile-s bine hrănite, arată că mor de răpciugă; strada pe care-o indică drept frumoasă, arată că-i contaminată de ciumă. Ceva în genul ăsta. Şi repede, înţelegi?

3

După trei ore, Clawhead năvăli în biroul lui Ezra Spidor-Mills.

— Şefule – s-a făcut! Declaraţiile!

Ezra frunzări nerăbdător hârtiile.

— Nu văd semnăturile.

Clawhead păli.

— Tocmai despre asta voiam să te întreb. Declaraţiile astea le-am scris românul şi cu mine.

Am găsit doi austrieci, festivalişti, băieţi buni, stau acum la agenţie şi scriu de zor.

— Cu asta trebuia să începi, spuse Ezra, întrucâtva îmbunat.

— Da, dar… ei vor să scrie declaraţiile, să capete bani, dar se jenează să le semneze.

— Oferă-le mai mult. Simplă inversare; scriem noi, ei să semneze.

— N-au vrut.

— Au fost acolo 1600. Ai bani, poliţia, forţa unei cauze providenţiale, ai şi calitatea de a nu fi prunc… Îţi dau 120 de minute!

— Voi găsi omul! spuse ferm Clawhead, dar poate nu chiar azi. Nu ştiu de când am devenit atât de riguroşi. Şi eu, şi alţii am fost dezminţiţi de sute de ori până acum – zău, nu e cazul să ne căznim atât.

— Eu nu-s nici specialist în presă – declară Ezra scurt — nici bestie nu-s. Nu poate să mă lase rece vederea sângelui omenesc. Nu-mi place sângele. Deci, nu mă sili să te ucid cu revolverul ăsta. Nu mă face să pătez covorul.

Clawhead coborâse în goană treptele. La ultimul etaj se ciocni, piept în piept, cu Dashaway.

— Hai puţin cu mine, îi ceru trist J.B.C.

— Mă aşteaptă colonelul.

— Hai – stărui Clawhead – o să fii şi tu la ananghie odată. Grea meserie. Eu m-am bătut cu comuniştii din România şi el stă cu patrulaterul pe fotoliu şi apasă butoanele de sonerie. Hai!

— Unde?

— Hai să bem ceva – zise James B. — şi p-ormă să ne distrăm puţin. Nu ştiu de ce, dar astă seară am poftă să bat o femeie.

Era seară. Porniră agale pe străzile frumoase ale Vienei. Era multă animaţie pe străzi. Unii oameni plecau de la serviciu, acasă. Alţii se îndreptau spre spectacole, alţii spre o întâlnire, alţii la un local, alţii căutau încă de lucru. Alţii ieşiseră din casă, la aer, spre un parc, alţii mergeau la o adunare pentru pace, alţii la gară, cu treburi prin alte oraşe, alţii,

discret, cerşeau, alţii în vizită la rude, alţii să împrumute o carte de la un prieten, altora, doar aşa, le plăcea să se plimbe pe străzi.

Clawhead stătu vreo trei ore într-un local. Maiorul plecase aproape imediat, promiţându-i pentru a doua zi lista şi adresele celor plecaţi la Festival. Cu capul greu, Clawhead făcu plata şi porni pe străzi.

Acum era noapte. Unele ferestre se stingeau, altele abia se luminau. Reclame cu neon îşi făceau datoria. Oamenii ieşeau de la spectacole sau întruniri, băieţii petreceau acasă fetele, unii cetăţeni, căutându-şi cheile în buzunare, se opriseră la uşa casei lor, alţii se întorceau de la gări, unde-şi petrecuseră prietenii, alţii, cu muncă de noapte, abia se îndreptau spre serviciu. Aşa era viaţa acestui oraş, la fel cu atâtea alte oraşe. Până şi femeile violent fardate, care se plimbau legănându-se, aveau rostul lor în rânduielile mai bune sau mai rele ale acestui oraş. Pe străzi – mai pustii sau mai aglomerate – fiecare se ducea undeva, sau se întorcea, sau se plimba.

Printre ei toţi, singur în acest oraş străin, umbla la întâmplare, cu paşi nesiguri, un om masiv şi osos, cu nas subţire şi uşor cotit la vârf. Printre toţi aceşti oameni, cu treburile lor, el, mormăind de unul singur, căuta la întâmplare, căuta, căuta pe cineva. Căuta un tânăr, un austriac, unul cu batic de festival, cu buzunarele goale, un om care să ştie să semneze. Că undeva, într-o ţară numită România, domneşte jalea şi că e deci necesară intervenţia preventivă a naţiunilor libere, oricât de sângeroase vor fi pierderile.

Era cam trist. În dreptul unui chioşc, cumpără un pahar mare de sifon şi îşi clăti gura îndelung. Pe urmă porni mai departe căutând, printre locuitorii oraşului.

4

„Nu ştiu de ce vin toţi la mine, a spus Maria cu un zâmbet şiret. Toţi străinii care vizitează combinatul numai pe mine mă fotografiază. Mai sunt şi alte fruntaşe.

Evident, se prefăcea. Ştia de ce o fotografiază toţi. Doar se uită şi ea în oglindă.

— Acela care a scris despre dumneata zicea că atunci când l-ai văzut ţi-ai dat iute cu ruj.

— Uită-te la mine, tovarăşe. Ce, am nevoie să-l aştept pe damblagiul ăla ca să-mi dau cu ruj! Sunt măritată, am doi copii, să-i fie ruşine!"

Călimănescu îşi aprinse o ţigară şi notă: „*De pus altă expresie. La dambl. o să fie obiecţii*”. Ca şi când cuvântul acesta violent – damblagiu – îi declanşase un resort, luă iute o foaie proaspătă de hârtie.

— Am finalul! îşi spuse el şi scrise grăbit: „*Ei vor să arate că războiul e necesar. Că e de neînlăturat. Că prezintă avantaje. Că ei, totuşi, ar fi pentru pace. Că cei paşnici ar fi, de fapt, pentru război. Există însă un musafir nepoftit şi puternic, care îi priveşte în ochi, îi urmăreşte pretutindeni, le răvăşeşte socotelile, smulge oamenii din mâna lor, aprinde conştiinţele, năvăleşte peste toate Cortinele lor şi preface în ţăndări toate barierele lor, un musafir nepoftit şi vânjos, de care ei se ascund, de care ei se tem, de care ei nu scapă şi de care nu vor scăpa: Adevărul”.*

Tocmai la acest punct, al năvalei, uşa se deschise şi Lucia năvăli înăuntru.

— Te-am rugat să nu intri, se zbârli Călimănescu. Să nu intre nimeni!

— Vine! strigă Lucia. Am văzut-o venind la combinat. Nu ştiu la cine merge… Dacă vă duceţi iute jos…

De câteva zile o căutau pe Geta Doboş la telefon. Noaptea nu telefona, ca să nu dea peste gara de sud, iar ziua nu reuşea s-o găsească.

„Lucia se vede că a observat ceva – îşi zise Călimănescu — prea dă buzna. Să păstrăm demnitatea!”

— Eu am treabă, spuse el. Du-te, te rog, dumneata şi vezi pe unde intră. Spune-i c-o rog să treacă o clipă pe la mine… arată-i unde e biroul.

— Bine – se alintă Lucia, căreia nu-i prea plăcea să facă drumuri – da' să nu vă supăraţi dacă vă deranjează cineva cât sunt eu plecată…

— Du-te iute, că am eu grijă să încui, spuse el.

Începu să se învârtă prin odaie. Poftim, apucă-te şi mai lucrează în condiţiile astea!…

Auzi un zgomot uşor şi, uitându-se la uşa capitonată, văzu că s-a mişcat clanţa. Dar… dacă era Ea? dacă îl căuta? Se repezi la uşă. Unde dracu' am pus cheia?

— Alo! strigă el prin uşa capitonată, cine e acolo?

Clanţa se mişcă din nou şi Radu îşi repetă strigătul, mai tare. Se pare că de astă dată vocea îi fusese recunoscută, căci se auzi răspunsul:

— Caut pe tovarăşul Olănescu.

Era Ea, fără nicio îndoială. Ea, Doboş, dulceaţa vieţii.

— O clipă! strigă el supus, nu ştiu unde am pus cheia…

Începu să se bată peste toate buzunarele, să caute pe birou, dar trebuie spus că atunci când un om e zăpăcit, când peste asta se adaugă un articol a cărui documentare vastă este împrăştiată în toată odaia şi când omul mai e şi îndrăgostit, nu poţi să te miri de soarta unei chei: a aruncat-o pe fereastră, a băgat-o în casa de bani sau a pus-o la coş între foile mototolite, a înghiţit-o… e greu de ştiut.

— Nu te mai deranja – se auzi vocea ei – eram în treacăt…

— Stai, spioană a Moscovei, stai că am să-ţi spun ceva grozav!

Vorbindu-i mai departe, Radu se azvârli pe jos, să caute sub birou. În sertare era imposibil dc căutat: zăcea acolo un univers întreg, ar fi durat veacuri.

— Alo, tovarăşă Doboş – strigă el prin uşă – fie-ţi milă, sunt victima unui complot, n-am nicio legătură de telefon, secretara e plecată. Dă un

telefon la 2428, să vie paznicul cu o cheie de rezervă. Sau nu, schimbă comutatorul, că telefonez eu.

Sări cu putere în aer, să vadă dacă nu cumva cheia a deasupra bibliotecii, apoi puse mâna pe telefonul salvator.

După câteva minute, uşa se deschidea: se întâlniră în prag.

— Ţineţi legătura cu masele, nu glumă, râse ea, întinzându-i mâna. Aşa lucraţi întotdeauna? Sub cheie? Au, da' ce-i asta?

Se strâmbă, simţise ceva dur şi neplăcut în strângerea de mână a lui Călimănescu. Acesta îşi privi mirat propria-i mână şi constată că acolo stătuse, tot timpul, cheia: după încuierea uşii, rămăsese cu ea în mână.

— Tovarăşe Olănescu – zise fata – zăpăceala-i zăpăceală, dar chiar aşa, să lucreze un om pentru voi ca un sclav zile în şir şi pe urmă să nu-i spună nimeni un cuvânt de analiză…

Radu închise uşa, o pofti să şadă. Avea mereu impresia că a făcut ceva ce nu trebuia să facă, dar nu ştia ce.

— Aşa vă învaţă oare la U.T.M. – spuse el în sfârşit – să confundaţi Călimăneşti cu nişte Olăneşti acolo? Eu, când am greşit numele dumitale, uitasem până şi limba română. De ce eşti răzbunătoare?

— Sunt înrăită. Am avut două săptămâni de război rece.

— Destinde-te, zise el. Te-am căutat la telefon să-ţi mulțumim. Ai lucrat, ai lucrat. Ai suferit, ştiu. Stai să-ţi citesc ceva.

Acest om foarte zăpăcit înceta să mai fie zăpăcit atunci când îşi făcea meseria lui, când scria. Imediat, Radu dibui de sub un maldăr ultimul buletin al agenţiei „Atlantic Press”.

Când deschise gura să citească, se auzi un zgomot în uşă şi, înăbuşit de tăblia capitonată, strigătul Luciei:

— M-am întors, n-am găsit-o! Puteţi să descuiaţi.

— Poţi să intri – strigă Radu – e descuiat, tovarăşa Doboş a venit aici.

Clanţa se mişcă încolo şi încoace.

— Aţi încuiat iar! se auzi vocea Luciei.

Acum Radu îşi aminti: asta a făcut şi nu trebuia să facă — încuiase! Încuiase iar! Unde o fi cheia?

Tovarăşa Doboş îşi muşca buzele, se uită la broasca lipsită de cheie şi îi spuse furioasă:

— Arată-mi mâinile.

El îşi arătă mâinile supus – nici pomeneală de cheie – şi rosti vorbele anevoie:

— Tovarăşă Doboş, te rog să mă crezi că…

— Te cred, mârâi ea resemnată. Dar scoate odată cheia aia de unde ai uitat-o.

Radu începu din nou programul lui atletic de azvârlituri pe jos, sărituri în înălţime, automasaj prin baterea buzunarelor, deschideri de sertare, întoarceri de covoare…

— Ştie că abia adineaurea ai venit, spuse el jenat şi consolator. Lucia! strigă el – dă telefon paznicului să mai aducă o dată cheia de rezervă!

În aşteptare, urmă o pauză penibilă. Radu îşi luă inima în dinţi:

— Până ne eliberează, să-ţi citesc ce-a scris Clawhead. Te căutam, pentru un articol la care lucrez. Să-mi oovestesti despre Clawhead.

— Ca să spună că l-am spionat!

— A şi spus-o. Ascultă: „Fecioara fatală care ne conduce pretutindeni, ghidul cu faţă de copil şi creier de comisar politic, spioana căreia nu-i rezistă nimic, Georgeta Doboş, ne-a ţinut azi pe un ton voit monden o lecţie despre…”

— Alo, tovarăşe Călimănescu! strigă Lucia prin uşă – paznicul spune că i-aţi cerut şi cheia de rezervă şi că v-a lăsat-o.

Broboane mici apărură pe fruntea lui Radu.

— Oi fi pus-o lângă a mea! oftă el, reîncepând febril căutarea. Tovarăşă Doboş, sunt un om de onoare, sunt gata să suport toate consecinţele.

— Ce consecinţe? întrebă Bonţoflică supărată, aprinzându-şi o ţigara.

— Păi… — râse el cam prosteşte, vrând să pară glumeţ, dar arăta jalnic – să nu iasă vorbe… sunt gata să… deşi aţi declarat că nu vă măritaţi niciodată… orice consecinţe…

Doboş trase cu furie din ţigară.

— Da' ce, eu sunt o consecinţă? Auzi ce pacoste pe capul lui: e gata să mă ia şi de nevastă. Amendă pentru că nu mai ştie unde a pus cheile! Da' pe mine cine mă despăgubeşte dacă mă aleg cu un astfel de bărbat?

— Lucia – strigă Radu prin uşă – spune-i să aducă un şperaclu, o scară, frânghii, orice…

— Parcă ar fi închis în cuşca cu lei, bombănea Geta mai departe. Păi dumneata eşti atât de distrat, încât ai uitat că m-ai luat de nevastă acum trei ani şi că avem doi copii.

Radu se opri o clipă din căutat, apoi începu să râdă;

— Uitasem că eşti acum exportă în răspunsuri care dau omul gata.

— Tratează-mă cu un coniac – zise ea americăneşte – şi nu te mai teme atâta pentru onoarea mea. Niciun risc: nimeni nu poate crede că m-am încuiat cu unul ca dumneata.

— Am o figură suspectă? întrebă el, turnând în pahare. Spune sincer: te-a mai sărutat vreun băiat?

— Ţi-a mai tras palme vreo fată?

Se auzea zgomotul şperaclului. Geta dădu coniacul pe gât.

— Nu mi-ai citit până la capăt. Ştii ceva? Ia uită-te în mormanul ăla de unde ai luat articolul lui Clawhead! Nu-s acolo cele două chei?

Radu găsi cheile şi se grăbi să descuie uşa. Se pomeni faţă-n faţă cu domnul Hahl. Era urmat de turc. Mai încolo se vedeau domnul Jones, Lucia, paznicul.

— Du… du… du…

— Dumneaei – zise turcul, arătând spre Geta – este liberă. Domnul Hahl nu se înţelege cu interpretul lui. Interpretul nu ştie germana. Cei trei

americani au plecat. Domnul Hahl te roagă să-i dai de interpretă pe domnişoara. Dumneaei este liberă.

— Ba nu-i liberă, zise Radu. Dumneaei e o biată sclavă care trăieşte îndărătul Cortinei de fier. În plus, are de gând să se căsătorească cu mine.

— Nu sunt sinucigaşă! ripostă vehement Doboş.

— O iei de nevastă? întrebă dezamăgit turcul după ce se sfătui cu Hahl. Păi odată parcă ne-ai spus că eşti căsătorit. Sau cel puţin aşa am înţeles.

— La noi e valabilă metoda realismului socialist, spuse Călimănescu. Noi vedem lucrurile în perspectivă.

— Atunci – zise domnul Jones, scoţând o punguţă din buzunar – dacă merge după perspectivă, daţi-mi voie să ofer bomboane copiilor dumneavoastră…

— Cre… cre… credeam că te hrăneşti nu… nu… numai cu gin – îi spuse domnul Hahl care, când rostea răutăţi, vorbea mai iute. Dar se-se-se… dar se-se-se…

— Dar secretara? completă turcul. Dacă te căsătoreşti, domnule Călimănescu, poate ne cedezi secretara.

— Lucia e contra înarmărilor vestgermane, spuse Radu. Ascultă, Lucia, ştii nemţeşte?

— *Auf Wiedersehen* – zise ea – *Hitler kaput. Adenauer kaput*.

— Asta-i tot ce ştie…

— Am nevoie – interveni domnul Jones – de un anuar statistic mai bun, o hartă a României şi să-mi aranjaţi vreo două interviuri cu personalităţi.

— Veşti mari! exclamă Radu. Începe adevărul să apară în presa americană?

— Domnule – grăi domnul Jones — dumneata eşti sigur că vei lua de soţie această domnişoară, deşi dumneaei protestează. Eşti sigur, dar ai emoţii, nu? Eu, unul, la fel: de câteva zile îi fac o curte turbată Adevărului. La vârsta mea, cu copii mari, cu ficatul mâncat de gin, nu te mai ţii de altele. Dar Adevărul face bine la ficat – dacă îl iei în doze prudente.

— Adevărul e senzaţional! spuse Radu.

— Adevărul e un iatagan, filozofă turcul.

— Adevărul e că nu mă mărit, stărui Geta.

— Adevărul trebuie privit în perspectivă, spuse fidela secretară.

— Ade… ade… ade… zise domnul Hahl.

— Adevărul e invincibil şi senzaţional! încheie Radu. Cu Adevărul o să-l batem pe Clawhead – nu-i aşa, tovarăşă Doboş? Adevărul e dulce, e gustos, e tare, e dat naibii. Adevărul e că mergem înainte.

— Fa… fa… fa…

— Faci propagandă, zise turcul.

— Adevărul face propagandă, râse Geta veselă.

[1] Am fost întrerupți.

[2] În exclusivitate.

[3] Îmi trebuie un tălmaci.

[4] Foarte bine.

[5] Jumătate de ceas.

[6] Vă rog, domnule.

[7] Cum merge?

[8] E periculos să vă aplecaţi.

[9] Desigur, bâlbâiala în nemţeşte a sunat puţin diferit. Sper că cititorii îmi vor fi recunoscători de a-i fi scutit de textul original.

[10] Să-ţi fie ruşine; ce fel de gentleman eşti?

[11] Aici e îngropat câinele, în sens de: aici e buba, acesta-i răul.

[12] Şi, un pic, palpitaţii… inima…

[13] Vă rog, poftim.

[14] Dicton latin: legea e aspră, dar e lege.

[15] Între timp s-a construit acolo cunoscutul grup de clădiri, având în centru Sala Palatului R.P.R. Am

vrut însă să respectăm jurnalul aşa cum a fost scris (nota aut.).